

URICARU

SAU

COLECȚIUNE DE DIFERITE ACTE

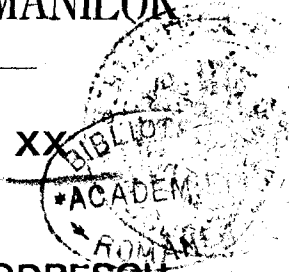
CARE POT SERVI LA

ISTORIA ROMÂNILOR

VOLUM. XX

DE

THEODOR CODRESCU

Pretul acestui volum 8 lei.

IAȘI

TIPOGRAFIA BUCIUMULUI ROMAN

—7 STRADA CODRESCU 7—

1892

TESTAMENTUL LUI PETRU CEL MARE

R. T. N° 602 Nov. 10. 1892.

~~I 12868 (27)~~

TESTAMENTUL LUI PETRU CEL MARE

Testamentul Țarului Rosilor **Petru cel Mare**, făcut la 1724, de pe care Ambasadorul Franței din St. Petersburg, la anul 1757, isprăvind a scoate o copie din Arhiva Rosiei, au trimes-o la Cabinetul Franței în vremea Craiului Francezilor Ludovic al XV-lea, și la 1843 Fevruarie 20, s'au publicat prin foaea No. 51, a jurnalului din Paris, l'Echo Français.

I A Ș I.
EDITURA TIPOGRAFIEI BUȘIUMULUI ROMAN.
1892.

Tâmplarea au adus că în zilele trecute, un telal jidov, me-au adus de vânzare mai multe documente pentru colecțiunea Arhivariului; între aceste acte, am găsit și Testamentul lui Petru cel Mare, tradus în românește. În tinerețea mea 1843, foarte mult se vorbea despre acest pas al țărului Rusiei. Creștând că fac o îndatorire amatorilor români, de a le da în broșură, aceste instrucții care povățuesc și astăzi Imperiul Rusiei, îi rog de al priimi cu bună voință, ținând în samă împărtășirea ce le-o fac.

Iași în 10 August 1892.

Theodor Codrescu.

PETRU CEL MARE

În numele a Pre sfintei și Nedispărțitei Treimi, Noi Petru I către toți pogoritorii noștri și moștenitorii Tronului și guvernului a nației rosienesti.

Marele Dumnezeu, de la care avem existența și Corona noastră, luminându-ne și sprijinindu-ne, îmi iartă mie a privi pe poporul rosienesc, ca chemat a stăpîni în viitorime toată Evropa. Eu pui de temei ai acestii idei, că națiile Evropiene au agiuns cele mai multe într'o stare de vechime aproape de a lor cădere, sau că merg iale cu mare grăbire spre a lor cădere.— Urmează dar a fi iale cu lesnire și fără îndoială subjugate de un popul tânăr și nou; când a-

cela va ajunge la întregimea creșterei sale, și va căpăta toată a sa putere. Eū pri-vese năvălirea popoarălor Nordului de a cuprinde țările Occidentului și a Orientu-lui ca o mișcare periodică hotărîită in sco-purile proniciei; care de asemenea au făcut a să renaște și poputul roman, prin năvăli-rea barbarilor. Strămutările oamenilor ce lăcuesc spre pol, sînt ca umflarea rîului Nil, ce vine la oare care vreme ca să în-grașă cu al său mîl glodul țărnicurilor ce-lor uscate ale Egiptului. — Eū am găsit, pe Rosia un părăuț, și o las un rîu mare. Iar moștenitorii mei vor face-o o mare în-tinsă, hotărîită de a face să rodiască Evropa cea stărpită, și valurile ei să vor rāvārsa peste toate stavelele ce s'ar ispiti niscaiva mîni slăbānogite a pune în protiva lor, dacā însă urmașii mei vor ști a îndrepta direcția lor; pentru aceasta dar Eū le las lor instructiile următoare, care li recomānduesc la a lor luare aminte, ca să le pā-zască cu statornicie.

§ I.

„A ține pe nația rosieniescă neprecur-mat întru-o stare de războiū, spre a ave

pe soldații ei pururea deprinși la război, nelăsându-o a să răsufle, de cât numai pe câtă vreme va cere trebuința de a aduce în mai bună stare finanțele statului, de a priface armile, și de a alege prilejul favorabil pentru a începe vre-un război; cu acest chip va face ca pacea să agiute războiului, și războiul să agiute păcii, în interesul întinderii Rosiei, și a înaintării ei în înflorire.“

§ II.

„A chema prin toate putincioasele mijloace de la națiile cele învățate ale Evropei, Comandiri în vreme de război, și oameni învățați în vreme de pace, spre a face ca nația rosienească să capete folosuri de la cele lalte nații, fără a perde nimic din ale sale proprii“.

§ III.

„A să amesteca la tot prilejul în toate pricinile și dizbaterile din Evropa, mai vîrtos în acele din Germania, care fiind mai cu apropiare, o înteresază mai cu samă“.

§ IV

„A vîrî vrajbă în Polonia, a hrăni în ea tulburări și necontenite zaluzii, ai căș-

tiga cu bani pe acei mai puternici a ei, a ave înrâuriri la Dietele* lor, și a le cumpăra, spre a pute lucra și ei la alegerile Crailor lor ; ași face partizani în Polonia, și ai proteja, a vîri oști rosienesti în Polonia, și a le ține vremelnicește până la prilejul de a rămăne acolo pentru tot-deauna. Dacă puterile mgeieșite s'ar împotrivi, atuncea să le impact vremelnicește împărțindu -o cu iale, până când va pute lua de la iale înapoi ceia ce li va fi dat.“

§ V.

„A lua cât s'ar pute mai mult din hotarul Sfeziei, și a ști cum să facă că însuși ea Sfezia să'î deschidă războiū, spre ai găsi pricină de a o subjuga: pentru de a isprăvi însă aceasta, tr. bue a dezbină pe Sfezia de Danimarca, și pe Danimarca de Sfezia, și cu luare aminte a hrăni rivalitățile lor.“

§ VI.

„A să însoți Prinții rosienesti tot deauna cu Princese din Germania, spre a înmulți rudirea cu mai multe familii a ei, a apropia întesurile ei de a le noastre, și

*) Adunarea generală a Poloniei.

înmulțându-să influența noastră acolo, să se uniască ca de la sine la pricina noastră.“

§ VII.

„A căuta să câștige alianța de comerț a Engliterei, mai mult de cât ori a căriea alte Puteri, pentru că ea este o putere care are mai multă trebuință de Noi, la cele trebuitoare marinii ei, și care poate fi și cea mai folositoare la dezvoltarea marinii noastre, a schimba cheresteaua noastră și alte producturi a noastre cu aurul ei, și a face ca neguțit rii și matrojii ei, să aibă cu ai noștri o neprecurmată înclinare, căci ei vor deprinde și pe acei ai nației noastre la navigații și la comerț.“

§ VIII

„A să întinde neîncetat cătră Nord pe marginea mării Baltice, și cătră Sud pe marginea mării Negre.“

§ IX.

„A să apropia cât s'ar pute mai mult de Costantinople, și de India, că acel ce

va stăpâni acolo, va fi cel adevărat stăpânitoriu al lumii, deci trebuie a deschide neprecurmăte războaie, când cu Turcia, și când cu Persia; a face tarsanale pe marea Neagră, pentru a lucra la corăbi. A pune câte puțin stăpânire pe această mare, cum și pe marea Baltică. — Aceste fiind două poziții trebuitoare la izbânda întreprinderii noastre; a grăbi căderea Persiei, a străbate până la golful Persic, a restatornici de să poate prin Siria comerțul cel din vechime a Orientului, și al întinde până la India, care este magazia lumii. — Agiungând odată acolo, va putea atuncea Rosia a se lipsi de aurul Engliterei.“

§ X

„A căuta să câștige alianța Austriei, și cu băgare de samă a o ține în unire, ai sprijini în arătare zădarnicile ei închipuirii de a stăpâni ea după vreme Germania. Iar prin taină a întărta jaluzia Prinților Germaniei, în protiva ei. — A să sili să facă sau pe Austria, sau pe Germania ca să ceară agiutorul Rosiei, și a ave apoi asupra aceia un feliu de protecție pregătitoare de a o stăpâni după vreme.“

§ XI

„A face de a să interesa curtea Austriei, ca să se izgoniască Turcii din Evropa, și a nimici zaluziile ei, când să va subjuga Constantinopole, întărtându'i ei un războiū cu Staturile cele vechi din Evropa, saū dându'i o părțică din folosul izbândeii, care mai târziū i să va lua înapoi“.

§ XII

„A'i face pe toți Grecii acei dezbinați, sau shizmaticii, ce sunt împrăștiați în Ungaria, și Polonia, să se lipsiască de el, a'i face să i se închine lui, a să face sprijinul lor, și ași întemeia mai înainte o predominire universală, prin un felii de autocrație Ierarhică covârșitoare; aceștia vor fi atâta prietini pe care îi va avea Rosia în Statul a fiește căruia dușman al ei.“

§ XIII.

„După ce Sfezia se va dizmădula, Persia se va birui, Polonia să va subjuga, și Turcia se va supune, apoi adunând armiiile noastre, și fiind păzită marea Neagră, și

marea Baltică, cu corăbiile noastre, trebuie mai întâiu a propune în deosebi și foarte tainic la curtea Franței, apoi la aceia a Austriei, de a împărți cu ea imperia lumii; dacă vre una din aceste două va primi propunerea, (care negreșit să va întâmpla), măgulindulică ambiția și iubirea lor de sine, atunci să se agiute cu ei pentru a o desființa în urmă și pe dânsa ace rămasă, deschizând cu ea o luptă de a căria izbândă nu să poate îndoi cineva, când Rosia va ave în a sa stăpânire tot Orientul și o mare parte a Evropei“.

§ XIV.

„Dacă amândouă acele curți vor refuza acea propunere a Rosiei, care nu este nici cum de crezut, atunci ar trebui să știe cum să împarte între ele gâlcevirea, și a le face să se slăbiască una pe alta, când apoi Rosia folosindu-să de un prilej hotărâtoriu, va năvăli asupra Germaniei cu oștile sale cele pregătite, pornind tot odată și două flote mari, una de la marea Azof, și alta de la portul Arhanghel, încărcate cu cete de asiatici, și însoțite spre apărarea lor cu flotele înarmate de la marea Neagră, și de la marea

Baltică, care trecând pe la marea Mediterană, și pe la Ocean, vor năpădi, pe de o parte ele în Franția, în vreme când pe de altă parte va fi Germania năpădită. — Aceste două țări biruindu-să, ceialaltă apoi parte a Europei, va trece lesne și fără nici o împotrivire, sub jugul Rosiei. *Așa să poate și așa trebuie a să subjuga Evropa*“.

PETRU INTĂIŪ.

Prețul 50 bani.

URICARUL VOLUMU XX.

1914

RECEIVED

DEPARTMENT OF THE INTERIOR

U.S. GEOLOGICAL SURVEY
WASHINGTON, D.C.

URICARU

SAU

COLECȚIUNE DE DIFERITE ACTE

CARE POT SERVI LA

ISTORIA ROMÂNILOR

VOLUM. XX

DE

THEODOR CODRESCU

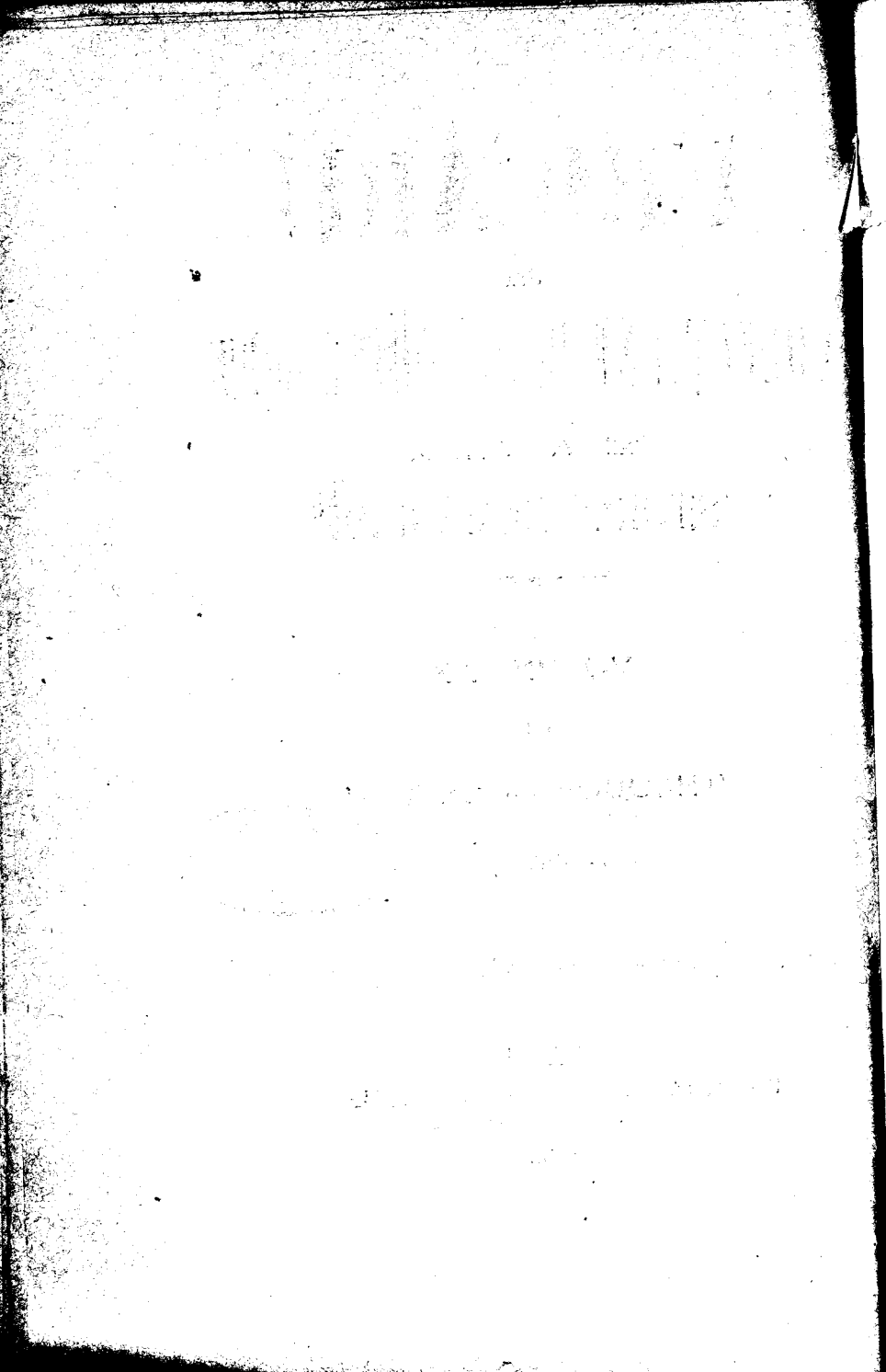
Prețitul acestui volum 8 lei.

IAȘI

TIPOGRAFIA BUCIUMULUI ROMÂN

-7 STRADA CODRESCU 7-

1892

DISCURSUL D-LUI ALEXANDRU V. BELDIMANŪ

rostit la Iași în întrunirea publică din sala Pastia,
In ziua de 31 Martie 1891.

Cetățeni Alegători,

Incep prin a face apel la indulgența D-lor voastre. Nu sunt orator, prin urmare nu pre-tindeți de la mine un discurs. Pentru prima oară vorbesc în public; veți bine voi dar a vă mulțumi cu o simplă convorbire în care voesc a vă arăta cauzele tristei stări în care ne aflăm, și mijlocul energic prin care ne pu-tem scutura de amorțala care ne-a cuprins.

Mă prezint înaintea D-lor voastre ca un modest candidat la colegiul al 2 lea de Iași; ȳic modest, căci candidatura mea este independen-tă de ori-ce partid politic. Candidatura mea nu numai că nu este susținută de nici un grup politic, care aspiră la putere, dar pot afirma fără exagerare, că toți barbații politici din a-cest oraș, se vor găsi într'un singur gând pen-tru a o combate.

Vă veți întreba de sigur:— Pentru ce a-ceastă goană contra candidaturii mele?

Voi ȳ răspunde în două cuvinte la această întrebare: *pentru că sunt antidinastic, pentru că sunt republican.*

Antidinasticismul meu are o vrăstă destul de înaintată. El datează de la descălicătoarea lui Carol I pe pământul românesc.

Dușmanii mei pretind că acest sentiment

de ură pentru dinastia străină este o boală. Câți va amici bine-voitori se mărginesc a spune că este o manie.

Și știți de unde vin aceste aprecieri puțin măgulitoare pentru mine ?

Din faptul că, în țara noastră, statornicia e tot așa de rară ca iarba de leac. Un om care a urmărit timp de 25 de ani o idee fără cea mai mică șovăire, este declarat de bolnav.

În această privință declar sus și tare că toți bărbații noștri politici se bucură de o sănătate care nu lasă nimic de dorit. Care din ei nu a fost antidinastic ? Care din ei nu a lucrat direct sau indirect la răsturnarea lui Carol I ? Liberalii-naționali ca și liberalii conservatori au avut momentele lor de antidinasticism, nu din convicțiune ci din interes.

În opoziție strigătul lor a fost și este :
Jos Carol !

La guvern : *Trăiască Carol !*

În ultimii ani ai guvernului D-lui I. Brătianu nu mai găseai nici un almanah de Gotha în librăriile din București. Conservatorii le cumpăraseră pe toate pentru a găsi în ele un succesor lui Carol I. Această conspirațiune era platonice, în adevăr, dar ea arată în destul statornicia convicțiunilor lor politice, căci acești conservatori se află astăzi consilierii fideli și devotați ai Tronului (fideli și devotați cât vor sta la putere).

Republicanismul meu este mai tânăr, dar tinerețea nu exclude sinceritatea. Vă rog, Domnii mei, a nu vă speria de acest cuvânt *Repu-*

blica. Sper că ve voiū convinge că Republica nu are nimica înspăimântător ; mai mult încă, sper că ea și numai ea va readuce în această nenorocită țară, liniștea și concordia de care avem nevoie, ea și numai ea va deschide calea reformelor democratice.

Dar să revenim la Carol I, despre care am multe de spus.

Rog pe unul sau doi dinastici, cari din întâmplare se află rătăciți în această întrunire, să se liniștească. Mă voiū sili a nu lovi cu cruzime în sentimentele lor de iubire și de devotament către Dinastia Străină. Nu voiū urma exemplul ce mi l'aū dat iluștrii oratori cari, în ultimul an al ministerului D-lui I. Brăteanu, tunaū și fulgeraū în contra Regelui în salele de la Bosel și de la Orfeu din București. Mă voiū feri, cât voiū putea, de expresiunile violente pe care le aplaudam, când ele eșau din gura unui Fleva, unui Blaremburg, unui Alex. Lahovary, sau a unui Gheorghe Paladi ; promit a fi nu respectuos către Regele, respect nu mi se poate pretinde, căci din nenorocire faptele Majestăței Sale, nu sunt respectabile ; dar promit a fi moderat, cât se poate mai moderat.

Eu am judecat pe Străinul care ocupă și astă-zi tronul României cu primele acte ale Domniei Sale. El, care părăsise una din cele mai mândre armate din lume, pentru a se urca la o pozițiune pe care nu o putuse visa, și-a inaugurat Domnia, răsplătind tradarea militară.

După câte-va săptămâni vine în Iași și vedând acest oraș, care făcuse mari sacrificii pentru îndeplinirea unirei; și care, încetând de a fi capitală, perduse din strălucirea sa de ordinioară, promite strămutarea Curței de Casație. D. Gheorghe Mârzescu avu curajul a'și exprima neîncrederea în promisiunea domnească. Atunci Carol I se zburli și adresându-se către toți acei cari erau prezenți, dise: *Când un Hohenzolern își dă parola sa de onoare, nimene nu are dreptul a se îndoi de ea.*

Curtea de Casație stă neclintită în București; și al 2-lea act, cu care a inaugurat Domnia Sa, a fost calcarea cuvîntului Său de onoare. Și să nu mi se dică că Curtea de Casație a unei țări trebuie să fie numai de cât în Capitală. Curtea de Casație a Imperiului German nu se află la Berlin ci la Leipzig. Curtea de Casație a Regatului italian nu se află la Roma ci la Turin.

Rea voință din partea unora, nepăsare din partea altora, este o dovadă că Ieșeniî nu trebuie să conteze de cât pe ei. Alegeți deputați și senatori, cărora să le impuneți voința D-lor voastre.

Trec mai departe.

La ²/₁₄ Iunie după întoarcerea Sa în București, Carol adresează o scrisoare defunctului C. A. Rosetti, atunci Ministru al Cultelor; acea scrisoare a fost publicată în *Monit. Oficial* din acel an 1866 cu No. 118.

Iată cuprinderea acelei scrisori.

Ascultați și judecați.

Domnule Ministru,

In suvenirea dosirei mele în București, am hotărât a fonda o instituțiune de bine-facere.

Voiu da pentru aceasta, în trei ani de a rândul, câte patru miș galbeni pe an.

Te rog, D-le Ministru a'Mi face propunere în această privință. Cu simțimintele cele mai bine voitoare

Carol.

De 25 de ani acești 12 miș de galbeni stau în punga Suveranului.—Cum am putea oare califica acest act nedemn de un simplu particular, dar încă din partea unui Domnitor?

În coloanele țiarului *Adevărul* am cerut ca Ministrul Cultelor să facă cunoscut Țărei ce s'a făcut cu acești bani. Toți consilierii Tronului au rămas muți. Am rugat pe mai mulți deputați a face o interpelare, la care Ministrul va fi silit să răspundă. Rugămintele mele au rămas fără efect. În fine, în luna Fevruarie, am găsit un deputat care îmi promi-ese a interpela pe guvern în această privință. Nu s'a putut ține de cuvânt. căci Camera a fost disolvată.—Trebue să vă spun cu mândrie că acel deputat este moldovan, este ieșan; el reprezintă în Cameră pe „valorosul colegiu al 2-lea de Iași”, căruia vin a-î solicita voturile. De și el combate candidatura mea, imparțialitatea îmi impune datoria de a-l numi. Este D. Nicu Ceaur Aslan.

Până acum v'am citat fapte cari dovedesc josnicia caracterului, lipsa de demnitate a lui Carol.

Voiu nara acum fapte mult mai grave, care vă vor convinge, nu mă îndoesc, că pe Tronul Țărei uu avem nu Suveran cu iubire

de țară, ci un Neguțitor a cărui principală preocupățiune este de a se îmbogăți.

Voiu începe cu rușinoasa concesiune a lui Strussberg, un gheșeft german, pentru a cărui plată vor trebui să muncească mai multe generațiuni.

Mulți deputați moldoveni au stăruit pe lângă ministerul din 1868 pentru ca să renunțe la această înstrăinare a Țării pe 99 de ani. — Defunctul Negură și Alex. D. Holban, membri în fracțiunea independentă din Iași, ambii atunci deputați, au propus ca liniile ferate să le facem noi treptat, în limitele slabelelor noastre resurse financiare. — Știți care a fost răspunsul Miniștrilor: *Nu se poate; concesiunea Strussberg este o chestiune dinastică.*

După un an am văzut pe def. Costachi Rosetti și pe Ioan Brătianu, într-o întrunire publică la care au asistat peste trei mii alegători bucureșteni, recunoscând greșeala ce au comis, cerând ertare, și declarând că Carol a pretins acea concesiune, în capul căreia erau mai mulți prinți, grafi și baroni prusaci, cari voiau a se îmbogăți din munca și sudoarea noastră.

România este considerată în Germania ca un câmp de exploatare. Ceia ce Indienii sunt pentru Englezi, noi Români am ajuns a fi pentru Germani.

Cunoașteți cu toții, Domniile mele, fazele rușinoase, umilitoare pentru noi, prin care a trecut acest gheșeft german. Voesc astăzi numai a vă arăta cifre care sunt mai elocvente de

cât ori ce ași spune.—Extrag aceste cifre din o interpelare făcută de Prințul Gr. Sturdza, Senator ieșan, în ședința Senatului de la 3 Decemvrie 1888, cifre cari nu au fost desmintite.

Știți D-lor, ce pagubă ne-a cauzat nouă, pagubă ireparabilă, concesiunea Strusberg? A cauzat țării noastre o pagubă de 837 milioane, pagubă care înspăimintă pe o putere bogată și mare ca Franța, și care pe noi ne strivește.

Acum, sunt dator să vă arăt cu cifre, cum ne-a cauzat guvernul nostru această pagubă.

Iată cifrele: când Strusberg cerea să-i se dea acea concesiune, compania Brassey, care a făcut cele mai multe drumuri de fer din Europa, ne a propus să ne facă drumurile noastre de fer cu 130 mii lei kilometrul, dând noi pământul; pământul pentru un kilometru de drum de fer costă șapte ori opt mii de lei de kilometru; să punem cel mult 10,000, ceia ce ar face 140 mii lei kilometrul, și ne mai cerea ca condiție să-i plătim pe tot anul, pentru câte kilometre ne vor face.

Apoi noi am plătit lui *Strusberg* până la rescumpărare în curs de 9 ani, câte 18 milioane șase sute mii lei în aur pe fie-care an.

Prin urmare, 18,000,000 lei, împărțit cu 140000 lei kilometru, făcea 132 kilometri pe an, cari i-am fi putut avea.

Apoi toată linia lui *Strusberg* până în Vârciorova e numai de 1,110 și jumătate kilometri, prin urmare, după nouă ani, am fi avut acea linie a noastră de veci, fără să fi avut trebuință a o rescumpăra, ba încă, trec vr'o 77 kilometri, cu capitalul plătit. În loc de aceasta s'a dat concesiunea lui *Strusberg*, cu 270,000 lei kilometrul, plătindu-i pe an 18,600,000 lei, și în loc să fim stăpâni pe linia noastră, trebuie să plătim 337 milioane, adică câte 18,600,000 pe fie-care an, în curs de 45 ani.

837 milioane de franci! Te apucă amețeală pronunțând numai această colosală cifră.

Un gheșeft atât de murdar ar fi de ajuns pentru a discredita o Domnie. Un popor viguros, conscient de drepturile sale, ar fi resturnat pe acest Suveran, care s'a făcut complice unor speculatori germani fără scrupul.

La noi totul este permis. Carol I continuă a domni în liniște, și politicianii noștri s'aun grăbit a viri în Senat pe un pretins moștenitor al Tronului României.

Oare Carol I este El sigur că va muri în România? Eu nu o cred, și credința mea se razemă pe deșteptarea poporului român, într'un viitor foarte apropiat.

Să vă mai vorbească oare de oneroasa concesiune Crawley, dată sub guvernul conservator? Cine nu'și aduce aminte de *sultan-mezat* ce se deschisese atât în Camera cât și în Senat? Țara a plătit linia ferată Ploești-Predeal cu mai multe milioane peste adevărata ei valoare. (*)

Dar culmea scandalului și a nerușinării este rescumpărarea liniei ferate Cernavoda-Constanța.

Camera a votat suma de 12 milioane, pentru ca țara să devie proprietară unei căi ferate construite, în cele mai rele condițiuni. Legea este trimeasă la Senat care o respinge pe laudabilul motiv că prețul răscumpărării este prea exagerat. Guvernul trimite din nou acest

(*) În acest obiect să se vadă broșura intitulată : Dialog politic între D-nu Alexandru N. . . și D-nu General Tell, publicată în Bucuresci, Tipografia Națională, strada Academiei No. 24. 1875. Th. C.

proiect de lege Camereii, care nu menține măcar cifra de 12 milioane deja votată, ci votează suma de 17 milioane. **Cinci** milioane mai mult de cât la prima votare.

Și Senatul fără pic de rușine votează această scandaloasă sumă de 17 milioane, pe când respinsese cea de 12 milioane ca exagerată.

Ce să mai zic de Suveranul cărui i se prezintă spre sancționare această lege, votată în asemenea rușinoase condițiuni, și care nu s-a fiit a acorda semnătura Sa ?

Am asistat în București la o întrunire conservatoare. D. Ioan Lahovary tuna și fulgera contra D-lui Ioan Brătianu, care a tolerat ca Corpurile legiuitoare să se dedea la operațiuni financiare atât de murdare ; dar, ca orator guvernamental în acel moment (și când zic guvernamental se înțelege și dinastic) D. Ioan Lahovary s'a ferit de a vorbi de Acela care acordase sancțiunea Sa acestui *murdar gheșeft*. (Cu aceste cuvinte a stigmatizat D-sa această lege). Indignat de o așa flagrantă părtinire, am întrerupt pe orator, rugându-l să nu ne vorbească numai de D. Ion Brătianu, ci și de Acela fără iscălitura căruia acest *murdar gheșeft* nu ar fi fost săvârșit. Am fost dat afară din sala întrunirii de conservatori, pentru că îmi permisesem a ataca persoana Suveranului, fără a se gândi că cu un an înainte, chiar ei insultău cu violență pe Carol I, înaintea cărui se prosternă astă zi cu slugărnice.

Până aici v'am arătat partea negustoreas-

că a Domniei lui Carol I. Permiteți-mi a vi' să arăta ca agent german, apărător intereselor germane, supus orbește ordinelor primite din Berlin.

La 1868, guvernul D-lui I. Brătianu a căzut, fiind-că cabinetul din Berlin începuse a menaja pe Austro Ungaria în prevederea războiului pe care îl plănuiau contra Franciei, și nu voia să permită ca România să neliniștească Monarhia Habsburgilor, prin revendicarea Transilvaniei.

La 1871, guvernul D-lui Ion Ghika a căzut, fiind-că nu a voit a vërsa sângele unor tineri studenți cu inimile generoase, cari nu puteau suferi în tăcere îngâmfaarea germană, care celebra într'un mod zgomotos învenunchierea Franciei, insultând durerea Românilor.

Tot la 1871 guvernul conservator fu silit să impuie Corpurilor legiuitoare afacerea Bleichröder (urmașul lui Strussberg) și Germania ne-a amenințat cu intervențiunea turcească, dacă nu vom despăgubi pe prinții, grafi și baronii germani, trași pe sfoară de Strussberg și de Ambron. Acest din urmă era omul de casă și de încredere al familiei Hohenzollern-Sigmaringen. Acest Ambron a fugit din Berlin lăsând goală lada de fier, în care erau acțiunile garantate de guvernul român.

La 1876, guvernul conservator a căzut fiind-că nu a voit să urmeze politica ce se stabilise în întrevvedere de la Reichstadt, unde Germania și Austro-Ungaria se obligaseră a lăsa Rusiei libertatea sa de acțiune cuntra

Turciei și a-i permite să redobîndească partea Basarabiei anexată României la 1857.

La 1877, Carol I, după ordinul din Berlin, a luat parte la rezbélul ruso-turc, sacrificînd 10 mii de Români pentru ca lingușitorii curtezanî să 'l zică *Mare Căpitan* (?) și a împins ipocrizia pînă a se preface că nu știe nimica despre pierderea Basarabiei. Cine nu știe că retrocedarea acestei provincii era hotărîită la Livadia, cu un an înainte începerii ostilităților? — În luna lui Iunie 1877, guvernul englez, fiind interpelat în privința intențiunilor Impăratului Alexandru al II, în caz de izbîndă, a răspuns în ședința publică a parlamentului, că una din condițiunile pe care le va impune Rusia, va fi retrocedarea Basarabiei Române.

Poate oare cine-va să susșie că Carol I nu știa că Basarabia ni se va lua?

La 1878, avînd un Hohenzollern pe tron, am fi fost în drept să sperăm că Germania va pleda dreapta noastră cauză la Congresul din Berlin. Din contra, ea a fost dușmana noastră, a făcut ca plenipotențiarii noștri să joace un rol ridicol. În loc de a ne folosi cu ceva, ne-am pomenit cu pierderea Basarabiei, fără despăgubire de război și cu chestiunea jidovilor în spinare.

La 1883 tot Germania ne a împiedicat de a lua parte la conferința din Londra, unde chestiunea Dunărei a fost rezolvată contra noastră, și în folosul Austro-Ungariei. Tot la 1883 D. I. Brătianu a fost silit să alipească Statul

Român de politica puterilor centrale, pentru a obține ca deciziunile conferinței din Londra în privința Dunărei, să nu fie executate. Chiar în acelaș an Germania, prin Agentul său Carol I, a silit pe guvern a cere Camerilor suprimarea porturilor libere din Galați și Brăila, închișând ast-fel occidentului debușeurile noastre fluviale, în folosul exclusiv al traficului german.

La 1885 Agentul Strein care stă pe tronul Țărei a împins, după ordine primite din Berlin, pe România într'un război vamal cu Austro-Ungaria, numai și numai pentru a favoriza exportul industriei germane pe valea Dunărei.

În fine la 1886, Carol I, se încearcă a ne impune faimoasa convențiune consulară contra cărei Țara întreagă s'a ridicat.

Aceste fapte, care nu se pot tăgădui, nu sunt ele oare suficiente pentru a convinge pe orî ce Român, în pieptul căruia bate o inimă românească, de urmările fatale ce a avut pentru noi această nefastă Domnie?

Politicianii de la 1866 ne-au dat pe Carol I, locotenent în armata prusacă. De atunci Prusia a devenit Germania a tot puternică în Europa, și din Berlin nu ne au venit de cât umilirî și jertfe.

Sub Domnia lui Carol I, Țara românească e tratată, ca un câmp de exploatare, și privită cu dispreț de înseși Germanii.

Mi s'a spus și poate mi se va spune încă, că toate aceste nenorociri, toate aceste jertfe,

toate aceste umiliri nu ni le a impus numai Carol I. — El a avut miniştri, Cameră, Senat. — Cu cea mai adâncă durere sunt silit să recunosc că așa este. — Am ȳis și nu voių înceta de a o repeta : — Puterea lui Carol I constă în lipsa de caracter, era să ȳic ticăloșia politicianilor noștri : fără complicei, Carol nu ar fi putut face nimic. — Dar de când oare corupȳii absolvă pe corupător ? Și am strigat și o strig și astădi cu cea mai adâncă convicȳiune, că *Marele corupător stă pe tronul Romăniei.*

Acest Mare Corupător răsplătește în toate ȳilele trădarea politică, precum a răsplătit la 1866 trădarea militară.

Să vin acum la Independenȳa Romăniei și la Regalitate, cu care lingușitorii trîmbitează gloria Prusacului Incoronat. Acești curtezanî merg cu nerușinarea până a pretinde că Lui i le datorim. În puține cuvinte vă voių dovedi că acestui Străin, nu i datorim nimic. Dacă îi datorim ceva, este numai jertfe și umiliri.

Independenȳa : — Acest cuvânt ar trebui să mândrească toate inimile romănești. Cu durere sunt silit să mărturisesc că această independenȳă nu reprezintă astă zi de cât înlocuirea desinteresatei suzeranităȳi otomane, prin precupețasca suzeranitate austro-germană. Nu trebuie să uităm că, având un Hohenzollern pe Tron, această independenȳă, cimentată cu sângele a ȳece miî de Romăni, căzuți pe câmpiile bulgare, nu a fost recunoscută de Impăratul Germaniei, de cât cu două umilitoare

condițiunii. Ne-am angajat a răscumpăra murdăriile concesiunii Strusberg, concesiune în care erau compromise nume ilustre din Prusia. Ne-am angajat a modifica art. 7 al Constituțiunii noastre.

Regalitatea : Cuvânt deșert, care a satisfăcut vanitatea Străinului Incoronat, dar pe care l'am plătit foarte scump. Am pierdut drepturile noastre strămoșești asupra Dunărei ; am pierdut, în folosul exclusiv al Germaniei, toate relațiunile noastre comerciale cu Occidentul, desființând porturile franco ale orașelor Galați și Brăila. Tremur când mă gândesc că pentru onoarea de a fi un Regat, mai avem o poliță de achitat față cu Germania. Doresc din toată inima ca viitorul să'mi dea o desmintire. Acea poliță la care nu a renunțat Germania, și la care Se gândește încă Agentul Strein de pe Tron este: *Convențiunea consulară cu Germania*.

Vă jur că sub Domnia acestui Suveran Strein, în pieptul căruia bate o inimă nemțască, putem șterge din dicționarul românesc: *Mândria Națională*.

Această regalitate cu care ne asurzesc curtezani, este infierată cu stigmatul unei rușinoase negustorii. Acest Rege, după ce a oșchit și ales 12 din cele mai frumoase moșii ale Statului, a pretins să i se dea pe vecie venitul acestor moșii. Români ! Aveți un Rege, trebuie să-l plătiți—și s'a găsit o Cameră, un Senat care să consimtă a satisface scârboasa lăcomie a acestui Străin.

Să pretindeți de la acei pe care îi veți alege ca deputați ca, din inițiativa parlamentară, să presinte un proiect de lege pentru reluarea acestor 12 moșii din mâinile Regelui — Să înțeleagă acest Străin că nu țara a înființat Domeniul Coroanei, ci o turmă de lingușitori, cari voiați a se menține cu orî ce preț la putere. Două puternice motive vă impune datoria de a da, în această privință, mandat imperativ aleșilor voștri.

1 Aceste moșii, trebuie împărțite la săteni, și cu venitul secularelor păduri ce se află pe ele, să se clădească prin comune rurale școli, spitale, biserici care cad în ruină.

2 Pe aceste moșii, care formează Domeniul Coroanei, Carol I aduce străini și îi instalează pe ele. Intr'un cuvânt, Negușitorul încoronat voește încetul cu încetul a înființa colonii germane. Dacă nu veți desființa legea din 10 Iunie 1884, peste 10, cel mult peste 15 ani, veți vedea pe aceste 12 moșii, rîdicându-se biserici și școli nemțești. Pe aceste 12 moșii nu veți mai auzi vorbindu-se românește, ci numai nemțește.

Conservatorii și liberalii independenți, când erau în opoziție, au protestat cu energie contra acestei instituțiuni, care amintește tristețile timpuri ale feodalității, contra acestei murdare spoliațiuni, împodobită cu pomposul nume de **Apanage**.

Comitetul central al partidei liberal-conservatoare, întrunit în sara de 19 Iunie 1884, și deliberând, a votat în unanimitate — bagați

bine de samă, în unanimitate - următoarea rezoluțiune :

Partidul liberal-conservator credincios Constituțiunei, consideră darea Apanagiului ca o violare a Pactului fundamental și ia angajamentul de a lucra pentru reintrarea în legalitate.

Această rezoluțiune, dictată de un patriotism demn de toată laudă, a apărut mai multe săptămâni în capul ziarului *România*, organul partidului liberal-conservator.

Liberalii-conservatori au venit la putere, și au uitat angajamentul ce au luat față cu țara, într'un mod atât de solemn.

Liberalii-independenți au intrat în Cameră și în Senat, și au uitat angajamentul ce l'au luat, în mai multe întruniri publice, că vor desființa *Domeniul Coroanei*.

Toți au uitat - și știți de ce ? Pentru că toți voesc a ajunge la putere. Portofoliile ministeriale se distribuie de Rege, și El nu le va da acelora, care ar da cel mai mic semn de ostilitate contra *Apanagiului*, cu alte cuvinte, contra *pungei regale*.

De aceea, încă o dată, vă rog, siliți pe acei care vă ceru voturile de a se pronunța într'un mod categoric, în privința desființării *Domeniului Coroanei*.

Iertați-mă dacă vă întrețin așa de mult de această scârboasă afacere, dar trebuie se vă arăt repeziciunea cu care s'a votat acest jaf rușinos în averea Statului.

La 5 Iunie s'a votat de Cameră ; la 6 lu-

nie s'a votat de Senat; sancțiunea regală s'a dat la 8 lunie și la 10 lunie s'a publicat în *Monitorul oficial*; 5 și 6 lunie 1884 vor fi două zile de umilire și de rușine, în analele vietei noastre parlamentare.

Am asistat la ședința Camerei în care s'a votat Apanagiul. Primul ministru împingea cu mânie pe deputați la vot. Câți-va deputați au voit să fugă din Cameră pentru a nu vota, dar cheia ușii era în buzunarul Primului ministru. Am văzut un deputat care voia să se abție, luat cu sila de Primul-ministru și dus la vot.

Și să notați un lucru caracteristic: când a fost vorba să se jefuiască țara pentru a da lui Carol I, 12 moși, treaba s'a făcut în mai puțin de o săptămână. Când e vorba de a se aplica legea vânzării moșiilor Statului la țărani muritori de foame, lucrul se trăgănează de *trei ani*, și nici un țeran n'a fost încă pus în posesiunea pământului, ce de drept i se cuvine și de care atîrnă existența sa nenorocită.

Faptul acesta vă arată durerea de inimă ce au pentru popor partidele noastre de guvernământ.

În zadar D-nii Petre Cernătescu și Nicolae Ionescu în Cameră și Vasile Maniu în Senat, au combătut lăcomia regală, arătând că este de inconstituțională această lege ce se cerea Corpurilor legiuitoare. Primul-Ministru nu a găsit alt argument pentru a zmulge voturile acelor nedemni reprezentanți ai Țării

de cât spuindu le că voește a face din Carol I. *cel întâiu moșnean român.*

Moșnean Român!—Ce deridere! Cel întâiu moșnean român, care pretinde Corpurilor Legiuitoare ca să fie scutit de impozite cătră Stat.

Legea dice:— că se dă Regelui foloșința asupra suprafeței și subfeței a 12 moșii, fără a fi supuse la v-ro dare de cauțiune. Aceste 12 moșii nu sunt supuse la impozite cêtră Stat.

Iată moșneanul creat de D. Ion Brăteanu, în toată goliciunea lăcomiei și a zgârceniei sale.

Trebue să vă vorbesc acum de fortificații. Declarația de alalta erii a D lui Tony cum că nu a votat creditul pentru fortificații m'a bucurat. Înți place a crede că nici unul din reprezentanții colegiului al 2-lea de Iași, nu a dat votul său acestor fortificări care reprezintă o *afacere comercială și o tradare națională.*

Când Corpurile Legiuitoare au votat 30 milioane pentru înarmarea Țării, Carol I a pretins de la Primul Seu ministru, ca să facă un viriment de fonduri. Din aceste 30 milioane, s'a dat într'un mod abuziv, 8 milioane Casei Grüsson din Magdeburg, care era în ajunul de a da faliment, pentru o comandă de cupole și tunuri destinate fortificațiilor care abia erau începute.

Banii noștri destinați a scăpa de faliment o uzină nemțască!

Permiteți-mi acum să vă povestesc fazele prin care au trecut aceste fortificări, satii, mai

bine ȃis, planul acestor fortificaři. Carol I invită pe Generalul Brialmont să vie în București, și il însărcinează a face un plan de fortificaři pentru apărarea întregii Români. Generalul belgian primește a face această lucrare.

Cine nu'și aduce aminte de notele diplomatice preschimbate atunce între cabinetul din Viena cu acel din Bruxelles. Ministerul austro-ungar întreba pe acel belgian cum a permis unui ofițer superior, care face parte activă din armată, să primească însărcinarea de a face un plan de fortificaři, pentru apărarea teritoriului român, care este vecin cu Imperiul austro-ungar ?

În fine, Generalul Brialmont a remis lui Carol I planul elaborat de el, un plan de fortificaři pentru apărarea, precum am ȃis, a întregii Români.

Nimeni, absolut nimeni nu a văȃut acel plan. Nică marele Stat major al armatei române, nică chiar Generalul Berendey, designat de pe atunce pentru diriguirea și supraveghierea acestor lucrări de fortificare. Am rugat în coloanele ȃiarului *Adevărul*, pe Generalul Berendei să-mă dee o dezmințire, dacă afirmațiunea nu este exactă. Generalul Berendei a tăcut și nică putea face almintrelea.

Carol I, în mânilor căruia Generalul Brialmont remisese planul elaborat de el, l-a încredințat Maiorului Schuman, ofițer în Statul major prusian, care s'a dus cu el la Berlin. Acolo marele Stat major al armatei germane a modificat cu totul acel plan, și dintr'un plan

de fortificări elaborat pentru apărarea întregii Țări, a făcut un plan de fortificări merit numai a apăra aripa dreaptă a armatelor austro-ungare în viitorul rezel cu Rusia.

Să cheltuim sutimi de milioane stoarse din sudoarea întregii țări pentru ca să înlesnim victoria unui vecin, dușman neamului nostru—pentru ce? Fiind-că Austro-Ungaria este astăzi aliata Germaniei, fiind-că nu mai suntem astăzi vasali Turciei, dar vasali politiceii puterilor centrale, și fiind-că nu avem pe Tronul Țarei un Român cu iubire de Țară, ci un străin, un Agent care e dator, după ordinea din Berlin a fi în România, apărătorul intereselor politiceii austro-germane.

Dacă acest act, ce nu se poate tăgădui, nu este o *trădare națională*, atuncea voiți ruga pe unul din D-voastre să-î dea o altă denumire.

Spre convingerea D-voastre, vă prezint o schiță de planul primitiv al Generalului Brialmont, nemodificat încă de Maiorul prusac Schumann. Am scos această schiță din planul alăturat la o scriere a Generalului Brialmont, apărută sunt câte-va luni, și în care tratează de fortificări râdicate de curând în Belgia, și de fortificările menite a se râdica în Romania.

Vedeți o cetate la Pașcani, care trebuie să apere Moldova spre Nord. Vedeți Câmpina și Slatina cu puternice forturi, chemate a ne apăra despre Austro-Ungaria.

Veți recunoaște cu mine, nu mă îndoiesc, că expunerea ce v'am făcut este înspăimântătoare. Ne ducem de râpă, ne ducem spre peire

* * *

Suntem datori pe piața Berlinului peste un miliard. Cugetați bine: un miliard— și din budgetul Statului, care este de 165 milioane, pe an, trimetem pe fie-care an la Berlin 60 milioane, dobândile acestei îngrozitoare datorii. Aproape jumătate din veniturile Statului.

Ce e de făcut?

La boale mari, remedii energice.

Să tăem în carne vie. Să suprimăm fără întârziere cangrena care ne roade.

Să suprimăm pe Regele Străin, să suprimăm Monarhia și să înlocuim totul cu Republica.

Ce este Republica? O formă de guvernământ prin care un popor se cârmuește el însuși. Mi se va spune de sigur că Constituțiunea noastră liberală, dă poporului dreptul a se guverna el însuși. Așa este. Dar acest drept ce ni-l acordă Constituțiunea este iluzoriu, căci avem un Rege, și încă un Rege străin cu prerogative întinse, care împedică mersul regulat al instituțiunelor noastre democratice.

D. Gh. Panu, în coloanele ziarului *Lupta*, a ținut cu drept cuvânt, că în acest secol de constituționalism, un Rege nu poate fi de cât sașu un *Tiran*, sașu o *Păpușă*. Dacă natura a dat Suveranului inteligență, El, vrând nevrând, încalcă drepturile ce-I acoardă Constituțiunea, trece peste prerogativele Sale, și devine în scurt timp un tiran odios. Dacă Suveranul este imbecil, El este o păpușă, un instrument incons-

cient în mâinile unei camarile ce se formează împrejurul Seu.

Într'un caz sau într'altul, voința poporului e nesocotită, el nu are alt rol de cât de a plăti impozite, și dintr'un guvern constituțional, țara cade într'un guvern personal.

D. Toni v'a mărturisit alaltă ieri că de trei ani, guvernul personal al Regelui se impune Țărei. Domnia-sa ar fi putut să ne spună că acest sistem durează de 25 ani. Nu Corpurile legiuitoare, reprezentanți legali ai Țărei, dau Majestății Sale miniștri; ci Carol I dă Țărei miniștri, pe care îi alege după chipul și asemănarea Sa, și odată instalați pe fotoliurile ministeriale, le dice: *Ei! acum v'am numit. Rămâne să vă faceți majorități atât în Cameră cât și în Senat.*

De 25 de ani, am văzut un singur minister care s'a impus Regelui, și care a venit la putere având la spatele sale marea majoritate a Țărei. Acest minister este acela din Aprilie 1876, ministerul liberal.

Scump a plătit partidul liberal cutezanța de a se impune Majestății Sale. Carol I are memorie, și la 1888, partidul liberal a căzut sub povara greșalelor comise de el în complicitate cu Acela. care a ținut a compromite în ochii Țărei drapelul liberalismului român.

Suprimarea Regelui cu primejdioasele Sale prerogative, câte-va modificări într'un sens mai democratic în Constituțiunea noastră de astăzi, și iată Republica proclamată, fără cea mai mică zguduire.

Cine va urca treptele palatului național, va găsi în el pe cel mai înalt funcționar al Statului, căruia în loc de a-i dice—*Sire!* sau *Măria Ta!*: îi va zice *Domnule Președinte!* Nu va găsi în acel palat un om vanitos, care crede că prin mila lui Dumnezeu să află acolo; ci un bărbat care va ști că numai prin voința poporului, el ocupă temporal cea mai înaltă funcțiune a Statului.

Ce este oare îngrozitor, înspăimântător în această schimbare impusă de progresul timpului?

În alte țări, unde familiile domnitoare au un trecut istoric, unde istoria țării este strâns legată cu istoria Dinastiei, acolo se vorbește deja de suprimarea regalității. Partide republicane există și propoveduesc cu succes ideile lor

Dar în România, ce legături avem noi cu Carol I? Ce trecut îl leagă cu noi?—Nimic, absolut nimic!—

El este nu numai inutil, dar primejdios viitorului nostru.—Suprimarea Lui și proclamarea Republicei se impune.

Sunt convins că, afară de un mic număr de oameni cari trag foloase din sistemul de guvernământ monarhic în paguba celorlalți, marea majoritate a poporului român, pusă în pozițiune a alege în deplină libertate, se va rosti cu entusiasm pentru o republică onestă, liniștită, care prin firea ei însă, și favorizează ridicarea democrației și realizarea aspirațiilor acesteia.

Poporul român nu poate să dorească pr

lungirea Domniei unui Rege Străin, unui Rege Cioclu, care sapă mormîntul României.

* * *

Să vin acum, la chestiunea Iașilor, la chestiunea Moldovei, pe care am apărut-o cu căldură în coloanele ziarului *Adevărul*. Nu voesc a mă opri la alianța electorală ce s'a făcut în acest oraș. Alegătorii vor judeca. Voi spune numai că consider ca un act regretabil, ca un act pe care îl desaproabă chiar Mihail Kogălniceanu, care figurează în capul listei guvernamentale de aici, unul din șefii partidului liberal. Precedent foarte trist pentru corectitudinea ce trebuie să domnească în purtarea partidelor noastre politice. La Iași poliția conservatoare pusă la ordinele liberalilor. La București aceeași poliție amenințând pe alegătorii cari vor vota pentru liberali.

Dar ceia ce nu pot admite, și ceia ce cu greu vor înțelege alegătorii, este faptul de a justifica această monstruoasă alianță electorală, încălecând pe chestiunea *Moldovenismului*, și plângînd pe ruinele *Iașilor*.

Ce a făcut partidul liberal-național pentru Moldova, pentru Iași?—Nimica.

Ce a făcut partidul liberal-conservator pentru Moldova, pentru Iași?—Nimica.

Și astăzi aceste două partide se unesc într'un scop electoral, pentru a face din Moldova și din Iași, raiul promis de Mahomet.

Ce au a face alegerile, chestiune emina-mente politică—cu suferințele și durerile Mol-

dovei și ale Iașilor, — cestiune eminentă economică și socială ?

Să nu mi se zică că astăzi, vorbesc de Iași pentru că am venit să solicit sufragiile D-voastre. În Septembrie 1888 sunt aproape trei ani, am venit în Iași și decadența vechei Capitale a Moldovei, m'a întristat, m'a înspăimântat.

Iată ce scriam din Iași ziarului *Adevărul* la 23 Septembrie 1888 :

De la suirea Șa pe Tronul României, Regele Carol în discursurile ce a rostit, adese-ori a vorbit de orașul Iași. Nicădată nu a lipsit de a da acestui oraș măgulitoarea denumire de a doua Capitală a României.

După 22 de ani, ieșeniî au tot dreptul de a pune M. Sale următoarea întrebare : *Sire ! ce ai făcut pentru a doua Capitală a României ?*

Iașul, leagănul Unirei, a suferit cu bărbăție, pentru realizarea acestei mari idei, pagube simțitoare. De aceea are dreptul să ceară, să pretindă chiar, compensațiunii care să-i redea o mică parte a vechei lui splendori.

Voesc a arăta aici aceste compensațiuni, cari singure ar zmulge acest oraș din letargia în care zace :

I) *Strămutarea Curței de Casație ;*

II) *Strămutarea Curței de Compturi ;*

III) *Strămutarea școlii superioare militare și complectarea deservită a cursurilor Universității de aici.*

Suntem în ajunul alegerilor generale (28 Septembrie 1888). În întrunirile publice ce de sigur se vor ținea, da'oria ieșenilor e de a provoca o discuțiune serioasă asupra compensațiunilor de care am vorbit mai sus.

Sunt, convins că deputații și senatorii cari vor obține încrederea ieșenilor, vor lua angajamentul de a propune, și de a susține proiectele de legi, cari să dea o satisfacțiune acestui oraș, uitat de toți barbații de Stat, cari s'a'd succedat la putere, în acești din urmă 22 de ani.

Chestiunea nu este de partid. De aceea mă adresez către junimiști ca și către conservatori ; către liberali ca și către radicali și îi rog a fi uniți împrejurul acestor modeste revendicări.

Cetățeni Alegători ! Să nu dați voturile voastre de cât acelor cari vă vor promite într'un mod solemn că vor stărui din toate puterile lor pen ru obținerea acestor mici și sla-

be compensațiunii. Aceste compensațiuni se pot obține repede, și dacă ele nu vor reda Iașilor vechea splendoare, dar cel puțin îi vor da viața, care astăzi îi lipsește.

Cât despre mine, ca fiu al Iașilor, vă promit, vă jur, că nu voi avea un moment de odihnă până nu voi vedea îndeplinit ceea ce am scris, sunt aproape trei ani, la 28 Septembrie 1888.

Înainte de a termina, permiteți-mi a repeta punctele principale ale programului, la îndeplinirea cărui, voi lucra cu toată ardoarea, care își găsește izvorul numai în adâncă convingere ce le-a dictat :

Desființarea Monarhiei și înlocuirea ei printr'o Republică democratică ;

Votul Universal ;

Întoarcerea domeniului Coroanei la Stat. Trecerea moșilor Statului la țărani. Cumpărarea moșiilor mari particulare, tot pentru același scop ;

Desființarea armatei permanente, și înlocuirea ei prin națiunea înarmată ;

O întinsă descentralizare și autonomia comunală ;

Garantarea libertății individuale ;

Organizarea instrucției în așa fel, ca să fie în adevăr cu putință pentru muncitori. Copii săraci vor primi la școală hrană, haine și cărți fără plată ;

Înbunătățirea soartei clerului mirean ;

Legea pentru primirea în toate funcțiile publice, și inamovibilitatea funcționarilor de toate gradele.

Desființarea Senatului ;

Un șir întreg de măsuri pentru ridicarea rodniceii muncii. Darea mașinilor trebuitoare pe credit comunelor rurale, producătorilor țărani.

Toate lucrările Statului și comunelor date cu preferință asociațiilor de lucrători ce se vor forma ;

Ajutorul Statului pentru asociațiile de lucrători industriali ori agricoli, ce s'ar forma pentru a lucra în comun pământul, ori pentru a lucra în comun în fabrici ale acestor asociații ;

Desființarea dărilor directe și înlocuirea lor printr'un impozit progresiv, scutind însă cu desăvârșire un minimum de venit absolut trebuitor pentru traiu ;

Proteguirea muncii :

a) O lege pentru proteguirea muncitorilor în ateliere și fabrici ; regulamentul repausului Duminicile și serbătorile ; inspecția sanitară a condițiilor în care se face munca ; oprirea muncii copiilor până la 14 ani ; regulamentul muncii femeilor ; asigurarea în protiva accidentelor ; asigurarea pentru vremea bătrânețelor.

b) O lege pentru tocmelile agricole, așa ca să garanteze toate interesele. Intinderea măsurilor de protecția muncii și la muncitorii agricoli.

Desființarea dărilor de prestație.

Proteguirea industriei întru cât nu vatămă interesele muncitorilor.

Doresc a vedea acest program realizat înainte de a închide ochii pentru vecie.

Voiu ști atunci că scumpa noastră Românie și-a recăpatat liberul său arbitru.

Voiu ști atunci că clasele, până ađi dezmoștenite, își vor deschide calea spre un traiu mai fericit.

* * *

Un cuvint încă, vă rog, și am terminat.
Cetățeni alegători,

Nu uitați că în acest an, în ziua de 10 Maiu, poporul Român serbează nunta sa de argint cu dinastia Străină.

Colegiul al 2 lea de Iași, nu poate face, pentru nunta sa de argint cu Carol I, un cadou mai nemerit, mai semnificativ Majestății Sale, de cât trimițând pe Directorul ziarului „Adevărul“ în Parlamentul României.

Din excelentul diar *Adevărul* No. 789 Mercuri 3 Aprilie 1891, am reprodus acestu articol. Cu această ocasiune, trebuie să arăt și eu ideea mea în privirea Regalității și Independenței României. Eu credu că interesul Puterilor mari a le Europei au cerut, ca să înalță pe România la Regat, mai ales că ea au roșit câmpiile Bulgariei cu sângele a 400000 de mi de soldați români. Cari au fost oare mobilul Puterilor de au înalțat și pe Serbia la Rangul de Regat? poate fi numai că Milan era nepotul lui Miloș Obrenovicu negustorul de porci? Nime n'ar trebui să se fâliască cu această înalțare norocită, dacă nu era Europa interesată de a face, ceia ce au făcut în Orient.

Th C.

ALOCUȚIUNEA DOCTORULUI Gh. A. ASAKI .

*Inalt Prea Sfinte Părinte,
Domnilor,*

De la un capăt la celalalt al țării, vedem ridicându se de un timp încoace, evocația splendidă a trecutului, în chip de bronz și de marmoră. Este tributul pe care generația actuală, plătește celor ce au luptat pentru libertate și cultură, și mie un semn de mică vitalitate pentru un popor, tăria cu care și manifestă această recunoștință.

Aceste serbări ne dau măsura conștiinței noastre naționale. Admirația ce avem pentru trecutul nostru, ne arată ceia ce putem spera în viitor. Ele ne fac în acelaș timp să ne dăm seamă, că ceia ce avem astăzi, achizițiunile de care ne bucurăm în toate ramurile de activitate, nu ni se datoresc numai nouă, ci în mare parte altor luptători, cari au muncit și s'au jertfit. Opera lor este admirabilă, căci știati că giganticile lor sfortări nu puteau isbuti, că alții vor asista la realizarea idealului. Dar aveau pentru a-i susține flacăra sfântă a iubirei țerei, a iubirei adânci, nestrămutate a neamului român.

Am moștenit, cu toții munca și inimile lor. Ceia ce vedem astăzi întărește sufletele. Acest monument este ridicat de întreg poporul românesc, care a dovedit înc'odată că ori ce sacrificiu făcut pentru dânsul este, cu timpul răsplătit. Și adânci trebuie să fie mulțumirile

noastre, Înalt Prea Sfinte Părinte, pentru toți acei cari au luat inițiativa acestei serbări naționale, amintindu-ne mărimea morală a datorilor noastre.

Cu ocazia inaugurării Statuei veteranului Gh. Asaki, nepotul său, eminentul D-tor Gh. A. Asaki, a rostit cuvintele de mai sus, pe care noi le reproducem din „Curierul de Iași“ No. 111. din 17 Octombrie 1890. Th C.

ARHIEREUL NEOFIT SCRIBAN.

Cu mâhnire sufletească aflăm că unul din cei mai de frunte luptători pentru propagarea Unirei Moldovei cu Muntenia, Arhiepiscopul Neofit Scriban au reposedat în 9 Octombrie 1884, la Burdujeni, locul său natal, nu departe de Suceava, în adâncă bătrânețe, foarte amare.

Neofit Scriban, au fost unul dintr'acei dinții care au sorbit ideea concepută de reposedatul Domn al Moldovei Grigorie Al. Ghica, și emisă în ofisul său către Divanul Obștesc, prin care îi recomanda cu căldură ideea Unirii.

El au predicat Unirea de pe amvonă și în public. Ziarul Zimbru i-au deschis coloanele sale; Tipografia Buciumului Român au împrăștiat gratis miimi de broșuri din naționalele articule: Unirea și Foloasele Unirii. Aceste scrieri i-au atras multe supărări și prigoniri din partea Kiriarhiei Moldovei. Neofit Scriban au ramas necușinat ca o stâncă din Pion.

Rudele reposatului și învățaceii sei sunt obligați moralmente a descrie pe larg întreaga sa viață. Noi îi îndemnăm în numele Moldovei Recunoscătoare, ca macar ei să nu rămâie indiferenți la faptele sale cele românești, căci ar fi un sacrilegiu ca viitorimea să nu cunoască toate lucrările sale, cum și toate păsurile și neajunsurile sale, până la ușa mormântului.

Neofit Scriban figura în mijlocul Tabloului litografiat de Buciumul Român, a fruntașilor deputați ai Divanului Ad Hoc al Moldovei din 1857. Din acea grupă astăzi au mai rămas în picioare încă trei: Kogălniceanu, Mavrogeni și D. Sturza.

Th. Codrescu.

Această schițare am reprodus o din „Gazeta de Iași“ No. 123, ziua Mercuri 17 Octombrie 1884.

Th. C.

MINISTERIUL AGRICULTUREI, INDUSTRIEI,

COMERCIULUI ȘI DOMENILOR

Cabinetul Secretarului General.

Domnul meu !

Colecțiunea Domniei voastre de documente, URICARUL, este pentru Ministerul nostru, una din cele mai prețioase. Ea cuprinde, pe lângă o mulțime de materii politice, și documente relative la comerțul, industria, agricul-

tura și domeniile țării; materiile ce după legile organice, cad în competența acestui minister.

Astfel, înțelegeți, D-nul meu, că biblioteca acestui minister, nu se poate priva de o astfel de publicațiune, care, alături de marea colecțiune de documente ale Academiei, este un adevărat tezaur: *Economic-Național*.

Sub semnatul, luând și aprobarea d. lui Ministru Ilariu Isvoreanu, are onoarea a vă ruga se bine voiați a trimite, la adresa Ministerului domeniilor, trei colecțiuni complete de URICARU, începând de la primul volum și terminând cu al XVII-lea.

Comptabilitatea noastră, se va grăbi a achita costul operei îndată după primire.

Vă rog, domnul meu, a agreea, cu această ocaziune, asigurarea sentimentelor mele de stimă, și înaltă considerațiune.

Secretar General, **G. Misail**.

În 30 April 1891. București.

Domniei Sale

Domnului Th. Codrescu, membru corespondent al Academiei Române.

Reprodus din Gazeta de Iași No. 50 din 3 Mai anul 1891. Th. C.

MAJORITATEA DE LA ACADEMIA ROMÂNĂ.

Corporațiunile savante au fost adese-ori invinuite că prin ele înșile nu produc nimic, și că se pun de a curmezișul progresului, ne-

voină să recunoască măcar meritele altora. Se citează exemple ilustre, cazul lui Harvey de o pildă, pentru a se arăta cum academiile s'au sculat pururea încontra cugetătorilor de sine stătători, căutând să înădușe orice manifestație originală a spiritului omenesc. Și fiind-că asemenea cazuri se pot afla nenumarate în istoria propășirii, apoi ușor alunecă unii și alții până a tăgădui chiar dreptul de existență acestor corporații de învățați, a căror desființare se cere cu insistență.

Și se înțelege că este logic de a desființa o instituție vătămătoare progresului, și care nu ar corespunde menirii sale. Se naște numai întrebarea dacă academiile, cu spiritul conservator care le caracterizează, nu sînt și ele de oare-care folos, și dacă menirea lor este numai de a imbogăți știința și literatura, după cum se pretinde.

Mi se pare însă că o academie, precum este academia franceză, și academia noastră, prin firea lucrurilor nu poate să aibă altă menire mai ales, de cît cea de a sluji de adăpost aceloră, cari au lucrat o viață întreagă, sporind învățăturile și pentru cari admiterea în sinul acestor societăți savante, este o răsplătire bine meritată. Și mă întreb, cum ar putea să fie altfel? Căci pentru a avea dreptul să faci parte dintr'un asemenea institut de cultură, mi se pare că trebuie mai întâi să fi dat întreaga măsură a talentului, să fii cu desăvîrșire format, ceea ce nu se întâmplă de

cît foarte tirziu, adică tocmai atunce cînd puterile productive încep a se săcătui. In asemenea condiții, a-î cere unuî om ca să mai producă, este aî cere ca să întinerească, este a pretinde pomului să inflorescă, și să dea roada de a doua oară. Aceasta cu excepțiile cuvenite.

Din acest mod natural de a se alcătui academiiile însă, se esplică firește și cauza pentru care academicianii, se deosebesc prin dușmănia ce o arată, de obicei tuturor încercărilor de învoire, fie în domeniul artei, fie în știință. Afara de micile excepții ale unor oameni cari își păstrează până la adânci bătrînețe, elasticitatea și neatîrnarea cugetărei lor, față cu autoritatea teoriilor o dată stabilite, este evident că majoritatea inteligenților trebuie să obosască de la o vreme, și să nu mai fie primitoare de cit pentru formele cu cari s'au obișnuit. Orî-ce strămutare a noțiunilor dobîndite, orî-ce primenire în modul de a privi lucrurile, trebuie să supere și să nemulțamească adînc, niște organisme slăbite, cari nu mai au vitalitatea trebuitoare, pentru a'și asimila formele nouă de alcătuire, sub care se infățoșază fenomenele. Din această pricină, academiile au privit mai în tot deauna cu dușmănie, și cu neîncredere orî-ce teorii și născociri, cari răsturnau acele admise și susținute de dinsele, luptîndu se din răsputeri în contra curentelor nouă.

Aceasta este un rău poate, dar este desigur și un bine uneori. Căci adevărul sfêrșește în tot-deauna prin a rămînea biruitor, dar el

are nevoie de a se stabili prin luptă, care singură dovedește vitalitatea sa. Din acest punct de vedere însă, spiritul firește conservator al corporațiilor de învățați, este încă de folos științei, căutind să împedice ori ce generalizare pripită, și să potolească avîntul prea mare a spiritului de învoire.

Așa dar și academiile își au rațiunea lor de a fi, chiar în afară de lucrările pozitive cari pot eși din sinul lor, căci ele răsplătesc stăruința și talentul unor oameni cari au muncit toată viața, prin recunoașterea publică a meritelor lor și apoi, mulțămită mijloacelor de tot soiul de care dispun, ele slujesc de regulator al mișcării intelectuale a unui popor.

Acest scop indoit, nu se poate atinge însă — și aceasta ne va servi de tranziție. pentru a vorbi mai în special de academia noastră — de cît sub două anume condiții: mai întăi onoarea de a fi membru al unei academii fiind răsplata meritului, n'ar trebui să se primească în sinul academei, de cît aceia care în adevăr au merite vrednice de răsplătit și apoi, această instituțiune fiind regulatorul mișcării intelectuale, academicianii ast fel aleși, n'ar trebui să se călăuzască pururea de cît după motive de ordin curat intelectual, în afară de ori-ce pasiune, și de ori ce indemn altul de cît acel al sporirei învățăturilor.

Ce se întîmplă însă la noi în țară?

Mai întăi, sub diferite pretexte se strecoară în sinul academei noastre, oameni pe cari nimene nu i cunoaște, și cari sînt cu desăvîr-

şire lipsiţi de merite reale. În schimb, alţi oameni de litere şi de ştiinţă, cunoscuţi de toată lumea, se văd lasaţi la o parte, sau sînt admişi numai să facă anticameră, ca membri corespondenţi ai savantei societăţi. Cu cît însă numărul acelor nechemăţi sporeşte, cu atît trebuie să-i fie mai greu, se înţelege, adevăratului merit de a răsbate prin pătura din ce în ce mai groasă, a unor mediocrităţi invideoase, care imprimă de la o vreme, întregii activităţi a corporaţiunii caracterul propriu de îngustime, şi de neputinţă pretentioasă şi ridiculă. Inteligenţa fiind exclusă din sinul unor asemenea corpuri, zise savante, cu timpul numai funcţionează de cît patemile mici şi poftete lacome.

Pentru a ne convinge că aceasta este cazul asociaţiunii noastre academice, şi pentru a arăta că nu motive de ordin intelectual inriuresc hatîrurile onorabililor de la academie, ci motive cûrat materiale de cîştig, va fi de ajuns să cităm cîte-va exemple despre modul cum academia înţelege să împartă premiile sale anuale.

Mai întăi, şi aceasta este cu totul caracteristic, majoritatea formată în sinul academei, în tot deauna aceiaş, nu ţine nici o socoteală, de raporturile făcute asupra operilor ce concurează pentru dobîndirea premiilor. Raportul este cîte o dată foarte elogios, şi opera se respinge, şi altă dată din potrivă, se premiază lucrări în contra căror raportorii, se pronunţă cu cea mai mare energie. Aşa de o pil-

dă, chiar în sesiunea actuală, eminentul nostru geolog d. Cobălcescu, a combătut într'un lung raport, cartea d-lui Ștefănescu: *Elemente de Geologie*, ceia ce n'a împedecat academia de a-i acorda premiul Nasturel de 4000 de lei, pe cînd volumul d-lui Nenițescu *Pui de lei*, susținut de d. Quintescu, prin raportul seu, și operele d-lui A. Naum *Versuri* și *Traduceri*, asupra cărora d. Tocilescu făcuse o dare de samă foarte elogioasă, și încontra cărora nimene nu se ridicase, au căzut la votul secret. Ceea ce dovedește că academicienii noștri, nici nu au macar curajul convingerilor lor, dacă așa ceva se poate numi convingeri.

O altă dovadă tot atît de strălucită, că majoritatea de la academie, nu lucrează cu crierul ci cu stomachul, este faptul că ea recunoaște meritele fără părtinire, cînd interesele sale curat materiale, nu sînt în joc. Ast-fel vedem că d. Naum, ă cărui opere au fost respinse de academie, este numit membru corespondente al aceleiaș academii *pentru meritele sale literare*. Acelaș lucru s'a întîmplat cu d. Th. Codrescu, a cărui lucrare de căpetenie *Uricarul*, a fost înlăturată „fiind pur și simplu, „glăsuesc *Analele*, o colecție fără exegesă, de „sordonată și fără explicație științifică. Într'un „cuvînt o publicație rea, pe care autorul ra „portului d. Hasdeu, n'a putut ceti nici consulta.“ Cu doi ani mai înainte, aceeaș academie însă, din inițiativa mai multor membri, între carî figura și d. B. P. Hasdeu, *apreciînd activitatea ce a dezvoltat pentru înaintarea stu-*

diilor istorice, îl numește pe d. Codrescu, membru corespondent al seu pentru secțiunea istorică.

Dacă operele complete, tot ce a scris d. A. Naum, nu sînt vrednice de a fi premiate, cum poate să fie vrednic autorul să participe la onoarea cu mult mai mare, de a fi unul din mădularele academiei? Și dacă lucrarea cea mai meritoasă a d-lui Codrescu, este o lucrare rea, fără exegesă, desordonată, și fără explicație „științifică“, prin ce mijloace anume a contribuit d-sa la înaintarea studiilor istorice în așa fel, în cît să atragă luarea aminte a învățaților de la academie, cari și fac o cinste deosebită de a'l primi în sinul lor? Aice este evident o lacună, dacă ne punem din punctul de vedere al unei motivări serioase și logice.

S'ar putea crede poate că pricina pentru care lucrările de mai sus, nu aū fost premiate, este valoarea cu mult mai mare a operelor, cu care se află în concurență, și pe care Academia a trebuit să le prefere, fără ca prin aceasta să fi voit a atinge întru nimic meritele în sine a scrierilor. Dar care aū fost operele premiate?

Cele zece volume *Uricarul* d-lui Codrescu, aū fost eliminate în folosul ediției a doua a cărții d-lui Bacaloglu, *Elemente de sfică*. Poesiile lui Vlahuță asupra cărora d. Hasdeu se pronunțase cu multă căldură de convicțiune, cerînd premiarea lor, se eliminează în favoarea manualului d-lui Popescu *Psihologia empirică*, asupra căreia d. Maiorescu, un om de sigur competent în materie, cerînd premiarea sa, se pronunță totuș în următorul mod:

„Cartea D-lui Popescu este în esență o
„compilare din cîți-va autori germani ale că-
„ror scrieri psihologice, sînt recunoscute de
„bune și laudate pentru claritatea lor metodică.“

„D. I. Popescu a cetit aceste scrieri cu
„luare aminte, s'a pătruns de cuprinsul lor,
„l'a contopit într'o lucrare aproape unitară, și'l
„expune acum școlarilor romîni, alegînd din
„autorii cetiți cînd pe unul, cînd pe altul . . .“

Iar în sesiunea din urmă, scrierile de Teatru
ale lui Caragiale, operele lui A. Naum, și
studiile critice ale lui Gherea, pentru a nu
cita de cit pe cele mai de frunte, sînt elimi-
nate în favoarea cărței d-lui Ștefănescu *Ele-
mente de Geologie*, combătută de d. Cobîlcescu,
și a scrierei d-lui Meitani, asupra constituțiu-
nei, susținută, este drept cu multă ardoare,
dar cu mai puțină competență, mi se pare, de
cătră *savantul* academician G. Barițiu, unul
din membrii majorității de care vorbim, și
din a cărui raport, nu ne putem opri de a cita
următorul argument, ce ni se pare tipic. Vor-
bind despre scrierea prietenului d-sale Meitani
d. Barițiu zice :

„Intre acestea publicul competent în ma-
„terie, în curs de atîția ani încă a apucat a-și
„forma opiniunea sa. ceea ce se poate combi-
„na și din împrejurarea, că după cum sîntem
„informați, fasciculele mai vechi s'aũ trecut
„așa, în cît este în pozițiune de a scoate din
„trînsule a doua edițiune“. (Vezi : *Analele
Academiei* Vol. X, Ser. II. Pag. 151.)

Vrea se zică marfa s'a trecut, marfa e bu-

nă! Nicî negustorul din colț care vinde masline nu'și face alt-tel de socoteală.

De înșămnat este că operile premiate aparțin sau membrilor academei, sau prietenilor lor, recunoscuți, și că cele mai multe din trînsele, sînt opere didactice.

Cum că academicianii n'ar trebui să se premieze pe ei însiși, academia singură a recunoscut'o în sesiunea actuală. Rămîne numai de a se ști, întru cît premiarea cărților didactice, poate să fie de folos științei și literelor romîne. Nu sîntem din aciea, de sigur, cari cred că premiile încurajază direct pe autori, îndemnîndu'î să producă. Adevăratul om de știință și adevăratul artist, nu are nevoie de alt îndemn, de cît de înboldirea proprie a ideilor de cari este stăpînit, și cari nu'î dau rîgaz pînă nu le realizează. Dar tocmai pentru aceasta, și mai ales într'o țară unde mișcarea intelectuală este așa de slabă, și unde a tipări un volum, este a face un sacrificiu adevărat, a da un premiu unui autor, este a'î da mijloace pentru a scoate nouă lucrări la lumină. În asemenea condițiuni, a premia cărți didactice, adecă tocmai acele lucrări cari se susțin prin ele înșile, avînd un debit constant în școală, este a lucra în contra intereselor bine înțelese ale științei și ale literelor, lăsînd a zice că nicî nu este încă bine stabilit, pînă la ce grad anume academia, și mai ales o academie, care nu ține socoteală de raporturile oamenilor speciali în materie, poate să fie chemată de a se pronunța asupra cărților de învățămînt.

În toate aceste presupunem încă buna credință. Când vezi însă că toate lucrările originale se elimină în mod sistematic, dându-se preferințe compilațiilor de o valoare foarte relativă, când munca de zeci de ani a domnului Codrescu, este sacrificată compilației d-lui Bacaloglu, când poeziile frumoase ale lui Vlahuță, sînt date la o parte pentru prosa rece pentru lucrarea *aproape unitară* a d-lui Popescu, și când versurile poetului Naum sînt jertfite unei lucrări dubioase, ca valoarea a *geologului* Ștefănescu, sau a *sociologului* Meitani, nu mai poate fi vorba, nici de sinceritate, nici de bună credință.

În alte țări, după cum s'a văzut mai sus, academiile sînt invinuite că nu produc nimic, și că se opun cu îndărătnicie la ori ce încercare de înnoire, fie în domeniul științei, fie în domeniul artelor. Când e vorba de a da o direcție nouă spiritului omenesc, când vre-o teorie genială strămută de o dată toate noțiunile de până atunci, într'o ramură oare-care a activității, când un Victor Hugo, un Balzac, sau un Manet aduc o formulă nouă, sau când un Darwin, se încearcă să înnoiască știința, atunci corpurile gîrbovite ale academiilor își încordează toate puterile, bătrânii se trezesc ca prin farmec, și opun o rezistență desnădăjduită, apărînd cu bărbăție cetatea sfîntă a învățăturilor clasice, în contra unor înnoiri pe care ei le cred greșite și primejdioase.

Între cele două tabere opuse, nu se încapă nici o apropiere. Academia se apără cu

înverșunare, și lovește pe or cine nu se pleacă unor dogme sfințite, la care ea se închină. Ereticii nu au dreptul să trăiască, și persecuțiile în contra lor, poate că trec uneori de marginile ertate. Toate aceste se fac însă din convingere și după motive curate ideale. Și este oare care mărire în priveliștea acestei lupte desperate pe care o dau, la anumite epoce, bătrânii, cărora li se pare că se apropie sfârșitul lumii, atunci când nu e vorba de cât de sfârșitul unor forme firește trecătoare.

Și la noi există o luptă între oamenii de știință și de litere și academia, însă lupta aceasta nu să dă pe terenul ideilor, ci în domeniul mai strâmt al intereselor materiale.

Ei nu lovesc și nu persecută pe nimene din cauza convingerilor heterodoxe, în știință sau în artă, ce ar avea. În sinul academei însă, s'a format o majoritate de mediocrități care exclud meritul din interese de câștig. De când există Academia, această majoritate a pastrat mai toate premiile pentru dânsa, și abia acum s'a trezit că aceasta ar putea să nu fie tocmai corect, și a admis, în sfârșit, propunerea făcută cu mulți ani mai înainte, de către d-nii Maiorescu, Ureche, Negruzzi de a nu se mai acorda vre un premiu nici unui membru al Academiei.

Aceasta este un progres de sigur. Cu toate acestea, nu trebuie să ne așteptăm la rezultate mai bune pentru știință și literatura adevărată, întru cât majoritatea actuală va rămânea stăpîn pe situație, lovind meritul, în

întunericul votului secret. Aceiași oameni cari s'au premiat până acuma între dînșii, se vor înțelege de acuma înainte, pentru a'și premia favoriții, pe acei cari știu să'i măgulească, și să le spuie că's oameni mari. Pentru a se curma o dată aceste abuzuri, ar trebui să se introducă votarea pe față, ca și lumea să'i cunoască pe acei cari se slujesc de bani publici, satisfăcându-și numai poftele lor lacome, sau slăbăciunile lor prostatice, pentru tot soiul de nulități fără valoare. Atunci oameni ca Eminescu, Vlăhuță, Naum, Caragiali și Codrescu vor putea să lupte poate cu oare care sorti de izbîndă, în contra Ștefăneștilor, a Meitanilor și a Bacaloglilor academiei.

Dar ce trist lucru să fii silit de a te gîndi la mijloace de îngrădire, în contra apetiturilor lacome, a unor oameni cari stau prin pozițiunea lor, pe treapta cea mai de sus a devoltărei unui popor! Și cum ți se strînge inima să vezi că aspirațiunile cele mai ideale a unora, slujesc numai de pradă lăcomiei aceluora, care ar trebui să fie depositarii neprihăniți ai însușirilor celor mai alese ale nației!

Și dacă asemenea sentimente vulgare, se pot manifesta în pătura cea mai cultă a societăței, dacă inteligența oamenilor noștri celor mai învățați, se poate întuneca periodic de cătră niște interese grosolane și meschine, la ce ne mai putem aștepta, de la pătura lipsită de luminele unei învățături îngrijite?

Și unde vom mai găsi acea desinteresare, acea cinste nebănuită, acea făclie de idealita-

te, care trebuie pururea să lumineze în calea unui popor, pentru a'l călăuzi către bine și către frumos, și pentru a'l împiedica de a se pierde cu totul, în întunericul îndeletnicirilor sale curat materiale și strimț utilitare ?

Acest articol l'am reprodus din ziarul : **Era Nouă** No. 83 din 4 Mai 1891. El este eșit din măieastra până a distinsului și june poetă A. C. Cuza, autorul a cător va broșuri în prosă și versuri. Noi predicem talentatului poet un viitor măreț, care va face onoare României, lucrând însă neconținut în viea Domnului.

Th. C.

ESTRAS DIN TESTAMENTUL VOIEVODULUI MIHAI GRIGORIŪ STURZA, DOMNŪ MOLDOVEI.

„In virtutea Hrisovului Domnesc al Principelui Grigorie Ghica, cel bătrân, de gloriôsă memorie, am căutat cu insistență în anul 1813, când am început cariera mea politică, de a desrobi locuitorii din Vrancea mici proprietari a întregului district al Vrancei, situat în Munții Karpați, de uzurpațiunea periculoasă de care sufereau mii de suflete. După o luptă de câți-va ani, i am scăpat de opresiune, în timpul Domniei Principelui Scarlat Alexandru Kalimah.

„Am avut acieași satisfacțiune, după suirea mea pe tronul Principatului Moldovei, cu locuitorii din Dorna, cari au putut să se rescumpere, prin avansurile de bani dați de mine, și prin silințele mele, iam pus în pozițiune de ași stă

pîni în plină proprietate casele și pămînturile ce li se cuvinea din vechime, în virtutea Hrisovului Domnesc, ce li am dat.

„Este generalmente cunoscut că înaintea anului 1817, am lucrat la confecționarea Codului Civil al Principatului Moldovei: Că după această epocă, în cursul anilor 1829—1830 am fost chemat de Monarhul Rusiei pentru redactarea Regulamentului organic, acărui dispozițiuni au făcut să progreseze, și se prospereze ambele Principate, un timp destul de îndelungat.

„De altmintrelea convins că nu convine Creștinilor de a avea sclavi, și cu ajutorul Prea Putintelui, am reușit a reda la libertate Țigani din Moldova, acei a'i Statului, a'i Episcopilor și a'i Monastirelor. Conduc de aceleași idei, am disrobit pe toți Țiganii mei, fără vr'o indemnitate din partea Statului, dând un exemplu demn, de a fi urmat de toți particularii, urmând principiul religios de iubirea aproapelui.

„Astfelii, conform voinței Providinței aceleași dispozițiuni au fost de asemenea adoptate în Principatul vecin al Valahiei.

„Am relatat aici mai sus numai de aceste fapte, fiind că reamintirea unor asemenea acte, precum și bine cuvîntările a cel puțin 40,000 de suflete liberate de dureri de opresiune și de sclăvie, mă vor însoți ca o mîngiere în ultimele mele momente.

„Ca numele Domnului să fie sfințit în vecinicie, acordîndu-mi favoarea de a mă fi putut

întrebuința în execuțiunea unor asemenea acte, și dându-mi prin grația sa, tronul Patriei mele, pe care l'am ocupat mai bine de 15 ani, îndurând multiple și teribile încercări, ce mi le-a trimes, prin voința sa supremă, spre salvarea sufletului meu.

„Nu voesc să desvolt aci, tot ceea ce am făcut în timpul Domniei mele, relativ la așezările publice, la instituțiuni, la legislațiune și la îmbunătățirile introduse la diferitele ramure ale administrațiunei. Toate aceste sunt evidente, și să găsească în actele publice. Se va vorbi în istoria Principatului, și mă prezint dinaintea viitorului imparțial, cu titlu onorabil de bine făcătorul și tatăl Moldovei, titlu care mi-a fost acordat din partea țerei, de către Adunarea Generală, în virtutea căruia se va scrie pe mormîntul meu. „Servitorul lui Dumnezeu Mihail Grigorie Sturza Woewod, bine făcătorul și Tatăl Moldovei.“

Am reprodus acest extract, din broșura ce a apărut în Iași, la 1890, într'o tipografie jidovească, plină de erori, a Testamentului și Codicilelor Voievodului Mihail Gr. Sturza. Buna cuviință nu-mi permite a face aprecieri asupra acestei domnii. Viitorimea îl va judeca după faptele seale. Voi zice numai că urmașul său Vodă Gr. A. Ghica, a intrat în domnie cu avere; dar după o scurtă domnire, a ieșit, cum a dat Dumnezeu, lăsînd pe urma sa fapte care în veci vor aminti pomenirea sa cu osanale de laudă.

Th. C.

NOTIUNI DE UNELE DOCUMENTE DISCO- PERITE IN ITALIA.

V.

Dar să părăsim Veneția și să ne transportăm la Milan.

Pintre manuscristele bibliotecii Ambrosiane, am descoperit un manuscris purtând titlul :

Relazione di Fra Bernardino Quirini osservante di S-to Franco Vescovo Argensis nelle Provincia di Moldavia et Valachia, intorno le cose del suo vescovato fatta alla S-tà di Nro S-te l'Anno 1599.

Această relațiune este importantă prin notițele ce conține asupra catolicizmului în Moldavia, asupra numărului bisericelor, starea în care ele se află, inventariul principalelor obiecte ce se găseasc într'nsele, numărul catolicilor ce există în oraș e și în sate, numărul preoților, condițiunea lor etc. etc.

Dar ea conține încă prețioase date geografice și istorice.

Moldova e o țeară, începe Fra Bernardino, *una terra molto grande (era în anul 1599) piena, fertile e habitata di molti citta e ville con pochi monti, e molti boschi et abundante d'ogni sorte di animali. Dal Levante confina con la Turchia e la Tartaria; da Tramontana confina con la Podolia e Polonia; da Ponente con l'Ungharia superiore e da Mezzo-giorno con Transilvania et Valachia.*

Fr. Bernardino vizitează și descrie principalele orașe precum și mai multe sate ale Moldaviei. Giassi (Iași), Bachau, Bagna (Baia), Nemisi (Neamțu), Tetrussi (Trotusiu), Ghussi (Huși), Cotunari (Cotnari), Roman, Sabograni, Berendesti, Tomasiani, Giudiani etc. etc., în fine Suchiava, unde cântă de mai multe ori messa pontificala, fiind prezenți Principele (care este Ieremia Movilă) cu mitropolitul Gheorghe Movilă, frate mai mare a lui Ieremia, și alți episcopi greci din Moldavia.

Fra Bernardino arată bunele dispozițiuni, ale prietului, și însuși ale episcopilor către catolicism.

După zisele seale, biserica Moldovii este autocefală, și mitropolitul nu recunoaște, spune el Papei, supremația patriarhului din Constantinopoli, precum a nici unui patriarh din orient, și cu multă facilitate s'ar putea reduce *alla dovuta obediienza di V. S. B-ne della sede apostolica.*

Fra Bernardino roagă pe Papa a scrie Principelui, spunându-l că fratele lui, mitropolitul, 'i a promis să se înțeleagă cu dînsul și cu episcopii și prelații săi, ca să facă un sinod provincial, și să îndrepteze abuzurile și erorile ce domnesc printre greci și însuși printre latini.

Rezultă din relațiunea lui Fra Bernardino, că episcopul catolic avea un fel de jurisdicțiune temporală asupra catolicilor, „*et ho esercitato la giurisdictione vescovule etiam in temporibus* „*che tal privilegio ha el vescovo latino in Moldavia verso gli suoi latini.*“

Este important a nota modul și formula cu care Ieremia Movilă a primit în audiința publică pe acest trimis al Papei. Recepțiunea se face cu aceleași forme, cu care suveranii Europei primesc pe nuntii sau legații pontificali, adică pe trimișii diplomatice al Marelui Pontefice. Scrisorile de creanță nu lipsesc, precum nici discursurile obișnuite dintr'o parte și dintr'alta.

„Fui chemato dei Principe, dice Fra Bernardino, in audienza sua publica facendomi accompagnar da multi suoi baroni e gentil-huomini. Giunto alla sua presenza e fatta da me la debita orazione li presentai il Breve. . . la mia Bolla del Vescovato et il breve delle mie facultà, quali prese in mano si lero in piedi. . . et retenendosi solamente il suo Breve, mi restitui l'altro con dirmi ch'ero il ben venuto, mi darà ogni aggiunto et favore“ etc.

În urma descripțiunii Moldovii de Fra Bernardino permiteți-mă, Domniū mei, a vè resunia o descripțiune a Valachiei de un autor necunoscut. Ea este foarte importantă prin notițele economice, comerciale și militare ce conține.

Nu are dată dar pare a fi scrisă pe la începutul secolului 17. Autorul acestei piese arată că bogăția Valachiei consistă mai întâiu în grâne, cu care se face comerțul însemnat prin Danubiu și marea Neagră, cu Constantinopoli.

Există asemenea o mare cantitate de boi și berbeci, care sunt transportați prin neguțatori turci și greci în Constantinopoli, și prin neguțatori albauezi la Zara și de acolo în Veneția.

Este extraordinară, dice acest document, marea cantitate de miere, ce se produce în această țeară, și care se poate considera, împreună cu ceara care eaze dintr'însa, ca una din sursele de avuție cele mai solide ale acestei provincii. Grație acestui comerț ce se face cu Constantinopoli, întru cea ce privește mierea, și cu Veneția, întru cea ce privește ceara, mai poate să se ușureze sermana provinția de nenumeratele dădii și cheltueli anuale ce face către Poarta. Veneția da Valachiei în schimb mătasări, lînuri și aur.

Principele de un an încoace, a transportat reședința sa din Cîmpul-Lung, la Tirgoviște unde are un palat înconjurat cu ziduri și ține, pentru guardia sa personală, o sută de arcebusieri. El alege drept consilierii ai săi doi-spre-zece boieri pentru a guverna țeara.

Mărimea acestui principe consistă în a avea, pentru ori-ce eventualitate de război, opt mii boeri sau gentil-oameni, după aceștia alți patru mii de condițiune mai joasă numiți *spătarêi*, și aceștia sunt ținuți a merge în război cu cheltuiala lor. Pe lângă aceștia principele mai plătesce alți patru mii simpli soldați călări numiți *lefegii*, adică stipendiați, și pe lângă dinșii încă patru mii pedestri scutiți de ori-ce dădii și plăți de principe, în timp de război, cu un taler și jumătate unul pe lună; sunt foarte bravi, apți a mânui ori-ce armă. Are încă șase tunuri mari și mai multe mici numite *organi*.

Această descriere a Valachiei se termină printr'un budget al Statului, care mi se pare de o mare și curioasă importanță. Îl reproduc aci ast-feliu prerum îl găsec în sus numita descriere:

INTRADE

Tributi che leva il principe al paese, due volta al mese cinque millia talleri per volta ad ogni capo di casa per portione del loro potere.	120,000
Datij de'tre saline	40,000
Datij de'valle e dentro nelle terre.	70,000
Gabella detto del melle p. Il gran Signore. Il melle di Settembre ogni casa p. portione	130,000
Gabella detta il fumo ogni casa di lochi grossi eccetuata li bojari e soldati e altri che è in servizio del Principe p. I. p. casa	40,000
Gabella detta erba fresca.	10,000
Talleri	470,000

USSIDA

Quattro mille soldati a cavallo stipendiati No. 3 al mese p. uno ma li stanza tre mesi del hano portan doll tempo davanti	105,000
Tributo al gran Signore Presenti all D-to nel med-mo tempo	132,000
Presenti alli ministri grandi di Porta nel med-mo tempo	20,000
Presenti alli med-mi e ad altri in piu volte nel anno	50,000
Presenti alli bassa di Gretia e di Silistria	20,000
Spese della corte del principe e donativi a piu qualita di persone.	10,000
Talleri	437,000

Cea mai mare parte din sumele prevădute în acest budget trec, cum vedeți, la Turci.

VI

Unul din documentele cele mai importante ce am descoperit în arhivele Milanului este fără îndoială o epistolă circulară a lui Ștefan cel Mare, datată din Suceava 1475 Ianuarie 25, către toți principii creștini, anunțându-le victoria sea „grație spadei și lui D-zeu“ asupra 120,000 Turci sub conducerea beglerbeiului Suliman-Pașa pe care „l-a călcat sub picioare“ și rugându-i de a-i veni în ajutor „pe uscat și pe mare“, contra unei noi invasiuni în Moldova, pe care sultanul o prepară pentru luna lui Mai (în cutia : seziune storica militare-guerre Turchia).

Stefan termină circulara sa, puind în vedere Principilor creștini, că interesele Europei sunt strâns legate cu ale Moldovei, care este „poarta creștinătății.“

Vă rog, domniș mei, a opri un moment atențiunea d-voastră asupra acestei din urmă idei, căci ea va fi ideia fundamentală a unuia din concluziunile conferinței mele de astă-sară.

Fama victoriei lui Stefan, care este victoria de la Racova, a fost mare și a avut mult resunet în Italia.

Intr'adevăr iată o epistolă a unui particular Leonardo da Oretona către un amic al său Roseto da Ferrara, datată din Buda 1475 Fevruarie 13.

După ce-i amintesc o altă epistolă unde descrie strălucita victorie a domnului moldovenesc Stefan, care—cu o armată compusă în majoritate din țărani rău armați—reușise a înfrînge aproape 120,000 de Turci, floarea lor perind în luptă, iar din cei rămași căzînd prinși în minile Moldovenilor o seamă de căpitani atît de bogați, în cît propun a se rescumpăra cu cîte 80,000 ducăți de cap, ceea ce Stefan a refuzat până se va înțelege cu Ungaria, Leonardo da Oretona adaogă că Sultanul se prepară acum în persoană a începe un nou resboi, în care însă va fi bătut și mai rău, căci atunci va merge contra lui în persoană și regele Mateiș Corvin cu elita armatei ungare și cu 50,000 Moldoveni.

Mai iată, domnilor, asupra aceluiași subiect și o altă epistolă ce un anonim scrie din Tur-

da 1475, Ianuarie 23, regelui Mateiŭ Corvin, și 'i comunică detaliile invasiunii Turcilor în Moldova în număr de 100,000 ostași și 20,000 țărani din Bulgaria, cu securi, meniți pentru curățirea drumurilor și asediul cetăților, contra cărora eșind Stefan-Vodă cu 50,000 Moldoveni și 1,800 Unguri, d'intăiu a ars toate în calea Turcilor, pentru a 'i lipsi de provisiuni; ba încă a mai surprins și pe cele ce le venia din Muntenia, apoi apucându 'i într'o vale îngustă, după o luptă de două zile, 'i a înfrînt cu desăvîrșire, prindînd pe beglerbeiu, pe fiul Sultanului și alți căpitani, iar restul Turcilor au fost zdrobiți de Basarab (Vlad-Țepeș) care a năvălit asupra-le dintr'o cetate unde pînă atunci el fusese asediat de către dînșii, toate acestea producînd o mare veselie în Transilvania.

VII.

Din Milan să trecem la Florența.

În arhivul de stat medicean din Florența am descoperit o serie de documente de o mare importanță, toate relative la Mihaiŭ Viteazul.

Ceea ce constituie importanța excepțională a acestor documente este, că ele sunt scrise de contemporanii ce au cunoscut pe Principele nostru, care au fost în tabăra lui, care l'au vădut, și au stat cu dînsul la vorbă.

Iată mai întiŭ o relațiune de tot ce s'a întîmplat între armata Principelui Mihaiŭ și Sinan-Pașa începînd de la 16 Octomvrie pînă la 1 Noemvrie 1595.

Relatione di tutto il successo seguito tra l'esercito del Principe e Sinan-Bassa cominciando dalli 16 di Ottobre sino al 1 Novembre.

Acéastă relațiune cuprinde descrierea și cu și a tutulor mișcărilor, atacurilor, asalturilor armatei lui Mihaiu din ziua de 16 Octombrie 1595, când se presintă înaintea Tirgoviștei ca să găsească pe Sinan-Pașa, până când aruncă pe Iurci, dincolo de Dunăre, 1 Noemvrie.

Acest raport e de natură a interesa în cel mai înalt grad pe militari și pe oameni de meserie.

Noi nu putem a' l analiza aci, caracterul seü refuzându-se analisei. Sunt însă într'insul câte-va puncte asupra cărora atrag atențiunea d-voastre.

Resultă din raportul nostru, că în tabera lui Mihaiu se afla, în această companie, o trupă de Italiani, *tutta de persone di comando*, condusă de un toscan din Siena, Silvio Piccolomini.

„La înconjurarea cetățuei Giurgiului, Principele (Mihaiu-Vodă), dice documentul, trimese să roage pe D. Silvio Piccolomini, ca să meargă la bateria . . . și să îngrijască, împreună cu Italianii seü, ca să fie bine condusă; ceea ce făcu îndată. Examinând bateria și constatând ceea ce' l lipsesce, D. Silvio Piccolomini însciință despre aceasta pe Principe, care se transferise și el acolo aproape în persoană; îndată totul fu regulat și începu a se trage cu mai mult ordin . . . noaptea se

dete un viguros asalt *un gagliardo assalto* etc. . . , și mai departe : „din Italiani nu a murit nici unul, pentru că toți erau îmbrăcați *all'usanza de Italia*, au fost însă mai mulți răniți !“

„Principele, adaogă documentul, s'a purtat în tot timpul cu mare vitejie, și e chemat a avea mare isbândă în meseria armelor, dându'i D-zeu o putere corporală extra-ordinară pentru a resista ostenelilor, precum și prudență și îndrăsneală pentru a începe și conduce bine o întreprindere.“

„*Il Principe si é portato sempre con gran valore et é per far gran riuscita nel mestiero delle armi, havendogli data la Maestà di Dio straordinaria fortezza di corpo per resistere alle fatiche, et prudenza et ardir per incominciare e guider bene l'impresse.*“

Raportul acesta, de care ne ocupăm, pare a fi făcut de cătră unul din militarii ce însoțea pe Silvio Piccolomini și trimes în Florența vre unui general sau ministru al marelui Duce de Toscana.

Pe lângă acest raport militar am găsit un memoriu foarte lung de vre o zece coale, având un caracter mai mult politic și diplomatic, care cată a esplica și a justifica întrarea marelui Cancelar al Poloniei, Zamoiski în Moldova.

Veți dori poate. Domniilor, să știți cum și de unde a venit în tabăra lui Mihai Silvio Piccolomini cu trupa sa.

Aceasta se poate vedea dintr'o scrisoare ce am aci a lui Sigismund prințul Transilva-

niei, către marele duce al Toscanei (Di Corona 20 Noembrie 1595).

„După ce D. Silvio Piccolomini, scrie Sigismund marelui Duca, a îndeplinit cu marea mea satisfacțiune sarcina de orator și ambasador al Alteței Voastre Serenissime felicitându-mă pentru nunta mea, „nella congratulatione delle mie nozze“ mi se presintă ca cavalier și șef al foartei onorate trupe ce a plăcut A. V. Serenissime de a'mi trimete . . . *mi s'appresentò come cavaliere e capo dell'honoratissima truppa che piaque all' A. V. Serenissima di mandar mi, con la quale e nell'ocassione di combattere in campagna e nell'espugnationi che si fecero della fortezza“ di Giorgiu ed altre come si scrisse si portò così egregiamente con tutt'i suoi, che non senza meraviglia e laude de tutta la natione e gloria dell' A. V. ne sarà sempre tenuto qua memoria.*“

Sigismond ar fi dorit ca Piccolomini să măi rămăie cât-va timp la curtea sa, căci apreciază foarte mult calitățile sale, o așa de mare experiență ce arată în arta militară precum și talentele seale de orator.

Dar să trecem la alt subiect.

Eată, D-lor, un document foarte interesant, datat din Albagiulia 4 Ianuarie 1597.

În el se văd tratativele și negociațiunile ce se fac între Mihai pe de o parte, și de alta între reprezentanții Papei, Imperatului și Principelui Transilvaniei.

Prima propunere a Principelui fu de a ști dacă era a se face resboiul său pace cu Turcii.

„*La prima proposta del Voivoda fu che desiderava saper se aveva da esser guerra o pace con Turchi.*

I se respunse din partea Santității Seale, a M. S. Imperatorului și a Principelui Transilvaniei, că se dorea continuarea resbelului cu cea mai mare vigoare.

„*Fu risposto per parte di S. S-ta, della M-ta dell'Imperatore e del Principe di Transilvania che si doveva continuar la guerre con piu animo che mai.*

2° Intreabă dacă n'ar fi bine a dissimula cu Turcii, până când se vor aduna forțele creștinătății.

Se conchise că aceasta era oportun și mai cu seamă pentru Voivodă care are țara sa vecină și deschisă inamicului.

3. Întrebă dacă resboiul din partea creștinătății se va transferi în Valachia sau în Ungaria sau în ambele părți etc. etc. . . .

Continua stipulațiunile și se stabilește câtă forță armată trebuie să dea fie care din părțile contractante.

Banii pentru a întreține armatele vor fi dați de către marele Pontefice, Impăratul și Regele Spaniei. Se prevede încă mijloacele de a trece Dunărea, ast-fel în cât se vede că se proiecta un mare război în contra Turcilor, cu mari armate aliate a căror comandă pare a fi fost destinată principelui nostru român.

Un document foarte important, ce am descoperit în arhivul medicean din Florența, este o lungă epistolă a monsignorului Malas-

pina datată din Alba Iulia 14 Noembre, în care acesta narează, între altele, conversațiunile ce a avut cu Mihaii, în mai multe întrevederi ce a obținut de la dânsul.

Mihai întrase în Transilvania și se afla în vecinătatea Sibiului, amerințând cu resboiul pe Andrei Bathori. Era în anul 1599, câte-va zile mai nainte de sângeroasa bătălie de la Șelimbreg.

„Merseiul pe câmpul de luptă, dice monsignorul Malespina, împins de ideea de a nu se dice că, în momentul când se pregătea a se vërșa atâta sânge creștin, un ministru apostolic nu 'și-a dat toate silințele ca să eviteze o asemenea eventualitate. Găsiu armatele de parte de o legă de orașul Sibiiu, și aproape una de alta de o milă italiană. Merseiul mai întâiu la III-mul Cardinal (Andrei Bathori) și îi expusei cauza venirii mele. Il îndemnăiu să dea mai mult creșmânt relațiunii ce dă familiarul meu despre forțele inamicului. Cardinalul imi răspunse: Acesta meditează de a fugi, dar eu nu voiu permite și nu mă îndoiesc că voiu devora pe acest câine. *Iste nebulo meditatatur fugam, sed ego non permittam et non dubito, me devoraturum istum canem*, și nu înceta de a provoca pe Mihai dicând că de n'ar fi fiul unei meretrice, ar trebui să vie la bătălie cu dînsul, saū la o luptă singulară, *ad singulare certamen*.”

Cardinalul era foarte belicos. Contrariu opiniunii celor mai mulți din istorici, care pretind că Bathori a voit să trimeată la Mihai

pe Malaspina pentru a negocia pacea, Malaspina, în epistola sa, ne spune din contra, că cardinalul Bathori nu mai era de părere ca să se facă lui Mihai nici o propunere de înțelegere. *Il cardinale si confirmava nella sua opinione, che non fosse bene che io proponessi alcun accordo.* Tocmai mai târziu și cu anevoință se uni și Bathori cu Malaspina pentru o încercare de înțelegere cu Mihai.

Malaspina trece în tabăra lui Mihai și are cu dânsul prima întrevedere.

Îi espuseiū, dice prelatul italian, tot ce cređuiū necesariū ca să 'l conving a se întoarce îndărăt, asigurându'l că nu putea face un mai mare serviciū creștinătăței. El 'mī respunse că nu prin dorința de a domina, nici prin setea de a vërsa sînge creștin, neavënd el altă intențiune de cât de a vërsa sînge turcesc, a venit el în Transilvania, că lui îi era destul de a trăi în liniște în Valachia, în care cu o singură arătură răspëndindu-se semința creștea grâul, *nella qualle con una tola aratura spargendosi il seme, nasceva il fromento*, dar e imperatorul creștinilor care, cu 14 scrisori 'l a îndemnat să răsbune injuriile ce Maiestatea Sa Cesarea primise de la Cardinal și de la această națiune.“

Malaspina nu pare a crede că Mihai spune adevărul, și 'i și dice că aceasta nu pare probabil, fiind că cu consimțimentul Majestatei Sale Cesareă, Papa tratează unirea sufletelor și forțelor *trattativa la congiunzione degli animi e delle forze*, și că Cardinalul a consimțit la acea

unire. El exprimă lui Mihai dorința de a'î arăta acele scrisori.

„Mihai nu răspunde de cât jurând că ceea ce spuse este adevărat ; Mihai arată în urmă, *con molte imprecationi*, că el a fost foarte vesel când a aușit de suirea Cardinalului pe tronul Transilvaniei, căci spera a trăi în bună armonie cu dânsul, interesele Valachiei și Transilvaniei fiind în strînse legături unele cu altele, dar aușind că Cardinalul este hotărît a se apropia de Turci *accostarsi al Turco*, el care este hotărît pe de o parte de a trăi și muri inimicul Turcului, iar pe de alta vedînd că nu poate pune încredere din partea Transilvaniei, din aceea oră a început să se prepare ca să ia această provincie Cardinalului, sau, în cas când nu va putea învinge, să treacă în Ungaria în ajutorul Impăratului, cu hotărîrea de a nu se mai întoarce în Valachia, și pentru aceasta a adus cu sine mumă, nevastă, fii și toată suita sa.

Mihai demonștră încă necesitatea ce'î împinse de a intra în Transilvania, arătînd că a interceptat scrisori din care rezultă că cancelarul Poloniei Zamoiski, Eremia Movilă, prințul Moldovei și Cardinalul, s'au înțeles între dânsii ca să întrunească împreună Polonia, Moldavia, Valachia și Transilvania și că, pentru aceasta, ei erau hotărîți a 'l detrona pe dânsul.“

Urmează o discuțiune foarte interesantă între Mihai și Malaspina, în urma căreia Prințul nostru invită pe prelatul catolic a formu-

la propunerile de înțelegere, dându'î *rendez-vous* pentru a doua și la oarele 7 de dimineața. A doua și Malaspina nu putu obține audiență, Mihai dând diferite pretexte. Malaspina era de părere să mai aștepte pentru a obține de la Mihai o înțelegere, dar Cardinalul „care se guverna cu consiliu de tineri“ *che si governava con consiglio de giovani*, îndată ce se apropiă armata lui Mihai, începu cu trei piese de artilerie a da într'însa, producând multe pierderi, ast-fel în cât Mihai provocat începu lupta.

Malaspina descrie peripețiile luptei, care sunt la început favorabile Cardinalului, dar în cele din urmă Mihai cu o foarte mare valoare și temeritate, pentru pericolul la care se espuse, *con grandissima valore e temerita per il pericolo a che egli s'espone*, schimbă destinele bătăliei, făcu prizonier pe Cornish, generalul Cardinalului, și luă toate stindardele.

Cardinalul se trase atunci cu armata sa la zidurile Sibiiului și luă, cu artileria sa, o pozițiune ast-fel în cât să nu poată fi cu înlesnire atacat de inamic. Mihai vădând că nu va putea cauza mari pierderi oștirea Transilvane, merse, când sosi noaptea, de găsi pe Malaspina, îndemnându'l de a găsi vre un temperament, pentru a nu se vărsa atâta sânge, „*me'esorta a voler trovare qualche temperamento che non si spargesse tanto sangue*, și rămăserăm înțeleși, ca dimineața următoare eū să merg foarte de vreme să întâlnesc pe cardinal, și să tractăm despre acordul de stabilit.

Dar în zori de zi, Mihai fu care veni la mine dicându'mi, că nu mai este necesar fiind că Cardinalul a fugit.

Monsignorul Malaspina continuă espunerea evenimentelor întâmplăte în urmă, îmbrăcând narațiunea sa cu acea formă ce'i da un caracter de o palpitantă actualitate.

Nu voiū continua, domniī meī, a analiza importantul document despre care vė vorbiū, deși el conține unele puncte necunoscute de nici un istoric până acum. Aceasta m'ar conduce prea departe. M'am mulțumit a vė da o idee despre natura acestui prețios isvor istoric, care narează evenimentele sėvėrșite în Transilvania, mai zi cu zi până la 14 Noembre 1599.

Totuși nu mă pot opri de a vė cita pasagiul în care Malaspina descrie pe Michai Viteazul.

„Palatinul (Michai) este un om fără literatură, ast-fel în cât abia scie să'și iscălească numele; nu scie altă limbă de cât valacă și turcească, dar este foarte viclean și foarte artificios, e ilegitim, inconstant de natura sa, crud, libidinos, desprețuitor al consiliilor ce i se dă, precipitat și, după cât spune mitropolitul din Tormon, avēnd puțină temere de D-deū.“

„*E il Palatino huomo senza lettere, di modo che appena sa scrivere il suo nome, nè sa altra lingua che la Valacca e la Turchesca, ma e astutissimo e artificiosissimo, è illegitimo, inconstante di sua natura, crudele, libidinoso, sprezzator*

de consigli, precipitoso e, per quanto dice il metropolitano di Tormon, poco timorato d'Iddio.„

La această schițare a principalelor trăsuri morale ale lui Mihai, voiți adăoga următoarele linii, trase dintr'un document ce l'am găsit în Roma, care resumă principalele trăsuri ale exteriorului său fizic :

Este asemenea o mărturie oculară, care vede pe Mihai în momentul când dă nu scim ce notă Cardinalului Bathori :

„Când dete nota și Cardinalului Bathori, în anul 1599, era în vârstă de vre-o 36 ani, cu părul crăpuiș, cu carnațiunea brună, cu statura înaltă dar uscățivă, cu ochi adunși, cu privirea oblică, taciturn și pe gânduri.“

Quando diede la nota et la (nu se poate descifra) al Cardinal Bathori del 1599, era di età di circa 36 anni¹⁾, di pelo arso, di carnagione bruna, di statura alta ma asciuta, di occhi foschi, incavati, di guardatura torva, taciturno e pensieroso.

Printre documentele ce mai am aici, Domnii mei, relativ la Mihai-Viteazul, voiți mai aminti o relațiune despre cele sevrșite în Transilvania, în urma bătăliei de la Goroslav, scrisă în însuși quartierul general a lui Basta, de un oare-care Vincenzo Zaccoul.

Aci găsesc amărunte asupra morții lui Mihai în câmpia de la Torda, amărunte care au interesul de a fi date de o mărturie oculară.

Pe lângă faptele cunoscute și relatate de

¹⁾ Aci este o eroare. Mihai Viteazul avea atunci 43 de ani.

toți istoricii, autorul relațiunei noastre ne face să asistăm la o conversațiune între Basta și Mihai, din care se vede disențiunile ce esistau între aceste două personaje.

Mihai insciințază pe Basta că a doua zi de dimineață va pleca cu vreo trei sau patru sute dintr'ai sei spre Fagarasi, ca să 'și ia nevasta și copiii. Basta se încercă să'l desconsilieze, Mihai însă părăsesce pe Basta cu hotărîrea de a pleca a doua zi de dimineață.

I se atribue lui Mihai intențiunea de a lua posesiune de Transilvania în numele seü.

Basta chiamă pe colonelul Zachel, cu care se concertă de a face prizonier pe Mihai, și dă ordin colonelului Pez, de a chema a doua zi de dimineață în consiliu pe prințul român, și în urmă a'l face prizonier în numele Maestății Sale.

A doua zi, vedënd pe Mihai că stränge mulți soldați împrejurul seü, Basta luă altă rezoluțiune și chemă pe Schorfstein, locotenent-colonel al infanteriei valoane, și 'i dă ordin de a merge cu o mână din oamenii sei, la pavilionul lui Mihai și, a'l face acolo prizonier în numele Imperatului, și în caz când se va opune, să 'l omoare. Urmează descripțiunea omorirei lui Mihai, ast-fel precum o narează toți istoricii.

Autorul relațiunei noastre vorbesce de nisce hârtii ce s'ar fi găsit asupra lui Mihai, și pe care el pretinde că le-ar fi citit, și din care rezultă că Mihai avea planuri perverse, contrarii intereselor Imperatului. Asemenea

hârtii compromițătoare s'ar fi găsit și asupra banului Mihalcea. Se vede însă că toate acestea sunt invențiuni, ca să justifice asasinatul lui Basta.

Nu voi mai nota din lunga relațiune ce analizez, de cît faptul nerelatat, dacă nu mă înșel, de nici un istoric adică că Basta, după moartea lui Mihai a espedat în Valachia o anume persoană, ca să propue boerilor alegerea lui Marcu, fiul lui Petru Cercel, care se afla lângă dânsul.

Aceste noțiuni istorice le-am estras din Broșura imprimată în București anul 1878 în tipografia Națională a lui C. N. Rădulescu, strada Academiei, împărțite publicului de C. Esarcu într'o conferința ținută la Atheneul Român. Th. C.

Zapis de mărturie din Scobințeni.

Iată noi Dumitrașcu Stefan vel Logofăt, și Ghenghea vel Vornic, și Nicoară hatman, și Lupul vel Vist. și Savin vel spatâr, și Apostol vel Armaș, și Patrașco Bașotă Logofăt, și Neagoe Postelnic, și Dumitru Buhuș Logofăt, și Arsenie Vorn. de gloată, facem arătare precum au venit înaintea noastră Țoanță și sorsa Dumitra, fetele lui Patrașcu, nepoatele lui Ion Scobințu din Scobințeni, și de bună voia lor, de nime silite nici asuprite ș-au vîndut dreaptă ocina lor și moșie din sat din Scobințeni, ce'i în ținutul Cărligăturii, dintr'o a șesea parte, jumătate cu o a șeptea parte din heleșteu, și cu o a șesea parte din moară, și cu partea ce au în două heleștee

stricate, partea ce li se va alege, și cu tot venitul, și acestea le-au vîndut lui Gheorghe Roșca Vist. drept 60 taleri de argint.

Și au mai venit înaintea noastră Cornea ficioru Gahiei și Verdenesei, și de bună voiea lui, de nime silit, nici asupraș-au vîndut dreaptă ocina lui, și cumpăratură dintr'acel sat, din jumătate de sat din a treia parte a cincea parte, și dintr'o a șeptea parte din heleșteu jumătate, și din a șesca parte din moară jumătate, și cu partea în două heleștee, partea lui ce se va alege, din ispisoc de cumpăratură de la Ieremia Voevod, și acestea le-au vîndut mai sus numitului lui Georgie Roșca Visternic, drept 35 taleri de argint. Și vedînd și noi această de bună voie tocmală și deplină plată i-am făcut dumisale, zapisul acesta de mărturie pentru ca să'i fie de credință, până când își va face și deres de la Măria sa Vodă, și spre mai mare credință, ne-am pus și pecețile pe această adivărată cartea noastră.

(Iscălit) *Dumitrașcu Stefan Vel Logof. (L. P).*

Ghenghea vel Vorn. (L. P.) Nicoară Hatm. (L. P.) și toți cei laltți boieri căți sunt numiți la începutul zapisului, împreună cu pecețile lor.

De pe Sirbie pe limba moldovenească am tălmăcit la anul 1811 Fev. 16.

Clucerul Pavăl Dobrin.

Suretul acestui document-mărturie, este în dispozițiunea mea. Th. C.

Zapis de mărturie.

Iată noi Dumitrașc Stefan vel Logofăt și Ghenghea vel Vornic și Nicoară hatman și părcălab Sucevei și Lupul vel Vist. și Savin vel Spatar, și Apostol vel Armașu, și Patrașco Bașotă Logofăt, și Neagoie Posteln. și Dumitru Buhuș Logofăt, și Arsenie Vornic de gloată, facem arătare precum au venit înaintea noastră, Stefana fata lui Drăgan, strenepoata lui Ivașcu, și de a ei bună voie de nime silită nici asuprită, ș-au vîndut dreaptă ocina sa și moșie, din a șesea parte din Scobințeni, a patra parte ce'i în ținutul Cărligăturii, și cu loc de heleșteu în păraul satului cât se va alege, aceea o au vîndut lui Gheorghie Roșca Vistern. drept 20 taleri bani gata. Apoi noi vedînd această de bună voia lor tocmală și deplină plată, am făcut și de la noi mai sus numitului lui Gheorghie Roșca Vister. acest zapis de mărturie, pentru ca să'și facă și deres de la Măria sa Vodă; și spre mai mare credință ne-am pus și pecețile pe acest adivărat zapisul nostru.

în Iași vlet 7136 (1627) Decemvrie 18.

(Iscălit) *Dumitrașc Stefan Vel Logofăt (L. P).*

Ghenghea vel Vorn. (L. P).

Necoară hatman (L. P). și toți ceilalți boierii căți sunt numiți la începutul zapisului, împreună cu pecețile lor.

De pe sîrbie pe limba moldovenească am tălmăcit la anul 1811 Fev. 16.

Glucurul Pavăl Debrin.

Acest document este în dispozițiunea mea. Th. C.

VOLUMUL XX DIN URICAR

C. 5

NOI MIRON BARNOVSKI MOVILA VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscõi.

Iată viind înaintea noastră și înaintea boierilor noștri Stefana fata lui Dragan, strănepoata lui Ivașcu, și de a ei bună voie de nime silită nici asuprită, ș-aă vîndut dreaptă ocina sa și moșie din sat din Scobințeni, ce'i în ținutul Cărligăturei, dintr'o a șesea parte din sat a patra parte, și cu loc de heleșteu în părăul satului, însă partea ce i se va alege. și le-aă vîndut acestea boierului nostru lui Gheorghie Roșca Visternic drept 20 taleri de argint; și sculându-se boierul nostru Gheorghie Roșca Visternic i-au plătit ei tot deplin de înaintea noastră. Drept aceia să'i fie lui și de la noi, dreaptă ocină și cumpărătură și danie și întăritură; cu tot venitul nestrămutat nici odinioară în veci. Scris de Vlasie diac.

In lași let 7136 (1627) Decem. 19.

Insuși Domnul aă poroncit. (L. P). *Gospod Dumitrașc Stefan vel Logofët.*

De pe sîrbie pe limba moldovenească am tălmăcit la anul 1811 Fevr. 16.

Clucerul Pavăl Debrin.

Acest suret este în dispozițiunea mea.

Th. C.

ZAPIS DE VÎNZARE

Adecă eu Ionașco Moga feciorul lui Toader Moga, nepotul Mogăei Sulgearul, însumi mă mărturisescu cu estu zapis al meu, de nime nevoit, nice asuprit, și am vîndut a mea

direaptă ocinină și moșie, din satu din Brălești de la Bahluiu, din jumătate de satu, a treia parte, lui Dumitru Buhuș visternic, derepta 40 de taleri, cu totu venitu din tot locul, ca să-i hie lui direaptă cumpăratură, și la a noastră tocmală au fost oameni bunī anume: Constantin Hăbiaș, i Căzan Pohmat din Mulcel, și Tănasiu din Verășani și Nicoară Vintelescul de Covurlui, și dinaintea a mulți oameni bunī, și eu insumi Gligorie Musteață am scris cu a noastră mână, printr-acea noi toți mărturisim cum am vedut această dare și plată, ce mai sus scrie, ca să aibă dumealui și zăpis a face domnesc, pre mai mare credință, ne-am pus și peceți; adeverez. Pis ot triveș.

veleat 7137 (1628) Noemvrie 15.

(L. P.)

Pecetea Căzan Pohmat

*
*
*

Inșă direasă ce am avut pre cea ocină au pierit cându au venit Hanul din țara leșască în țară; deci de să vor găsi cându vru deva, să n-aibă a să creade la sămenția mea, sau la alți oameni. — (Nicoară Vintelescul, și alte două iscălituri încurcate, și o pecete mică).

Acest zăpis este scris pe hârtie, și să află în dispoșiunea mea. Th. C.

ZAPIS DE VÎNZARE

Adecă eu Toader diaconul de Bârlești și cu soru mea Mărica, feciori Zahariu Benei, nepoți Stancăi, strănepoți Mogăi, așijderea și

sămenția noastră Anton feciorul lui Feteon nepotul Frăsinei, strănepotul Mogăi, și eu Florea și cu frații mei Cozma și Vasilie, și soru noastră Palaghia, feciori Tudorei, nepot Drăghinei Pășcoae, strănepoți Mogăi, și eu Vasilie și cu frații mei Gligorie și Ionașco Burki și Benea și Isaico și surorile noastre Ana și Alba, feciori Alexandrei nepotă Stancăi, strănepoți Mogăi, toți nepoți și strănepoți Mogăi, mărturisim cu cestu zapis al nostru, cum noi de bună voea noastră de nimene nevoiți nici asupriți, ce de bună voe a noastră, ne-am tocmit cu dumnealui visternicul Buhuș, de i-am dat a noastră ocină și moșie din giumătate de sat de Bârlești, ce să împarte în patru părți, trei părți din vatra satului și din tr'apă și din țarină și din finaț, cu tot venitul ce va fi, și dumnealui ne-aū dat din giumătate de sat de siliștea Căcărăzenilor, giumătate cu tot venitul ce va fi, ocină drept ocină, și bani 50 de zloți bătuți. Și ne-am tocmit cu dumnealui drept aceia, ca să'i fie dumisale ocină și moșie și cuconilor și nepoților dumisale neclătită nici dănăoară în veaci, și nime din seminția noastră, ca să n'aibă a să amesteca la această adevarată a noastră schimbare, prilejitu-s-au întocmala noastră Ionașco Moldovan și Gheorghie Dondăș și Costin, și Sava, și Vasilie și mulți oameni buni. De aceasta mărturisim cu această scrisore a noastră, și pre mai mare mărturie pusu-ne-am și pecețile, și eu Savin am scris, să se știe ; let 7147 (1639) Fevruarie 27.
(Urmează trei peceți puse din fum).

Pecetea Anton i Toader diaconul. Pecetea Floareî, urmează 8 puneri de deget.

Cozma, Vasilie, Gligorie, Ionaşco, Isaico.

Acest zăpis în original scris pe hârtie, este în proprietatea mea.

Th. C.

NOI ION VASILIE VOEVOD.

Cu mila lui Dumnezeu domn țerei Moldovei.

Viind înaintea noastră, și înaintea a lor noștri boeri mari și mici ai Moldovei, sluga noastră Iftimie cu un zăpis de mărturie de la Ursul Vartic, vornic, și de la Pan Șoltuză din Iași, și de la Gheorghie din Bărgăoani, și de la Măcsim, și de la Onciul ot Prăjești, și alți oameni buni și bătrini, așa scrie și mărturisie într'acestu zăpis, precum au venit înaintea noastră Mateiă ficiorul lui Stoian din Gănești, de a lor bună voie, de nime silită nici asuprită și au vîndut a sa dreaptă ocină și moșie a patra parte din sat Drăcșeni, cu tot venitul și cu iază ce s'au alesă, și au vîndut slugii noastre lui Iftimie, în patru decă de galbeni, și s'au sculat sluga noastră Iftimie, și au plătit deplin acești bani, patru decă de galbeni în mânilor lui Mateiă ficioru lui Stoian, care s'au scris mai sus.

Așijderea au arătat înaintea noastră și alt zăpis cu mărturia de la Ursul din Sirețeni, și de la Statie cupețu ot Iași, și de la Gheorghie Boțul, și de la Gavril Siminiceanul, și de la Ionașcu Bălici vătau, și de la Stefan

Bârcă, și de la alți oameni buni și bătrâni. Așijderea scrie și mărturisie întră cestu zapis, — precum au venit înaintea noastră Iurașco ficiorul popei lui Gavril din Găneșci, de a lor bună voie de nime silitu nici asupra, și au vîndut a sa dreaptă ocină și moșie, a patra — parte tij d'intr'acest sat Dracseni, cu tot venitū și cu partea din iazū, și cu loc de prisacă și au vîndut slugei noastre lui Iftimie pentru — un cal bun, și alt cal bun, și un cal murg in patru deci de galbeni, și s'au sculat sluga noastră Iftimie, și au plătit acești caî deplin 40 de galbeni în mâna lui Iurașco fecior popii lui Gavril cari s'au scris mai sus.

Așijderea ne-au arătat înaintea noastră și — alt zapis și cu mărturie de la Ionașco Avram biv vornic, și de la Ursul Vărtic vornic, și de la Andrei stolnic din Polițeni, și de la Andonie ot tam, și de la Ionașco Bâncovici, și de la Ionașcu Zupcul, și de la Gavriliță, și de la Constantin și de la alți oameni buni și bătrâni, așa scrie și mărturisie întră acest zapis, precum au venit înaintea noastră Nicolae — ficiorul Bălțatului biv pitar, de a lor bună voie de nime silitu nici asupra, și au vîndut a sa — dreaptă ocină și moșie, fratelui seū Grigorie și lui Toader ce s'au ales dintra acest sat Dracseni pentru nouă deci zloți bătūți, și au vîndut — Toader și Grigorie, partea lor din Lehăceani, și s'au sculat sluga noastră Iftimie, și au plătit deplin acești bani, nouă deci zloți bătūți, în mâna lui Necolaî ficiorul Bălțatului, biv pitar, și noi Domni cu tot sfatul nostru, precum am

vedut adevărat zapis, și cu mărturia acestor oameni bunți, așa am scris, și cu mărturia domnească, precum am creșut, și de la noi încă am dat și am întărit slugii noastre lui Iftimie, părțile cele sus numite de ocină din satu Drăcseni, să fie și de la Domni, dreaptă ocină și rescumpărătură, și uric și întăritură, cu tot venitul neclătit să fie, până în vecii vecilor amin.

Veleat 7147 (1639) Mai 10.

Acest suret scos de pe cel sîrbesc, scris pe hârtie, se află în dispozițiunea mea. Th. C.

UN ȚIGAN VÎNDUT PE UN POLOBOC CU MIERE.

Adecă noi Ioan Focea Uricar cu femeia mea Mărica, strănepoată Petrei Ezereanului, scriem și mărturisim cu scrisoarea noastră, cum noi de a noastră bună voie am vîndut al nostru drept țigan anume, Ionașcu fecior lui Ursu Piscoae. Acesta l'am vîndut dumisale Vornicului Savin drept un poloboc de miare, prețuit drept zece galbeni, cu feciorii lui, ce va avea. Ce, acest țigan, este mie dare și miluire de la Măria Sa, Domnul nostru Vasilie Voevod, pentru slujba noastră, ce am slujit Măriei Sale. Altă s'a'u tras și de moșie de pre Tulea.

Deci să'i fie dumisale țigan și rob cu feciorii lui ce va avea, și să'și facă dumnealui direase domnesci, că și eu direase ce am avut

de dare și de miluire de la Măria sa Vodă, încă le-am dat pre mâna dumisale, și în tocmala noastră fost-au Ghearghel de Brăgăoani, și Constantin Buhuș, și Arhip de Prăjăsci, și Mafteiș Stiiian, și mai pre mare credință scri-sam eu cu mâna mea, și am iscălit : să se scie.

u Prăjesci velet 7149 (1641) Ghenarie 17

Mafteiș (L. P.)

(L. P.)

Gherghel.

Ion Focea uricar, Constantin Buhuș, iscălit.

Accest document în original, scris pe hârtie ; se află în dispozițiunea mea.

Th. C.

NOI IOAN VASILIE VOEVOD.

Cu mila lui Dumnezeu domn țerei Moldovei.

Viindu înaintea noastră și înaintea ai noștri boeri ai Moldovei mari și mici, boerul nostru Dumitru Gheuca biv Vornic și popa Grigorie și alte neamuri lor, și s'au tras față înaintea noastră cu sluga noastră Mateiș Stoiian și cu Nicolai și cu alt neam al lor, pentru satul Drăcsiniș, ce este în ținutul Tutovei, dîcîndu-re Dumitru Gheuca și popa Grigorie și alte neamurile lor, precum este acest sat drăp-tă ocină și moșie a lor, dar Mateiș Stoiian și Nicolai s'au sculat și au arătat uric înaintea noastră de la alți domni bătrîni, și iară Mateiș Stoiian și Nicolai au răspuns înaintea noastră, precum au cumpărat tatăl lor Ursul Băl-

țatul biv Pitar, și au arătat că este cumpărătură de la alți Domni, și Noi Domni cu tot sfatul nostru nu le-am crezut lor, și am trimes cu carte Domnească la oameni buni, precum ca să o-ia cu sufletele seale, și cari au ținut din bătrâni lor, așa se cade să ție și de acu înainte : și acești oameni buni din cei de aproape megiași, așa au luat cu sufletele seale : precum n'are nimică Dumitru Gheuca biv Vornic și cu popa Grigorie și cu alt neam a lor la acest sat Drăcsini că au luat fără de cale. După aceia Dumitru Gheuca cu popa Grigorie și cu alți oameni ai lor, n'au vrut să le lase lor după leage, precum au ținut acei oameni buni ; apoi au făcut să jure Matei Stoian și Nicolai cu : 24 de oameni buni în sfânta biserică pe sfânta Evanghelie, precum n'are nici o treabă Dumitru Gheuca și cu popa Grigorie și cu alt neamul lor într'acest sat ce s'au scris mai sus, Dracsini, anume bojilni : Ionașcu din Onești și Zaharia și Rauca ot Gherghești și Țarină ot Țifești și Andonie din Polițeni și Grigorie Ciosul din Bălițești și Maxim ot Călămenesti și Antanasie ot tam și Costin și Ioan Drăsălia și Ștefan Bârsan și Vasilie ot Florintești și Jilțul ot Micești și altul Vasilie ot tam și Neania ot Obîrșie și Gheorghie ot tam și Dumitru și Constantin ot Voinești și Ignatu Cociobă și Matei ot tam și Ursul ot Gălțești și slugile noastre, Matei Stoian și Nicolai și alt neamul lor, s'au îndreptat și s'au pus și cu condeii în visteria domnească cu 54 de zloți tătăresci, precum ca să aibă a ți-

nea a sa dreaptă ocină și moșie, satul Dracsini cu tot venitu; dar Dumitru Gheuca și popa Grigorie și alt neamul lor, s'aũ rămas înaintea noastră, și înaintea aĩ noștrĩ boerĩ, să n'ai-bă a trage Dumitru Gheuca biv Vornic și cu popa Grigorie și cu alt neamul lor pe slugile noastre, pe Matei Stoian și pe Nicolai și pe tot neamul lor, pentru ca să iaie până în veacii veacilor, și niminea ca să nu se mestice înaintea acestei cărți a noastră, că singur Domnul aũ poroncit.

Veleat 7149 (1641) Fevruarie 3.

Acest document tradus de pe Sîrbie se află în proprietatea mea. Th. C.

NOI IOAN VASILIE VOEVOD.

Cu mila lui Dumnezeu domn țerei Moldovei.

Viind înaintea noastră și înaintea aĩ noștrĩ boierĩ mari și mici sluga noastră Iftimie vătău și aũ aratat înaintea noastră din zapis și mărturie de la slugile noastre Isac Ureadnic din Birlad și Răcliș curtean, și de la Iopul cupețu și de la Ionașco Băltag, și de la Ursul Aprod de la Zmianĩ, și de la mulți oameni bunĩ slugĩ domnesci, scrie și mărturisie întru cestu zapis, precum aũ fost cumpărat sluga noastră Dumitrașcu Gheuca, unele părți de ocină din satul Dracsini, ce este pe piraul Studeneț, în ținutul Tutovei, și el aũ fost cumpărat de la Oprina soacra Stancăi, și de la alți frați a Stancăi, de la Dokia, și de

la Toader Bălțatul, și de la Nicolai, ficior Ursului pitar, toată partea lor ce se alege, jumătate dintru acesta sat; dar sluga noastră sus numit Iftimie aū întorsu toți banii lui Dumitrașco Gheuca, toți câți aū fost dat el pentru acea parte; că Iftimie aū avut ceea-l-altă jumătate de sat, dreaptă cumpăratură mai înainte; dar slugei noastre lui Dumitrașco Gheuca nu s'aū căduț lui să cumpere dintru acest sat Drăcsini, că aū cumpărat sluga noastră Iftimie mai înainte cealaltă jumătate sat din Drăcsini; și-aū luat Dumitrașco Gheuca aī lui drepți bani câți aū fost el dat, de la Iftimie șapte-deci și cinci galbeni unguresci, bani gata, și noi Domnul cu tot sfatul nostru, precum am veduț acestu adiverat zăpis, și mărturie, și întoarcere, am creduț, și de la noi încă am dat și am întărit slugei noastre sus numit lui Iftimie vătău, la aceste sus numite părți de ocină din satu Drăcsini, ce s'aū alesu jumătate sat din vatra satului, și din câmpu, și din fănețe, și cu vad de moară pe pîrăul Studenet, și cu locu de prisacă, și cu tot venitul ce este a lui dreaptă cumpăratură și întoarcere, precum este lui și de la noi dreaptă ocină și cumpăratură și întărire și uric, cu tot venitul, neclătit până în veaci, și nimene să nu să scoale înaintea cărții noastre, că singur Domnul aū poroncit.

Veleat (7153) 1645 Iunie 11.

Acest suret scosu de pe Sirbie, este în proprietatea mea. Th. C.

NOI GHEORGHIE STEFAN VOEVOD

Bojiî Milostiu Gospodar Zemli Moldavscoi

Datam cartea domniei meale slugii noastre Grumazii căpitanul, ca să fie tare și puternic cu cartea domniei meale, să aibă a ținea și a opri toată parte de loc din sat din Mânzești ot volost (ținut) lași, care parte de loc au fost dat unei femei anume Sohiicăi de doamna lui Vasilie Vodă, căci i-au slujit. Pentru aceea ca să aibă a o ținea, și alt nimea să n'aibă treabă; pentru aceea ca să aibă a'și kiema și oameni streini din alte țeri, fie ce limbă vor fi, să vie să se așeză acolo la acea siliște; iar dacă vor veni și se vor așeza acolo, de la domnia mea vor avea slobozenie în șese ai, și vor fi în pace de dajde și de zloți, și de lei, și de taleri și de galbeni, și de orți, și de iliș, și de sulgiu, și de alte dări și angării, ce vor fi, pre alți mișei în țeara domniei mele, nice lucru vor lucra, ce de toate vor fi în pace. Așjderea și voi părcălabi de acel ținut și olăcari, și podvodari și și deșugubinari întru nimică să nu-i învăluți. Iar cine'i va învălu, bine să scie că va fi de mare certare. Toe pișem (Aceasta scriem).

Saam gospodin veleal.

în lași let 7164 (1656) Martie 12.

(Iscălit) *Gheorghie Stefan Voevod (L. P. mici)*.

Această carte domniască în original scrisă pe hârtie este în dispozițiunea mea. Th. C.

Vînzare a trei rozoare.

Iată Ila fratele lui Gheorghie, am vîndut partea unui rozor în moară; aşijderea şi Solofia fata Munteancăi, iar partea a unui rozor în moară; pre aceste două rozoare 4 ughi.

Aşijderea şi altu rozor care l'au vîndut Toader Răul, cu vărul seu Iarul şi cu văru seu Gonţea, cum am dat prea cel rozor 6 ughi din naintea a mulţi oameni bunî, anume Isailă şi Gavril dea-colea, şi Tarsiţa de a colea şi Andreiū ot tam, şi Stan ot tam. Decî noi aceşti oameni bunî ce mai sus scriem vîdînd noi tocimala de bună voie şi plată deplin, ne-am pusū şi degetele.

Să se scie de când foametea de era merţa în 68 ughi.

Veleat 7169 (1661).

Acest zapis este scris cu slove colţurate, anevoie de citit. Originalul este în proprietatea mea. Rozorul este pămîntul cuprins între canalul prin care se aduce apă la moară. Th. C.

ZAPIS DE VIE.

Adecă eū Anghel sin Obrejje ot Focşianî scriu şi mărturisescu cu acestaş al mieū zapis, ca să fie de mare credinţă la mâna câ e Ōsaul, cum să se scie că i-am vîndutu un pogon de vie în dealul în Odobesci, dreptū de ce ughi banî gata, şi l'am vîndut de a mea bună voe, de nime silit, de nime nevoitu, ci

de bună voia mea am vîndut acestu pogon de vie, ca să-î fie lui moșie în veci, lui și ficiorilor lui și nepoților lui, câți Dumnezeu ț-ar dăruî, și la tocmala noastră fost-au mulți oameni buni din prejurul locului, și din sus și din jos, și cu știrea tuturor fraților noștri, și a toată ruda noastră, și mărturie au fostu mulți oameni buni, anume Ion Bilăiu ot Focșiani, i Bejan sin Bilăiu, i Istrate Ivan Bilăiu, i Albul sin ot tam, i Fătul ot tam, i Tătar sin Condrea ot tam, și s'au făcut în casa Kirei acesta zapis în tirgu în Focșani.

Measețu Martie deni 20. Leat 7170 (1662.)

Și am scris eū Vasilie Vărnecul.

(Urmează șese semne de deget).

Acest zapis interesant în privința ortografiei, este scris pe hârtie, și se află în proprietatea mea.

Th. C.

ZAPIS DE PĂMÎNT DIN MICEȘTI.

Adecă eū Mirca și Măria, fetele Zariei, nepoatele lui Drăgoș, strănepoatele lui Marcu din Micești, scriem și mărturisim cu cestu zapis al nostru, cum noi de bună voia noastră, de nime silite nice nevoite, am vindut a noastră direaptă ocină și moșie din sat din Micești, din partea Zariei a cincea parte; am vindut dumisale lui Constantin sin Iftimie drept de ce lei bite (bătuți) din vatra satului, și din câmpu și din pădure și din pomăt, și cu vaduri de moară, și din iazuri, și din tot locul cu tot venitul ce se va alege din partea Za-

rie a cincea parte, să'î fie dumisale direaptă ocină și moșie de veaci; și această tocmală s'au făcut denaintea a mulți oameni buni răzeși ce s'au prilejit, anume: Irimia de Micești, și Ioan Călugărul de Micești și Constantin ot Micești, și Ioan Meșterul, și Kiriac ot Gherghești, și alți oameni mulți ce s'au prilejit la această tocmală. Si pentru credință ne-am pus și degetele, să se scie.

Let 1662 (7170). Mart 27.

●
Constantin.

● ● ● ●
Iri●mia. Ion. Kiriac. Mirca. Măria.

Acest original este în proprietatea mea.
Th. C.

**Zapis de la Mănăstirea Bărnovski ce vinde
o vie paragină de la Copoș lângă Iași.**

Adecă noi ermonah Iosafu egumenul, și monahul Gavrilie bătrânul, și popa Partenie bătrânu, și alți călugări, tot soborul den sfînta monastire, ce se kiamă a lui Bărnoski în trigu în Iași, unde'î hramul Adormirea Preacistei, scriem și noi toți mărturisim cu tot soborul, cum noi de nime nevoiți, nici siliți, ce de bună voiea noastră am vîndut o paragină de vie, ce au fost dreaptă a mănăstirei, în dealul de la Copoș; care vie este pre lingă Măricuța fata lui Procop, și între Dămi-

an; această vie paragină o am vîndut'o noi tot soborul acestora ce scriem mai sus, Măricuței fata lui Procopie și vecinului ei lui Dămian drept cinci decii vedre mustu, și să aibă a ne da vinul, acmu în toamnă, să nu mai treacă; însă această vie paragină n'au avut garduri nici în deal nici în vale; ce vedînd că se strică bucatele acestor oameni, pre gardurile paraginei noastre, o am vîndut lor, fiind pre lîngă viile lor, și neîncăpînd alții; pentru aceia ca să le fie lor dreaptă moșie în veaci această paragină, și nime dintru frații noștri călugării să n'aibă a strica această a noastră vîndare, iar pentru mai mare credință am pusă pece-tea Sfintei mănăstiri, și am și iscălitu cu mâ-nule noastre, cătră acestu adivăratu zapis al nostru, ca să fie de credință. Și eu Apostolu uricariu Tecuceanu am scrisu.

u Eaș (1664) 7172 Iunie 28 dni.

Iscălitura egumenului Iosaf, în grecește.
(L. P. bisericeî)

Originalul este în dispozițiunea mea.

Th. C.

NOI ILIAS ALEXANDRU VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Scriem domnia mea la sluga noastră la A-postol din Simeani, dămu-vă știre, deacă veți vedea cartea domniei meale; iară tu să mergi la sat la Gănguresci ce iaste pre Prut, și să strângi oameni buni de prin prejur megieși,

și să alegi o parte de moșie de acolo din satul din Gângurești, ce se va alege partea lui Andronic, care parte iaste vindută socrului Rusului hotnogul, precum are și zapis pre aceea parte de moșie; deci precum îi scrie zapisul să'i alegeți, despre alți răzăși, și precum veți socoti cu oamenii buni, și va alege, să faceți o mărturie; să ne dați știre. Za toe pisem. (Așa scriem).

u Iași veleato 7176 (1668) Mart 4.

Saam Gospodin reci (L. P. mari). Iară de va hi povestea într'alt kip să vie de față.

Solomon Birlădeanu Vel Logofet.

Originalul acestei cărți domnesci este în proprietatea mea. Th. C.

NOI ȘTEFAN PETRU VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Dat-am cartea domniei mele slugii noastre Mirzacului hotnogul de călărași, să fie tare și puternic cu cartea domniei mele a ținea și a opri a lui direapte moșii, și cumpărături ce are pre zapise de cumpărături din sat din Scorțeni, partea lui Lohănaș, și din sat din Copăceana, și din Faur, și din Vâtcani, și din Lungeani, și din Voroveani să aibă a le lua de a zăcea din pâne, și din fin și din tot venitul ce se va aleage prea aceale hotarē, și din vin de la Vitcani. Așîșderilea să aibă

a opri pre Vîrnă din sat din Lungeani despre partea Stratului, și să aibă a spune rezêșilor, pentru un vad de moară ce iaste la Scorțeni, anume lui Ivan și lui Vîrnă să ezască acolo acel vad de preună cu Mîrzacul, cine cât îi va fi partea, într'o lună; iar carele nu va vrea, să ezască până la zi, să aibă Mîrzacul a ezi și părțile lor; iar cui va părea cu strîmbul, să vie de față înaintea domniei mele, și să'și aducă și direasele cele ce va avea să'și întreabe.

Saam Gospodin veleal.

u Iași 7181 (1673) Mai 20.

(L. P. mari).

Așijderea să aibă a lua și lui Văscan și fraților sei vor hi la Voroveni.

Acest actü în original de la Stefan Petriceicu Vodă, este în proprietatea mea. Th. C.

ION ANTONIE RUSSET VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscõi.

Data cartea domniei mele slugei noastre Mîrzacului hotnogului, spră cea (чортва) să fie tare și puternic cu cartea domniei mele a ținea și a opri toate moșiile lui ce are, și cumpărături pre unde vor spune zapisele, din sat din Scorțeni și din Voroveani, și din Vîtcani partea. și din Fauri și din Copeceana, și din Lungeani, aceale moși să le fie părțile lui ce i să (vor veni) pre aceale

hotare, cu tot vinitul, și să le zăciuiască din pâne, și din fin și din vin, și din tot ce se va alege în partea noastră Mârzacul. Așijderea să aibă a spune la acei răzeși aleși, care au moșii cumpărături în Scorțeni anume: lui Ivan și frați ai Vârna, să ezască cu toții, ceneș părțile unui cazū ce este la sat la Scorțeni, și să li să puie și dinaintea oamenī bunī și bătrāni. — To e pișet. (Aceasta scriem).

u Iași, leat 7184 (1676) Mart.

Saam Gospodin reci (însuși Domnul aū dis).

(L. P. mari)

Acest original este deteriorat, în cât lipsesc câteva cuvinte. El este în proprietatea mea.

Th. C.

Scrisoare de mărturie a moșiei Mircești.

Seubo mē Antiohie Jora vel Logofēt, i Ion Buhuș biv vel Logofēt, i Lupul Costake vel Vornic, dolni zemli, i Neculaï Costin biv vel Vornic, i Manolache Ruset vel Vornic vișneai zemli i Pavēl Ciocârlan biv vel Vornic, i Dumitrașcu Racoviță Hatman, i Părcălab Suciavski, i Neculaï Ruset vel Postelnic, i Maxut biv vel Postelnic, i Deadiul vei Spătar, i Savin vel Ban, i Ion Sturza vel Paharnic, i Dabija biv vel Paharnic, i Gavril Miclescul biv vel Paharnic, i Ion Paladi vel Visternic, i Gheorghie Apostol biv vel Vister-

nic, i Ilie Catargiu biv vel Visternic, i Preda Palade vel Stolnic, i Constantin Costache vel Comis, i Ionașco Isăcescu vel Medelniceriū, i Solomon Costake vel Cluceriū, i Ștefan Luca treti Logofăt și alți boeri de Curtea măriei sale lui Vodă : scriem și dăm scire cu această scrisoare de mărturie a noastră. Precum au venit înaintea noastră a tuturor, cinstit fratele nostru Dumnealū lordake Ruset ce au fost Vornic mare de țara de jos, și au jeluīt la noi cu mare jalobă, precum i-au perit toate dreasele a unui sat întreg, anume Mirceaștii de la ținutul Sucevei. Care acest sat iaste de lângă altu sat a Dumisale, anume Șcheia peste Siretiū, care acel sat Mirceaștii și cu vecinī cu tot îi iaste cumpărătură dumisale de la fata Prăjescului, ce au ținut-o Neculai Stîrcea, drept 500 lei, bani de argint, și câte drease și zapise au fost aceluī sat și nouē și vechi, toate s-au răsărit, fiind legate la un loc, și au lipsit din mâna Dumisale, avēnd și Dumnealū multe tulburări, și strămutându-se dreasele din locū in locū, i-au perit dreasele acestuī sat care scriem mai sus, anume Mirceaștii de la ținutul Sucevei.

De care vedēnd și noi adevērat și marea jalobă Dumisale cătră noi, am cređut și am socotit împreună cu toți, de i-am făcut Dumisale această scrisoare a noastră de mărturie și întărituri pe aceal sat de mai sus numit, anume Mirceaștii de la ținutul Sucevei cu vecinī cu tot și cu tot hotarul satului, carele și-au cumpărat Dumnealū pre ai sei drepti bani

500 lei, bani de argint, de la fata Prăjescului, ce au ținut-o Neculai Stîrcea, ca să aibă credință, cum că este dreaptă moșia și cumpărătura a dumisale. Pentru aceea și de la noi, ca să'i fie dreaptă ocină și moșie și cumpărătura și jupînesei D-sale și ficiorilor și nepoților dumisale în veci. Și să aibă dumnealui a-și face și ispisoc domnescu den tăritură. Iară aceale drease și zapise ce i-au perit, de s'ar tîmpla von tr-o vreamă ca să iasă cineva cu dinsele la ivală, ori la ce județu s-ar tîmpla, să nu se ție în samă, ce să aibă a se lua, și să se dea la mîna dumisale, lui Iordaki Ruset vornicul, sau la fiii dumisale, într'alt kip să nu fie. Și pentru mai mare încredințare și întăritură ni-am iscălit cu toții. Și eu Acsinte Uricarul am scris ca să se scie.

u Iași velet 7216 (1708) Fevruari 20 dni.

(Iscăliți toți boerii de mai sus pomeniți).

În zilele lui Mihai Racovița Vodă într'a doua Domnie.

Această mărturie dată de 21 boieri însemnați, subscriși cu toții în ea ; aceste iscălituri ar putea servi la paleografie. Dacă voiți fi înlesniți, voiți căuta a le litografia, spre serviciul public. Originalul scris pe hârtie groasă și mare este în dispozițiunea mea.

Th. C.

Io Mihai Racovița Voevod,

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavskoï,

Adecă au venit din naintea noastră, și din naintea tuturor a lor noștri moldovenesci boiarii a mari și a mici, credincios și cin-

stit boiarinul nostru, dumnealui lordaki Ruset biv vel vornic dolnei zemli, și aũ făcut mare jalobă la Domnia mea, pe cum i-aũ perit niște drease a unui sat întreg, anume Mirceaștii la ținutul Sucevei, care acestu sat Mirceaștii iaste lângă altu sat a dumisale anume Skeea prea Siretiu, care acest sat Mirceaștii și cu vecinii cu tot îi iaste cumpăratură de la fata Prăjăscului, ce aũ ținut-o Nicolae Stircea, dreptu 500 lei bani de argint ; și câte drease aũ avut de la vîndătorul acelu sat Mirceaștilor și vekii și noue toate s'aũ răsărit, fiind legate la un locu, și aũ lipsit din mîna dumisale, avînd și dumnealui multe tulburări, și strămutînduse dreasele din locu în locu, i-aũ perit toate dreasele acelu sat, care serie mai sus anume Mirceaștii de la ținutul Sucevei.

Deci vîdînd domnia mea adevărată și mare jalobă a dumisale, am socotit împreună cu tot sfatul nostru, și m'am milostivit și i-am dat și i-am întărit prea acel sat întreg ce s'aũ numit mai sus anume Mirceaștii de la ținutul Sucevei, cu vecinii cu tot, și cu tot hotarul satului carele și'aũ cumpărat dumnealui pre ai sei drepti bani 500 lei bani de argint de la fata Prăjăscului, ce aũ ținut-o Neculai Stircea, ca să'i fie și de la domnia mea dreaptă ocină și moșie și cumpăratură, și jupînesei dumisale, și fiilor și nepoșilor dumisale, și uric și întăritură cu tot venitul stătător în veaci, căci și'aũ cumpărat pre ai sei bani drepti. Iară aceale drease și zapise ce i-aũ perit, de s'ar tîmpla vontr'o vreamă, ca să iasă cineva cu

dinsele la ivală, ori la ce județ s'ar tîmpla să nu se fie în samă, ce să aibă a se lua și să se dea la mâna dumisale, lui Iordaki Vornicul, sau la fiii dumisale; și altul nimea să nu se amestece.

Pread sim listomi gospodvamî, taco potvreadihomi da znaetsea.

u Iași vleto 7216 (1708) Fevr. 21 în a doua Domnie.

Noi Mihai Racoviță Voevod (L. P.)
(Iscălitura cea mare)

Acsintie Uricaru.

Acest hrisov scris pe hârtie groasă, pronumită turcească, este în păstrarea mea. Th. C.

ZAPISŪ DE PRISACĂ.

Adică eū Lupa femeia lui Ștefan, nora lui Gligoraș Bădie, și copiii mei, anume: Mihalache și surorile, făcut-am zapisul nostru la mâna lui Stamatie, precum să se știe că i-am datū un loc de prisacă pe cât ține cu pomii, nucii, perji, din Gârceni, din partea lui Tecman, să se știe, că i-amū datū danie pentru sufletu soțului meu și a socrului meu, să'î fie ia dreaptă moșie și ocină dumisale lui Stamatie, cuconilor dumisale, în veci de veci. Si întrebaî și pe frații socrului meu, și pe Neculaî diaconul, și dideiu cu voiea tuturorū, ear cine a mai întoarce din frații mei, sau ficiorii mei, se fie blestemați ca Iuda, pentru căci aū fost cu voiea tuturor. Și pentru credință ne-am

pusă și degitele. Această scrisoare s-au făcut dinaintea a mulți oameni buni care mai josă s-au iscălit.

u let (1712) 7220 August 23 dni.

Lupa sin Ion Vasile.

Această copie s'au ^{*}^{*}^{*} prescris de mine, de pe cel adivărat original întocma, pe cât s'au putut înțelege, și am iscălit.

Gheorghe Roiu Sardariu.

1828 Septemvrie 5 satul Todirești.

Originalul acestui zăpis este în proprietatea mea.

Th. C.

Zăpis pentru un pogon și jumătate de vie.

Adecă eu Stefan Okiul și cu femeea mea Ioana și cu ficiorii noștri, făcut-am zăpisul nostru, la mâna dumisale jupînului Costakie logofetului, precum de nime silită nici asuprită, ce de a noastră bună voie, am vindut a noastră dreaptă ocină și moșie un pogon și jumătate cu trei prăjini, ce am lăsat de căsoe în deal la Deokeți, care aū fostu moșie și mie cumpăratură de la un frate al nostru Bejan Hrătegan, și via am făcut-o noi, ca să avem a da dumisale și zăpisele cele vekî; și am vindut dumisale dreptu lei, și ne-aū făcut dumnealui plată deplin. Decî și noi am făcut adivărat zăpis al nostru, la mâna dumisale ca să-i fie dumisale dreaptă ocină și moșie

dumisale și Jupînesei dumisale și cuconilor dumisale, căci noi am întrebat toate rudele noastre, și nime nu s'aŭ aflat să o *sprîjinească*, și cându s'aŭ făcut acestu zapis s'aŭ făcut de naintea a boeri și a preoți, și mulți oameni buni și bătrîni, și pentru încredințare ne-am pus și numele.

velet 7227 (1718) Noembrie 24.

Eu Ștefan vînzător, și Ioana, femeea mea.

Erei Vlasie am scris zapisul (două iscălituri încurcate).

Pătrășcan Veveriță. Sandul Moldi martur, Gligorie martur.

Acest document scris destul de lămurit pe hârtie $\frac{1}{2}$ de coală, este în proprietatea mea. Th. C.

NOI GRIGORIE GHICA VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi

Facem știre cu această carte a Domniei mele, precum ău avut pîră de față la divanul Domniei mele, cinstit și credincios boiariul nostru Dumnealui Andrei Ruset vel Spătar, cu a dumisale vecinî, anume Gheorghe a Cîrstei și frațiî lui, și ficioriî lui, și ficioriî lui Gheorghită a Alexandrei, și Pavăl și Vasilie Necoară, și ficioriî lui Dănăilă, dicînd acești oameni mai sus numiți, că-i asuprește dumnealui vel Spătariul, trăgîndu-i vecinî de Mirceștiî de la țînutul Sucevei, și ei vecinî

— nu se știu, și sînt oameni de moșia de Mărișești de la ținutul Neamțului, și osebit au dis înaintea Divanului, că când au cumpărat re-
-posatul Iordache Vornic părintele dumisale
— Spătariului, satul Mirceștii, l'au cumpărat fără vecini. Iar dumnealui vel Spătariul au răs-
-puns că părintele dumisale, repositul Iordache Vornic, au cumpărat satul Mirceștii cu vecini, arătând și dovadă un ispisoc de la Domnia Sa Mihai Vodă, și au mai răspuns vel Spătariul, că în vremile trecute, pre când ținea
-prea puternica împărăție Cămenița, fiind tulburări, neputînd să trăiască oamenii cu odihnă în partea de sus, au mutat părintele dumisale pe toți vecinii de Mircești, câți s-au aflat atuncea în sat, și i-au dus de i-au așezat la satul seu Pribeștii în ținutul Vasluiului, și au ședut acolo cîta-va vreme, iară după ce s'au așezat tulburările, iarăși i-au mutat pe vecinii sei la siliște la Mircești, de unde era. — Numai unii dintre vecinii de Mircești ce se însurase acolo la Pribești, s-au cerșut să-i lase să rămie în Pribești și i-au lăsat. La care și dovadă au arătat vel Spătariu diata părintelui dumisale, în care arată câți vecini de Mircești au rămas în Pribești la acea vreme; i-au dat cu satul Pribești fiului seu Stefan Roset biv vel Cluceriu; iar satul Mirceștii cu toți vecinii fără cei rămași la Pribești l'au dat fiului seu Andrei Ruset vel Spătariu. Și acești oameni de mai sus numiți, moșii și părinții lor și ei nici o dată din Mircești n'au lipsit, nici au răspuns că nu sunt vecini, la

care nici ei n-au putut tăgădui că părinții lor și ei la Mirceaști au trăit și i-au mutat în Pribești și iarăși din Pribești în Mirceaști, și ne-au mai arătat vel Spătariul un ispisoc din domnia noastră întâia, în care arată că i-au fost ridicat o samă de oameni din vecinii de Mirceaști, care au rămas la Pribești în partea lui Ștefăniță Cluceriul, dicând că nu sunt vecini, și cercându-se la acea vreme judecata lor cu Divanul, s'au dovedit și s'au dat rămași precum arată ispisocul, și aceștia sunt neam de pe partea bărbătească cu aceia, la care ei au tăgăduit că nu sunt rude de pe partea bărbătească, ce sunt de pe mumele lor.

Dar vel Spătariul au dovedit înaintea Divanului cu Ianole moșinaș de Muncel și cu rudele lor vecinii ce au rămas în Pribești, că sunt neam de pe partea bărbătească. Pentru care stând Domnia mea a lua sama împreună cu tot sfatul nostru, acești oameni de mai sus numiți, nici o dovadă n-au adus, că sunt moșeni de pe partea bărbătească, de Mărișești, de la ținutul Neamțului, nici neam de a lor de pe partea bărbătească, unki, veri, nepoți care să fie trăitori la altă siliște, și să nu fie vecini n-au avut să arăte nici alte dovezi carele să poată arăta să se îndrepteze, că nu sunt vecini n-au avut. — Iară dumnealui vel spătariul având dovedile ce arătăm mai sus, i-am dat rămași cu dreaptă judecata Divanului Domniei mele, să fie vecini împreună cu ceilalți vecini de Mirceaști, și această pîră să nu se mai pîrască peste cartea Domniei mele.

Și s'au scris ispisocul acesta în scaunul Domniei mele în Iași de Tanasie Măcărescul logofet de taină.

Velet 7249 (1741) mesăța Iulie 8 dni.

(Iscălit) *Noi Grigorie Ghica Voevod.*

(L. P. mic)

Acest hrisov scris pe hârtie turcească e în dispozițiunea mea. Th. C.

Zapis de vânzare.

Adecă eu Nicolae biv Postelnic împreună cu fiii miei Ioniță Comis, și Ștefan și Constantin, mărturisim cu acestu adivărat zapis al nostru la mâna dumisale Toader Paladi vel Visternic, să se scie că de nime siliți nici asupriți, ce de a noastră bună voie am vîndut a noastră dreaptă ocină și moșie două sate întregi, anume satul Bîrlești cu vad de moară în apa Bahluiului și cu mori gata, ce iaste la ținutul Hârlăului, și satul Gârțești la ținutul Cărligătorei, care jumătate de sat de Bîrlești, și jumătaate de sat de Gîrțești, mi-au fost mie date zestre de la soacră-mea Anița, ce au fost nepoată de fată lui Bucioe Stolnicul, iar jumătate de sat de Bîrlești mi-au fost mie cumpăratură de la Constantin sin Scărlet Comis, care și lui Scărlet i-au fost a-cestă moșie de pre maicăsa Safta, ce au fost sor cu muma soacră-mea fata lui Bucioe Stolnicul. Iară jumătate de sat de Gârțești îmi

iate cumpăratură de la Acsinia Hăbășasca ce au fost soră cu soacră-mea Anița ; care satul Birleștiu pre din sus se hotăresce cu Irgheeni până la un locu, și de la un locu porcede a se hotări cu Spinoasa ; iar despre Jijioara sacă se hotărăsce cu Belceștiu ; iar din jos se hotărăsce cu Tutoesci ; iar satul Gârțeștiu se hotărăsce pre din sus cu Tălăhăresci, și merge hotarul pân în drumul Kicerei, și pe din jos cu hotarul Podul-Leloaiiei, și se bate în cap cu Birleștiu în apa Bahluului.

Aceste moșii sate întregi cu casă gata în Birlești, și cu vad de moară, și mori gata în apa Bahluului, și cu vecini, le-am vindut noi dumisale Toader Palade vel Visternic drept lei bani gata, pentru căci dumisale i s'au cădut a le cumpăra de pe neamul dumisale fiind jupîneasa lui Bucioe fată Tăutului, sor cu moașa dumisale, muma repăosatului Vornicului Paladi, și de pe neamu ce i s'au cădut dumisale, le-am vindut, și ni-au făcutu plată deplin întru mânilor noastre. Dreptu aceea de acum înainte aceste sate întregi, cu mori gata și cu vecini, și cu casă gata, și cu toate hotarele, și cu toate veniturile săi fie dumisale și jupînesei dumisale, și fiilor sei drepte ocine și moșii stătătoare în veci. Și pe zapisul nostru să și facă dumnealui și ispisoc domnesc, și scrisorile cele vekii a acestor moșii încă le am dat toate la mâna dumisale, și pentru credință am iscălit și noi și alți boieri mari și mici ce s'au întîmplat, ca să se crează.

Din Iași let 7253 (1745) Ianuarie 5.

(Iscăliț) Sturza vel Logof. martur, Nicolae Postelnic, Costaki Razu vel Logofet. Ioniță biv Comis. Stefan Constantin. Iordaki Rusu biv Vornic. Manolaki vel Vornic. Aristarh vel Spatar. Ion Neculcea biv Vornic. Lupul vel Stolnic. Stefan Sturza biv vel stolnic. Toader Kostaki Stolnic Toader Jora, Moisaki Ranet biv vel Pitar. Mihalaki Keșco biv Medelnic.

Vasile Buhăescu biv vel Pitar, am scris cu șa la lui Neculai și a filor sei, și am fost la tocmeală.

Din dos se vede scris :

Dintre aceste 2 moșii, adică două moșii, anume Birlești și Gîrcești care le au fost vîndut Neculai Feștilă Dumisale repozatului Thoader Palade visternic, după judecata ce au avut Stefan și Konstantin ficiorii lui Neculai Feștilă cu D-lui stolnicul Konstantin Palade, iașu întors banii cîte pe a patra parte din sat, atîta din Birlești cît și din Gîrcești 425 lei adică patru sute douăzeci și cinci lei, și dîndu-se banii, am iscălit și eu.

Ion Kostaki vel Log.

let 1765 Mart.

Acest act în original este în dispozițiunea mea.

Th. C.

NOI IOAN FEODOR VOEVOD.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Dat-am cartea domniei mele lui Gheorghe Șiverdeanu mazâl și fraților lui, și altor veri și nepoți ai lui, anume preotului Dumitru și fraților lui, slugile noastre Sava și Simion Burghilea dieci, și fraților lor și altor veri ai lor. Să fie volnic cu cartea domniei mele a-și stăpâni și a-și zăciui a lor drepte ocine și moșii, ce ziseră că au de pe moșul lor Mârzac căpitanul, și de pe moșa lor Nastasia Mârzăcița, pe apa Elanului, și pe aiurea la ținutul Fălciului, anume: Răpceii și Lungeni și Hănășeni și Scorțeni și Copceana, și

Stefeni și Vorovenii și Țipeni și Gusățeni și Deleni și Căpsăștii, și partea din Vâtcani și Faurii și alte părți ce mai ziseră că au, și după diresuri și scrisori ce vor fi având, să aibă a lua de a zăcea din toate sămănăturile, din țarină cu pâne, și din fânațe, și din priseci cu stupi, însă din 50 unul, eară fiind mai puțin, voru lua câte o para de stup; și din grădini cu legume, și din heleșteu și din livezi și din tot locul, cu tot venitul moșiei, după obicei. Așijderea și oamenii cei ce vor fi șazători cu casă pe moșiile ce s-au zisă mai sus, să aibă a lucra de boeresc stăpânilor moșiei câte 12 zile pe an, însă 6 zile de vară, și 6 zile de eamnă.

Iară care n'arū vra să lucreze să dea de totū *căsariul* câte un leu după hotărârea Testamentului.

Și poroncim domniea me și dumilor-sale ispravnici ai ținutului, pentru aceia care nu s-ar supune a-și da venitul moșiei după obicei, se le faci zapt, supuindu-i și împlinind de la dânșii tot venitul moșiei, după obicei. Și niminea să nu stea în potriua cărții domniei mele.

Iar cine ar avea a răspunde cu dovești ce vor avea, să vie la Divan. Intr'alt chip să nu fie, căci așa este poronca Domniei mele.

Veleat 7268 (1760) Iunie 8 zile.

(L. P. mic).

Procitoș Vel Logofet.

Acest original se află în dispozițiunea mea.

Th. C.

Cu mila lui Dumnezeu noi (M.M.) Ilia Voevoda Domn in țara Moldovei.

Facem sciut și cu această foaie a noastră cine va privi la ea, sau o va auzi citindu-se. Că acea adevărată slugă și boiar al nostru credincios, panul Dan dvornicul, ne-a slujit cu dreaptă și credincioasă slujbă. Pentru aceea noi vădând a lui dreaptă și credincioasă slujbă către noi, l'am gratificat cu o deosebită milă a noastră, și 'iam dat în țara noastră un sat la Tamașu, unde a fost Petriță, ca să fie lui uric cu tot venitul, și femeea lui Marușca, și fratelui ei Ionul și copiilor lor și nepoților lor, și strănepoților lor, și restrănepoților lor, și tot neamul lor, nestrîicat nici o dată în veaci. Eară hotarul acelu sat după hotarale cele vechi, pe unde din **veac** au apucat. Eară la aceasta este credința Domniei noastre mai sus scrisului Ilie Voevod, și credința iubitului fiu al Domniei mele Roman, și credința tuturor copiilor noștri. Și credința boerilor noștri: credința panului Mihail și a copiilor lui. Credința panului Vâlcea și a copiilor lui. Credința panului Giurgea (Jurja) Fratovski (frătescu) și a copiilor lui. Credința panului Giurgea Jumătate (Jomotatev) și a copiilor lui. Credința panului Cupcici și a copiilor lui. Credința panului Isaia și a copiilor lui. Credința panului Stan visternicul, și credința panului Damacuș Stolnicul și a copiilor lui. Credința panului Lazor și a fratelui său panului Stanciul. Credința panului

Stan Brăliciu (Брѣлича) și a copiilor lui. Credința panului Șteful și a fratelui său panului Mândrea și a copiilor lor. Credința panului Mihail Uricel (Уричелл). Credința panului Băloșu paharnicul, și credința tuturor boiarilor noștri și mari și mici. Iară după viața noastră cine va fi Domn țarei noastre a Moldovei, sau dintre copiii noștri, *sau din neamul nostru, sau fie pre carele Dumneșeș il va alege* (1) acela să nu strice dania noastră, ci mai virtos să o confirme și întărească, pentru că noi i-am dat-o pentru dreapta și credincioasa lui slujbă. Eară pentru mai mare tărie la toate cele mai sus serise, poroncit-am slugei noastre cei credincioase panului Neagoe mareluși Logofăt să serie și să atârne pecetea noastră, la această foaie a noastră. Scris-a Oancea în anul 6941 (ꙗꙗꙗꙗ) Fevr. 26 (кѣ). — (Iscălitura Domnească dedesupt nu este, pecetea lipsește fiind ruptă și remasă numai o parte din șnurul roșu de matasă împletită în uric).

(1). Cuvintele substrase în traducere, cad în original pe îndoiturile pergamentului original și sînt cam uzate. Dar cu atențiune și prin comparațiune cu alte documente se pot sigur restabili.

NB. Uricul original pe pergament, s'a păstrat între rezeșii de la Tamașu, ținutul Bacău, anume în familia *Tatu*, descendințe de la Danu.

La mine a venit prin preotul Dăscălescul de acolo, carele a exprimat dorința sa de a avea o traducere de pe originalul Slavon; iară originalul să se depună în o casă publică a țarei spre păstrare, dându-se lui o quitanță de primire de la locul unde se va depune.

Eū am decis a depune acest document la Academie, iară dăruitoriului să-i dau o copie de pe traducerea mea, precum și chitanța de la Academie.

Episcopul Melhisedec.

Cu mila lui Dumnezeu noi Alexandru Voevod domn țerei Moldovei.

Facem cunoscut și cu această foaie a noastră tuturor, cări o vor vedea sau o vor auzi cetindu-se: Cum că am binevoit Domnia mea cu a noastră bună voință și cu curată și luminată inimă, și am făcut pentru pomenirea sufletelor celor întru sântitate reposați, părinților noștri și pentru sănătatea noastră, și am dat monastirei noastre, care este lângă Suceava, a lui Iațicu, unde este templul Adormirea sîntei Născătoarei de Dumnezeu, unde este Starița Fevronia, ca să așeze sat la hotarul monastirei lângă monastire, unde va voi, și ori pre cine să chieame sau din țară streină, sau din țara noastră. Eară acelor oameni toți câți vor fi la acea monăstire, le dăm slobozenie să-și are, și să samene săcară și fin să cosască în țarina târgului Sucevei, ca și oamenii târgoveți. De asemenea acei oameni să aibă slobozie, sau meșteri de vor fi, sau cojocari, sau ori de ce meșteșug, sau rus, sau grec, sau ori de ce limbă, să nu dea acei oameni nici dare, nici posadă ⁽¹⁾, nici ilișu ⁽²⁾, nici la morile noastre să nu lucreze, nici la cetate, nici zeciuală din albine să nu dea, nici din vie,

nicî nimica alta să nu dea nicî-o-dată în veacî. De asemenea acelor oameni să le fie slobod și învoit a umbla cu oale, sau cu sare, sau după pește, sau cu marfă vie de vor âmbლა sau cu moartă, cu ce vor putea trăi, pretutindinea în țara noastră vindînd și cumpărînd, și prin tîrguri și prin sate; iară vamă nicăiurea să nu dea nicî un groșu, fie vama vindută ori ne vindută⁽³⁾. De asemenea nicî dvornicîi de Suceava și nicî altul nimene să nu aibă treabă cu acei oameni, nicî să-î judece, și a nu lua de la ei nimica. Iară cine va vedea vre-o strîmbătate la acei oameni, să-și cate cu dînșii la Starița, sau la Domnia mea, dar alt județu să nu aibă, ci tot venitul acela să fie monastirei noastre cei mai sus scrise, și să fie monastirei noastre uric și cu tot venitul nesticat în veacî. Iară la aceasta este credința domniei noastre mai sus scrisului Alexandru Voevod, și credința boiarilor noștri. Credința panului Duma Dvornicul, credința panului Manoil, credința panului Nastasă, și credința panului Costea părcălabul și a fratelui seî panului Nistor, și credința panului Blaceanul, credința panului Julicî, credința panului Cosmișa, credința panului Duma Vistearnicul, credința panului Petrica postelnicul, credința panului Jurja comisul, și credința tuturor boiarilor noștri moldoveneșci mari și mici. Iară după viața noastră cine va fi domn țarei noastre, acela să nu strice monastirei noastre dania noastră. Iară cine îi va strica această danie a noastră, să fie blestemat de

Domnul Dumnezeu și mântuitorul nostru Isus Christos, și de pre curata lui mumă și de cei 318 părinți de la Nikea (4), și au strigat sângele lui asupra lor și asupra fiilor lor. Iară spre mai mare tărie poroncit-am credinciosului nostru panului Mihail, să scrie și să atârne pecea noastră la această foaie a noastră. Scrisă a Dobrul la Suceava, în anul 6961 (1453) Fevr. 23.

(1). Vezi cronica Romanului p. 1.—129.

(2). Același p. 121.

(3). Dată în antrepriză de Domnie.

(4). Aici este omisiune în original. Precum se vede din alte documente, aici lipsește fraza: „și să fie asemenea jidovilor, carii au restignit pe Christos și au strigat: sângele lui asupra lor și asupra fiilor lor.“

Cu mila lui D zeu noi Stefan Voevod
Domn țării Moldovei.

Știut facem și cu această foaie a noastră tuturor celor ce o vor vedea sau o vor auzi cetindu-se. Că au venit înaintea noastră și a boerilor noștri, sluga noastră Holovatie și cu ficele sale vitrige Fedora și Nastea, nepoatele Panului Corui și de a lor bună-voe și de nime siliți nici nevoiți, au vîndut dreptul lor patrimoniu, și care le era de hrană și cumpărat de moșul lor Panul Corui, un loc de moară pe Brădățel, lângă vechile chili, unde

ese Brădăţelul din pădure (1) şi au vîndut
acel loc de moară slugei noastre Stanciul —
Aurariul cu 50 galbeni tătărăscî. Şi sculân-
du se sluga noastră Stanciul au plătit toţi şi
deplin acei bani mai sus scrişi 50 de galbeni,
în mânilor slugei noastre Holovatie, şi în mîni-
le ficelor lui Fedora şi Nastea nepoatele Pa-
nului Corui. Şi documentele ce au avut Panul
Corui pe acel loc de moară din cumpăratură,
ce cumpărase Pan Corui acel loc de moară
de la Jurjea Rotimpanu, şi de la sora lui de
la Malea, cu 50 galbeni tătărăsc', de asemine
le-au dat în mânilor slugei noastre Stanciul
Aurariul înaintea noastră şi înaintea boerilor
noştri. Deci noi vedînd toemeala lor cea de
bună voie şi plata deplină, şi noi aşijderea
am întărit slugei noastre Stanciul Aurariul
acel înainte şis loc de moară pe Brădăţel,
ca să fie lui de la noi uric şi cu tot venitul,
lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi răsne-
poţilor lui, şi la tot neamul lui cine i se va
alege mai de aproape nestricat nici o-dată în
veci. Iară la aceasta este credinţa Domniei
noastre mai sus scrisul Stefan Voevod, şi cre-
dinţa prea iubiţilor noştri copii Alexandru şi
Bogdan-Vlad şi credinţa boerilor noştri mol-
dovenesci, credinţa panului Vlaicul Părcala-
bul de Orheiū, şi credinţa fiului seū Panul
Duma, credinţa panului Sbiarea, credinţa pa-

(1) Locul acesta ; „Brădăţelul din pădure“ se ce-
teşte cu greū, fiind pergamentul uzat. La capătul din
urmă al frazei se pot ceti silabele : „ЧЕА УТ АНСА“.

nului Hrană dvornicul, credința panului Iuga, credința panului Neagu, credința panului Gangur, credința panului Hrăman, credința panului Gherman, și credința panului Oană Părcălabii Cetăței Albe, credința panului Ivașcu și credința panului Maxim Părcălabii de Chilia, credința panului Dajbog Părcălabul de Neamțu și credința panului Fetegotea, credința panului Drăgan, credința panului Micot Părcălabul Cetăței nouă, credința panului Șteful de la Hotin, credința panului Jațcu Hudici, credința panului Dragoș spătariul, credința panului Kiracol Vistiarnicul, credința panului Erimia Postelnicul, credința panului Ioan Paharnicul, credința panului Petrea Stolnicul, credința panului Grozea comisul și credința tuturor boierilor noștri Moldovenești mari și mici. Iară după viața noastră cine va fi Domn țerei noastre moldovenești, din copiii noștri sau din neamul nostru, sau iarăși ori cine va fi pe carele îl va alege D-deu, să fie Domn țerei Moldovei, acela să nu strice întăritura noastră, ci să o confirme și să întărească ceea ce noi i-am dat și-am întărit pentru slajba lui, și pentru că el a cumpărat șie cu banii sei. Iară pentru mai multă tărie și împuternicire a celor mai sus scrise, poroncit-am credinciosului nostru pan Tăutul logofetul, să scrie și pecetea noastră să atârne la această foaie a noastră. Seris-a Coștea, în Suceava, în anul 6972, (1464) luna Maiu 29.

NB În uricul anterior între boierii țerei se pomenesc numai un părcălab, negreșit acel de la Su-

ceava. Dar în acest uric al marelui Stefan se pomenește mulți părălabi sau administratori de cetăți, anume: unul la Orhei, doi la cetatea-Albă (Akermanul), doi la Kilia, unul la Neamț, unul la Cetatea-nouă (Roman), unul la Hotin. De aici deducem, că marele Stefan a fortificat țara prin cetăți și a organizat-o militarmente. Aceste posturi și forturi militare se amintesc încă și în uricul următoriu, de la Ieremia Moghilă, din anul 1597, afară de cele ocupate de Turci: Kilia și Akermanul.

Ep. M.

Cu mila lui Dumnezeu Ion Radu Voevoda și Domn a toată țara Ungro-Vlahiei.

Nepot al repositului și prea milostivului Ion Basarab Voevoda.

Dat-am Domnia mea această poroncă a Domniei mele cinstului și dirigătorului domniei mele jupanului Stanciu Marele paharnic, și cu fiii lui câți i-au dăruit D-zeu, ca să'i fie otcină la valea Prăcicovenii, jumătate din vale din satul numit Funia Bivolitei, însă partea lui Stoichețu și cu frații sei, anume Luca și Radul și Stofea și Nicoară și Vasilie și popa Luca cu toate părțile lor ori cât se va alege, din câmp și din pădure, și din apă cu vaduri de moară, și din vatra satului și de prin tot hotarul, pentru că acei oameni mai sus numiți au fost toți **knejii**, apoi ei înșii de bună voia lor și fără nici o silnicie s'au vîndut cinstului Dirigătorului Domniei mele, mai sus zisului jupinului Stanciul, marelui paharnic, cu toate părțile lor de otcină, ca să'i fie vecini pentru 17600 aspri gata. Și apoi

iarăși a fost avut Stoea și altă cumpăratură de otcină, de asemenea iarăși au vîndut-o Diregătoriului Domniei mele mai sus numit, pentru 1400 aspri gata. Și iarăși a cumpărat cinstitul Diregătoriul al Domniei mele mai sus numit jupânul Stanciul, marele paharnic, de la Nodabul și de la frații sei, anume Voico și Stanciul și Iserul și Mușa și Voica și Șerban și Lepădatul și de la Leaul toate părțile lor de otcină din Prăcicovenii și de prin tot hotarul, pentru 20300 aspri gata, și ei toți s'au vîndut să fie vecini. Și iarăși să fie cinstitul și Diregătoriului Domniei mele jupânului Stanciu, Marele Paharnic, otcină la Prăcicovenii, partea lui Ghiurdun toată, și moșia și cumpăratura, și a fraților săi anume: Stan și Duca și partea fiilor lui Ghiurdun anume Neagoe și Tudoru. Fiindcă au cumpărat diregătoriul Domniei mele mai sus numitul de la Ghiurdun toată partea lui și moșie și cumpăratura și de la frații lui de la Stan și de la Duca, și de la fiii lui Ghiurdun de la Neagoe și de la Tudoru, pentru 4000 aspri gata, și ei toți s'au făcut vecini. Și iarăși au cumpărat Diregătoriul Domniei mele mai sus și otcina la Prăcicovenii, partea lui Stan toată și de la fiii lui Stan, de la Rătivoea și de la Nicola, pentru 4000 aspri gata, și ei să fie vecini. Și iarăși să fie a cinstitul Diregătoriului Domniei mele jupânului Stanciului Marelui paharnic otcina la Prăcicovenii partea lui Bobe toată, pentru că au cumpărat'o și pe această Diregătoriul Domniei mele de la Bo-

ba, pentru 500 aspri gata, și iarăși să fie cinstitului Diregătoriului domniei mele jupânului Stanciu marele paharnic otcină la Prăcicoveni din partea lui Nicola jumătate, și din moșie și din cumpăratură, și de prin tot hotarul, pentru că însuși Necola a venit înaintea Domniei mele ca să dea și să înfrățescă pe cinstitul și diregătoriul Domniei mele mai sus zis, asupra a toată partea sa de otcină și moșie și cumpăratură. ca să fie doi frați nedispărțiți asupra a toată otcina a lui mai sus zisă. Apoi diregătoriul domniei mele mai sus zis, pentru frăție multă aș miluit pe Necula și aș avut cinste multă și aș fost căutat, și bir nimică n'aș dat în viața lui, ci tot a cheltuit diregătoriul domniei mele mai sus zis. După ce aș vădut Necula atâta cinste și căutare și miluire despre diregătoriul domniei mele, cum s'aș zis mai sus, el a pus și blestem, că după moartea lui, nici un om dintre rudeni său din sîngele lui nici un amestec și treabă să nu aibă. Iară dacă vre un om din sîngele lui s'ar încerca să strice această orînduire, acel om să fie de trei ori blestemat și afurisit de cei 318 sfinți părinți ce sînt în Nicheea. Si iarăși aș cumpărat cinstitul și diregătoriul domniei mele mai sus numit jupânul Stanciu marele paharnic otcină la Prăcicoveani, din funia Popeștilor, toată partea Mogoșilor, și moșia și cumpăratura, pentru 2000 aspri gata, și să fie vecini, și iarăși a cumpărat diregătorul domniei mele mai sus numit de la Prāv și frații, fiii Mogoșilor, anume

Vlad și Dabul și Voichița, toată partea lor de otcină și moșie și cumpărătură, pentru 1400 aspri gata, iară ei să nu fie vecini pentru că așa au fost așezarea. Și iarăși a cumpărat diregătorul domniei mele mai sus Țis otcină la Prăcicoveani, însă partea soției lui Dateu, fata lui Bade de la Vlăsănești, și a lui Prăvu fiul soției sale Vlădae, toată din câmp și din pădure și din apă, și din vatra satului și de preste tot hotarul, și cu vecinii, însă otcina și moșia, și cumpărătura toată, câtă a cumpărat de la Radu fiul Gogului partea Neacșulească, pentru 2230 aspri, și de la Necoară partea lui toată, din partea Neacșulească pentru 2200 aspri. Și iarăși toată partea lui Căzan, pentru 2000 aspri, și cu vecinii anume Căzan și Badea și alți vecini câți vor fi, pentru că a cumpărat cinstitul diregătorul domniei mele, mai sus Țisul Jupan Stanciul marele paharnic, toată această otcină de la soția Deatea, și de la Prăvu fiul său mai sus Țis, pentru 16000 aspri gata. Și au fost acolo la prețaluire mulți boeri, anume : Lepădatu de la Bradășani și Ursul logofetul de la Stanomirești și Ivan postelnicul fiul jupânului Dragomir Pitaru, și Crăciun Vat și Ișțfan logofetul de la Keae, și Hriză logofetul, și încă mulți boeri, cari nu s'au scris aici. Și iarăși să fie cinstitul și diregătoriului domniei mele mai sus Țisului Jupânului Stanciu marelui Paharnic, otcină la Rusinești lângă Olteț, însă partea cinstitului și reposatului diregător al domniei mele, Jupan Radu clucearul Buzăscul și a fra-

ților seî. Jupantul Preda fost mare Ban al-Cralevei (Craiova) și a jupanului Stroe fost mare stolnic, toată ori cât se va alege, și din apă și din vaduri de moară și din câmp și din pădure și de prin tot hotarul, fiind că această mai sus ȃisă otcină au fost de moșie cinstiților, și răposăților diregători ai domniei mele, tuturor mai sus ȃisilor frați. Apoi au miluit însuși cinstitul și repositul diregătorul domniei mele jupanul Radul Cluceariul pe cinstitul și diregătoriul domniei mele, jupanul Stanciu marele paharnic, cu această mai sus ȃisă otcină, ca să fie lui otcină în ohabă, iară cinstitul și răposatului diregătorului domniei mele, jupanului Radu Clucearul și părinților și fraților lui întru veșnică pomenire. Și am vedut domnia mea și cartea cinstitul și repositului diregătorului domniei mele jupanului Radu Clucerul, în mâna cinstitul și diregătorului domniei mele, jupanului Stanciu, marelui paharnic, făcută cu mare blestem, că dacă s'ar încerca cine-va să iae, sau să strice această miluire, sau din rudele lui sau din rodul inimii lui, sau alt cine-va dintre creștinii pravoslavniciei, acel om să fie de trei ori blestemat și afurisit de 318 sfinți părinți, care sunt în Nicheae, și să aibă parte cu Iuda, și cu Arie și cu alți necredincioși Iudei. Pentru aceia dat-am și domnia mea cinstitul și diregătorului domniei mele și este mai sus ȃis jupanului Stanciu marele paharnic, ca să fie lui toate cele mai sus ȃise ocine și vecini, și moșii și o-

habe lui și fiilor lui și nepoților lui și strănepoților lui, și de nimeni neclătite după hotărârea domniei mele. Iată am pus și martur domnia mea pe jupanul Cernica marele Dvornic, și jupanul Lupu marele logofet, și jupanul Neca, marele vistiariar, și jupanul Mrăzeu marele spătar și jupanul Bărcan marele stolnic, și jupanul Costea marele Comis, și jupanul Stanciu marele paharnic, și jupanul Leca marele postelnic, și cu jupanul Lupu marele logofet. Și eu Neagoe Logofetul am scris la Trăgoviște, luna Maiu 4 zile, în anul 7100 (1592).

(Subscris) *Ioan Radul Voevoda.*

**În numele Tatălui și al Fiului și al Sf. Duh
Treimea cea Sântă de oțință și nedespărțită
amin.**

Iată eu robul stăpânului meu, Domnului Dumneșeu și Mântuitorului nostru Isus Christos, închinătoriu al Treimeii, Io Eremia Moghila Voevod, cu mila lui Dumneșeu Domn țării Moldovei.

Facem știut și cu această foaie a noastră, tuturor celor ce o vor vedea, să nu cîntindu-se vor auzi, cum că Domnia mea am bine voit cu a noastră bună voință, și cu inimă luminată și curată, din tot sufletul nostru și cu tot cugetul și cu ajutorul de la Dumnezeu, și cu bine-cuvîntarea a trei Ierarhii ai Moldaviei Părinții noștri: Kir Georgie Mo-

ghilă Archiepiscop a toată țara Moldaviei și Mitropolit al Sucevei, și a lui Kir Agathon Episcopul Romanului, și a lui Kir Amfilohia Episcopul Rădăușului, și cu tot sfatul domniei mele. Am răvnit domnilor celor mai dinainte, cari au dat și au miluit. Așa și domnia mea dat-am în cinstea și slava Domnului D-deu făcătoriul ceriului și al pământului, și pentru mântuirea sufletească a repositărilor întru santitate moșilor și părinților noștri și pentru sănătatea noastră și a doamnei domniei mele, și a toată casa noastră. Și dat am și întărit-am și miluit-am ruga noastră mănăstirea lui Iațcu — ce este lângă Suceava, unde este templul Adormirea presantei și curatei și prea bine cuvintatei Stăpânei noastre Născătoarei de D-deu și pururea Fecioarei Mariei. Cu tot — locul și cu toți oamenii ce sînt așezați în satul de lângă Mănăstirea Iațcu, la hotarul mănăstirei, până unde au dat și au întărit Stefan Voevod cel bătrîn unde le va plăcea, și pe care vor chema ei în acel sat, oameni din alte țări sau din țara noastră, leah, sau rus, sau sêrb, sau grec, sau fie ori de ce limbă va fi. Iară acelor oameni tuturor ori câți vor fi în acel sat mănăstiresc, li dăm slobozenie, să are pentru sine și să samene sacară și fên, să cosască în țarina tîrgului Sucevei, ca și oamenii tîrgoveți. Și de asemenea acei oameni să aibă de la noi slobozenie mare, sau meșteri de vor fi, sau cojocari, sau ciobitari, sau curălarî, sau ori ce felii de meșteri vor fi, să nu aibă acei oameni mănăstiresei

a da, nici dare, nici iliș, nici podvoade să dee, nici la morele noastre să nu lucreze, nice la cetate (1), dar nici deseatină din albinele lor să nu aibă a da, nici din vinul din viile lor. Și nici o robotă de ale noastre să nu dabilă să nu aibă a da nici o-dată în veci. De asemenea acelor oameni mănăstiresci, li dăm slobozenie și învoire fără de nici o zăbavă să umble cu oale (2), și cu sare și după pește să cu marfă vie de vor umbla să cu moartă, să orî cu ce vor putea trăi vînzînd și cumpărînd prin tîrguri și prin sate, și pretutindenea în țara noastră. Iară vamă nicăiri să nu aibă a da. Și de asemenea nici un boiariu, nici urednic, nici dvorniciu Sucevei, nici șoltujii, nici pîrgarii, și nici un suflet să nu aibă nici o treabă cu acești oameni, nici cu copiii lor, și nici gloabă să nu eie de la ei, nici pentru faptă mare și nici pentru mică. Iară cui se va părea strîmbătate la acei oameni, acela să se judece cu dînșii înaintea Staritei să înaintea Domniei mele. Iară alt județiu asupra lor să nu aibă: Ci tot acel venit să fie și să asculte din ruga noastră mai sus scrisă monastirea lui Iațicu. Toate cele mai sus scrise să fie acei sante mănăstiri uric și cu tot venitul nestricat nici o dată în veaci.

1). In documentul de față în slavonește este scris Хородъ : „nu nahorodu“, în loc de городъ.

2). Slavonește: „сѣ ворници“, în loc de „горници“, sau cum este scris în documentul de la 1453: „сѣ хорницом“, pentru „горницом“, de la „горинцъ“ oală.

Iară hotar aceluï loc și sat lângă Suceava să fie pe vechiul hotar pe unde din veac au apucat. Iară la aceasta este credința domniei noastre mai sus scrisului, noi Io Ieremia Moghilă Voevod, și credința prea iubitelui fiu al domniei mele Io Constantin Voevod, și credința boiarilor noștri. Credința Panului Ureke dvornicul țarei de jos. Credința panului Gligorcea dvornicul țarei de sus. Credința panului Georgie părcălabul de Hotin. Credința panului Moglâdea și credința panului Dumitru părcălabii de Neamț. Credința panului Coader și credința panului Georghie părcălabii Cetăței noue. Credința panului Simeon Hetmanul și părcălabul Sucevei. Credința panului Drăgan postelnicul. Credința panului Simion visternicul. Credința panului Băcioc spătariul. Credința panului Preda păharnicul. Credința panului Gligorie Stolnicul. Credința panului Bogza logofătul. Credința panului Cărăiman Comisul, și credința tuturor boerilor noștri moldovineșci mari și mici. Iară după viața noastră cine va fi Domn dintre copiii noștri, sau din neamul nostru, sau fie ori pe carele va alege Dumnezeu să fie Domn în țara noastră a Moldaviei, acela să nu le strice dania noastră și miluirea acei sînte monastiri, ei să dea și să întărească. Iară cine va voi să strice, acela să fie blestemat de Domnul D-zeu și Mântuitoriul nostru Isus Christos, și de toți sînții. Iară spre mai mare tărie și putere la toate cele mai sus scrise, poroncit'am credinciosului și cins-

titului nostru boiar panului Stroieci, marele logofet, să scrie și să atârne pecetea noastră la aceasta foaie a noastră. Scris'au Pa-trașcu Boreanul, la Suceava, în anul 7106 (1597) Septembrie 19.

(Iscălit) *Ermia Voevod.*

Originalele acestor documente s'au depus de mine la Academia română spre păstrare. Dănuitorilor D-lui Șmidt de la Suceava și familiei Tatu de la Tamașu, li s'au dat copii de pe traducerea făcută de mine, după dorința lor.

Episcop Melhisedec.

**Cu mila lui D-zeu Ion Alecsandru Voevod,
Domnă a toată țara Ungro-Vlahiei,
fiu al Marelui și prea bunului reposatului Ion Ilișă Voevod.**

Dă domniea mea această poroncă a Domniei mele boiarinului Domniei mele Mihaï Cluceriul dela Coțofeani, și jupanitei sale Hrăseii și cu fiii lor, câți D-zeu le a dăruit, ca să le fie lor otcină și vecini în satul Caraula din județul Mehedinți. Inșă partea **Cne-
jilor** din Caraula, cari s'au vîndut vecini cu fiii lor, și cu părțile lor de otcină boiarinului Domniei mele, lui Mihaï Cluceriul, din câmp și din pădure și din apă și din vie, cu vecinii și cu tot venitul, și din vatra satului și de pretutindenea, ori căt se va alege, din tot hotarul, după vechile hotară și semne, și vecinii să se știe anume: Filip cu fii lui și cu partea lui de otcină,

pentru 2925 aspri, și Coca cu fiul lui și cu partea lui de otcină, pentru 3000 aspri, și Crăstian cu fiul seilor și cu partea lui de otcină, pentru 2250 aspri, și Freja cu fiul lui pentru 2000 aspri gata, și Gîurca cu fiul seilor, pentru 2000 aspri, și Stroe al lui Realea cu fiul seilor pentru 2300 aspri gata, și Mănilă cu fiul seilor, pentru 2335 aspri gata, și Tudor cu fiul seilor, pentru 2000 aspri, și Pîrte Pătru cu fiul seilor, pentru 2250 aspri, și Vlădan cu fiul seilor, pentru 2000 aspri, și Lupu Țiganu cu fiul seilor, pentru 2000 aspri, și Stoica Minciună cu fiul lui, pentru 2060 aspri, și Stan al lui Moțoc cu fiul seilor, pentru 2000 aspri, și Ilie al lui Băcarin cu fiul seilor, pentru 2000 aspri, și Lazor a lui Drăgăligă, cu fiul seilor, pentru 2000 aspri, și Crăstea a lui Nicoară cu fiul seilor, pentru 2000 aspri, și Nistor al lui Nicoară cu fiul seilor, pentru 2450 aspri gata, și Stan Mecica cu fiul seilor, pentru 2000 aspri, și Borurul Cimpoearul cu fiul seilor, pentru 2000 aspri, și Barneș Cimpoearul cu fiul seilor pentru 1800 aspri, și Mircea al lui Beșină cu fiul seilor, pentru 2000 aspri, și Stan Parihodea cu fiul seilor, pentru 1700 aspri, și Bărbuceanu cu fiul seilor, pentru 2000 aspri, și Ciacalin cu fiul seilor, pentru 2360 aspri gata, și Stan Dihonie cu fiul seilor, pentru 2100 aspri, și Stan Pală-Roșie cu fiul lui, pentru 2000 aspri, și Danăiașu cu fiul seilor pentru 2200 aspri, și Dumitru Pîrțul cu fiul lui, pentru 2000 aspri, și Radul Băldaciul cu fiul lui, pentru 2000 aspri gata, și Radul al lui Nicoară cu fiul lui, și cu partea lui de

otcină, pentru 4400 aspri gata, și Nistor al lui Țiței, pentru 2000 aspri, cu fiul lui, și Radul al lui Dolofan cu fiul lui, pentru 2000 aspri gata, și Crăciun Bărbăligă cu fiul lui, pentru 3000 aspri gata, și Ursul al lui Minciună cu fiul lui, pentru 2000 aspri gata, și Dan al Mogăi cu fiul lui pentru 2000 aspri gata, și Sava al lui Vodiiu cu fiul lui pentru 2000 aspri gata, și Stan Epure cu fiul seî, pentru 1800 aspri gata, și Lazar al Popii cu fiul lui, și cu partea lui de otcină pentru 1800 aspri gata, și Bindea cu fiul seî, pentru 2200 aspri gata, și Tărăță cu fiul lui, pentru 2000 aspri gata, și Dan Murgul cu fiul seî, pentru 2000 aspri gata, și Toader Bărvu cu fiul lui, pentru 2000 aspri gata, și Neagoe Bărneșescul, pentru 1850 aspri gata, și Stanciul Buzăianul, cu fiul lui, pentru 1846 aspri gata și Hrănbău cu fiul seî, pentru 2000 aspri gata, și Gruetu cu fiul lui, pentru 1800 aspri gata, și Țuca cu fiul seî, pentru 2050 aspri gata, și Dumitru al lui Gruetu cu fiul seî, pentru 2000 aspri, și Oprea al lui Bilahan cu fiul seî și cu toată partea de otcină pentru 2000 aspri gata, și Stroea al lui Stăitu cu fiul lui, pentru 2000 aspri gata, și Stanciul Mogoiașul cu fiul lui, pentru 2000 aspri gata, și Bucur cu fiul seî, pentru 2000 aspri, și Ion al Măndreî cu fiul lui, pentru 4250 aspri gata, și Neagoe al Nanului și cu fiul lui, pentru 2000 aspri gata, și Ciutur cu fiul seî pentru 1800 aspri gata, și Giurea al lui Minciună cu fiul seî pentru 2000 aspri gata, și Gociul cu fiul seî pentru 2000 aspri, și Oprea Rață al lui Giurgiu cu fiul seî

pentru 2070 aspri gata, și Gugul cu fiii seî, pentru 2000 aspri, și Coman al lui Stănilă cu fii lui și cu partea lui de oteină, pentru 2000 aspri gata, și Barbul al Murgului cu fii seî pentru 2000 aspri gata, și Freamghi al lui Bacarin cu fii lui, pentru 2200 aspri, și Sava al lui Crudilă cu fii seî, pentru 2000 aspri gata, și Bumbre cu fi lui, pentru 2000 aspri gata, și Drăgoțel cu fii seî, și cu partea lui de oteină pentru 2400 aspri gata, și Rētea și cu fii seî. pentru 2000 aspri gata, și Oprea cu fratele seî Stan cu fii lor, pentru 2000 aspri gata, și Dragotă cu fratele seî Stanciū cu fii lor, pentru 2000 aspri gata, și Dragomir nepotul lui Toader cu fii lui, pentru 2000 aspri, și Cojocarul cu fii seî, pentru 2600 aspri gata, și Stănilă fiul Cojocariului cu fii lui, pentru 2000 aspri gata, și Oța cu fii seî, pentru 2200 aspri gata, și Gărgatea cu fii seî, pentru 2400 aspri gata, și Pătru al Ileăi cu fii lui și cu partea lui de oteină pentru 3000 aspri gata, și Radu lui Manea cu fii seî, pentru 2000 aspri gata. Fiindcă satul Caraula aū fost mai dinainte vreme tot din oameni kneji, cu oteinile lor din moși din strămoși, iară apoi când aū fost în zilele Domniei mele, în al doilea rând de Domnie, în luna Noemvrie 20 zile, în anul 7137, acești mai sus numiți pe nume oameni de la Caraula, câți sînt pe rând mai sus numiți, îi toți înșii, s'aū dus de bună voca lor, fără nici o silnicie de-la cineva, ca să se vîndă vecinī cu fii lor și cu toate părțile lor de

oteină din Caraula, și ca moșie și cumpărătură boiarinului Domniei mele lui Mihai Cluceriul de la Coțofani, pentru 100060 aspri gata, cu știrea tuturor megiașilor din sus și din gios și din locurile învecinate. Și cu zăpis de la mâinile lor de cumpărare, cu mulți boeri marturi înseriși în zăpis, anume: Jupan Aslan fostul mare Dvornicul, și de la Cupturoae Tudosie spatariul, și de la Vordenițu Stamati Aga, și de la Filiaș Dumitru căpitan și de la Ivancoți, Barbul Paharnicul, și de la Smrădeștețu Alde postelnicul, și de la Meveade Giurca postelnicul, și de la Pleșoi Iani postelnicul, și Drăghici și de la Corni Ionașcu postelnicul, și de la Spineni Dumitrașco, și de la Malaestii Radul, și de la Șitoaia Mihai Răpos, și mulți boieri, cari nu sînt scriși în cartea aceasta. Și de atunci din luna Noemvrie până acum în luna August în 5 zile, toți au fost vecini, cu bună smerenie. Iară apoi când au fost acum, acești mai sus numiți vecini de la Caraula, au ridicat pîră, și au venit înaintea Domniei mele la marele Divan, să se părăscă de față cu boiarinul Domniei mele Mihai Cluceriul, și așa au pârît ei la Divan înaintea Domniei mele, că nu s'au vîndut vecini de bună voe, ci li s'au făcut silnicie și asuprire fără dreptate cu dea sila. Deci Domnia mea am observat aceasta și am judecat după dreptate și după lege, împreună cu toți cinstiții dregătorii Domniei mele, și am vîndut Domnia mea și zăpise de vânzare, de la mîinile lor și cu boeri marturi, cari sînt pe

rând mai sus numiți, la mâna boerinului Domniei mele a lui Mihaï Clucerul. Și bine am adevărit că acești vecini numai cu minciună umbla, ca să poată scăpa de vecinie. Și s'au pus și marturi înaintea Domniei mele, și boiari din Tocurile învecinate. Și încă și alți seteni de la Caraula, câți au ramas ne vînduți în satul cnezesc Caraula. Și unii vecini din aici ce s'au vîndut încă au spus, că s'au vîndut înșii vecini de bună voe, fără nici o silnicie. De aceea au ramas vecinii de la Caraula din lege și din judecată dinaintea Domniei mele. Au eșit din Divan cu mare rușine, ca niște oameni mincinoși. Să fie ei iarăși vecini precum s'au vîndut. Pentru aceea am dat Domnia mea boerinului Domniei mele lui Mihaï Cluceariul și Jupanitei lui Hrăsa, ca să fie lui acești vecini și otcină de la Caraula, moșie și chabă filor și nepoților și strănepoților, și de niminea clintită după hotărîrea Domniei mele. La aceasta și marturi am pus Domnia mea pe jupanul Hriza Marele Dvornic și jupanul Papa vel logofăt, și jupanul Dumitrașco Mare logofăt, și jupanul Miho Mare Spătar și Dumitrache mare stolnic, și Diamandi mare Comis, și Jupan Costandin mare paharnic, și Jupan Candilo Marele postelnic, și Ispravnic Papa mare logofăt. Și am scris eu Lepadatu logofăt în cetatea capitală București luna August 16 zile, și de la Adam până la această scrisoare, curgerea anilor 7137, iară de la nașterea lui Hristos 1629.

(Subscris) Ion Alexandru Voevod.

(Locul Peceții)

Cu mila lui D-zeu Ion Matei Voevod și domn a toată țara Ungro Vlahiei,

*Nepot al marelui și prea bunului reposatului și bătrînului Ion
Basărab Voevod.*

Dat-am domnia mea această poroncă a domniei mele, slugii domniei mele Stanciului postelnicul din Paraiani din județul Gorji, ca să fie lui otcină la satul Băești din județul Vilcea, însă jumătate de funie. Fiind că a cumpărat Stanciu postelnicul această sus zisă otcină, jumătate de funie de la Dumitru și de la frații lui, Pătru și Marco, fiii Rêdei din Băești cu trii mii două sute aspri gata, din cîmp și din pădure, și din apă, și cu parte de vad de moară, și cu vie și cu împrejmuirea și cu livezi, și din vatra satului și de pretutindenea ori cât se va alege, și din tot hotarul. Însă numai otcina fără vecini. Și când au cumpărat Stanciul postelnicul această sus zisă otcină, el a întreat pe toate rudele vîndătorilor și pe toți părtașii, câți avea otcină împreună, și nimenea n'au voit să cumpere.

Și au fost marturi la tocmeala lor anume, din Ceortești Monahul Misail, și din Șerbănești, Paisie Monahul, și din Șeșceoara Anghel, și Lăudatul și popa Constandin de la Roșii, și Lupul Jardei de la Obîrșia și Vucea și Bălan din Rădinești. Și iarăși a cumpărat Stanciul postelnicul o familie de țigani, anume Florea țiganul și cu un fiu al lui, anume Lupul, și cu o fiică anume de la Hamza din Pade și de la fratele seü Stanciul, pentru șese mii

aspri gata și pentru un cal bun. Și au fost martur la tocmeala lor, anume din Zetreanî Stanciul postelnicul, și din Cornet Ionașco postelnicul și Vlaicul, și din Mălăeștiî Preda și din Spineanî Dumitrașco postelnicul, și Săva, și Deodiul Ceaușul, și din Căpreanî Stama, și din Rogojina Barbul, și din Popești Dragu, și mulți oameni buni, care nu sînt scriși în această carte. Și au vîndut ei de bună voea lor, fără nici o siluire și cu știința tuturor fraților și a boearilor, din sus și din jos și din locurile învecinate și dinaintea domniei mele. Și am vedut domnia mea și zapisul de vînzare de la mâna lor, și cu boeari marturi, cum s'a scris mai sus. De aceea dat-am și domnia mea slugii domniei mele Stanciului postelnicul, ca să fie lui această mai sus zisă otcină, și acea familie de țigani, de moșie și ohabă, lui și fiilor și nepoților și strănepoților, și de nimine să nu fie clătită hotărârea domniei mele. Iată și marturi punem domnia mea pe jupanul Ivașco marele dvornic, și jupanul Radul Năsturel marele logofetă, și jupanul Grigorie marele Visternic, și jupanul Tudosie marele spătar și jupanul Mihaïu marele stolnic, și Buzinca marele comis, și jupan Vucina marele paharnic, și Costandin marele postelnic, și cu jupanul Radu marele logofăt. Și am scris eu Tudor gramaticul în cetatea capitală Bucureștiî, luna Martie în 18 zile, și de la zidirea lumii până la această scrisoare, de la Adam curgerea anilor 7141. (1633)

(Subscris) Ioan Matei Voevod.

(Locul peceții)

**Cu mila lui Dumnezeu Ion Mateiu Basarab Voevod și
domn a toată țara Ungro-Vlahiei.**

Dat-am Domnia mea acastă poroncă a Domniei mele slugei domniei mele, lui Danciul logofetul de la Părăiani și cu fiul, câți i a dăruit D-zeu, ca să fie lui otcină la Șășceoară județul totă partea lui Nanu logofetul, fiul popii Stan, câtă are el de moșie și de cumpăratură, și toată partea lui din Valeni, ce se chiamă Homeani, și toată partea din Ceortestii, câtă are de cumpăratură, și câtă este hotărîtă și oprită, și câtă este amestecată cu megieșii, nehotărîtă, din câmp și din pădure, și din apă și din vad de moară, și cu loc de vie, și cu livezi și din tot hotarul, pentru că această mai sus scrisă otcină o au fost cumpărată Danciul logofetul de la Părăiani, de la Radul Slugeriul, ginerele lui Nanu logofetul și de la soția lui Maria, și de la fiul lor din Frejureani, încă din zilele lui Leon Voevod pentru ugru patruzeci, gata, și pe toate el le-au stăpinit cu bună pace. Iar apoi când a fost acum în zilele domniei mele, Radu Slugeriu a rădicat pâră zicând, că el n'ar fi vîndut această otcină mai sus scrisă, nici ar fi luat aci bani de la Danciul logofetul. Și a venit înaintea domniei mele la marele divan, ca să se părăscă de față. Și au scos Danciul logofetul zapisul lui Radu Slugeriu de vînzare, cu mulți marturi, și am adevărit și domnia mea și cu tot divanul, că au vîndut Radu Frejureanul aceste mai sus scrise de bună voea lui, și că au luat și banii de-

plin de la Danciul logofetul. Apoi au ramas Radul Sulgeriul din lege si din judecata de la Divan, si au esit cu mare rusine, si am dat domnia mea lui Danciul logofetul, ca sa fie lui acea otcina de moșie statornică, precum o au cumparat cu bani gata. Apoi s'au sculat moșnenii satului carii au fost vindut lui Nanu logofetul mai dinainte vreme, cu para asupra lui Radu Slugeriu si asupra lui Danciu Logoetul, si cu alti piriși, ca n-ar fi vindut ei lui Nanu logofetul aceasta otcina, ci o ar fi pus zalog. Radu Slugeriu au scos la divan cartea lui Mihnea Voivod, de cumparatura asupra acestii otcini; apoi si intru aceasta domnia mea, iarasi m'am uitat si am judecat dupa pravila si dupa lege, cu toti cinstiții dregatorii domniei mele. Si am aflat domnia mea ca au fost cumparatura a lui Nanu logofetul mai dinainte vreme, si fiind-ca am vezut domnia mea si carti vechi de cumparatura, precum s'au scris mai sus. De aceea au ramas si megiesii din lege. Iara dupa aceea ei nu s'au lasat; ci iarasi au venit cu para la divan, ca, cand a vindut Radul Slugeriul aceasta otcina, n'au fost si ei intrebați. Iar Radu Slugeriu a marturisit cu gura lui in Divan, ca au intrebat intiiu pe ei si n'au voit sa cumpere. Apoi atuncea a vindut lui Danciu logofetul, si a trecut de atunci pana astazi 70 de ani. Si au ramas megiesii din lege si al doilea rand, si au esit si aceia cu mare rusine, ca niște oameni rai si mincinosi. Pentru aceasta am dat domnia mea slugii domniei mele, lui Danciul logofetul, ca

să fie lui această otcină mai sus scrisă, moșie și ohabă, fiilor lui și nepoților și strănepoților și de nimine să nu fie clătită hotărîrea domniei mele. La această am pus domnia mea și marturi pe Panul Theodosie marele Ban al Craivei. (Craiova) și Panul Hriza marele dvornic, și panul Gligorie marele logofăt, și Radul marele Visternic, și Preda marele Spatariu, și Puzinca marele Clucer, și Socol marele Stolnic, și Radul marele comis, și Vucina Sîrbul marele paharnic, și Costandin marele postelnic, și Gligorie marele logofăt. Și am scris eu Părvul Spud în cetatea capitală la București, luna Iunie 22 zile și de la Adam pînă acum curgere anilor 7147 (1639).

(Subscris) Ion Matei Voivod cu mila lui Dumnezeu domn.

(Locul Peceții.)

**Cu mila lui Dumnezeu Ion Matei Voevoda
și Domn a toată țara Ungro-Vlahiei**

*nepot (БНУКЪ) al marelui și prea bunului bătrânului reposatului
Ion Basarab Voevoda.*

Dă domnia mea această poroncă a Domniei mele cinstitului Diregătoriu al Domniei mele, jupînului Vucină marele pah. și jupănesei lui Neaga, și fiilor lor câți le va da Dumnezeu. Ca să fie al lui tot satul Brădășești de la județul Argeș, cu tot hotarul și cu toți vecinii și cu tot venitul din câmp și din pădure și din apă și din vatra satului de pre-

tutindinea orî câte s'ar alege, dupre vechile hotare și semne. Și vecinii să se știe, anume Radu cu fiii, și Tudor cu fiii, și Mihailă cu fiii, și Tatul cu fiii, și Mihailă fiul lui Neacșu cu fiii seî, și Sîn cu fiii lui. Pentru că a cumpărat jupânul Vucina Marele paharnic acel sat Brădășești mai sus scris de la Badea logofătul din Argeș, și de la fiii lui Radu și Preda și Stanciul pentru 220 ugri aspri gata, cu zăpis de la mâna lor în anul 7144, și cu boeri marturi scriși în zăpis. Și iarăși să fie lui Vucina Marelui păh. ocină și vecinii în sat la Brătești, din câmp și din pădure și din apă, și de prin tot hotarul, cât se va alege. Și vecinii să se știe: Dumitru și Neagoe, și Albul; și Voina fiii lui Ōprea cu fiii lor, și cu delnița lor și cu stupina de la Tuia, și asemenea cea de la Brătești, pentru că a cumpărat jupânul Vucina marele păh. otcină și acei vecinii cu delnițele lor de la Badea logofăt din Argeș, și de la fiii lui Radu și Preda și Stanciul pentru 30 ugri aspri (banî) gata, cu zăpis din anul 7143, și cu mulți boierî marturi. Și iarăși a cumpărat Vucina marele păh. un vecin în satul Brătești anume Albul cu fiii seî și cu muierea sa Stana și cu toate părțile lui de otcină din Brătești, de pretutindenea și de prin tot hotarul, pentru că au căduț Albul într'o nevoe, și n'au avut să dea ca să se plătească, ci s'au vëndut vecin cu toate părțile lui de otcină lui Vucina mare paharnic, pentru 17 ugri, aspri gata, cu zăpis de la mâna lui din anul 7144 și cu boeri marturi, și au fost puși

chizeși Radu Armașu fiul lui Bratul Comis și Deatco păh. că dacă ar fugi Albul atunci chizășii acestia să aibă a da de la dînșii alt vecin în locul lui Albul. Și iarăș să fie cinstitului dregătoriū al domniei mele, jupânului Vucina marelui paharnic otcină și vecini în sat la Vălsănești, județul Argeș din câmp și din pădure și din apă, și cu vecini și din vatra satului de pretutindene, ori câte s-ar alege din tot hotarul. Și vecini să se deie pe nume: Bejan cu fiu, și Badea cu fiu, și Stan cu fiu, și Dobrot cu fiu, și Neacșul cu fiu, și Stan greul cu fiu, și Stan Boroil cu fiu, și Stănimir cu fiu, și Neaniul cu fiu, și Manea cu fiu și Stanciul cu fiu, și Ivan cu fiu, și Giurea cu fiu, și Stan fratele lui Giurea cu fiu, și Voico cu fiu, și Neagoe cu fiu, și Stan al Stoichițoiului cu fiu, și Dan cu fratele seū Oncea și cu fiu lor, și Albu. cu fiu seī, și Sarul cu fiu seī, și Mihnea cu fiu seī, și Stan fiul Iugăi cu fiu seī, și Stoean cu fiu seī, și Stanciul Veaveriță cu fiu. Pentru că acești mai sus numiți oameni din Vlăsănești s'au vândut toți vecini, cu fiu lor și cu toate părțile lor de otcină, jupânului Vucina marelui Paharnic de bună voea lor, fără de nici o silnicie, pentru ugri 623 aspri gata, cu zapis de la mâinile lor de vânzare, în anul 7147. și cu mulți boeri marturi scriși în zapis. Și iarăș să fie cinstitului dregătoriū al Domniei mele Jupânului Vucina marelui Paharnic un vecin în satul Bușcănesci, județul Argeș anume Vidat cu fiu și cu toată partea lui de otcină din Buș-

cănesci, pre cât i se va alege, fiind că s'au vëndut Vidat pre sine vecin de bună voea lui jupanului Vucina marele Paharnic pentru ugri 13 aspri gata, cu zapis și cu marturi. Și iarăș să fie jupanului Vucina marelui paharnic un vecin în satul Cervureani, anume Mușat cu fiu și cu toată partea lui de ocină câtă va fi avënd la Cervureană, din tot hotarul, fiind că au cumpărat-o jupanul Vucina marele paharnic de la Stoica Zărnescul pentru 20 ugri aspri gata, cu zapis de la mâna lui și cu marturi boeri în anul 7144. Și iarăș să fie jupanului Vucina marelui paharnic un vecin în satul Cătun, județul Vlașca, anume Stan fiul lui Pasturscu Pătrov și cu fiu lui, fiind-că s'au vëndut însuși Stan vecin de voea lui, și cu partea lui de ocină jupanului Vucina marelui Paharnic, pentru ugri 9 aspri gata, cu zapis și cu marturi. Și iarăș să fie cinstitului Diregătoriu al Domniei mele jupanului Vucina marelui Paharnic, ocină și vecini la satul Berendesci județul Argeș, din câmp și din pădure și di apă și cu vecini și din vatra satului de pretutindenea, ori unde se va alege, de prin tot hotarul. Și vecini să se scie, cari s'au vëndut, anume: Oprea Boldescul și cu fiu și cu partea lui de ocină, pentru ugri 26 - aspri gata, și Vlaicu cu fiu pentru ugri 31, și Stanciul fiul lui Crăstea cu fiu, pentru ugri 26, și Necula cu fiu, pentru ugri 26, și Cristea cu fiu lui, pentru ugri 26, și Ioan cu fiu lui, pentru ugri 22. aspri gata, carele fusese vecin lui Neagoe Logofăt de la Cordiană, și Crăstea

de la Berendesci cu fiii lui și cu toată partea lui de ocină pentru 26 de ugri, și Necula cu fiii lui, pentru 26 ugri, ceea ce face peste tot, ugri 209. Și iarăși să fie jupanului Vucina marelui Paharnic ocina la Berendesci toată partea Oprișei fata lui Capotea din câmp și din pădure și din apă și din munte și din vatra satului de pretutindenea ori cât s'ar alege, din tot hotarul, pentru-că au cumpărat jupanul Vucina marele paharnic, această parte de ocină de la Oprișa fata lui Capotea din Berendesci pentru ugri 5, aspri gata, cu zapis și cu marturi. Și iarăși au cumpărat jupanul Vucina marele paharnic de la Pavel din Berendesci o casă cu loc și cu vie lângă casă, și cu pomi în prejur și cu toată delnița de lângă casă cât se va alege, pentru 2500 aspri gata, și cu zapis de la mâna lui în anul 7147 și cu marturi. Și iarăși să fie cinstitului Diregătoriu al Domniei mele jupanului Vucina marelui paharnic ocină și vecini în satul Parapai în județul Vlașca din câmp și din pădure și din apă și cu vecinii și din vatra satului de pretutindenea ori cât s'ar alege de prin tot hotarul. Și vecinii să se scie cari s'au vândut pre sine cu fiii și cu partea lor de ocină și anume: Țigul cu fii lui, pentru 6400 aspri gata, și Stoica Lalov cu fii lui, pentru 7600 aspri gata. Și Pătru cu fii lui pentru 6,000 aspri gata, și Andrei cu fii sei, pentru . . . aspri gata. Și Șerbul și Neacșul fii lui Stan și cu fii lor, pentru . . . aspri gata, și Tudor Robul cu fii sei, pentru 2,400 aspri gata, și Stamatie cu fii sei, pen-

tru 7,000 aspri gata, și Vladul cu fiu seș, pentru 5,400 aspri gata, și Albul cu fiul seș, Candac, pentru 2,800 aspri gata, și Cristian cu fiu seș pentru 4,000 aspri gata, și Văsiu cu fiul seș Guțul pentru 4,000 aspri gata, și Lepădatu fiul lui. Pătru pentru 1,800 aspri gata, care Lepădatu era de la Purani. Și iarăși să fie cinstitului Diregătoriu al Domniei mele, jupanului Vucina marelui Paharnic ocină la Curota din județul Elh (?). Iară partea lui Neagoe Dorobanțul toată de 70 stinjeni, din câmp și de pretutindenea, cât se va alege de prin tot hotarul în lungiș și în curmeziș din hotar în hotar, fiind că au cumpărat jupanul Vucina marele Paharnic acei 70 stinjeni de ocină mai sus șiși de la Neagoe Dorobanțul partea lui de prin tot hotarul, a cincea parte pentru 1,750 aspri stinjenul, câte 25—aspri noi. Și i-a vândut Neagoe Dorobanțul de bună voea sa, dar numai țarina fără vecini, cu zapis de vândare din anul 7145 și cu marturi scriși în zapis. Și iarăși să fie cinstitului Diregătoriu al Domniei mele jupanului Vucina marelui Paharnic ocină la Curota, însă partea lui Stan fiul Radului, și iară partea altui Radu fiul lui Dragnea, părțile lor toate din câmp și din pădure și din vatra satului de pretutindenea, ori cât se va alege de prin tot hotarul, fiind că au cumpărat jupanul Vucina marele paharnic de la Stan și de la Radul pentru 5,000 aspri gata cu zapis de la mâna lor de vândare în anul 7144, și cu mulți oameni buni marturi scriși în zapis. Și iarăși

să fie cinstitului Diregătoriū al Domniei mele jupanului Vucina, marelui paharnic, ocină la Bălesci și Crăsticea și la Prăcesci în județul Elh. Anume partea lui Crăstea fratele lui Neagoe Portariul și toată partea lui Dragnea din câmp și din pădure și din apă și din vatra satului și de pretutindenea, și din tot hotarul, din sus și din jos și din mijlocul ocinei, ori cât se va alege, pentru că au cumpărat jupanul Vucina marele paharnic această ocină mai sus scrisă de la Crăstea fratele lui Neagoe Portariu și de la Dragnea, toată partea lui Crăstea pentru 4,400 aspri gata, cu zapis de vîndare de la mâna lui, în anul 7,144 și cu marturi toți boerii Divanului scriși în zapis. Și iarăș să fie cinstitului diregătoriū al Domniei mele jupanului Vucina marelui paharnic ocina la Cristicea, anume: partea lui Neculea slugeriu 150 stinjenî de ocină de pretutindenea de prin tot hotarul ori cât se va alege, care este ocină hotărîta și oprita, fiindcă au cumpărat jupanul Vucina marele paharnic această mai sus disă ocină de la Neagul din Ne-goesci, ginerele lui Neculea slugeriu, și de la fiii lui Neagu anume: Neculea și Gherghea și Mircan, nepoții lui Neculea slugerul de pe fată, pentru 10,000 aspri gata ce au fost dați zestre fiicei sale Zaica soția lui Neagu. Și s'au vîndut ei de bună voea lor cu zapis de la mîna lor și cu marturi scriși în zapis. Și iarăș să fie jupanului Vucina marelui paharnic ocina la Găleşești din județul Argeș. Anume de prin tot satul 150 stinjenî de ocină, în lung

și în lat, din câmp și din pădure și din apă de pretutindenea și de prin tot hotarul ori cât se va alege cu tot venitul. Și cu un vad de moară în apa Argeș, unde este moara lui Ivan Postelnicul de la Găleşesci, fiind că această ocină și cu vadul de moară mai sus scris, au fost moșii a sătenilor din Gălășesci și încă din timpurile mai dinainte s'au ținut megiașii din Gălășesci patrimoniul lor cu bună pace. Apoi au fost judecată în zilele Domniei mele: s'au întâmplat de s'au ucis un om din sat pe moșia Gălășeștilor; de aceasta când am auzit și am înțeles cum s'au ucis acel om din sat, iară Domnia mea, cât mai îngrabă am trimis armași ca să ia deșugubina Domnească de la satele din prejur și din satul Gălășesci, precum este obiceiul locului, fiind că tâlbarii și hoții nu s'au putut nicăire afla, apoi au venit și partea satului Gălășesci pentru deșugubină ugri 27. Apoi megiașii n'au avut bani (нояцн) ca să dea să-și plătească capul lor de acea deșugubină Domnească, ce s'au sculat moșnenii din Gălășești, anume Radu și Toma și Neagoe și Aldea și Stan și Voina și Badea și Stoica și Oprea și Palea și Neagu și Luca și Stanciul și Stefan și alt Oprea, ca să vie înaintea Domniei mele în marele Divan, ca să vândă acei stinjeni de moșii 150 mai sus scriși, și cu vadul de moară cinstului diregătorii al Domniei mele, jupanului Vucina, marelui paharnic pentru acel preț de ugri 27, și au dat lor în mână toți ba-

ni (новичи) ca să se plătească de deşugubina Domnească. Şi au vîndut ei de bună voea lor fără de-nici o silă cu ştirea tuturor boerilor celor mari şi a megieşilor de prin prejur şi dinaintea Domniei mele. Am vîdut Domnia mea adevărul megieşilor die Gălăşesci pentru vîndare în anul 7144 şi cu boerii Divanului Domniei mele. Iară apoi jupanul Vucina marele paharnic s'añ dus ca să oprească şi să împetrească îndeosebi acei 150 de stinjeni despre satul Gălăşeşti, cu oameni buni şi cu om domnesc hotarnic, Stoica Paharnicul de la Zărnesci, şi megiaşii, care să oprească ocina, şi a-nume din Borulesci: Duşca şi Stanciul, şi din Dobrogostea: Pătru şi Badea, şi din Zerneşti: Vladul şi Oprea, şi din Păpuşeni: Roman. Şi am vîdut Domnia mea cartea acestor megieşi, care au oprit acei 150 stinjeni, cum s'au scris mai sus, şi iarăşi să fie cînstitu'tu'i diregătoriu al Domniei mele, jupanului Vucina marelu Paharnic la dealul Trăgoviştei 6 pogoane de vie şi cu livadă şi cu pomi, cât se va alege, care sunt iarăşi lînga viea lui Vucina marele paharnic, — fiind-că le-au cumpărat de la Enachi din Trăgoveşte pentru 5000 aspri gata, cu zapis şi cu marturi *varoşani* (orăşeni) scrişi în zapis; şi iarăşi a cumpărat jupanul Vucina marele paharnic de la Baldovin Diaconul şi de la Papadia (diaconiţa) lui Ilca, la dialul Trăgoviştei, toate viile lor căte au ei de moşie şi cu două bucăţi de vie, ce le-au avut de cumpărătură de la Monahiea, soacra popoi Oprea, pentru ugri 120 aspri gata, cu zapis de la

mână lor de vîndare în anul 7143, și cu mulți boeri și varoșeni marturi scriși în zăpis; și iarăși să fie cînstitului diregătoriu al Domniei mele, jupanului Vucina marele paharnic, un ațigan anume Mateiū, fiul Surdului Țiganul și cu un fiu a lui Mateiū Țiganul și a ațigancei lui anume Stoiea, fiind că acel ațigan Mateiū aū fost din moșie a lui Paraschiv și a lui Stănilă fiul lui Prăvul de la Vlăsinești, pe care l'aū fost cumpărat l'ătrașco cluceriul din Dlăga (Lungul) de la nepoții (anepsii) lui Paraschiv și aī lui Stănilă mai sus scriși, în zilele lui Leon Voevod. Apoi cînd aū fost acum în zilele Domniei mele, jupanul Vucina marele paharnic aū cumpărat pe Mateiū Țiganu și pe fiul seū Stoica, de la Pătrașcu Cluceriul pentru 5,800 aspri gata, cu zăpis din anul 7145 și cu boeri marturi. Și aū vîndut acești mai sus scriși anume oameni părțile lor de ocină, și vii, și ațigani, de a lor bună voce și cu știința a tuturor boerilor și a megieșilor din locurile de prin prejur, și dinaintea Domniei mele. Pentru aceasta dat-am Domnia mea cînstitului Vucina marele Paharnic și soției lui Neaga, ca să fie lor ocină și vecini și lozii și ațigani, ocina moșie și ohab fiilor și nepoților și strănepoților și de nime clătită după poronca Domniei mele. De asemenea punem Domnia mea și marturi pe jupanul Teodosie marele ban al Craiovei (Cralevskii) și pe jupanul Hrizea marele vornic, și pe jupanul Gligorie marele Logofet, și pe jupanul Radu marele visternic, și pe jupanul Preda

marele spătariu, și pe jupanul Buzinca marele eluceriu, și pe Socol marele Stolnic, și pe Radul, marele Comis, și pe Vucina marele păharnic, și pe jupanul Constandin marele postelnic, și cu Gligorie marele Logofăt. Și am scris eu Lepădatu logofăt în cetatea capitală numită București. Luna Iulie 6 zile și de la zidirea lumei, de la Adam, până acum al toatei scripturii, anul curgătoriu 7147; anul Domnului 1639,

(Iscălit) Io Matei Voevod.

NB. Tradus de **Episcopul Melhisedec.**
București 1890 Mart. 4.

Ion Vasile Voevod cu mila lui Dumnezeu Domnitor țerei Moldovei.

Că au venit înaintea noastră și înaintea a toți boearilor noștri mari și mici, Marica Kneaghina lui Toader Bosniei, fostul stolnic și cu fiul ei Alexa Diacul, dușre a lor bună voe, de nime nevoiți nici siliți, și au vîndut a lor drept patrimoniu (otcină) și danie ce au avut de la vechii Domnitori: — a patra parte din satul Plopeanii, ce este pe rîul Sucevei, și cu vecinii, anume: Sauca și Gherman, și cu fiul seii Micul, și cu tot venitul. Aceea o au vîndut credinciosului și cinstitului nostru boearin — Panului Iorga marelui Postelnic, pentru o sută și treizeci ughi bani buni. Și s'au sculat grația lui de au plătit toți deplin acei bani

mai sus scriși 130 ughi bani buni în mîna Maricăi Kneaghinei lui Bosnici fostului Stolnic, și a fiului ei Alexei Diacul, dinaintea noastră și dinaintea boerilor noștri. Deci noi vedînd a lor de bună voe tocmală și deplină plată, încă și de la noi am dat și am întărit credinciosului și cinstitului nostru boiarin Panulu', loga Marelu' Postelnic acea mai sus zisă a patra parte din satul Plopeanii, cu loc de caz și de moară pe riul Suceava, și cu vecinii și cu tot venitul. Ca să fie grației sale dreaptă orină și cumpărătură cu tot venitul, nestricată nici odată în veci. Și documentele ce îi au avut pe acel sat Plopeanii, încă leaū dat în mîna grației lui. Altul să nu se amestice înaintea acestei cărți a Domniei mele. Scris la *Sévsťé* (сѣвѣтѣ) în anul 7154 (1646) luna Iulie 7 zile.

Insuși Domnul aū poroncit.

(Locul peceții Domnești)

Todirașcu vel logofet.

Dumitrașco.

NB. Pecetea este pusă pe o bucățică de hârtie pătrată. Ea represintă o coroană, sub coroană—bourul cu stea în frunte, mai jos soarele și luna, și pe de laturî două făcl. lungi în prejiur, aceste cuvinte :

„Ion Vasile Voevod, Bojio Milostio gospodar Zemli Moldavscoi. 7142. (1634).

Izvod de ispisoace de moșii și cărți de întărituri, și de scuteală a Mănăstirei Ițcanilor ot Suceava, let 7238 (1730) August 13.

Un uricū serbesc de la Alexandru. Vodă cel Bun cu veleat 6901. (1454) fev-

ruarie scriind pentru câți oameni, străini sau de țară, s-ar strînge pe hotarul mănăstirei Ițcanilor, să fie volnici a cosi și a arași a se hrăni pe locul și pe țarina Sucevei ca și Tîrgoveții de Suceavă, și acei oameni să fie de treaba mănăstirei, și desetină să nu dea, nici de alte angării ori câte ar fi pe țară.

Un ispisoc de la Ștefan cel Bun din let 6992 (1484) Mai, scriind precum Holovat și cu neamul seŭ Fedor și Naste, nepoții dumnisale lui Coruiŭ, au vîndut un loc de moară la Brădițeni sub Kiliile cele bătrîne, pre unde aŭ îmblat Brădățelul la pădurea lui Coruiŭ, drept 50 zloți tătărești.

Alt ispisoc de la Irimia Movilă Vodă, pe satul mănăstirei Ițcanilor de întăritură, și oamenilor ce ar avea mănăstirea pe acel loc, să fie volnici a cosi, și a ara pe locul și țarina Tîrgului Sucevei, ca și Tîrgoveții de Suceavă, și desetină să nu dea cum nici alte dări și angării ori câte ar fi pe alți, de toate să fie în pace, ca să fie numaide treaba mănăstirei Ițcanilor.

Un ispisoc de la Costandin Movilă Vodă, din velet 7118 (1610) pe un vad

de moară în pîrăul Dragomireștilor, pe din jos de Rușcior, în ținutul Sucevei, ca să aibă călugărițele de la Ițcani, a-și face moară într'acel vad, și să fie ocină a Mănăstirei în veci.

Alt ispisoc de la Alexandru Vodă Iliș, din velet 7140 (1632) întăritură tij pre acel vad de moară în pîrăul Dragomireștilor, pe din jos de Rușcior în ținutul Sucevei.

Un ispisoc de la Radul Vodă din let 7124 (1616) August, iarăși pentru oamenii mănăstirei Ițcanilor, să fie în pace de toate dările, nici desetină să nu dea.

O carte de la Stefan Vodă din let 7120 (1612) dată Călugăriților și vătămanului și vecinilor de satul Ețcanii, să fie volnici a se apăra de potvođi, și de cai de olac, și de toate beilicurile câte ar fi pe altă țeară.

Un ispisoc de la Moisi Movilă Vodă din velet 7138 (1630) August, oamenilor ce ar avea mănăstirea Ețcanii, să fie în pace toate dările, nimică nimăruia să nu dea, nici desetină ori pe căți stupi ar avea, și nici să lucreze nimăruî, fără mănăstirei, și să fie volnici

a lucra și a se hrăni pe locul târgului Sucevei, ca și târgoveții de Suceava.

O carte de la Barnovski Vodă din veleat 7136 (1627) Octom., care scrie la dregător și la Șoltuzul cu pîrgarii de Suceava, să dea pace tuturor oamenilor mănăstirei Ețcanilor, să nu'i supere nici la unele nici la său, nici la piei, ce de toate să fie în pace, cum și de alte dări.

Altă carte de la Gașpar Vodă, pentru poșlusnicii mănăstirei Ețcanii să fie în pace de podvozi, și de cai de olac, și de altele, căci sunt pentru treaba mănăstirei.

O carte iar de la Gașpar Vodă pentru vierii mănăstirei Ețcanii, să fie în pace de toate beilicurile și dările, ca să fie pentru treaba viilor Mănăstirei.

Altă carte de la Dabija Vodă pentru o crâsmă a Mănăstirei Ețcanilor, să fie în pace de camănă, și de bezmân.

Altă carte de la Simion Movilă Vodă, pentru cât ar fi gostina Mănăstirei Ețcanilor, să aibă pace.

Altă carte de la Radul Vodă, pentru poșlusnicii mănăstirei, să fie în pace de cai de olac și de potvođi să fie pentru treaba mănăstirei Ețcanilor.

Altă carte de la Alexandru Vodă I-

liașu pentru satul Ețcanii să fie în pace de potvođi, de cai de olac, și de alte dări. Așijderea să li lasă doi camini mari și mici, și un hoștina, să fie în pace.

Un ispisoc de la Vasilie Vodă de întăritură pre o moară a mănăstirei Ețcanilor, de la satu de la Rușcior ot ținutul Sucevei, care acea moară au cumpărat-o Doamna Elisafra a răposatului Ierimia Vodă, și au dat-o danie mănăstirei Ețcanilor

Altă carte de la Gașpar Vodă pentru vierii mănăstirei Ețcanilor să fie în pace de potvođi, și de alte beilicuri.

Altă carte, de la Vasile Vodă, dată călugăriților, de la Ețca, să aibă ași apăra, un vad de moară, de pre apa Dragomireștilor ot ținutul Sucevei.

O carte de la Stefan Vodă Tomșa, pentru rotar; și un morar, să nu'i supere nimene la nimică.

Altă carte de la Alexandru Vodă sîn Radu Vodă, pentru vecinii mănăstirei Ețcanilor, ce ședu pe locul mănăstirei, să nu'i învăluiască la nimică cu târgul Sucevei, nici la său, nici la piei, nici la alte angării.

Noi Mateiü Ghica Voevod.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Dat-am cartea Domniei mele rugătoarelor noastre Iroftiei, staritei inpreună și tuturor călugărițelor de la mănăstirea Ețcanii ot ținutul Sucevei, să fie volnice cu cartea Domniei mele a stăpîni și a dejmui a mănăstirei dreaptă ocină și moșie, anume tot hotarul moșiei Ețcanii, pe care moșie ȕiseră că are mănăstirea scrisori, hrisoave domnești, atăta de la ctitorii mănăstirei cât și de la alții de mai înainte luminați Domni. Deci dar, după scrisoarea ce are, să aibă a lua de a decea din țării cu pâine, din fănațe, din grădini cu legumi, și din prisăci cu stupi, și din liveți cu pomi, și din tot locul, cu tot venitul moșiei după obiceiü. Așijderea de vor fi ședënd oameni cu casă pe această moșie să aibă a da de toată casa câte 2 lei de anü. Ori care nu vor vre să dea bani, să lucrede câte 12 ȕile pe anü; însă 6 de vară, și 6 de iarnă, ca să fie pentru kivernisala călugărițelor, iar care nu s'ar supune să dea obicinuitul venit al moșiei mănăstirii, poroncim Dumitale ispravnice al

ținutului, unora ea acelora să le dai poroncă, ca să se rădice de pe moșia mănăstirei mutându-se pe hotarul târgului Sucevei, și nimeni să nu stea în protiva cărței Domniei mele. Iar având cineva a răspunde, să vie la Divan. — Aceasta poroncim.

(L. P. mică, în care este capul de bou și vulturul).

Let 7263 (1755) Februarie 14.

Procitoh vel Logofăt.

HOTARNICA DE LA SIMION KEȘCU.

Facem știre cu această mărturie a noastră hotarnică, că din poronca măriei Sale luminatului și prea înălțatului Domnului nostru, Ion Scarlat Ghica Voevod, ne-aŭ orînduit dumnealui Radul Racoviță vel Logofăt cu carte gospod, ca să mergem la satu la Dumeștii, ce este peste Prut la ținutul Eșului, care acest sat Dumeștii se hotărește pe din jos cu Teleneștii, moșie răzășească, la care are și mănăstirea Golie, o parte de moșie danie de la un răzeș din partea din sus diu Teleneștii, iar pe din sus se

—hotăresc Dumești cu satul Toksobeni, moșia Esoviților leșești și a răzeșilor, la care având multe judecăți moșenii din Dumești cu moșenii din Telenești pentru pricina hotarilor, dară fiind aceste moși toate hotărâte și stîlpite cu pietre din trecuții ani, atâta Toksobeni pe din sus cât și Dumești la mijloc și Telenești pe din jos ; cum și acum mai având judecată moșenii din Dumești cu moșenii din Telenești și cu Esoviții leșești, fiind partea lor de moșie din Toksobeni hotărâtă din sus din spre Dumești cu hotarnica veche în semne de cincizeci de ani, și având judecată la Dumnealui Radu Racoviță vel Logofet, i-aŭ judecat, ca să se îndrepteze hotarul acestor moșii pe hotarele vechi, fiind hotărâți Toksobeni de 55 de ani și Dumești de 25 ani și Telenești de șesezeci de ani, ca să nu se strice nici de cum hotăriturile vechi, fiind pietrele și hotarnicile vechi, față și după poroncă, mergând noi la aceste moșii, am strîns pe toți răzeșii față anume : Simion călugărul monahul și ficiorii sei Vasilie și Ion și alții și Iacob Furnică, și Gligoraș Talpă și Toma Turtă, și Mariea Piciormănea-

să și alți frați ai lor, moșeni din Dumești, și Sanda fata Sucevanului, femeia Sandului, fecior lui Merăiță și feciorul ei Ursachi, fecior Sandului și alți frați ai lor, moșeni din Telenești, din partea din sus, care având pod împlătoriu în Prut în partea lor în Telenești din sus, și de la o vreme mutându-se apa Prutului, pe supț deal, și rămâind luncă cu baltă, di iasta parte de Prut, li s'aũ stricat vadul de pe partea lor, iar ei s'aũ sculat și aũ mutat podul mai sus pe moșia Dumeștii între hotare, și împresurându-le moșia Dumeștii peste hotarele vechi și făcându-le multa stricăciune, și având ei judecată în anul trecut la Dumnealui Ioan Bogdan vel Logofăt, le-aũ orînduit întâi hotarnicul pe Ioan Meleghe vornicul de Poartă, și cu socoteala lui făcând împresurarea Dumeștilor, și apoi mai jeluiad Dumeștii, aũ rînduit Dumnealui vel Logofăt, pe Ioniță gramaticul împreună cu Ion Meleghe Vornicul, și au măsurat Dumeștii pe hotarul vechiu pe unde aũ hotărit Gligor Cucoranul vornic de Poartă, și cu Vasile Popa Uricariul și le-aũ îndreptat, și le-aũ pus și pietre dinspre Prut, și s'aũ pri-

mit și Dumeștii. Dar mai pe urmă s'aũ sculat un Ursache fciior Sandului ce ține podul, și de iznoavã aũ luat el hotarnie pe Ioan Meleghe vornic și aũ mutat hotarul, ce aũ pus el cu Ionițã gramaticul pe hotarele vechi, și aũ împins pe Dumeștii și i-aũ bãgat din sus în Toksobeni, luãnd și siliștea caselor Esoviților leșești, și pe Telenestii i-aũ lãțit în Dumești numai pe Prut, de aũ cuprins podul, iar pietrele hotare vechi pe deal staũ neclãtite, și acum Dumnea-lui vel Logofet, aũ judecat hotãrîtura veche, sã nu se strice și pe acea hotãrîturã veche sã mãsurãm, cu ace mãsurã, care și palma este pusã pe hotarnicã și noi dupã poroncã am mers acolo la aceste moșii și am strîns oameni bunï megieși de prin prejur, anume preotul Toader moșan din Vrãnești, și Ion Picioroman, carii aũ mãrturisit cã aũ fost ei și la hotãrîtura vechie, când aũ hotãrît Dumeștii din jos dinspre Telenestii, și din sus dinspre Toksobeni și Lupul Tetiul, moșan din Toksobeni, și vechil din partea Esoviților leșești, și Alexandru Bãnarul, moșan din Iugani, și s'aũ întîmplat și Ursul Cãpitan din

tabără, din Oișani, și Sandul călăraș, și Neculai Curcoi, moșeni din Onteni, și cu toți acești oameni au măsurat satul Dumestii pe deal pe deasupra Prutului pe șleahul Hotinului de peatră veche hotar cu funie de 20 stinjeni, și stinjenul de opt palme, cu acea palmă de pe hotarnica veche, pe unde au arătat preotul Toader de Vrănești, și dintr-acea piatră în sus până în Movila găunoasă cu spini, ce este hotar vechi despre Toksobeni, s'au aflat 33 funii pol, și s'au pus acum și piatră hotar din vale de movilă, într-un pisc, și s'au mai pus și altă piatră hotar mai de la vale, în podiș din vale de unde au fost casele Esoviților și de acolo tot la vale în dreptul locului de la Movila găunoasă cu spini, ce este hotar vechi despre Toksobeni și până în Prut, unde au mărturisit Ion Picio-roman și Lupul Tetiul, moșan din Toksobeni, că au fost piatra veche hotar din jos de o salce, ce s-au făcut dintr-un par de salce de la o grădină, ce au dejmuit toți Toksobenii, și au mărturisit și preotul Toader de Vrănești și Ursul Căpitan, că au văzut și ei acea peatră hotar, unde și Ioniță gramaticul au pus

piatră în malul Prutului, și s'aũ mutat
acea piatră mai la deal, unde este sal-
cea din jos lângă un măr pădureț, unde
aũ arėtat acești oameni toți, că aũ fost
piatră hotar vechiũ; iar unde pusese Me-
leghe hotar mai sus nu bătea drept la
Movila găunoasă cu spini, ce bătea mai
sus de lua siliștea și temelia caselor
Esoviților, pe gura unei femei anume
Maria Piciormăneasă, care acum aũ tă-
găduit și aũ ȃis că n'aũ mărturisit nici
aũ ȃis să puie hotar acolo, cum și din
jos despre Telenest, s'aũ îndreptat Du-
mești și s'aũ hotărīt pe hotărele vechi
despre Prut, cum și despre câmp. Și li
s'aũ dat și moșenilor de Dumești osebi-
tă mărturie hotarnică. Iar această măr-
turie hotarnică s'aũ dat Esoviților leșești
și altor moșeni de Toksobeni. Aceasta
inștiințăm.

Velet 7265 (1757) Iunie 6.

(Isc) Stefan Popescul vornic de poartă,

Simion Keșcu, sulgeriũ.

Palma ce se vede pe această hotarnică este de
13 1/2 fedranți de tipografie. Th. C.

Noi Alexandru Constantin Moruz Voievod

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavscoi.

Facem știre cu acest hrisov al domniei mele, că venind înaintea noastră și a tot sfatul nostru, cinstit și credincios boerul domniei mele, dumnealui Iordache Ghica biv vel Vornic, ne-aŭ arătat un zapis de învoială și aședare ce aŭ făcut cu d-lui Mateiŭ Canta biv vel Visternic, în care se cuprinde într-acestaș chip: „că avënd dumnealui Iordache Ghica biv vel Vornic în cordumul Nemțesc, o moșie anume: Viteleuca, danie de la răposata soția d-sale, pentru multe datorii, ce aŭ plătit a răposatei cu scrisori adevărate; cum și dumnealui Mateiŭ Canta biv vel Visternic, avënd la ținutul Cărligăturii, moșia Cucutenii, cu casă, i biserică de piatră, și alte zidiri de piatră pin prejur, cu 38 pogoane vie lucrătoare, și cu siliștile ce sunt pin prejurul Cucutenilor, anume: Coțasca, Scoposenii cu heleșteu și cu moară, i cu 10 pogoane vie lucrătoare și cu livadă, i Botestii mari, și Botestii mici, cu o bucată de loc la vârful Vosicii la prisaca bătrînă cu 4 pogoane vie lucrătoare, și livedii, Belceștii și Drăgăneștii, pol sat Horileștii, i pol satul Băltații, i Cherhana, i părțile din Dîrjeni, i părțile din Bogdănești, și o

parte din Zăboreni, i Bărboșii și Drăgăștii, care moșii și d-lui Mateiū Canta biv vel Visternic, le are de baștină i cumpărături, și schimburi precum arată scrisorile, cu bună primirea dumilorsale, învoindu-se aū făcut schimb adică dat-aū dumnealui Iordachi Ghica biv vel Vornic, moșia Viteleuca din Cordon, cum și 44,000 lei, însă : 30,000 lei banigata care i-aū dat acum în mâinele dumisale Visternicului Mateiū Canta, și 14,000 lei, i-aū dat în socotelile ce aū avut dumnealor făcând exoflisis, și d-lui Visternicul Mateiū Canta, încă aū dat schimb dumisale Iordache Ghica biv vel Vornic, moșia Cucuteni, cu toate siliștile de prin prejur, asemenea și toate acareturile și zidirile ce sunt pe aceste moșii, cum mai sus să arată.

Asupra căreia învoială și așădare cerșind dumnealui Iordache Ghica biv vel Vornic și de la domnia mea întăritură. Am orînduit la cinstit și credincios boerul domniei mele dumnealui Neculai Roset vel Logofet. . . . și după cercetarea ce aū făcut, vedînd zapis de la d-lui Mateiū Canta biv vel Visternic și învoială și așădare, și că aū dat moșia Cucutenii, cu casă i biserică de piatră, și alte zidiri de piatră prin prejur, și cu siliștile de sus numite, încredințat și cu iscăliturile altor boeri, și încredințad și pe

domnia mea ; iată dar prin acest hrisov al domniei mele, întărind dumisale Iordache Ghica biv vel Vornic, ca de acum înainte să aibă a stăpâni moșia Cucutenii de la ținutul Cîrligăturii, cu toate cele de mai sus arătate, în pace și fără nici o supărare, despre nimenea ca pe o dreaptă moșie a dumisale întărindu-să hrisovul acesta, și cu a noastră domnească iscălitură și pecete.

1792 Septemvrie 8.

(Isc). *Alexandru Constantin Moruz Voevod.*
Constantin vel Logofăt procitoh.

(L. P. cel mari.)

Neculai Hristea Vtori logofăt.

Acest suret de hrisov este în parte deteriorat.

Toate documentele publicate în acest volum al XX-lea de la pagina 96 și pînă aicea, p. 147, le-am reprodus după manuscrisele și originalele ce-au bine voit a mi le procura vechiul meu amic P. S. S. Episcopul Melhisedec de Roman, care încă pe la 1853 mi-au dat mai multe documente în volumul al III-lea de Uricar. În volumul al XVIII-lea am publicat șase documente în slavyonă și română tot de la S. S. Episcopul Melhisedec. Rog pe vechiul meu amic să bine voiască a primi în public deplina mea mulțămire pentru ajutorul ce-au dat Colecțiunei Uricarului.

Th. C.

NOTICES SUR LES PRINCES DE LA FAMILLE GHICA.

La famille Ghika dont un des membres est en possession du pouvoir souverain à Iassi, capitale de la Moldavie, mérite, en dehors même des circonstances actuelles, une attention toute particulière. Originaire de l'Al-

banie, elle compte dix hospodars qui, du milieu du dix-septième siècle jusqu'à nos jours, ont occupé la chaise hospodarale des deux Principautés. L'un d'eux a été prince du saint empire; et, en 1835, le sultan Mahmoud, sur les instances de l'hospodar Alexandre Ghika, lui a concédé l'hérédité du titre de prince.

En 1656, Georges Ghika Ier, chargé d'affaires de Mihnea, hospodar de la Valachie, ayant réussi à le supplanter, dans la faveur du divan, se présente à la tête d'un corps de Turks et le chasse du pays dont il était le fléau, comme l'indique son nom turk. Appelé à l'hospodarat de la Moldavie, l'année suivante, il en reçoit l'investiture, le 20 novembre 1657, des mains de Ghazi-Ghéraï, khan de Crimée.

Grégoire Ghika II le remplace de 1660 à 1664 et, après un délai de huit ans, est réintégré le 20 mars 1672. Doué de cet esprit belliqueux et entreprenant qui distingue encore les hommes de sa race, et fils de Basile le Loup l'un des plus grands princes de la Moldavie, il se fait, comme lui, un jeu de la guerre et un plaisir de la vie des camps. Il se distingua plus particulièrement au siège de Lemberg, capitale de la Gallicie, le 18 novembre 1672; moins heureux l'année suivante, obligé qu'il fut de lever le siège de Hotin devant l'armée de Sobiesky, il jugea à propos de se retirer à Vienne, en Autriche, pour se mettre à l'abri de la disgrâce, en ces temps, si dangereuse de la Porte. Comblé des faveurs de la cour,

et nommé prince du saint empire, mais gardé à vue, il lui fallut feindre, pour sortir de cette position gênante, de tourner au catholicisme. Ce n'est, en effet, qu'à cette considération qu'il dut de pouvoir se rendre à Rome. Arrivé là, il fait sa révérence au saint Père et lui baise les pieds. Après l'avoir séduit par cet acte de feinte soumission, il en obtient, avec des dispenses de mariage pour épouser une dame Justiniani de Venise, l'autorisation d'aller en cette ville, afin d'y contracter son union. Mais tout ceci n'était que ruse. Aussi, après quelques semaines d'assiduité auprès de cette dame, à laquelle, en effet il avait fait autrefois la cour, il se déguise, monte à bord d'un vaisseau cypriote en partance pour Constantinople et, après une heureuse traversée, descend au phanar dans la maison de son ami Panaiotaki Nicosias, premier drogman de la Porte, qui s'était fait fort de lui obtenir son pardon. En effet, il ne tarde pas à rentrer en grâce. Depuis longtemps, il avait regagné les faveurs du divan; déjà même il se voyait à la veille d'être réintégré dans l'une ou l'autre principauté. lorsque, le 20 décembre 1679, il mourut empoisonné.

Grégoire Ghika III premier drogman de la Porte, remplace en 1727, Michel Racovitz, hospodar de Moldavie. C'est un homme intelligent et instruit, intègre et d'une activité sans égale. Cependant il ne dut qu'à un fatal hasard de n'être pas supplanté en 1730 par

le boucher grec Ianaké qui s'était fait son rival. Il fut maintenu; et celui-ci paya de sa tête de n'avoir pu compter, dans les trente jours conveus, les cinq cents bourses dont son ambition avait renchéri sur le prix de l'hospitalité.

Dans la guerre de 1737 entre la Turquie d'une part, l'Autriche et la Russie de l'autre, Ghika III redoutant pour son pays la dévastation que les Russes venaient de commettre en Crimée, feint de prendre intérêt à leur cause, en occupant le général Munich au siège d'Otschakof, avec l'assurance qu'il peut compter sur lui, quant à Bender, clef de la Moldavie. Cependant la Moldavie est menacée au nord par les impériaux. Le lieutenant colonel Ursetti de Ferrare vient de déboucher par la passe de Prisécany, à la tête de huit cents hommes. A cette nouvelle, Ghika court à sa rencontre, l'atteint l'invite à se retirer, et sur son refus le charge avec sa cavalerie et le culbute audelà des frontières. Pendant ce temps, Constantin Ghika, son cousin, d'intelligence avec le phanariote Ianaké Hypsilanti, prévôt des fourreurs de Constantinople, travaillait à ouvrir la Moldavie aux Russes et la Valaquie aux Impériaux. Déjà le général Munich est maître d'Otschakof, la Bessarabie est occupée par ses troupes et Bender est menacée; déjà Suciava et Hotin sont au pouvoir des Russes et, sur l'ordre du baron de Tott, le petit-fils de Cantémir s'avance sur Iassi, à la tête de son régiment de l'Ukraine, ce que voyant, Ghika bat en retraite sur le

Danube. Il l'avait franchi et se dirigeait en toute hâte sur Constantinople, lorsque le jeune Cantimir, à peine entré à Iassi, sommait les boïars de le lui livrer. « Qu'il te suffise, lui fut-il répondu, que nous nous soyons déclarés pour la Russie. »

Réintégré après la paix de Belgrade, Ghika III s'occupa de réformes. Si ces réformes furent rétrécies et égoïstes, comme l'esprit du siècle, il faut néanmoins convenir que, eu égard au temps, son *urbarium* fut plus humain que celui qui, plein de l'esprit russe, détermina, en 1830 les droits et les devoirs du paysan dont il consolida le servage.

Passé, en 1748, à la chaise hospodarale de Valachie, il y emploie en bienfaits les quatre dernières années qui lui restent à vivre. Il construit, près de Bucarest, l'hôpital de Pantéléimon et le dote du domaine où il est bâti; il autorise les émigrés protestants, saxons et hongrois à se constuire un temple dans la capitale et, pour encourager l'agriculture, exempte ceux d'entre eux qui s'y livrent, de tout impôt pour l'an ou l'autre de ces capitaux alors équivalents: cinq arpents de terre; 2,800 ceps de vigne; 100 brebis, 100 porcs ou 100 ruches.

Charles Ghika IV, son fils aîné, dut à la haute estime que vouaient les boïars à la mémoire de son père d'être élu par eux pour lui succéder. Mais la Porte, qui depuis 1717 ne reconnaissait plus aux Valaques le droit d'élection, lui avait opposé Mathieu, son frère cadet, qu'elle détenait en ôtage.

Mathieu Ghika V ne s'est fait connaître que par quelques actes administratifs, qui n'ont guère de remarquable que la formule ordinaire: „ Nous, duc et seigneur de la terre roumaine“. ce qui porterait à croire qu'il n'a guère été hospodar que de nom.

Quoi qu'il en soit, les actes de Charles Chika IV ne datent que de 1757. Son administration fut douce; il s'efforça d'alléger les charges du peuple et, pour rendre la levée des impôts moins inique, il nomma dans chaque district deux ispravniks ou préfets; l'un grec, l'autre indigène, mais au lieu de s'inspecter mutuellement, selon le désir du prince et le but de l'institution, ceux-ci s'entendent si bien entre eux, que le peuple ne se ressent guère de la diminution des impôts. Obligé, l'année suivante, de se créer des subsides pour déjouer les intrigues de Ianaké Soutzo qui briguaît sa place, il sut si bien en profiter pour obtenir en même temps le rappel des Turks installés dans l'intérieur du pays, pour racheter quelques îles du Danube et le territoire d'Odaïa, ancien domaine des Cantacuzène, devenu tour à tour, depuis la mort d'Etienne III, et le fief du grand-vizir dont il porte encore le titre et l'apanage de la sultane, que le pays lui en fut gré; et que, lorsque la mort le vint surprendre, au printemps de 1766, les boïars, qui le regrettaient, demandèrent son fils à la Porte par une pétition que le sultan daigna agréer.

Alexandre Ghika VI reçut donc les insi-

gues et l'investiture de sa charge en 1766. C'est sans doute pour avoir manqué d'énergie contre la propagande moscovite qui agitait alors tous les esprits, aussi bien dans les principautés que dans tout l'Orient, que Grégoire, son frère et son chargé d'affaires à la Porte, obtint, par la protection du khan de Crimée, de le remplacer en 1768.

Grégoire Ghika VII, doué en effet de plus d'énergie que son frère, contient les populations égarées par les sourdes menées du moine Germano, et anihile les vellétés orthodoxes du patriarche de Jérusalem, qui, séduit par la Russie, s'efforçait de fanatiser le peuple pour le soulever au nom de la patrie et de la liberté.

Après le traité de Kaïnardji, il s'occupe du bien-être matériel des habitants, fonde deux fabriques de drap, l'une à Pipérig, l'autre au Nouveau-Philippești; accueille avec bonté une colonie d'horlogers allemands auxquels il donne le terrain et les matériaux nécessaires pour se construire un temple, restaure le collège basilien de Iassi, amène par un aqueduc les eaux de Cîric au monastère de Golia et élève les fontaines qui les distribuent dans la ville.

A cette époque de vaniteux orgueil, où le moindre hobereau eût cru déroger de faire un pas à pied, le feld-maréchal comte Romantzof lui ayant proposé un tour de promenade à pied par la ville: „Y pensez-vous, lui répondit Ghika, et que diraient mes sujets? Que votre Excellence veuille donc bien me dispenser de leur donner un pareil spectacle?“ Quoi qu'il en soit de cette hauteur, qui ca-

ractérise moins l'homme privé que les moeurs publiques du temps et l'esprit du phanar où ces moeurs sont nées ; Ghika VII prouva aux Roumains qu'il était homme à soutenir leurs droits. En effet, comme en 1774, l'Autriche occupait la Bucovine, que le baron de Thugot en avait obtenu la cession de la Forte le 7 mai 1775, et que cette cession avait été ratifiée par les conventions du 12 mai 1776 et du 25 février 1777, Ghika VII protesta énergiquement contre l'illégalité et l'illégitimité de ces actes, prétendant avec juste raison que le suzerain n'est pas plus en droit d'aliéner aucunement les biens du vassal souverain, que ne l'est le tuteur d'aliéner en rien les biens du pupille; (†) et, ne pouvant rien de plus, sans force pour s'opposer à la force, il fit du moins réserve de tous droits, en refusant sa signature à cette monstrueuse iniquité. Il lui tint tant à coeur de la bien faire sentir, qu'il suborna l'intendant de l'agent d'Autriche, et fit vendre par lui les chevaux et les équipages de son maître; en sorte que celui-ci, mis à pied et piqué au vif d'être dupe, ne put s'empêcher de lui dire, à leur première rencontre: „Oui, vous avez raison; mais prenez-y garde!“

Cette réponse était plus qu'un avis, c'était une menace. En effet, le 1-er octobre, Ghika

(†) Dorim din suflet, ca să putem căpăta actul de protestație al Domnitorului Ghika pentru răpirea Bucovinei. Noi am fost cei dintâi care am publicat tratatul secret din 1774 înkeiat între Poartă și Austria. (Să se vadă volumul XVI din Uricar paginile 54 - 60).

est déposé. Un capidji bashi lui est expédié avec ordre de l'amener mort ou vif. Arrivé à Iassi, ce capidji prétextant une indisposition résultant de la grande fatigue du voyage, fait un devoir à l'hospodar de l'aller visiter le premier. Ghika se rend donc à son logis. Après les salutations d'usage, il lui offre de son tabac; sous le prétexte qu'il ne lui plaît pas, le capidji ordonne à un janissaire d'en offrir du sien à l'hospodar. Alors, tandis que Ghika s'en sert, le janissaire le frappe violemment dans la poitrine et le renverse. En vain Ghika, se relevant, court-il à la fenêtre pour s'y précipiter, d'autres janissaires sont là qui se jettent sur lui, le terrassent et lui tranchent la tête. Et ce terrible trophée de la vengeance de l'Autriche est cloué à la porte du sérail en épouvantail aux rebelles et aux traîtres! quand il était, au contraire, le plus glorieux témoignage de la fidélité et du dévouement.

Depuis cette époque jusqu'en 1821, la Moldo-Valachie ne fut plus administrée que par les Phanariotes; mais lorsque, ceux-ci s'étant faits les chefs de l'hétairie grecque, le sultan Mahmoud eut rendu aux Principautés leurs princes nationaux, Grégoire Ghika VIII obtint pour sept ans l'investiture de la Valachie le 21 septembre 1822, et prit possession du pouvoir souverain le 6 octobre de la même année.

C'est de lui que date l'ère de la Restauration nationale. Il construit, sur les ruines

du monastère de Saint-Sava, le bâtiment du collège actuel et le dispose en salles de classes et en logements de professeurs; il en rend l'enseignement public, et, en exigeant que cet enseignement soit fait en langue roumaine, il remet en honneur cette langue nationale, qui depuis un siècle n'était plus que celle des paysans; il restaure les hôpitaux de la Philanthropie et de Pantéléimon, à demi ruinés par la guerre et le temps, et fait paver le centre et les cinq plus grandes rues de Bucarest. A l'entrée des Russes, en 1828, il se retire un instant à Cronstadt, en Transilvanie, pour n'avoir pas à résigner ses fonctions entre leurs mains et à leur livrer les rênes d'un gouvernement qu'ils lui eussent arrachées avec violence. Il a laissé six enfants : cinq garçons et une fille; ses cinq garçons, issus de son mariage avec la fille du prince Hangerli, sont Constantin, aujourd'hui grand ban de Valachie, Grégoire, Démètre, Charles et Panaiote; sa fille Marie est le fruit de son second mariage avec une dame valaque, aujourd'hui princesse Euphrosine.

Alexandre Ghika IX, son frère était général de la milice nationale, lorsqu'en 1834, il fut nommé hospodar de Valachie, de gré à gré par la Porte et la Russie. Trop bon pour avoir la force de réprimer les abus en sévisant sur les grands plutôt que sur les petits, il en ouvrit toutes les sources; trop faible pour se défaire de l'entourage que lui avait imposé la Russie, il ne tomba en 1842, que lorsqu'il ne devait plus tomber, lors qu'il était définiti-

vement entré dans la seule voie capable de mener le pays à ses heureuses destinées, lorsque touché des actes de dévouement et du généreux intérêt que lui témoignait l'agent du roi Louis-Philippe, il s'était enfin confié au gouvernement de la France. Mais, hélas! ce gouvernement était alors si peu soucieux de son influence au dehors, que non-seulement il ne fit rien pour le soutenir, mais que quatre ans après, il brisa son agent qui l'avait soutenu. Quoi qu'il en soit, libéral et généreux, sa libéralité ne profita qu'aux courtisans et sa générosité ne fit que des ingrats; bienveillant pour le peuple, il ne pouvait que regretter les privilèges que s'étaient arrogés les boïars à son détriment; lié par le règlement, il était aussi impuissant contre eux qu'ils étaient forts contre lui; au lieu de refuser sa signature à l'article additionnel par lequel la Russie voulait en 1838, soustraire au pays son autonomie, il se contenta de manifester son désespoir de se voir contraint de la donner, en rejetant deux plumes avant de signer et de jeter, après l'avoir broyée, celle avec laquelle il signa.

Jaloué par Barbou Bibesco, dit Stirbéiu et par Georges Bibescu, son frère, tous deux voués à la Russie, il devait succomber sous le poids de leur calomnieuse brochure, publiée en 1842 à Bruxelles, sous les initiales A. V. et le titre: *De la Situation de la Valachie sous l'administration d'Alexandre Ghika, suivie de l'Adresse de l'Assemblée générale de Valachie.*

Il a été répondu, dès le temps, à cet

infâme libelle, sous les mêmes initiales, par une page d'histoire qui en a stigmatisé les auteurs au point que, sans l'influence russe alors toute prédominante et sans le traité de Balta-Liman, témoignage de son omnipotence, jamais ni Bibesco ni Stirbéiu, ne se fussent assis sur la chaise hospodarale.

Depuis ce temps, le prince Alexandre Ghika IX vivait rétiré à Vienne, lorsque la question d'Orient, ayant de nouveau surgi à l'horizon politique, il jugea de son devoir de rentrer en Valachie afin d'en soutenir, en bon citoyen, les intérêts qu'il n'avait pas su défendre en prince. Le pays lui sait gré de s'être refusé en 1854 de payer l'arrérage de l'impôt consenti et prélevé par Stirbéiu pour rembourser les Russes, moins de leur occupation de 1848 que des frais de leur invasion en Hongrie. Aussi jouit-il en ce moment à Bucarest de la douce satisfaction, que lui ont procurée ses deux successeurs, de se voir regretté par plus d'un, de ceux qui lui avaient fait l'opposition la plus constante et la plus systématique.

C'est pour balancer l'influence de Stirbéiu l'élu de la Russie, auquel elle se voit obligée de donner l'investiture de la Valachie, que la Porte nomme en Moldavie le prince Grégoire Ghika X.

Né en 1804, le prince Grégoire Ghika X fit de bonnes études à Vienne en Autriche, et fut bientôt appelé à remplir, dans son pays, des emplois considérables. En 1848, il avait le titre civil de hatman, correspondant au grade

de chef de la milice. Trop intelligent pour ne pas comprendre que la suzeraineté était le seul levier capable de renverser le protectorat, il sut se faire si bien apprécier du grand-vizir Reschid-pacha, dans leur mutuel séjour à Paris que, sur sa proposition, il fut nommé hospodar de Moldavie. Il ne tarda pas à se montrer digne de la haute mission qui lui était confiée; grâce à son zèle, l'agriculture fut dégrevée des charges énormes qui l'accablaient, et le pays tout entier s'enrichit d'établissements destinés au soulagement, au bien-être et au progrès de toutes les classes; il créa un corps de gendarmerie, un second bataillon de milice, une batterie d'artillerie, deux nouvelles compagnies de pompiers pour la capitale, et une pour chaque chef-lieu; il fonda une école à Galatz et deux séminaires, l'un à Housh, pour l'enseignement secondaire; l'autre à Niamtz, pour l'enseignement supérieur; il construisit un castel pour les condamnés, et deux prisons modèles, l'une à Iassi, l'autre à Foltichéni; il fit exécuter en granit le pavage de Iassi, et en marbre les quais de Galatz. Iassi lui doit son hôtel de ville, son télégraphe électrique, son service de diligences, son bureau de poste aux lettres, l'amélioration de la poste aux chevaux, la restauration de son palais princier, et cent vingt-cinq lits ajoutés à l'hôpital de Saint-Spiridon; il institua l'internat aux écoles publiques, rédigea et promulgua le Code administratif; il augmenta les revenus de l'Etat de 2 p. % additionnel au 3 p. % du revenu des doua-

nes; et de 10 piastres par 100 okas de sel; enfin, il accrut les revenus municipaux du quart du revenu des biens conventuels et de l'impôt du timbre.

Si, à ces actes, issus autant de son pouvoir princier que de son divan *ad hoc*, l'on ajoute les fruits de ses propres libéralités: l'hôtel de ville de Botoshan, l'aqueduc de Housh, l'école d'Okna, l'institut Grégorien, et l'impression des manuscrits de l'historien Shinkaï, toutes choses faites à ses frais, on comprendra comment, contrairement à tant d'autres, l'hospodarat l'appauvrit au lieu de l'enrichir, et l'on regrettera que les Grecs ou les Russolâtres, en majorité dans la Boïarie, n'aient pas permis à l'Assemblée de répondre comme elles le méritaient, à ses intentions généreuses. Nous le regrettons d'autant plus qu'il se vit dans la pénible nécessité d'accepter de la Russie la continuation du paiement de sa liste civile, alors que, y ayant droit, après s'être retiré à Vienne, en 1853, sans être révoqué et sans avoir abdicqué, il lui eût mieux convenu de ne l'accepter que de la Porte, dont il était de la dignité de le lui offrir.

Cependant les Russes, qui ne perdent jamais de vue les contrées qu'ils ont désignées à l'avance pour en faire leur proie, envahirent les Principautés au mépris de tous les traités et passèrent le Pruth, le 2 juillet 1853. Sommé par le consul de Russie de refuser le tribut au sultan et d'en verser le montant dans la caisse de l'armée russe, le prince Grégoire Ghika

protesta contre cet acte de déloyauté, et en référa immédiatement à la Porte en des termes dont la concision ne témoignait que mieux de sa répugnance à obtempérer à la sommation qui lui était faite. Engagé par elle à quitter provisoirement la Principauté, il se retira à Vienne. Bientôt après, en 1854, à la suite des succès des armées turques, il rentra en Moldavie et y reprenait les rênes du gouvernement.

Doué de la meilleure volonté et des plus honorables intentions, le prince Grégoire Ghika n'aurait besoin que de plus d'énergie pour mettre fin aux abus d'exactions et de népotisme, devenus depuis trop longtemps l'état normal du pays. Sans cesse en lutte avec le consulat russe dont il s'efforça constamment de rejeter l'influence, s'il dut la subir malgré lui, il est à espérer qu'il en aura bientôt effacé complètement les impressions qui lui en seraient restées, et que son autorité n'étant plus paralysée par l'influence délétère de la Russie, son énergie n'ayant plus à s'éteindre contre ce colosse d'argile, il parviendra à en finir avec les abus qu'encourageaient ses consuls, et que ceux-ci avaient érigés en principes. Quoiqu'il en soit, si l'on considère et la difficulté des circonstances dans lesquelles il prit, quitta et reprit le pouvoir et le peu de temps d'ailleurs, qui s'est écoulé depuis qu'il l'exerce, on doit convenir que, entouré comme il l'est de Grecs du phanar et de boyars voués, à l'envi, à la Russie, il lui était difficile de

faire plus qu'il n'a fait, et lui savoir gré de cet amour irrésistible du bien, qui le lui fait accomplir à ses frais.

Le prince Grégoire Ghika a trois fils de 23 à 26 ans, Constantin, Jean et Alexandre ayant fait tous trois de bonnes études, mais ne possédant guère encore que la théorie des affaires; c'est à lui, en les faisant passer, sans népotisme, par la filière administrative, d'en faire des hommes d'expérience pratique, capables d'occuper un jour honorablement les hautes fonctions auxquelles les appellent naturellement et leur éducation et leur naissance. Le nom de Ghika est encore porté dans les Principautés par deux hommes aussi remarquables par la position qu'ils occupent que par les qualités qui les recommandent à l'estime de leurs concitoyens, ce sont Basile et Jean Ghika.

Jean Ghika, homme du mouvement de 1848, dont il fut le représentant à Constantinople et qui, exilé de Valachie, est aujourd'hui gouverneur de Samos, joint à beaucoup d'instruction et à l'habileté d'un diplomate, une grande finesse d'esprit et une plus grande fermeté de caractère.

Basile Ghika, ancien gouverneur de Galatz, ancien ministre des finances de Moldavie, n'est pas moins remarquable par son instruction et par son caractère digne et ferme, que par son entente parfaite des besoins et des affaires du pays. Gouverneur de Galatz, c'est à son habileté que le prince Stourdza dut de n'avoir pas à sévir contre l'insurrection bulga-

re fomentée en 1841, par le consul russe; et l'assemblée lui vota des remerciements; ministre des finances, il sut régulariser l'impôt et dégrever le trésor de ses quatre millions de dettes. Enfin par sa sévérité à réprimer les abus de son département, par son activité à établir l'ordre et la ponctualité dans le service, il s'est mérité l'estime publique; que si, depuis 1853, il s'est tenu à l'écart, c'est qu'il ne pouvait lui convenir d'agir avec des hommes, qui lui enviaient moins ses principes que sa position.

Il ne faut donc pas s'étonner si les hautes qualités qui distinguent ces deux hommes, inspirent au premier la noble ambition de se poser en candidat pour l'hospodarat héréditaire, et au second, avec l'appréhension de ne pas trouver dans le système indigène la garantie de ses espérances, le désir plus modeste et que partage les plus honnêtes gens, de voir les deux principautés réunies sous le gouvernement d'un prince étranger.

Tels sont pour le passé et le présent, les Ghika que leur mérite recommande plus particulièrement à l'attention de l'histoire. Les autres, quoique pour la plupart d'un caractère honorable, ne devant généralement leur position qu'à leur naissance ou à leur fortune, ne se sont pas encore assez distingués par des actes d'un mérite réel, pour figurer dans nos biographies, au milieu des célébrités qui leur donnent leur lustre.

J. A. VAILLANT.

Acest opuscul l'am retipărit după o broșură imprimată la Montmartre, Imprimerie Pilloy, Boulevard Pigale 50, din anul 1855.

Iassi le Décembre 1855

Doleanța Boierilor Moldovei adresată Ministrului împărăției Franceze.

Excellence!

Les hautes Puissances de l'Europe ont daigné, dans leur magnanimité, prendre sous leur égide tutélaire les destinées des principautés Danubiennes, en garantissant leurs droits et leurs privilèges, tels qu'ils résultent de nos anciennes capitulations avec la sublime Porte. Malheureusement pour nous, les graves événements politiques qui agitent l'univers, ont retardé l'exécution de ces généreuses intentions à l'égard de notre patrie.

Succombant sous le régime oppressif de la convention de Balta-Liman qui a suspendu la marche de nos institutions politiques, la Moldavie est aujourd'hui privée de toute légalité, de toute garantie; des impôts établis par une réunion de fonctionnaires incompétents écrasent la population, tandis que des dépenses inutiles ont amené un déficit considérable, et en engageant l'avenir, menacent dès maintenant de tarir les sources même de la prospérité publique. Les lois qui garantissent l'ordre, les droits et la fortune des citoyens, ont été illégalement modifiées, car aucun organe de la nation n'existe plus pour contrôler les actes de l'administration. Aussi, après une longue patience, après des douleurs sans fin, se voyant frappés dans les droits les plus sacrés

de la patrie, le haut clergé et les principaux notables de la Moldavie, se sont vus obligés de s'adresser à la justice suprême de S. M. Imp-le le Sultan notre auguste Suzérain, et de Lui demander la réalisation des magnanimes promesses, qu'elle a faites l'année passée aux principautés par la voix de Son Commissaire Extraordinaire S. Ex. Dervich Pacha, en établissant dans notre pays, l'état légal tel qu'il résulte de nos anciens droits et immunités.

En communiquant respectueusement à V. Ex. la copie ci jointe de la pétition que nous avons adressée à la Sublime Porte, animés d'une profonde confiance dans les sentimens généreux et chrétiens de S. M. l'Empereur des français pour un peuple chrétien et malheureux, connaissant l'intérêt bienveillant et éclairé que V. Ex. a toujours témoigné en faveur des principautés, les soussignés au nom de leurs compatriotes qui ne les démentiront pas, supplient V. Ex. de vouloir bien accorder à notre pays Votre puissant appui, en intervenant auprès de qui de droit, afin que nos humbles demandes obtiennent une décision prompte et conforme à l'équité et au bon droit.

Nous supplions instamment V. Ex. de ne pas attribuer notre démarche à des intérêts mesquins, à des vues individuelles ou à des sentimens incompatibles avec les grandes idées de morale et de civilisation chrétiennes ; il est possible que le gouvernement local,

veuille représenter notre pétition comme le résultat de l'émancipation des esclaves décrétée dernièrement en Moldavie. Nous protestons solennellement et au nom de l'humanité et de la religion contre une pareille imputation, contraire à nos sentimens de chrétiens et aux préceptes que nous ont légués nos ancêtres ; car le principe de la liberté humaine n'est pas un sentiment nouveau dans les principautés. A une époque où le servage était encore répandu dans la plupart des Etats de l'Europe, nos pères l'ont aboli dans notre patrie en 1749. En 1841, l'Assemblée générale dûment et légalement convoquée, a prononcé de même l'émancipation des cigains de l'Etat et des couvents, et a établi en même temps le principe de l'affranchissement des esclaves des particuliers en affectant à leur rachat des sommes considérables. Le décret du 28 Novembre qui abolit les dernières traces de l'esclavage en Moldavie, n'admet donc nullement un principe nouveau ; bien au contraire, il témoignerait lui-même contre l'administration actuelle ; car si les sommes affectées au rachat des cigains, avaient été employées selon leur destination primitive, l'esclavage aurait depuis longtemps été extirpé sur les bords du Danube, et cela sans trouble, sans secousse et sans ôberer le trésor. Aussi, bien loin de voir dans le décret du 28 Novembre autre chose que l'expression de la volonté nationale, de nos mœurs, de notre religion, nous avons été les premiers à le saluer quant au principe, tout en

protestant contre la compétence du Divan ad hoc et surtout contre l'accusation injuste jetée par le chef du gouvernement et cela à la face du pays, contre la classe des propriétaires, qui après tout représentent le grand élément de l'ordre, de l'intelligence et du véritable progrès en Moldavie.

Pleins de confiance dans les sentimens généreux de S. M. l'Empereur des Français et dans la bienveillance particulière de V. Ex. un des représentans de cette Europe chrétienne vers laquelle nos yeux tournent sans cesse, nous adressons donc à V. Ex. un solennel appel, et au nom de l'humanité et de l'éternelle justice, nous implorons Votre puissant appui, afin qu'après de longues douleurs, après une suprême patience, notre patrie arrive à sortir de l'état d'illégalité intérieure où elle se trouve, et obtienne enfin une organisation stable, légale et basée sur nos anciens droits et privilèges, tels que le veulent la civilisation, notre bon droit et les sentimens magnanimes de l'Europe à notre égard.

(Urmează mai multe iscălituri de boeri mari moldoveni.)

Documentul se află în păstrarea mea.

Th. C.

Necrologul lui Mihail Kogălniceanu.

Acest mare barbat de Stat s'a născut la 1817, Septembrie 6. Aceasta e adevărata da

tă. Am arătat în volumul al 12-lea din „Uricarul“ meu, la pagina 56, reprodusă după „Albina Românească“. No. 62 din 7 August 1832, darea de seamă despre examenul public al *Institutului din Miroslava*, sub direcțiunea lui Lincourt; examen ținut la 31 Iulie, și în care Mihail Kogălniceanu este arătat că avea vrâsta de patrusprezece ani, și c'a primit, cu multă laudă, premiul întâiu pentru limba franceză.

La 1834, Vodă Mihail Sturdza, după întorcerea sa de la Constantinopole, a trimis pe ambii seî fii, Grigore și Dimitrie, împreună cu Mihail Kogălniceanu, la Nancy, în Franța. După cât va timp, el a trecut la Berlin, unde terminând cursurile de învățături înalte, a debutat în cariera literară printr'un op atingător de țiganii și un altul despre istoria Moldovei și a țarei Muntenesti, scrise în limba franceză.

Intors în Iași la 1840, el scrise o satiră socială intitulată *Ilusii Perdute*. Mai apoi, în unire cu Constantin Negruzzi și Vasile Alecsandri, dădu Românilor „Dacia Literară“; și după venirea d-lui Ioan Ghica în Iași, unde făcu conferințe la Academia Mihaileană despre Economia Politică, Mihail Kogălniceanu ținu și el o conferință despre Istoria Românilor; el fu împedecat d'a continua mai departe cu acest studiu, de cătră Domnitorul Mihail Sturdza, și fu surgunit din țară.

Publicațiunile lui Mihail Kogălniceanu și ale colaboratorilor seî fură împrăștiate mai

târziu publicului prin „Propășirea“ *foaie științifică și literară* ¹⁾.

Aceste publicațiuni deșteptară în toată tinerimea adevăratul simț național. Cu mare, cu mic, se electrizară la citirea scrierilor din acea epocă; era în toți o fierbere patriotică. În astă stare de lucruri, veni și anul 1848, care zgudui în Europa toate monarhiile. Moldova avu și ea frigurile ei politice ²⁾. Într'aceste frământări Mihail Kogălniceanu apăru cu *Dorințele partidei naționale din Moldova*, cea mai de căpitanie lucrare a sa din punct de vedere politic. Când mai apoi, luptătorii partidei naționale au fost izgoniți din țară, ei s'au împrăștiat în toată Europa, și prin stăruinți și rugăminți au contribuit la îndeplinirea acelor dorinți în țara noastră.

Nu târziu veni ca Domnitor Grigorie Alexandru Ghica, care era însușit de aceleași idei; el adună pe toți tinerii cu idei înaintate, îi îmbrășoșă, cu căldură și le dădu serviciu de ale Statului. Ideea măreață a Unirii o exprimă Grigorie Alexandru Ghica în Divanul obștesc. De aici tinerii, în frunte cu Mihail Kogălniceanu, rezemați pe votul unui corp legiutor, au început a lucra din răsputeri până la convocarea *Divanului ad-hoc*, în sinul căruia s'au dezbătut pe larg toate îmbunătățirile de care Moldova simțea nevoie. Discursurile lui Mihail Kogălniceanu, rostite în Diva-

1) Cenzura, temându-se de cuvântul *Propășire* l'a suprimat, și foaia fu tipărită cu locul de titlu în alb, rămânând numai sub-titlul de *Foaie științifică și literară*.

2) A se vedea „*Ūricarul*“ volumul X de la pag. 1—21.

nul ad-hoc, în zilele de 7 și 9 Octombrie 1857, au ramas memorabile, căci prin ele au fanatizat pe cei de față, și toată tinerimea s'au strâns în jurul lui, stându-i la ordine și având de sfânt tot ce spunea el. Prin organul „Steaua Dunării“, pe care'l redacta, Mihail Kogălniceanu a ajutat realizarea mai curândă a marelui act național, **Unirea**, al căreia factor de căpetenie a fost el.

Visul acesta îndeplinit, Kogălniceanu a urmat să fie luceafărul conducător în tot timpul domniei lui Cuza Vodă. La 1 Decembrie 1863, a făcut secularizarea averilor mănăstirești; prin Statutul de la 2 Mai 1864, a împroprietărit țărani și a înzestrat țara cu mai multe legi foarte prielnice dezvoltării poporului, pregătind astfel calea către Constituție, așa că inevitabil a fost ca ea să se dea României în 1866.

De la căderea lui Cuza Vodă, Kogălniceanu nu s'a mai văzut în fruntea trebilor Statului, și aceasta din sistem, o pot spune. Însă la vremi grele, sfatul lui Kogălniceanu a fost tot-deauna solicitat. Cu ocazia războiului el fu chemat la ministerul de externe și la congresul de la Berlin, datorit destoiniciei lui și a darului cuvîntului, țara a scăpat în parte de grelele condițiuni ce îi impuneau membrii aceluși congres.

Toată viața lui a fost consacrată ideilor căpătate din tinerețe, pentru liberalism și democrație.

El a murit văzând mare parte din do-

rințele sale realizate, și națiunea română pe calea propășirei.

El s'a stins din viață la Paris, Joi, 20 Iunie, oarele 10 dimineață, în vristă de 74 anî.

Doliul luat de națiune e semn că dînsa înțelege ce gol mare Kogălniceanu lasă, și că ea știe să păstreze recunoștința aceloră, cari viața și-o consacră mărireii sale.

Th. Godrescu.

Necrologul acesta s'aŭ imprimat în fruntea unei foi publicată în ziua înmormintărei 3 Iulie, Mercuri anul 1891, intitulată: **Kogălniceanu**, (Număr unică).

DIPLOMA MĂRCII BUCOVINEI

Noi *Francisc Iosif I.* din mila lui Dumnezeu Împarat al Austriei, Rege al Ungariei și Boemiei, Rege al Lombardiei și Veneției, al Dalmației, Croației, Slavoniei, Galiției, Lodomirei, și Illiriei; Archiduce al Austriei, mare duce al Cracoviei, duce al Lotaringei, Salsburgului, Stiriei, Carintiei, Carnioliei, Silesiei de sus și de jos, și al *Bucovinei*; mare duce al Ardealului, markgraf al Moraviei, conte de Habsburg și Tirol; mare voievod al voievodinei-Sêrbia etc. etc. etc.

Am luat cu plăcere la cunoșcință, că *dieta* credinciosului nostru *Ducat al Bucovinei* și-a înorit rugarea, prezentată deja prea umilit în anul 1849 prin comisiunea de încredere, pentru acordarea unei *marce* proprii a țării.

Formând o parte din vechea Dacie, țara aceasta se ținea sub stăpânirea principilor Moldaviei, de așa numita "Țara de sus", mai târziu se numea Arboroasa, Plonina și în urmă apoi *Bucovina*, după pădurea de fagi (*Buchenwald*) dintre Cernăuți și Vijniț. Înainte de Stefan cel mare o mică parte a țerii de dincolo de Prut, aparținea Galiției și vre-o câteva întinderi de munte a le Ardealului.

Astfel hotarile Moldaviei și prin urmare și cele ale *Bucovinei*, după biruințele numitului principe în contra Leșilor și a Ungurilor, fură stabilite prin anumite tractate, în virtutea cărora granițele le formaă spre Apus și Meadă-noapte Nistrul, păraele Serafinesci, Colacinul și râul Ceremos, apoi spre Meadă-și isvoarele acestui din urmă, ale Sucevei, Bistriței și Trotușului până în Milcov. Intru început locuită de Daci și mai târziu împopulată prin coloniile lui Trajan, țeara fusese bantuită pe timpul imigrațiunii popoarelor de cătră Goți, Ghepiți, Huni, Avari, Unguri, Tata-ri și alte popoare, care au lăsat după sine numai urme de groază și de pustiiri.

Intre asemenea înpregiurări critice ce au ținut aproape un veac, *poporul indigen* a fost reținut dela calea spre treptele mai înalte ale culturii, și trebuia să fie mulțumit a-și mântui vieața, obiceiurile și limba, refugiind în întunericul pădurilor sale, dacă nu mai putea se lupte cu armele în mână în contra barbarilor năvălitori.

După-ce numai după împreunarea în-

tru'un stat a districtelor singuratece și împrăsciate, împreunare dusă în deplinire prin domnitorul Dragoș, mai crescuse puterea populațiunii în ce privesce apărarea de sine în contra popoarelor învecinate, acest stat a ajuns sub *eroul Stefan cel mare* la un înalt renume prin biruințele reportate de acesta asupra dușmanilor creștinătății și ai civilizațiunii, despre care dau încă și astăzi, dovezi numeroasele biserici și mănăstiri: Putna, Voloveț, Bădeuț, Suceava, Solca, Moldovița, Sucevița, Dragomirna, Prisaca și altele mai multe.

Din momentul, când Bucovina a fost împreunată cu Coroana Noastră prin tractatul dela 7 Maiu 1775, sub binecuvântările unui regim mai blând, resuflând de certurile, care până aci mereu o nelinișteau, țeara începuse a se bucura de un grad de cultură mai înalt. S'a fost construit drumuri, care ușurau comunicația comercială, agricultura și industria luară un avânt, pretutindene s'a fost înființat scoale și așa s'a pus temelia pentru un viitor mai bun, în fața căruia Bucovina privesce cu o veselă biziuință.

De la împreunarea ei cu Sceptrul nostru, pusă mai întâiu sub administrație militară, țara a fost împreunată la 1786 cu Galiția, la 1790 declarată provincie de sine stătătoare cu propriile ei judecătorii locale, la 1804 prevădută și cu un *forum nobilium*; la 1817 a devenit din nou un district al Galiției, și a rămas în această calitate până la anul 1848, subordonată locoșitorimii din Galiția.

După ce însă în urma experiențelor câștigate s'a arătat, că deosebirea de limbă, de moravuri și de obiceiuri nu face de dorit o contopire cu Galiția, în anul 1848 am ridicat grațios Bucovina la rangul unui Ducat și i-am acordat o *independență* administrativă, care, după ce încercarea de la 1860, de a o împreuna cu Galiția, a ramas zădarnică, scurt după aceea s'a fost restabilit în mod *statornic*.

Prin legea fundamentală de la 26 Fevruarie 1861, Noi am garantat această *restabilire a independenței* administrative a credinciosului Nostru ducat al Bucovinei, prin ceea ce el a ajuns la o *reprezentanță a țării* și a fost chemat a participa la *dieta imperială*, și cu dicisiunea Noastră Impărătească de la douăzeci-și-cinci August o mie opt sute șesă deei și unul Ne-am aflat îndemnați a'i acorda o *marcă proprie a țării*.

Noi permitem în special, ca *reprezentanța țerii a credinciosului Nostru ducat al Bucovinei și organele sale* să se servească de *marca ducatului* în modul următor descrisă

și concepută în acest patent cu colorile de artă.
Pe o tablă împărțită de alungul în colo-

rile albastru și roșu, un cap de zimbru natural așezat în față și însoțit de trei stele aurie într'un triunghiu drept. Tabla e împrejmuită de o mantie roșie cusută împregiur cu ceapraze de aur, căptușită cu cacom și atârnată de tablă cu ciucuri de aur. Deasupra mantiei zace un chipiū de duce, aurit, pe jumătate căptușit roșu și decorat cu petre scumpe.

Pentru mai marea întărire a tuturor acestora, Am subscris pe această diplomă cu mâna proprie Numele Nostru Impărătesc și Am dispus să-i se adaugă *Sigilul Nostru Impărătesc*.

Data și expedită prin iubitul și credinciosul Nostru *Antoniū cavaler de Schmerling* consilierul intim și ministrul de stat al Nostru, decorat cu ordinul Nostru Impărătesc Leopoldin și cu ordinul de credință al marelui ducat Baden, Doctor în drepturi etc. In capitala și reședința imperiului Nostru *Viena*, la a noua și din Decembrie a anului o mie opt sute șesăzeci și doi după nașterea lui *Christos* și al cinsprezecelea al împărăției Noastre.

Francisc Iosif m. p.

ministrul de stat :

Antoniū cavaler de Schmerling m. p.

La Pre înalta poruncă proprie a Maiestății Sale Apostolice Impărătesci-Regesci.

Carol cavaler de **Reich** m. p.

Consilier ministerial.

(L. P.)

Această diplomă interesantă în mai multe privinți, o am reprodus din Gazeta Bucovinei „Anul“ I No. 1 din 2 Mai 1891, sub redacțiunea d-lui Vasile Marco.

Th. C.

ISPISOC DE DOCUMENTE.

7112 (1604) Iunie 8. Carte de la Irimia Movilă Vodă că Ambrosie sin Gheorghe, nepotul lui Ion Rășpopă, de nimenea silit vinde jumătate dintr-o jerebie din satul Românești, partea Gaftoanei lui Lazor, în 30 taleri de argint, cu tot venitul.

7251 (1743) August 15. Nastasia femeia Sandului Fustașu vinde fetei sale Mariei, 3 stînjeni, 6 palme, drept 4 lei, care le au fost și lor cumpăratură de la Dumitrașcul sîn Pintelie Banduru, iar lui i-au fost baștină din bătrînul lui Larion din Românești, din partea de jos, pe apa Bahluiului, în ținutul Cărligăturii; și i-au luat la grija bărbatului ei, fiind iscăliți Nastasia femeia Sandului Fustaș, Catrina fata Sandului Fustaș, Costantin răzeșul i Vasilie Ciolan răzeș.—Toader Diaconul au scris zapisul cu zisa lor.

7254 (1746) Februarie 24. Vasilie sîn Crăstian cu soția lui Maria vînd o a patra parte de moșie din Românești din ținutul Cărligăturii, ce cuprinde 7 pol stînjeni, din bătrînul lui Berdilă, lui Grigorie Boghiului zet Sandului Fustașu și femeiei lui, Maria, drept 11 lei dându-i și zapisele vechi ce au avut de la părinții lui de cumpărături, fiind iscăliți Vasile sîn Cristian, Ion sîn Dumitrașcul, Ion Sucmanariul zet Ioniță Colea Fustaș, eu Popa Grigorie Otban, Iereiu Vartolomeiu, Vasilie Ciolan. Eu Grigorie Rugină am scris zapisul cu zisa lui Vasile.

7257 (1749) April 9. Preutul Vartolomeiū adivereste lui Grigorie Boghiul, că luând ei 27 pol stînjăni de la Ioan Sucmănaru și de la Anița ficiorii lui Dumitrașcul Bandur, care moșie este în ținutul Cărligătorei, pe apa Bahluiului, și luând'o cu Grigorie Boghiul și cu Vasilie Ciolan, au făcut'o în două părți, o parte să ție el cât i s'a alege dintr'acești stînjăni, iar o parte să ție Grigorie și cu Vasilie 14 stînjăni fără 2 palme, adecă 7 stînjăni fără o palmă Grigorie Boghiul, și 7 stînjăni fără o palmă Vasilie Ciolan, și cumpărătura pe partea unui om s'au venit câte 11 lei, care fac pe partea tuturor 44 lei, și sunt iscăliți: Ereii Vartolomeiū, Constantin Fustașu, și protopopu Ioan au scris cu dișa preotului Vartolomeiū.

1782, Iulie 6. Conduraki sin Grigorie Boghiul, și a Mariei fetei Sandului Fustașu, și cu fica lui Catrina, adeverează că avînd multă facere de bine de la D-lui Constandin Paladi biv vel Spătar, s'au socotit cu soția lui, au dat și au dăruit dania dumisale 10 stînjăni de moșie din satul Românești ot ținutul Cărligăturii, cu parte din siliște, i din câmp cu fânaș și din tot locul cu tot venitul. Și osebit au mai vîndut dumisale, opt stînjăni și o palmă de moșie, tot din Românești, partea maică-să Maria, ce au lăsat-o cu diată asupra lui pentru grija ei drept 20 lei. Iar aceste părți de moșie au fost cumpăratură părinților lui cu 3 zapise ce se arată mai sus,

fiind iscăliți Condurake sîn Grigorie Boghiul, Catrina soția lui, Neculaî Grosul vornic de Poartă, și răzăși de Românești, m'am tîmplat: Constantin Paiul diacon za Divan am scris zapisul cu ȕisa lui.

1786 Iulie 28. Ilinca fata lui Grigorie Boghiul și a Mariei Boghioaei, cu soțul ei Ion Croitoriu vind dumisale Constantin Palade vel Vornic 4 stînjăni din moșia Româneștii ot ȕinutul Cărligăturii, drept 4 lei, care-i are de pe maică-sa; iară maică sa i-au avut baștină părințască. Arătând prin zapis, că și frate sêu cel mai mare Conduraki Boghiul au vindut mai înainte dumisale vel Vornic Constantin Paladi, atît 7 stînjăni, partea lui, ce o avea data de maică-sa, cum și patru spre ȕece stînjăni ce ș-au fost lăsat maică-sa pentru grija sa, fiind iscăliți Ilinca fata lui Grigorie Boghiul și a Mariei Ion Croitoriu soț ei, zet Boghiui, fiind vîndare cu voea lui. Sandu Perjul vornic de Poartă martur. Stefan Ciogolea vornic de Poartă. Ionița Enea, vornic de Poartă. Gheorghe Costin diacon za Divan, au scris zapisul, în Divan cu ȕisa Ilincai.

7235 (1726) Noemvrie 27. Răvașul lui Vasilie Popa Uricariul, cătră Petrea vâtaful răposatei Spătăresei Iofanei, cerënd doue ispi-soace vechi de la Moisi Voevod, ce le-au dat el cînd au vîndut moșia Spătăresei, unul cînd s'au pârît unchiul sêu koșca visternicul. cu răzăși cînd au cumpărat, și altul ce serie pe 3 părți din Mircea, ca să-i le trimeată pecetluite și sfîrșind judecata cu răzăși, ce se trag din

Anna, iarăși le va trimite la Spătăreasa. Înștiințând și pentru o jumătate de Hoisești, că iar au eșit la vîndare.

Jaloba către Divan cu cerere să răscumpere Dumneii Logofeteasa părțile din Românești, ce s'au cumpărat de dumnealui Spătariul Șerban Negel într'acel an 1812 lunie 6.

Originalul acestui ispisoc se află în dispozițiunea mea. Th. C.

VÎNZAREA UNEI JUMĂTĂȚI DE ȚIGAN.

Adecă eu Kondraki sîn Ursul Ghionei, făcutam zapisul meu la mâna dumisale jupînesei Tofanei spătăroaei lui Ilie, precum eu de bună voiea mea, de nimine silit nici asupra, ci de a mea bună voie m'am tocmnit cu dumneei, și i-am vîndut partea mea și a lui Apostol Mihuleț **jumătate** din Ghelemeiū țiganul, ficior lui Constantin Cârnaț, nepotu lui Gligorie Marcoci, și am vîndut și a *treia* parte din ficiorii lui, ce mi s'au venit, de pe țigană, partea mea și a lui Mihuleț, și i-am vîndut dumisale drept . . . lei, și făcînd și dumneei plata deplin, i-am făcut zapis ca să fie dumisale robii în veci. Și la această tocmală s'au tîmplat mulți oameni buni, cari s'au iscălit mai jos ; și pentru credință m'am iscălit.

U Cioiăști let 7229 (1720) Sept. 4. *Kondraki Ghionei.*

Și eu preutul Vidrașcu am scris zapisul.

Acest zapis original se păstrează la mine.

Th. C.

DOCUMENT DE LA IOAN STEFAN VODĂ

Intru numele tatălui și al fiului, și al sfântului duh, sfintei făcătoarei de viață, de o ființă și nedespărțitei Troițe, iată eu robul stăpînului Domnului Dumnezeu și Mîntuitorului meu Isus Hristos, adevarat închinătorul sfintei Troițe, **Ioan Stefan Voevod**, cu mila lui Dumnezeu domn țerei Moldovei, fiul blagocestivului fericit întru răposare Stefan Tomșa Voevod.

Înștiințare facem cu această carte a noastră tuturoră ce vor căuta pre dînsa, s-aŭ citindu-o o vor aŭdi, precum aceștia adevărați slugile noastre: Stefan ot Clija i Ioan Fântîneanul ficiorul Anei și rudenie lui Sofrenie, și sora ei Pietra, fetele Luței, toți nepoți a lui Buzat biv stolnic, aŭ venit înaintea noastră și a tuturor boerilor noștri moldovenesți a marilor și mici, de a lor bună voe de nimenea siliți nici nevoiți, și aŭ vîndut a lor dreaptă ocină și moșie din uricul de danie, și miluirea ce aŭ avut-o moșul lor Buzatu biv stolnic — de la Ioan Voevod, satul Mihăileștii ce este în ținutul Bacăului din sus, de lunca cea mare pe Siret, cu bălțile de pește și cu loc de moară în Topliță.

Aceasta aŭ vîndut rugătorilor noștri călugărilor de la a noastră sfintă rugă, mănăstirei — din nou zidită numindu-se Solca, unde este hramul sfinților pre lăudaților și întăi ședători și verhovnicii apostoli Petru și Pavel, drept — două sute de taleri bani buni de argint, și le-

aŭ plătit lor toți deplin mai sus numiții bani 200 taleri de argint, în mânilor mai sus scrise-lor slugilor noastre Stefan și Ioan Fântâneau, dinaintea noastră și înaintea a tot sfatul nostru. Dar lui Stefan de la Clija i-aŭ fost lui cumpăratură de la Măriea fata Buzatului biv stolnic, și un zăpis de mărturie, și cumpăratură ce aŭ avut el de la Soltuzul ot Trotuș, încă l-aŭ dat în mânilor rugătorilor noștri călugărilor de la sfinta mănăstire Solca; deci vedând noi cea de bună voe tocmire între dînșii și în deplină plată, iar noi așijderea și de la noi am dat și am întărit rugătorilor noștri călugărilor de la a noastră sfântă rugă și mănăstire Solca, acel de mai înainte numit sat Mihăileștii din sus de lunca cea mare în ținutul Bacăului, pe Siret cu bălțile păscoase, și cu loc de moară în Topleiță și cu pomet și cu finațe, ca să fie și de la noi sfintei mănăstiri uric și ocină cu tot venitul nestrămutat nici odinioară în vecii vecilor.

Iar hotarul aceluși mai sus pomenitului sat ca să fie hotar despre toate părțile din câmp și din pădure, și din apă, după al său vechiu hotar, pe unde din veac s'aŭ stăpînit.

Suretul acestui hrisov este, fără dată, în proprietatea mea.

Th. C.

ANTOFLEA PATIN STAROSTE TÔTRUȘULUI

Să ubomi Costin Șoltuzul, Idianadeseat pârgar ot tîrgu Totruș, imea Dumitru Kihaiă, Isoci Mihai, i Condrea tij, i Benea, i Știon, și

alții toți; adecă au venit înaintea noastră Măriica fata lui Gligorie Buzatu și cu ficiorii săi anume Dumitru și Grigorie, de nimene nevoiți nici asupriți ce din bună voea lor de au mărturisit ei cu limbile lor, cum au vîndut a lor dreaptă ocină și moșie câtă li să va alege, partea Măriicai și a ficiorilor săi din sat din Mihăilești din ținutul Bacăului, și au vîndut cu tot venitul și din câmp și din pădure și dintru apă, au vîndut lui Stefan din Cleja și a drepti ficiorilor săi, fără de fiastre, drept 100 de taleri bani buni. Deci Stefan din Cleja și cu ficiorii săi s'au sculat de le-au dat toți deplin acești bani ce mai sus sunt scriși, întru mâinile Măriicai și a ficiorilor săi.

Deci noi dacă am vedut de bună voea lor tocmală, și deplină plată; noi încă i-am făcut această mărturie de la noi, ca să-i fie lui moșie cu tot venitul, și lui și ficiorilor săi, și au fost mulți oameni buni orașani din Totruș, când s'au făcut acest zapis, anume: Sima Vameșul și cu Simodei, Istioan și Drăghici și I-lisai de Poană, și mai mare mărturie am pus pecetea orașului și am scris eu Dumitru diacu; ca să se știe.

Pis u Trotuș Mai 3,

(Locul unei peceți mici)

(Locul tîrgului Totruș).

Acest document foarte însemnat cuprindând pecetea stărostiei Trotușului avînd o mână din umăr cu un ciocan care sfarmă sare, se află în proprietatea mea. Pacat numai că data lipsește. Să presupune că ar fi chiar de prin vremea lui Stefan Tomșa Voevod. Th. C.

Hrisov de la Miron Bârnovschi Movilă Voevod.

Precum aŭ venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri ai Moldovei a mari și mici, Tonța și sorsa Dumitra fetele lu Patrașcu, nepoatele lui Ioan Scobințanul și de bună vocea lor de nime silite nici asuprite, ș'aŭ vîndut dreaptă ocină a lor și moșie din a șesa parte din satul Scobințeni jumătate, și cu a șeptea parte din heleșteu, și cu a șesa parte din moară, și cu loc în două heleștee stricate; cât să va alege, și cu prisacă și cu casă în sat și cu tot venitul, ș'aŭ vîndut boerului nostru lui Gheorghe Roșca visternic, drept șesă decii taleri bani gata.

Și iarăși aŭ mai venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri, Cornea ficiorul Gahiei Șuveldenesei, și de bună vocea lui de nime silite nici asuprit ș'aŭ vîndut dreaptă ocină a lui și cumpăratură, din giumătatea de sat din Scobințeni, din a treia parte a cincea parte, și dintru a șeptea parte din heleșteu giumătatea, și dintru a șesa parte din moară giumătatea, și cu loc în două heleștee stricate cât să va alege, din ispisoc de cumpăratură de la Ierimia Voevod, și o aŭ vîndut iarăși mai sus numitului boerului nostru lui Gheorghie Roșca visternic, drept 35 taleri bani gata.

Drept aceia aceste părți de ocină din satul Scobințeni, și de la noi să fie mai sus numitului boerului nostru Gheorghe Roșca visternic, dreaptă ocină și cumpăratură, și danie și uric și întăritură cu tot venitul neștrămutate

nică odinioară în vecl, și altul să nu se amestice. S-au scris în Iași de Vlasie diac din leat 1627 (7136) Decembrie 31.

Insuși domnul aș poruncit.

(L. P. G.)

Dumitrașco Stefan vel logofăt.

De pe Sirbie pe limba moldovinească am talmăcit la anul 1811 Fevruarie 11. Clucerul Pavăl Debri.

Acest suret se află în dispoziția mea. Th. C.

ZAPIS DE MĂRTURIE

Iată noi Dumitrașco Stefan vel logofăt, și Ghenghea vel vornic și Nicoară hatman și Gavrilăș vel vornic de țara de sus, și Lupul vel visternic și Savin vel spatar și Grama vel stolnic și Pătrașcu Hașotă logofăt și Vasilie Neagoe postelnic și Dumitru Buhuș logofăt și Arsenie vornic de gloată, facem aratare precum aș venit înaintea noastră Gavril ficiorul lui Nestor Suverdean din Scobițeni și de bună voea lui de nime silit nicăsuprit, ș'aș vîndut dreapta ocină lui și moșie, dintr'a șesa parte din sat din Scobițeni jumătate, și altă parte de cumpărătură dintr'acelaș sat a șesa parte din dires de cumpărătură de la Irimia ficior . . din heleșteu și din moară și din tot locul, acestea le aș vîndut lui Gheorghie Roșca visternic drept una sută și douăzeci taleri bani gata.

Și au mai venit înaintea noastră și Dochia fata lui Drăgan și a Irinei din Scobințeni și au vîndut dreaptă ocină a ei și cumpărătura, a șesa parte dintr'acelaș sat din Scobințeni, și altă parte dintr'acelaș sat, din a șesa parte din sat jumătate din vatra satului, din câmp, din heleșteu, din moară și din tot venitul, acestea le-au vîndut dinaintea noastră lui Gheorghie Roșca visternic drept una sută și douăzeci taleri bani bătuti. Apoi și noi vedînd această de bună voea lor tocmală și deplină plată, am făcut acest zapis de mărturie lui Gheorghie Roșca visternic pentru ca să-i fie de credință până când ș'a face dires de la măriea sa vodă.

Și spre mai mare credință ne-am pus și pecețile pe zapisul nostru acesta. S'au scris în Iași leat 1627 (7136) Ghenarie 13.

In cel adivarat sînt iscăliți Dumitrașcu Stefan vel logofăt ● Ghenghea vel vornic ● Ne-coară hatman ● și toți ceealalți boeri căți sunt numiți la începutul zapisului, împreună cu pecețile lor.

* * *

De pe sîrbie pe limba moldovinească am tălmăcit la anul 1811 Fevruarie 16. Clucerul Pavăl Debri.

Suretul acestui zapis este în dispoziția mea.
Th. C.

**Noi Vasilie Vodă, cu mila lui Dumnezeu domn țerei
Moldovei.**

Datam cartea domniei mele rugătorilor

noștri Egumenului și a tot soborului de la sfînta mănăstire de la Solca, spre aceia ca să hie tari și puternici cu cartea domniei mele, a ține și a opri satul Fărăoaniî ce sunt în ținutul Bacăului cu tot venitul, nime nici o treabă ca să nu aibă acolo, nici cu vinul, nici cu alt venit ce va fi acolo, pentru căci este dreptă dare și miluire sfîntei mănăstiri de la Stefan Vodă. Drept aceia, nici din fetele lui Stefan Vodă, nici una ca să nu aibă a se amesteca într'acela sat, carele mai sus este scris Fărăoaniî, nici să aibă nici o treabă cu acela sat, iar de va arăta vre o fată de a lui Stefan Vodă niscari zapise sau niscari derese pre acel satu, ea va avea treabă cu acel satu, iar altul nime într'o nimică să nu aibă a mai învălui, sau a se mai amesteca, că apoi acela de mare certare va fi de la Domnia mea. Drept aceia nime să nu se amestice în protiva acestei cărți a Domniei mele.

In Iași let 1638 (7146) Oct. 20.

Insuși Domnul aș poruncit.

(L. P.)

Noi Vasilie Voevod.

Toader

* * *

Suretul acesta de pe ispisocul scris moldovenește s'aș scos de mine după matca ei, poslăduinduse din cuvînt în cuvînt.

In Cernăuți let 1787 Fevruarie 11.

Andreî Dașkevicî.

Și suretul și ispisocul in original se află în proprietatea mea.

Th. C.

ZAPIS DE VINZARE

Adică eu Vicol ficiorul lui Pricopie de Hlipcenî, scriem și mărturisim cu cestu adiverat zăpis al meu, de nimea silitu nice asuprit, ce di a me bună voe am vîndut a mea dreptî ocină și moșie lui Tănăsăi ficiorul Pîtrului din Ghițăvoeasti, care am avut eu cumpărătura de la ФИРН Aneî Toader țeranu și de la Ion fratele său, din tot locul a patra parte, și din a patra parte jumătate, care s'au fost fiind cu Petru, o am vînduto lui Tănăsă ficiorul Pîtrului dreptu 20 di talerî dreptu cât o am fostu cumpăratu eu acea parte de loc, cu tot venitul în tot locul cu vadu de moară în partea de sus, și în țarină și în vale și în deal, ca să fie lui Tanasă ficiorul Pîtrului și ficiorilor lui și nepoților lui dîreaptă ocină și moșie în veci, și când o am vîndut acea parte de ocină din Ghițăvoeasti s-au tîmplat căți va oameni bunî anume: Macarie ce au fost căpitanî și Ivan di Grozăști, și Stefan Talgir și pentru credință ne-am pus deagitile, să se știe.

U Huși let (7193) 1685 Aprilie 5.

Iscăliți Ma●carie martur, Vicol sîn● Pricopie am vîndut, Ivan ● de Grozești, Stefan ● Talger martur.

Acest zăpis scris pe hârtie cu scrisoare incurcătă, să află în dsiposiția mea. Th. C.

Dania Aftimiei Golăe

Adecă eu Aftimia vorniceasa reposatului

Golăe, ce aū fostu vornic de poartă, scriū și mărturisesc cu acestu zapis al meu la mâna — dumisale lui Stefan Luca, logofătul al treilea, cum eū de nime silită nici asuprită, ce de a — mea bună voe am dat dumisale danie, și iam dăruit a meale dreapte părți de ocină din Bălănești ce sunt pe apa Bujorului în ținutul Fălciului, o parte de ocină ce easte de moșie de la tatu meu Neculai Agărîci, și un bătrân earășî din Bălănești carele ne easte cumpăratură de la Pricopie și de la Stefan ficiorî lui Nechifor Musteață pe de amândouă părțile de Bujor, și iarășî și altă parte de ocină Bălănești ce easte cumpăratură de la Apostol și de la Crăciun și de la Vasilie ficiorî lui Buzdugan. Așijderea și altă parte de ocină din sat — din Țepeni ce easte pe apa Sărății în ținutul Fălciului, care ne easte și nouă danie de la Tanasie ficiorul Hoceagăi. Aceste părți de ocină ce serie mai sus le-am dat danie și le-am dăruit dumisale lui Stefan Luca, logofătul al treilea, și jupânesăi dumisale Măriei pentru mult folos și bine ce am cunoscut de la dumnealui. Decî să le fie dreaptă ocină și moșie și danie dumilorsale și cuconilor și nepoților, și strănepoților în veaci să stăpânească precum scriū zapisele ceale vechi care le am dat la mâna dumisale. Și la această danie fostaū mulți boeri care mai jos s'aū iscălitu, și pentru mai mare credință ne-am pus degetu, și dumnealui să'sî facă și dres domnesc de întăritură.

Și eū Savin Uricariul m'am timplat și am scris zapisul ; să se știe. U Iaș. let 1709 (7217) Iuni 1.

Aftinia ● Golăie

Vasilie Aslan (?) biv vornic. Păladi Gligorie.

Misail proin Mitropolit. Lupu biv visternic.

Gheorghii vornic. Vasilie vornic. Eŭ Gheorghie Carp diacul de camară încă sînt martur.

Originalul acestor diete, aurit pe margini, este în proprietatea mea. Th. C.

Articole din tratatul de Berlin atingătoare de Romănia

Art. 40. — Les hautes parties contractantes reconnaissent l'indépendance de la Roumanie en la rattachant aux conditions exposées dans les deux articles suivants.

Art. 41. — En Roumanie, la distinction des croyances religieuses et des confessions ne pourra être opposée à personne comme un motif d'exclusion ou d'incapacité en ce qui concerne la jouissance des droits civils et politiques, l'admission aux emplois publics, fonctions et honneurs, ou l'exercice des différentes professions et industries, dans quelque localité que ce soit. La liberté et la pratique extérieure de tous les cultes seront assurés à tous les ressortissants de l'État roumain, aussi bien qu'aux étrangers, et aucune entrave ne sera apportée soit à l'organisation hiérarchique des différentes communions, soit à leurs rapports avec leurs chefs spirituels.

Les nationaux de toutes les puissances, commerçants ou autres, seront traités en Roumanie sans distinction de religion, sur le pied d'une parfaite égalité.

Art. 42. — La principauté de Roumanie rétrocède à S. M. l'empereur de Russie la portion du territoire de la Bessarabie détachée de la Russie en suite du traité de Paris de 1856, limitée à l'ouest par le Thalweg du Pruth, au midi par le Thalweg du bras de Kilia l'embouchure du Sta y Stamboul.

Art. 43. — Les îles formant le delta du Danube, ainsi que l'île des Serpents, le Sandjak de Toultscha, comprenant les districts (caras) de Kilia, Soulina, Mahmoudie, Isakcha, Toultscha, Matchin, Babadagh, Hirsow, Custendje, Medjidié, sont réunis à la Roumanie. La principauté reçoit en outre le territoire situé au sud de la Dobroutscha jusqu'à une ligne ayant son point de départ à l'est de Silistrie et aboutissant à la mer Noire, au sud de Mangalia. Le tracé de la frontière sera fixé sur les lieux par la commission européenne instituée sous la délimitation de la Bulgarie.

Art. 44. — La question du partage des eaux et des pêcheries sera soumise à l'arbitrage de la commission européenne du Danube.

Art. 45. — Aucun droit de transit ne sera prélevé en Roumanie sur les marchandises traversant la principauté.

Art. 46. — Des conventions pourront être conclues par la Roumanie pour régler les privilèges et attributions des consuls en matière de protection dans la principauté.

Les droits acquis resteront en vigueur tant qu'ils n'auront pas été modifiés d'un commun accord entre la principauté et les parties intéressées.

Art. 47. — Jusqu'à la conclusion d'un traité réglant les privilèges et attributions des consuls entre la Turquie et la Roumanie, les sujets roumains voyageant ou séjournant dans l'empire ottoman, et les sujets ottomans voyageant ou séjournant en Roumanie, jouiront des droits garantis aux sujets des autres puissances européennes.

Art. 48. — Le tribut de la principauté de Roumanie sera capitalisé et le taux de cette capitalisation sera fixé par les représentants des puissances à Constantinople, d'accord avec la Sublime Porte.

Art. 49. — En ce qui concerne les entreprises de travaux publics et autres de même nature, la Roumanie sera substituée, pour tout le territoire cédé, aux droits et obligations de la Sublime-Porte.

Art. 50. — Afin d'accroître les garanties assurées à la liberté de la navigation sur le Danube, reconnue comme d'intérêt européen, les hautes parties contractantes décident que toutes les forteresses et fortifications qui se trouvent sur le parcours du fleuve, depuis les Portes de Fer jusqu'à ses embouchures, seront rasées, et qu'il n'en sera pas élevé de nouvelles.

Aucun bâtiment de guerre ne pourra naviguer sur le Danube, en aval des Portes de Fer, à l'exception des bâtiments légers destinés à la police fluviale et au service des douanes. Les stationnaires des puissances, aux embouchures du Danube, pourront toutefois remonter jusqu'à Galatz.

Art. 51. — La commission européenne du Danube, au sein de laquelle la Roumanie sera représentée, est maintenue dans ses fonctions et les exercera dorénavant jusqu'à Galatz, dans une complète indépendance de l'autorité territoriale. Tous les traités, arrangements, actes et décisions relatifs à ses droits, privilèges, prérogatives et obligations sont confirmés.

Art. 52. — Une année avant l'expiration du terme assigné à la durée de la commission européenne, les puissances se mettront d'accord sur la prolongation de ses pouvoirs, ou sur les modifications qu'elles jugeraient nécessaires d'y introduire.

Art. 53. — Les réglemens de navigation, de police fluviale et de surveillance, depuis les Portes de Fer jusqu'à Galatz, seront élaborés par la commission européenne, assistée de délégués des Etats riverains et mis en harmonie avec ceux qui ont été ou seraient édictés pour le parcours en aval de Galatz.

Aceste articule le-am reprodus din ziarul *L'Europe Diplomatique* No. 30 anul al treilea, Joi 25 Iulie 1878. Th. C.

Divanul Domnesc în Muntenia.

Divanul domnesc judeca, după cum să știe, sub președința Domnului.

El era compus din doi-spre-zece mari boeri, înalți demnitari ai țării, printre cari și mitropolitul.

Cei-lalți membri ai acestui areopag erau: Marele ban și caimacam al Craiovei, care guverna cele cinci județe de peste Olt.

Marele vornic de Țara-de-Sus, administrator al județelor Olt, Argeș, Teleorman, Vlașca, Ilfov și Dâmbovița.

Marele vornic de Țara-de-Jos, cărmuitor al județelor Slam-Râmnic, Sămeni?, Buzău, Prahova, Muscel și Ialomița.

Marii vornici al treilea și al patrulea, judecători ordinari ai divanului, cari aveau dreptul să poarte bastoane de argint.

Marele Logofăt, păzitorul pecetei și capul cancelariei domnesci.

Marele vornic de cutie, care aduna veniturile rânduite pentru mile.

Marele Logofăt de obiceiuri, care ținea condica de rânduile și obiceiurile locale.

Marele vornic de politie, care strângea dările străinilor din Bucuresci.

Clucerul cel mare, care, la creațiunea acestei funcții, purta, în ceremonii, crucea d'ina-ntea Domnului, și

Hatmaul de divan, demnitate înființată de fanarioți, cu sarcina d'a păzi buna rânduială, în timpul judecăților.

Sala în care se urmau judecățile era, după cum am spus, aceea a Tronului; ea se mai numea și *spătărie*.

Bogat, însă sever decorată, întocmirea ei răspundea scopului la care trebuia să slujească, și era făcută să insuflă respectul și să lo-

vească spiritul prin maiestatea judecăței ce avea să se petreacă.

O sofa înaltă însemna locul unde Domnul era să se așeze.

Jeturi, în dreapta și în stânga, arătau că acolo vor sta cei-lalți judecători.

O sabie goală, atârnată de sus, lucea ca simbol al a tot puterniciei și al neînduratei nestrămutări a hotărîrii ce era să se pronunțe.

Insfârșit, masa din mijloc sprijinea topuzul, pecetea domnească și călimarul, toate atribuțiunile ale Suveranului în îndoitul lui rol de stăpânitor al țării, și de împărțitor al dreptăței.

La oara hotărîită, străbătînd gloata de zapcii, aprođi, vătăfi, ceauși și alți păzitori civili și militari, cari se îngrămădeau la ușa divanului, judecătorii pășeau în sala de audiență.

Ei purtau toți bărbi, semn distinctiv și privilegiat pe atunci al nobilimei, și unii din ei bastoane de argint.

Imbrăcămîntea lor era cea turcească, introdusă de fanarioți în țară și adoptată de clasele înalte ale societății pentru luxul și scumpătatea ei.

Ea se compunea din libadele sau anterie de stofă prețioasă, încinse cu brâu de șal la mijloc; din feregele de hareea, vara; din giubele sau conteșe de pambriu, îmblănite, iarna, cu samur și, toamna, cu singeap sau cu rîs; din ceacșiri roșii; din mești și papuci galbeni, și din ișlice enorme aședate pe fesuri microscopice.

Când toți erau adunați și rânduți pe la locurile lor, Măria Sa se însciița că divanul e în ființă.

Domnul păsea în sală cu gravitatea dictată de înalta pozițiune ce ocupa, întâmpinat prin manifestațiunile de profund respect ale demnitarilor și ale celor de față.

Costumul lui era aproape același ca al celoralți boeri, cu deosebire că în cap purta gugiumanul de samur, împodobit cu pietre scumpe, și avea papucii căptușiți cu roșu.

Judecata se începea invitându-se al treilea mare Logofet să dea citire hotărîreii în discuțiune și întregii proceduri ce se urmase.

După aceasta se acorda cuvîntul părților prigonitoare.

Ele și sprijineau dreptățile une ori singure, dar mai adesea-ori prin vechil sau avocat, care se exprima în terminii cei mai umili și mai rugători.

O-dată desbaterile terminate, sala se golea și divanul rămânea să chibzuiască.

Câți-va membri și spuneau părerile, însă toți se uneau cu opinia Domnului, care hotăra ast-fel ca suprem arbitru.

În materie penală, Domnul cerceta, o-dată pe săptămână, Sâmbăta, hotărîrile date de secția vinovaților, singur, asistat numai de marele armaș, care cumula funcțiunile de președinte al tribunalului criminal și de îngrijitor al închisorilor.

El întărea sau schimba judecățile date de această instanță.

Când pedeapsa era moartea, înainte de a se executa, obiceiul cerea ca armașul să se înfațișeze de trei ori Domnului, la intervale de osebite, pentru a'l întreba dacă stăruiește să se verse sânge omenesc.

Dacă la a treia oară Domnul răspundea afirmativ, osânditul era condus la supliciū, care, în genere, era spânzurătoarea.

Reprodus după Monitorul Oficial No. 126 din 8
Septembrie 1891. Th. C.

LA QUESTION DES JUIFS

La Commission nommée par la Chambre des députés de Roumanie, et chargée d'élaborer le texte des dispositions constitutionnelles destinées à remplacer l'article 7 de la Constitution, que les Chambres dissoutes avaient déclaré devoir être révisé, a déposé son rapport, qui est ainsi conçu :

Exposé des motifs.

Considérant que le simple fait de la naissance sur le territoire roumain, d'après nos traditions historiques les plus anciennes, n'a, par lui-même, jamais conféré de plein droit, la nationalité roumaine ;

Considérant que, même dans le cas où la naissance était suivie d'un domicile permanent ou d'une longue résidence, on n'avait

pas le droit à la nationalité roumaine ;

Considérant que la défense constitutionnelle insérée dans le deuxième paragraphe de l'article 7 de notre pacte fondamental, a été dictée par un sentiment de conservation et d'avenir national, et non par esprit d'intolérance religieuse ; car de tous les temps, les Roumains ont reconnu et pratiqué cette vérité philosophique, qui veut que la conscience de l'homme ne soit pas sacrifiée aux convenances sociales :

Considérant qu'il est prouvé de plus que nos prescriptions législatives n'ont pas été toujours basées sur les différences de religion, mais sur des considérations et des raisons purement civiles et politiques ;

Considérant que la liberté complète et entière de tous les cultes est un principe consacré par l'article 21 de notre Constitution, et que les dispositions qui entourent cet article sont conformes aux vrais principes et raisons politiques en honneur chez tous les peuples civilisés ;

Considérant que l'acte de naturalisation est une attribution de la souveraineté, laquelle réside dans l'Assemblée nationale ;

Considérant que si le territoire est nécessaire pour la Constitution d'une nation comme Etat, ce n'est toutefois pas par le territoire que l'on peut caractériser une nation, mais par le génie propre à sa race ;

Considérant que non seulement le sentiment de dignité nationale, mais aussi le su-

prême intérêt de conservation nationale, réclame impérieusement que la Roumanie ne confie point ses destinées à des étrangers qui n'ont pas encore prouvé que par leurs moeurs, leurs usages et leur langue, ils ont des aspirations semblables au génie propre à la nation roumaine ;

Considérant qu'une loi de naturalisation, ayant, par sa nature et son essence, la plus intime corrélation avec les bases fondamentales de l'existence de l'Etat, est par conséquent une loi éminemment constitutionnelle ;

Considérant qu'en matière de naturalisation, la faveur personnelle que l'on fait à un étranger ne doit être accordée que sur des garanties que chaque Etat est seul en mesure d'apprécier ;

Considérant que, si le progrès de la civilisation, la facilité des communications, les rapports journaliers du commerce entre nations et les individus, ont fait s'établir entre les peuples modernes des liaisons de sympathie toutes différentes de celles qui existaient entre les peuples de l'ancien temps, toutefois, la saine raison démontre que les distinctions rationnelles entre les nationaux et les étrangers d'un Etat quelconque, alors même que ces derniers seraient nés sur le territoire de cet Etat, ne peuvent être définitivement exclues ;

Considérant que, sans manquer aux traditions d'hospitalité de la Roumanie, les formalités de la naturalisation doivent être en rapport direct avec les idées et les instincts

du pays ; que, dès lors, une trop grande indulgence en semblable matière équivaldrait à une abdication de la nationalité roumaine ;

Considérant que toutes les fois qu'il s'agit d'une transformation sociale quelconque, la sagesse du législateur vraiment éclairé consiste surtout à tenir compte de la conscience nationale éclairant progressivement et sans commotion l'esprit public ;

Considérant que non seulement notre intérêt, mais aussi l'honneur de la naturalisation exigent une étude minutieuse et consciencieuse des antécédents moraux que chaque étranger, désireux d'obtenir la naturalisation, peut posséder tant en Roumanie qu'à l'étranger ;

Considérant que les bases de l'Etat roumain se trouveraient ébranlées de fond en comble, si l'on conférait *de plano* et sans aucune autre condition ou formalité, la naturalisation à des étrangers qui, par leurs idées et leurs habitudes cosmopolites, ne lui offriraient aucune garantie ;

Vu le principe fondamental, reconnu de tout le monde, que l'une des conditions essentielles de l'existence d'un Etat, c'est le territoire ; — considérant que la propriété immobilière est intimement liée avec le territoire, avec le domaine national, indivisible et inaliénable selon notre pacte fondamental ;

Considérant que, l'une des bases de notre droit public et constitutionnel étant la propriété immobilière, il ressort de là comme conséquence naturelle que l'intérêt le plus

grand et le plus vital de l'Etat roumain, c'est que la propriété immobilière, au moins la propriété rurale, ne puisse être acquise que par ceux qui jouissent de la plénitude des droits civils et politiques ;

Pour toutes ces considérations, MM. les députés, la majorité de la Commission d'initiative parlementaire, a l'honneur de vous proposer, par mon organe, de substituer à l'article 7 de notre Constitution, soumis à la révision, les dispositions constitutionnelles contenues dans le projet ci-après :

Projet des dispositions constitutionnelles destinées à remplacer l'article 7 de la Constitution.

Article 7. L'étranger de toute religion, peut acquérir la qualité de citoyen roumain en remplissant les conditions et les formalités suivantes : il adresse au prince une demande de naturalisation dans laquelle il indique sa fortune, son état personnel, sa profession ou, métier, et sa volonté d'établir son domicile sur le territoire roumain. Si l'étranger qui fait sa demande habite le pays depuis dix ans, ou si par sa conduite et par ses actions, il démontre qu'il a été utile au pays, les Corps législatifs pourront lui accorder la naturalisation. Seront dispensés de la condition de séjour (stage de dix ans) ceux qui auront rendu des services importants au pays ; ceux qui doteraient le pays d'industries, de créations utiles, ou qui possèderaient des talents distingués ; ceux qui établiraient de grands établissements de commerce ou d'industrie. Seront également dis-

pensés de la condition de séjour, les étrangers nés et élevés en Roumanie, et qui ni les uns ni les autres, n'auront jamais joui d'aucune protection étrangère. La naturalisation ne peut être accordée qu'individuellement, en vertu d'une loi votée à la majorité des deux tiers des Corps législatifs, sanctionnée et promulguée par le prince. La qualité de Roumain se conserve et se perd conformément aux dispositions contenues dans le code civil. Une loi spéciale déterminera le mode par lequel les étrangers pourront établir leur domicile sur le territoire roumain. Ceux qui ne jouissent pas de la plénitude des droits de citoyen roumain, ne peuvent acquérir d'immeubles ruraux en Roumanie, que par suite d'héritage ab-intestat.

Această fatală lege, impusă României de către Congresul de la Berlin, sunt silit a o admite în colecțiunea mea, spre a se vedea de urmași, ce folos am avut de la streini, varsându-se sângele a țecimi de miț de Români, pe câmpiile Bulgariei.

Reproducere din diarul : „*L'Europe Diplomatique*“
No. 29 din 20 Iulie anul 1879. Th. C.

Așadarea adetiului moșiei Faraoaniî.

Noi sâteniî din satul Faraoaniî Oleja și Valea Mare, ce sîntem sędători pe moșia dumisale boerului Iordache Roset biv vei visternic, care mai jos ne vom iscăli, încredințăm cu această scrisoare, că fiind chemați la dumnealor boerii ispravniciei de ținutul Bacăului, ne-au arătat cartea măriei sale lui Vodă,

prin care ne hotărăște a lucra și a da și noi venitul moșiei după ponturile gospod ca și alți locuitori asemenea nouă, la care cunoscându-ne datorii și neavând cuvânt de răspuns, spre împotrivire la adetiul și boerescul moșiei, ce este obiceiul al pământului al da toți locuitorii.

De a noastră bună voe fără vre o împotrivire sau judecată, cu alegerea și statul a a tuturor sătenilor, am mers la dumnealui boerul Iordache Roset biv vel visternic, și din partea a tuturor sătenilor am dat scrisoarea aceasta, prin care ne îndatorim ca de acum înainte cu toată supunerea și ascultarea să avem a lucra și a da adetiul moșiei din toate după obiceiul pământului și ponturile gospod, ca și alți locuitori asemenea nouă, adică să lucrăm hotărîțile prin ponturi 12 șile, să dăm a deșea dijma din toate sămănăturile i din vii și din livezi, să păzim rîndueala ce prin ponturi să hotărăște la venitul orîndeii, după cum și la alte moșii cu sate stăpînește neîndrăznind nimene din noi a vinde băuturi pe la casele noastre, sau altă ceva de ale orîndeii, cum nici a ne împotrivi la cât de puțin, din cele ce sîntem datorii a urma la adetiul moșiei după ponturi.

Iar când vre unii din noi din nesocotința sau necunoștința lui să va arăta la cât de puțin următor împotriva; pe unul ca acela însuși noi ne îndatorim să'l arătăm, ca prin puterea judecăței să'l supue la datoria sa.

Iar pentru tiscovinele ce vom face din

viile noastre, avem voie a le face rachiū și al
vinde cu rîdicata, dar pe cep în satele dumi-
sale nime să nu fie volnic a vinde.

1805 Septemvrie 30.

Petre Kotor judex.

Ioannes Sabo

Ioannes Dobro se

Antok Bulaj judex Petate

Andrios Gorov

Antall Bulali

Petre Barboe

Ioannes Barboe

Georgios Kati judex Kleji

Martin Bence

Ego Petrus Petras scripti si sicut.

Die ferunt supra dicti.

* * *

Numele iscăliților latinește sunt acestea :

Petrea Cotor „vornic ot Faraoani“.

Ianăș Sabău ot

Ianăș Dumșa ot

Antal Delai „vornic ot Valea Mare“

Andrei Ciurar ot tam, Antal Bulai ot tam.

Petrea Barbosu ot tam.

Ianăș Barbosu ot tam.

Giurgea Cati vornic ot Cleja.

Martin Benghe ot tam.

Petrea Patrașe, dascal ot Faraoani, care cu
disa lor i-au iscălit.

La așadarea aceasta întîmplându-ne și noi
am iscălit de marturi.

Ioan Sturza Spatarî martur. Holban? Ban

martur. Serban Jignicer martur.

Zapisul acesta l'am scris cu disa și pri-

mirea celor iscăliți și sînt martur Ianachi
An? sulger.

* * *

De la isprăvnicia ținutului Bacăului.

Chemându-se și înaintea noastră pe toți
sătenii din pomenitele sate care mai sus sunt
scriși și întrebându-se câte pe unu de easte
acest zăpis dat cu a lor bună primire. Cu to-
ții într'un cuvînt au arătat că este dat cu bu-
nă voința lor. Pentru aceia s'au încredințat și
de cătră noi. 1805 Octomvrie 3.

Radu Spatar.

No. 39.

Acest așădămînt de adetiul moșiei Faraoani în
original să păstrează de cătră mine. Th. C.

Prea Înălțate Doamne.

Asupra jalobei ce au dat înălțimei
— tale toți lăcuiitorii de pe moșia Faraoa-
ni a dumisale Iordache Roset biv vel
visternic, cu arătare că strămoșii lor
viind din țara Ungurească, și așăzându-
se cu locuința pe numita moșie își
da birul la visteria domnească; iar ade-
tiurile moșiei le da la Egumenii mă-
năstirei Solca, din Cordon, fiind moșie
a mănăstirei; apoi mai pe urmă cunos-
cându-se de cătră egumeni, asupriți pes-
te dreptate la adetiurile moșiei, prin ja-
lobile ce au dat luminaților domni din

vremile acelea, iar fi apărat prin domneștile cărți ci le aũ de față ; după care tot neconținând egumenii de ai asupri, la domnia răposatului întru fericire părintele înălțimei tale, după jalobele ce aũ dat părinții lor, prin carte domneasca iar fi aședat cu hotărîre ce aũ sã dea pe an la mănăstire, care carte și în domnia dintăi a înălțimei tale li s'aũ înnoit, și ar fi fost odihniți până acum ; ce aũ trecut moșia aceasta de la mănăstire în cea de veci stăpânire a dumisale visternicului. — Acum dumnealui visternicul le-ar fi strămutat toate obiceiurile și privileghiurile ce aũ avut ei din veac trăgînd de la dînșii pentru adetiul moșiei cãte 12 șile pe an, atãt de tot omul cãsaș, cum și de holtei fãrã stare, i vãduve sãrace și moșnegi bãtrîni neputincioși ertați de bir, și cãte un vas de vin ce fac pentru casã din viile lor, n'ar fi slobodî sã'l bea pe la casele lor fiind pecetluit ; nici ar fi avînd voe sã'l cumpere unul de la altul pentru nunți sau pentru grijele morșilor, cum nici îngãduiți n'ar fi sã aducã macar o litrã de vin în sat la dînșii de pe alte moșii, pentru aceste arãtate trebuinți ;

pentru că în cîșlegile trecute însurîndu-se un flăcău sarac ar fi cumparat 6 vedre vin de la altul ca să și isprăvască nunta, și aflînd vechitul dumisale visternicului Far fi certat; dijmă din toate pe obiceiū le-ar fi luat din grădini și din toate câte ave pentru hrana case or lor, și că ei loc de ajuns pentru arătură nu aū și finaț nici ea cum, și ar fi cumpărînd de pe alte moșii străine câte 10 lei falcea, și că pentru imășul vitelor pe tot anul ar fi plătiînd câte 100 lei (lăcuiitorii din Valea Mare ce sînt tot pe această moșie) la vechiliū dumisale Căminarului Gheorghe Bogdan și dijmă și elăci pentru arăturile ce și fac pe moșia dumisale căminariului și alții daū dijmă și elăci dumisale postelnicului Ioan Cantacuzia, pentru arăturile ce fac pe moșia dumisale, și cerênd ei punere la cale; saū rînduit cu jaloba în cercetarea noastră. Deci din luminată poroncă a înălțimei tale înfătoșându-se înaintea noastră cu jăluitoarii însuși dumnealū visternicul, s'aū cercetat și la mîna jăluitoarilor nu s'aū vedut niscai testamenturi, ispisoace vechi de așadare pentru adetiul moșiei, fă-

ră de cât cea dintâi carte domnească a lor ce aŭ, este din 7271 Iulie 17, (de când sunt trecuți 42 ani) de la domnul Grigorie Ioan Calimah Vodă, dată lor de apărare despre folari pentru stânele de oi ce vor ave ei pe imaşul satului; iar pre stânele ce vor ave prin munți să plătească și ei folărit de stână câte 2 galbeni, și două pelcele negre, și doi cașcavali, care carte de adetiul moșiei nimic nu să atinge; așijderea mai aŭ o carte domnească din anii 1776 Ghenarie 15, de la domnul Grigorie Alexandru Ghica Voevod, prin care să hotărăște ce aŭ să dea pe an la mănăstirea Solcăi, pentru adetiul moșiei, adică câte un leu de casă pentru lucru boerescului și dijmă din toate pe obiceiū, după hotărîrea ponturilor, cum și din stupi iarăși după ponturi, și ei să fie volnici a tăe carne în sat din vitele lor și a vinde unii la alții, și pentru stânile ce vor ave lângă sat să nu plătească folărit; iar pentru stânile ce vor ave la munți să plătească câte 4 lei de stână după hotărîrea condiceii. Apoi la anii 1779 Iunie 20, in domnia răposatului, întru fericire Domn părintele înăl-

țimei tale, după judecata ce au avut lăcuiitorii din Faraoani cu Metodie egumenul de la mănăstirea Solca, înaintea răposatului Vasile Razu fiind vel logofăt, sa'ũ invoit și s'au așazat, dând ei scrisoare la mănăstire și egumenul la mână lor în ponturi arătând anume ce au să dea pe tot anu, la mănăstire pentru adetiul moșiei.

Inșă: de tot omul căsaș să dea pe an câte un leũ, iar nu mai mult.

De tot pogonul de păpușoi să dea câte 3 demerlii grăunțe de păpușoi, și acea pâne să o ducă cu carele lor la metohul mănăstirei, ce are în satul Faraoani.

Pentru vîndarea vinului ce vor vinde în sat cu oca să dea câte un leũ de bute și câte 20 parale de poloboc.

Pentru mori să nu fie volnici nimeni ași face moară până ce nu să va tocmi cu egumenul ce are săi dea.

Pentru dijma stupilor să aibă a da din 50 stupi uaul, iar fiind mai puțin să dea câte una para de stup pe obiceiũ.

Din liveđile cu pomi ce vor ave pe moșia mănăstirei să dea din 10 po-

mî unul pe obiceiü.

Pentru stînilile ce vorave din drepte bucatele lor, iară nu străine, însuși egumeul s-aü primit să nu dea nimică, pentru că le pun pe locul lăsat imaș pentru hrana vitelor lor, și hotărăște domnia sa a se urma întocma despre amîndouë părțile.

S-aü mai vëdüt la mâna lor și alte trei cărți domnești asemenea întărind învoeala lor cu mănăstirea, însă, una din 1782 Dechemvrie 4, de la măria sa Alexandru Constantin Voevod; și alta din 1792 Mai 17 din domnia dintăi a înălțimeii tale, și alta din 1793 Dechemvrie 10 de la domnia sa Mihail Constantin Suțul Voevod; iar la dumnealui Visternicul din potrivă s-aü vëdüt cartea domnească din anii 7243 August 5 (de când sunt trecuți 70 ani) de la domnul Constantin Neculai Voevod, prin care volnicește pe Nectarie egumenul cu tot soborul de la mănăstirea Solca a stăpînișatul Faraoanii din ținutul Bacăului, cu toată poslușania obicinuită după vechiul obiceiü și nimene pe moșia mănăstireii fără voe și tocmală de la egumen să nu

fie volnică nici să are, nici să cosiască, nici bucatele să și pășuneze nici cu altă hrană, nici cu un fel să nu să hrănească, ci numai cari cu voe și cu tocmală, aciea volnică vor fi; și pentru înpresurarea unei bucați de loc ce de 5 ani face un Ioan Clujan din hotarul mănăstirei făcându-și și crâșmă, să aibă a l trage la un boer mare ce va fi în partea acelu loc, și judecând să va dovedi, că va fi luat cu strîmbu din venitul moșiei, să îplinească, și crâșma să i ridice, dând și mărturie, cum și venitul moșiei să aibă ași lua din pâne, din finaț, din priseci, din grădini, din stâni de oi, din crâșme, din toate după obicei; și oamenii care șed pe moșia Faraoanii iarăși poslușania la mănăstire să o facă, după vechiul obicei, și nimene să nu stea înprotiva cărții domniei sale. Și altă carte domnească din 1775 Iunie 12 de la domnul Grigorie Alexandru Ghica Voevod, dată egumenului Metodie de la mănăstirea Solca, și omului ce va trimite la moșia Faraoanii, în ținutul Bacăului, cu care să fie volnic a stringe venitul moșiei de a decea, din țarină, din fânate, din liveți cu pomi, din bălți cu

pești, din grădini cu legume, din prisăci, și din tot locul cu tot venitul pe obicei, cum și cei ce vor fi ședători, cu casele lor pe numita moșie iarăși să aibă a lucra ȳilele obicinuite, ori să dea bani după hotărîrea ponturilor; iar care nu s-a supune, să poroncește ispravnicilor ținutului săi supue și să împlinescă de la dinșii. Și altă carte domnească de la înălțimea ta din trecutul an luna Iulie 10 (după ce au trecut numita moșie de la cliros în cea de veci stăpînire a răposatului biv vel Logofăt Neculai Roset părintele dumisale Visternicului) poroncitoare către dumnealor ispravnicii de ținutul Bacăului ca să arăte lăcuiților din numitul sat, îndatorirea ce este a să păzi după obiceiul pământului la lucrul hotărîtelor 12 ȳile pe an, ca să urmeze, după care însuși ei, toți lăcuiții din numitul sat la 1805 Septemvrie 30, înaintea ispravniciei au dat zapis dumisale Visternicului cu această cuprindere: „că fiind „chemați la ispravnicie, li s-au arătat lu- „minata carte a înălțimei tale, prin ca- „rile să hotărăște a lucra și a da și ei „venitul moșiei, după ponturile domnești

„ca și alți lăcutori asemenea lor; la
„care cunoscându-se datori și neavînd
„cuvînt de răspuns spre împrôtiuire la
„adetiul și boerescul moșiei ce este o-
„biceiul pămîntului al da toți lăcutorii,
„de a lor bună voe fără vre-o împrôti-
„vire sau judecată, cu alegerea și sfa-
„tul tuturoc sătenilor, au mers la dum-
„nealui Visternicul, și din partea a tu-
„turor sătenilor au dat scrisoarea a-
„ceasta prin care să îndatorese ca de
„acum înainte cu toată supunerea și
„ascultarea să aibă a lucra și a da a-
„detiul moșiei din toate după obiceiul
„pămîntului și ponturile domnești, ca și
„alți lăcutori asemenea lor; adică să
„lucreze hotărîtele prin ponturi 12 zile,
„să dea a deca dijma din toate sămă-
„năturile, i din vii și din livezi, să
„păzască rînduiala ce prin ponturi să
„hotărăște la venitul orîndeii, după cum
„și la alte moșii cu sate stăpânește,
„neîndrăznind nimene dintre dînșii a
„vinde băutura pe la casele lor, sau
„alt ceva de ale orîndeii, cum nici a
„să împrôtiui la cât de puțin din cele
„ce sînt ei datori a urma la adetiul
„moșiei după ponturi; iară când vre

„unul dintre dinșii din nesocotința sa
„necunoștința lui să va arăta la cât de
„puțin următori împotriva, pe unul ca
„acela însuși ei să îndatorească, să'l ară-
„te, ca prin puterea judecătii să'l supue
„la datoria sa. Iar pentru tescovinele ce
„vor face din viile lor, aū voe ale fa-
„ce rachiū și al vinde cu rîdicata: dar
„pe cep în satele dumisale Visternicului
„nimene să nu fie volnicii a vinde“.
Care zapis să vede iscălit latinește de săteni,
și adiverit de boeri marturi și încre-
dinduț de dumnealor ispravnicii ținutului.

Deci după ce s'aū vĕduț și scrisori-
le acestea, nu socotim că lăcuiorii ar
ave vre uu cuvînt de dreptate la ceri-
rele lor, și numai satul acesta a se a-
fla cu osăbite privilegii, afară din rîn-
dueala și obiceiul pămîntului, și din ho-
tărîrea domneștilor ponturi, ce sînt de-
obștie pentru toți lăcuiorii țării aceștia,
cu dreptul nu este; și acele cărți dom-
nești și învoeală cu mănăstirea aū avut
tăria lor, și s-aū pârît numai în vremea
ce s'aū aflat numita moșie în stăpînirea
monăstirei, iar dindată ce moșia aceas-
ta aū trecut de veci la stăpînirea dumi-
sale Visternicului, tocmelile ce aū avut ei

cu Metodie egumenul mănăstirei, după dreptate, nu rămîne dumnealui Visternicul îndatorit a le păzi; și mai ales că și ei însăși cunoscându-și datoriile lor prin zapisul ce au dat dumisale Visternicului, să îndatorese a urma la toate obiceiurile pămîntului și ponturilor domnești, ca și alți lăcitori ai țării, asemenea lor cu care ei însăși au anerisit ace așădare ce au avut cu Metodie egumenul. Dar dacă dumnealui Visternicul sau vechilii dumisale îi va fi asuprind la ceva peste hotărîrea ponturilor domnești, i peste obiceiul pămîntului, și peste zapisul lor ce au dat cu bună primire înaintea ispravniciei; de cătră noi s'au socotit (de se va găsi cu cale și de cătră înalțimea ta) să se scrie luminată carte domnească cătră dumnealor ispravniciei de ținut, ca înfătoșându-i pre toți lăcitorii cu vechilul dumisale Visternicului, și cercetând cu amăruntul, ce se va dovedi cu bună încredințare, că i-au asuprit peste obiceiul pămîntului, și peste hotărîrea ponturilor sau și a zapisului ce au dat ei, să-i odihnească după dreptate, făcându-le și împlinire până la cel mai puțin, și purure să fie cu privighere spre

a nu să mai asupri de vechili, cum și pre dînșii de ai supune să urmeză la toate întocma după hotărîrea ponturilor domnești, și după obiceiul pămîntului, și după legătura ce aũ prin zapisul lor ce aũ dat dumisale Visternicului; iar pentru că să plâng că nu aũ în destul loc de hrană pe acea moșie, însuși dumnealui Visternicul ne-aũ arătat că toată moșia aũ dato să fie pentru trebuința și hrana lor și a vitelor ce aũ, fără să oprească cătuși de puțin loc, de fînaț saũ de arătură pentru dumnealui, saũ pentru vechili, la care însuși ei n'aũ tagaduit, arătând că așa să urmeză. Apoi la aceasta nu poate fi îndatorit dumnealui Visternicul a le cumpara moșii cu bani, ca să aibă toată îndestulărea de arat, de cosăt și de pășunat pentru toate vitele căte vor fi avend ei, și de prisos, și mai ales pentru mugurii de oi, îndestul că le-aũ dat dumnealui toată moșia, ca să fie numai pentru a lor trebuința, fără să oprească cât de puțin, pentru trebuința dumisale, care după toată dreptatea, un stăpân de moșie are să oprească și pentru sine loc de hrană, pre cât va ave trebuința după obi-

ceiul pământului. Și înștiințăm.

1806 Ghenarie 21.

Ai înălțimei tale plecate slugi.

Iordache Canta vel Logofăt. Iordache Baluș biv vel Visternic. Alexandru Baluș vel Visternic.

Originalul acestei anaforele scrisă pe hîrtie mare și groasă este în dispoziția mea. Th. C.

NOI ALEXANDRU CONSTANTIN MORUZ V. V.

Cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldovei.

Facem știre cu această carte a domniei mele că viind lăcuiitorii din satul Faraoanii de la ținutul Bacăului, ei eas-te moșie a einstit și credincios boerului domniei mele dumnealui Iordache Roset biv vel Visternic, aŭ jăluit precum că după ce aŭ intrat numita moșie în stăpînirea dumisale Visternicului, le-ar fi strămutat dumnealui obiceiurile vechi, făcënd cerere ca nestrămutat să se păzască și de acum înainte urmarea obicinuită pentru adetiurile moșiei, după cărțile domnești ce ar fi avënd. Deci orinduind domnia me pe ai noștri einștiși și credincioși boeri dumnealui Iordache Canta vel Logofăt a țării de jos, dum-

nealui Iordache Baluş biv vel Visternic, dumnealui Alexandru Baluş vel Visternic, ca să cerceteze cu amăruntul atât cărțile domnești cât și cerirea lor de este dreaptă și cu rîndueală; și prin anafora facū boerii rînduiți cătră domnia me înștiințare, căci cercetând cărțile ce aū arătat jăluitorii, nu ar fi cuprinđătoare pentru vre o învoeală de a pururea și vecinică, fără numai după o învoeală ce ar fi făcut ei cu un Metodie, ce era egumen la mănăstirea Solca, care s-aū întărit și prin cartea fericitului intru pomenire domn, părintele nostru, după care urmează și alte cărți domnești mai încoace. Dar prin osăbită scrisoare ce aū dat ei în trecutul an la dumnealui visternicul îndatorindu-se a urma la darea adetiului moșiei întocma după ponturile domnești, sîngurii ei aū prefăcut pe acea dintăi învoeală cu numitul egumen, cum pre larg arată anaforaua, cu care tot nemulțamiți arătându-se lăcuiorii jăluitorii, poruncitam de s-aū înfătoșat și inaintea domniei mele, unde după cu amăruntul cercetare ce s-aū făcut și de cătră însuși domnia me, cetindu-se și cuprinđerea cărților ce s-aū găsit la mâna lor,

ne-am încredințat că nu să hotărăște ca să se păzască de veci învoala ce au făcut ei cu cel de atunci stăpânitor al acestei moșii, nici să pominește ea și trecând moșia aceasta, or cu vindare or cu schimb la stăpînirea a'tuia, să aibă urmarea sa acea învoală.

Deci dar fiind că după ce au rămas partea locului aceluia în stăpînirea austriicească, moșia aceasta luându-se din stăpînirea numitei mănăstiri de cătră K. K. Curtea Austriei, și acum în vremea domniei noastre, trecând în stăpînirea dumisale biv vel Visternie lordache Roset cu cumpăratură de veci, după înaltul împărătesc firman, nu s-au socotit ca tocmelele și învoelile între jăluitoari și între stăpînitoriul din vremea aceia, pot după dreptate să aibă și acum ținerea lor, nepomenindu-se după cum s-au dis, ca să se păzască de veci, și să și aiba ținerea lor într'acui stăpînire să va afla această moșie, nici sînt întemeiete asupra dreptății ce au moșiele.

Pentru aceea cerirea ei fac jăluitoarii ca să se urmeze și acum darea a'detiului după acea învoală, s-au cunos-

cut cu totul înprotiva dreptății și înprotiva a însuși scrisorii lor de învoeală ce au dat la mâna dumisale Visternicului, după ce au trecut moșia aceasta la a dumisale de veci stăpînire.

Drept aceia domneasca noastră voînță fiind că nici lăcitorii aceștia să se a-suprească, nici dumnealui Visternicul să și piarză dreptățile, ce după legea țării au moșiele, întru acest chip gasind cu cale și cu dreptul hotărîm, adică:

1. Toți lăcitorii aceștia să aibă a da de pe numita moșie dijma din pomi, din fînate și din toate sămănăturile cum și din vii, după a pămîntului obicei și după ponturile domnești, afară numai din legumile ce vor face în grădini, pentru hrana caselor lor, să nu fie supărați.

2. Zilele boerescutui le vor lucra cu 2 zile mai jos de cât alți lăcitori ai țării, după obșteștile domnești ponturi.

3. Orînda băuturii sa fie numai a dumisale Visternicului, neavîndei voc a să amesteca nici de cum ca să vîndă vre un fel de băutură cu oca acolo în sat, după cum aceasta deobște sa păzăște, afară numai rachiul ce vor face din tes-covinele ce vor eși din viile lor, au voc

al vinde, însă cu de ridicata, după cum a-săminea să cuprindă și prin învoeala ce au făcut ei cu dumnealui Visternicul.

4. La alișverișul doagelor și a cercurilor ce vor face ei să nu fie popriți, nici despre dumnealui Visternicul, nici despre vechilii dumisale, ce să fie sloboși ași face alișverișul acesta cu or cine vor voi, fără a să amesteca dumnealui Visternicul sau vechilii dumisale.

5. Toată iarba ce să face pe moșia Faraoanii fiind că însuși dumnealui visternicul au făcut domniei mele arătare, că o lasă pentru trebuința lăcuitorilor, neoprint pentru a dumisale trebuință nimic, va rămâne pentru lăcuiitori.

6. Pentru Țilele ce s-au hotărât mai sus ca să lucreze jăluitorii lăcuiitori, de să vor putea tocmi în bani, volnici sînt ca să se învoiască a da bani, însă plata să va socoti cu scăderea a celor două Țile, din Țilele ce vor luera alți lăcuiitori, după obșteștile domnești ponturi. Iar la altile sînt datori a urma întocma după cuprinderea ponturilor domnești.

Intru acest chip după cum mai sus să hotărâște urmându-se pentru toate, precum de cătră o parte, așijderea și

de cătră alta. s-aũ dat și câte o asemenea carte a domniei mele, atât dumisale Visternicului cât și lăcuiitorilor din numitul sat Faraoanii. Și poroncim dumnevoastră ispravnicii de ținutul Bacăului, ca întocma și pre deplin, să supuneți pe lăcuiitori a urma, și pe vechilii dumisale Visternicului, să nu-ı îngăduiți aı supăra mai mult peste această a noastră domnească hotărire.

(Iscălit) Alex. Constantin Moruz V. V.
(L. P. G.)

1806 Fevruarie 1.

Procito vel Logofăt.

Matei Sturza logofăt procitoh.

Acest așăzămint al Faraoanilor, scris pe hirtie ȝisă Turcească, este în proprietatea mea. Th. C.

MARTURIE DE HOTARUL FARAONILOR.

Adică noi sătenii de Faraoani, bătrînii satului, anume Benke Ianăș, și Antal Ianăș și Roca Ghenghel și Giurgiu Bejan și Petrea Ciulei și Mihaï Patraș și Andrieș Stefan și cu tot satul de Faraoani, făcutam mărturia noastră la mâna egumenului de Solca și a tot soborul, precum mărturisim cu sufletele

noastre cum ne-aũ spus și nouă părinții noștri și ne-aũ arãtat pre unde bate hotarul mănãstirei Solcãii, unde sã hotãrãște cu Clujanu, de unde sã începe hotarul din drumul ce trece peste pãdure spre Cleja, unde sã împarte hotarul Solcãii cu a Clejanului, și apoi în gios pe sub pãdure pe drumul cel vechiũ, și sã pogoarã din podiș la vale pe drumul cel vechiũ, și iea în gios pe sub deal și lovește în pãdureț, unde este și bourul în pãdureț, carile sã vede astãdi, și din bour lovește în gios la capul dealului între hotarã, unde aũ înțepat omul cel talhariũ ; și de acolo trece peste pãrãu pe din gios de unde a fãcut acumu crișma Clejanu, și lovește în crișma cea veche ce aũ fost de mult între hotarã, între hotarul Solcãii și între hotarul lui Toderãșcu de Rãcãciuni, și de acolo lovește în ulmu, unde este și bourul, și de acolo lovește în piatrã, și din piatrã lovește în Siret, și precum știm din pãrinții noștri, și am apucat, așa și mãrturisim cu sufletele noastre, și pentru credințã ne-am pus și degitele. Let 7242 (1734) Iulie 10.

(Iscãliți) ● Benke Ianăș ● Roca Ghen-

ghel ● Petru Ciulei ● Mihai Patraș ● An-
dries Trifaș ● Antal Ianaș ● Giurge Be-
jan ● Benke Martinaș ● Giurgea Patraș
● și tot satul.

Acest document este in posesiunea mea. Th. C.

MĂRTURIA LUI CONSTANTIN MĂRGINEANU.

Adică eu Constantin Mărgineanu mărturisăsc cum aū venit Toader Mo-
țoc cu cinstită cartea măriei sale lui Vo-
dă la mine, și mi se porunce prin cin-
stita cartea măriei sale, spunđ ca să
strāngu oameni buni și bătrini de prin
pregiurul aceluī loc anume Cleja de sus.
Mersam și am strāns oameni buni și
bătrini anume Caragi cel bătrīn din Va-
lea Sacă și Vasilie ot tam, și Constan-
tin ot tam și Ianaș ot tam și Mihai ot
tam și Vasilie Căzacul sluga lui Dome-
nică ot Galbăna i Toma de acolo și Ia-
năș ot Faraoani, și Lorică ot tam, și
Farcaș ot tam și Patrașcu ot tam și
Neștelea ot tam și Gavril vornicel ot
tam, și Ion Dolhoi ot Pașcani.

Deci dacă am strīns acești oameni
buni, toți căți mai sus arătați, eu le-am đis
să mergă ei cu sufiețele lor să arāte

unde știu că este vatră de sat, în hotarul Clejăi, unde aŭ lăcuit răzăși unguri; și ei aŭ mărturisit cu sufletele lor vatră de sat Fântâna Lupului în apa Răcăciunlui mare, și aŭ mărturisit că aŭ lăcuit ungurii răzăși; unde am mersuși eŭ din preună cu dînșii prin hotarul Clejăi la fața locului, și semnele acestei vetre de sat a Fântânei Nucului în apa Răcăciunului, ce aŭ mărturisit acești oameni de sus numiți că aŭ lăcuit ungurii, am găsit. Deci găsind semnele dise, și vedând oamenii aceștia buii că mărturisăsc cu sufletele lor cum s-aŭ dis, însă mărturisind că Toader Moțoc n-are nici o treabă cu Cleja, nici cu vatra ace de sat a Fântânei Nucului, ce este în hotarul Clejăi în apa Răcăciunului mare.

Iar noi încă am făcut această mărturie la mâna unguirilor răzășilor de Cleja, și pentru credință ne-am pus și pecețile într'acea mărturie, din care am scos aceasta; am găsit iscălit pe acel Constantin și 9 degete puse cu cerneală. Și așa întocma l-am scos cum am găsit scrisu.

Procitoh ftori logofăt.

Acest suret l-am scos întocmai precum scrie mărturia.

Eu Tanasă logofăt de taină.

La veleat 7250 (1742) Mai 23.

Această mărturie hotarnică să păstrează de mine.
Th. C.

Prea înalțate Doamne

Cu lăcrâmi jăluim înălțimei tale că noi de locul nostru am fost din țara Ungurească, și stringându-ni unul câte unul ca niște saraci, aū făcut strămoșii noștrii descălicătoare pe moșia Faraoani ce aū fost a mănăstirei Solcăi din Cordon, și făcându-se sat intemeiet.

Birul ne dam la einstita visterie domnească din Moldova, iar adetiurile moșiei le dam la egumenii mănăstirei din Cordon. Mai pe urmă din vreme în vreme cunoscând că despre Egumenii mănăstirei ne asupraam peste dreptate la adetiurile moșiei; moșii noștri prin jalobi ce aū dat luminașilor domni trecuți; ca pe niște săraci tot caū apărat prin domneștele cărți ce le avem față, pre larg se arată. După care tot ne con-

tenind Egumenii mănăstirei cu asuprelele de asupra noastră; în domnia răposatului întru fericire Constantin Dimitrie Moruz Vodă, părintele înălțimei tale, prin jaloabe ce au dat către măria sa părinții noștri, s'au milostivit și prin domnească măriei sale carte ce o avem de față, ne-au așădat să dăm la mănăstire de tot omul căsași câte un leu pe an, și dijma popușoilor cîte 3 dimmerlii; grăunță de pogon; așisderea și cari din noi vor vrea să vîdă vin cu oca, să deie de bute câte un leu și de poloboc câte 20 parale; eară din liveți din 10 pomi unu, și din stupi din 50 uaul; și așa așădindu-ne prin domnească carte am fost odihniți cîta-va vreme; earăși mai fiind supărați preste această hotărâre despre egumenii monastirei, în domnia dintăi a înălțimei tale, prin jaloabe ce au dat părinții noștri, te-au milostivit și întocmai ne'ai întărit și ne'ai înnoit privileghiul și mila răposatului întru fericire a părintelui înălțimei tale, precum pre larg arătată cartea măriei tale ce o avem de față, cu care am fost odihniți până cînd acum de cînd au intrat moșia

aceasta în cea de veci stăpânire a dumisale biv vel visternic Iordache Rosef, și strămutându-ne toate obiceiurile și privilegiurile ce am avut din vechi; trage de la noi saracii, aceste pentru adetiul moșiei câte 12 țile pe an, atât de tot omul căsași, cum și de la holtei fără stare i văduve sarace și moșnegei bătrâni neputincioși ertați de bir; câte un vas de vin cel facem pentru casă din viile noastre, nu suntem slobodi să bem cu gurele noastre macar o litră, fiind pecetluit, nici avem voie să cumpărăm unul de la altul pentru nunți, sau pentru grija celor ce se duc din viață din lumea aceasta, nici suntem îngăduiți să aducem macar o litră de vin în sat la noi de pe alte moșii pentru treaba aceasta. În cășlegele trecute însurându-se un flăcău sarac, aș cumpărat 6 vedre vin de la alt flăcău ca să-și isprăvească nunta, și aflând vechilul dumisale visternicului l'aș bătut foarte cumplit. Dijmă din toate pe obiceiū ne-aș luat din grădini și din tôte câte avem pentru hrana căselor noastre. Și noi milostive Doamne loș de arat de ajuns nu avem, fânaș nici ca cum, și cumpărăm de pe alte moșii

străine câte 10 lei falcea; pentru imășul vitelor pe tot anul dăm câte 100 lei la vechilul dumisale Ghiorghe Bogdan. Locuitorii din Valea Mare ară satul jumătate tot pe moșia dumisale căminarului Bogdan, unde fac claci și dau dejmuri din toate. O samă de locuitori din Cleja i din Faraoani ară pe moșia dumisale postelnicului Ioan Cantacudino, și Iurașcu, și aceștia sunt asemenea suparați cu clăci și cu altele. De care o samă dintre noi vădându-se într-atâte supărări și strâmtoari, o samă vrea să se împrăstie, eară câți-va să gătea să vie ca la 100 de oameni să jăluiască măriei tale, și prințând noi de veste ne-am strâns și prin multe voroave, le-am făgăduit că le vom duce mângăere și punere la cale de la prea înalt scaunul măriei tale, și așa rădicându-ne eu vornicelul cu câți-va săteni de înțălegere, am năzuit la prea bogata mila înălțimei tale, și ne rugăm cu lacrimi să te milostivești asupra noastră, și de cătră însuși mila înălțimei tale să fim puși la cale, ca să ne ducem mângăere sărăcilor, și a rămâne de veci pomemire măriei tale.

(Iscăliță) Noi toți locuitori birnici din 3 sate Unguri din satu Furaoni i Valea Mare și Cleja de la ținutul Bacăului.

*
* *

Dumneata vel logofăt al țării de jos, din preună și dumneata biv vel visternic Iordache Balși i dumneata vel visternic, puneți la cale.—1805 Decembrie 14, (iscălit) vel logofăt.

Aceasta plănoare în original se păstrează de mine. Th. C.

NOI MIHAIL RACoviȚĂ VOEVOD

Cu mila lui D-zeu Domn țarei Moldovei

Facem știre cu această carte a domniei mele tuturor cui să cade a ști pentru sluga noastră Andrei Pizarul carelu slujind nouă cu bună credință după cum să cade întru toate poroncile domniei mele, socotitam domnia me și m'am milostivit și l'am miluit dintru a noastră oșăbită, și iam dat de la domnia me întru a noastră a Moldovei țară, o bucată de loc, din locul domnesc în Codrul Iașilor, care loc am trimes domnia me pe boerul nostru pe Grigoraș Cucoranu vornic de poartă și pe sluga noastră Vasilie Popuricariul, împreună cu Ioan vataful de

cocieri, și fratele său Pavel, oameni bătrâni și de folos, de aș hotărîto de cătră toate hotarele. Și să începe hotarul acestui loc din vârful dealului peste apa Vasluiului, unde aș aflat trei buore în trei fagi mari, făcuți, unde s'aș fost împreunat alte hotare cu hotarul domnesc, și s'aș înnoit alte buore sub dînsele, și de acolo drept la vale pe drumul Bejenilor pîntre Ursoaea cea mare și pîntre Ursoaea cea mică, și la mijlocul văilor s'aș făcut buori într'un fag lîngă un teiș ei easte cruce întrînsul pe la moara lui Păun în apa Vasluiului, și peste vad pe de la vale de moară între gîrla Peste-ritei la un buor într'un carpîn și într'un teiș, și drept la deal pînă la drum unde aș fost crucea lui Păun, la un buor într'un stejar de la deal de drum, și drept la deal între rîspintiile drumurilor celor mari, unde să împreună cu hotarul Golăenilor la un buor într'un carpîn, și s'aș venit pînă acolo locul în curmeziș 1000 stînji, și de acolo drept în lungul hotarului, alătura cu hotarul Golăenilor tot drumul la deal, și din deal tot zarea dealului prin semne făcute pînă în drumul și hotarul Golăenilor, și tot za-

rea dealului până unde s'aũ sfirșit hotarul Golăenilor la un buor într'un fag mare și de acolo, tot alătura cu hotarul Socolei în lung până în hotarul Stolnicului, în curmezisul locului tot zarea dealului în jos până în capul vălcelei la un loc de prisacă, ce aũ fost cumpărat de Pavăl fratele lui Ioan vătavul, și de acolo drept în gios spre apa Vasluiului pe de la vale de unde aũ fost un zămnic a mănăstirei Răscăi, și de acolo tot zarea dealului la Loznița rotarilor, și de acolo tot în gios până la capul unui șanț ducând la Fintina Poezei la un buor, ce easte într'un stejar mare, și de acolo tot în gios până în gura Rupturei pe la niște buore în niște copaci ce s'aũ împreună hotarul cu moșia Cârnelui, și de acolo drept la vale pe drumul Rupturei până la capul pîrăului Popei la niște buore, carele s'aũ făcut în niște copaci, și de acolo tot la vale pe pîrău până în gemănarea pîrăului popei, și de acolo tot la vale până în drumul cel mare, unde varsă pîrăul popei în sus, carele vine prin luncă la un buor într'un *veniz*, și de acolo într'un stejar, și de acolo drept șesul luncei spre apa Vasluiului prin gura pî-

răului popei, și de acolo drept peste Vaslui pia luacă până în buza piscului, și drept piscul la deal pe din gios de un izvor pe la fântina Poezei până în muchea dealului, ce să cheamă piciorul Cârnelui, și până acolo i s'aun dat iarăși în curmeziș 1520 stinjeni, și de acolo drept în lungul hotarului muchea dealului de la lacu, tot zarea dealului până la prisaca lui Sărghie, și de acolo tot zarea dealului în sus pe piciorul Cârnelui până la capul hotarului, de unde s'aun început întâiu la cele trei buore și s'aun aflat lungul până acolo 1600 stinjeni, și stinjenul câte de 8 palme, și așa s'aun închiet tot hotarul care iam dat domnia me, ca să-i fie de la domnia me dreaptă ocină și miluire, neclintită nici odinioară în veci. Așijderea și în urma noastră pe cine va milui milostivul Dumnezeu cu domnia țarei noastre a Moldaviei, or din fii noștri, or dintr'alt neam străin, poftim să nu aibă a strica această danie și miluire, care am miluit pe sluga noastră Andrei Pisarul, ci easte nunit mai sus, precum nici noi n'am stricat daniile și miluirile altor domni, ce mai virtos să aibă a întări pentru a sa ve-

cinică pomenire. Aceasta scriem.

Let 7226 (1718).

Vasilie Popa uricari.

Grigorie Stamatii treti visternicel.

Această hotarnică a lui Andrii Pissarul satii schi-
tul Ducăi, să află în dispoziția mea. Th. C.

NOI SCARLAT ALEXANDRU CALIMAH V. V.

Cu mila lui Dumnezeu Domnă țarei Moldovei.

Prin această a noastră domnească
carte să face știre că după neconteni-
tele jalobe a răzășilor de moșia Pope-
știi și Pocreaca de la ținutul Vasluiului,
anume Gheorghie Folescu vornic de
poartă, i Constantin Bogdaprosti și al-
ții ai lor, cu arătare că în hotarul a-
cestei moșii a lor, având și mănăstirea
Galata un loc de prisacă, de la o vre-
me s'aū întins cu stăpînirea, cuprîndînd
o bucată mare de loc din dreaptă mo-
șie a lor, încă din trecutul an 1809 pu-
rura aū cerșut giudecata și înfășurare
în divan spre îndreptarea inpresurării
ce să urmează din partea numitei mă-
năstiri, și spre punere la cale a ne drep-
tei stăpîniri ce să face de cătră cîin-
datorul mănăstirei cu aceiaș inpresurare,

când atuncea pentru nestatornicia egumeniei la această mănăstire, s'aũ tot urnit cercetarea acestei pricinĩ. Și cu toate cã în aceiaș epocã a vremei, orĩndatorul aceluĩ loc a mănăstirei aũ cĩștigat cãrți, spre așĩ urma stãpãnirea pe locul de pricinã, pãnã sã va da sfirșit giudecãtei, ĩnsã rãzãșii n-aũ contenit prin jalobele lor, a cere ĩnfãțãșare și giudecatã cu mănăstirea spre a sã scoate moșia lor, de sub ĩmpresurarea ce pãtinesc, de care mănăstirea vrĩnd a sã agiuta ca sã nu ĩntre ĩn giudecatã cu rãzãșii, cunoscutã fiinduĩ asuprirea ce face, aũ pus pricinã cã acel loc al mănăstirei dintr'acest hotar, fiind vindut pe cãți-va anĩ ĩn orĩndã, dumisale baronului Herescu prin contractul ce iaũ dat, s-ar fi ĩndatorit a nu sã amestica mănăstirea ĩn pricinile ce vor fi, ĩnsãrcinãndu-se numitul orĩndator atãt cu hotãritul aceluĩ loc, cum și cu toate pricinile ce vor urma; și sub cuvĩnt ca sã nu urmeze orĩndatorul vre-o pretenție de pãgubire mănăstirei, aũ vrut a sã apara ca sã nu iasã ĩn giudecatã cu rãzãșii, și ĩntru toate vadelile ce s'aũ pus mănăstirei, nici ĩntr'un chip n-aũ

fost următoare a să înfățișă, sub noimă că orîndatoriul aflându-se sub protecția Austriicească, va pute mijloci urnirea vremii cu asuprirea răzășilor. Insfirșit după ce mănăstirea nici într'un chip n-aū vrut a eși în giudecată, și răzășii pentru aceasta ne lipsit stăruiad aice îndestulă vreme, spre cîștigarea dreptului lor, cu îndestulă strunciuare și sărăciea lor, și neputênd domnia me suferi pătîmirea lor, după necontenitele jalobe, la trecuta lună August 20, prin cartea domniei mele s'aū cînduit la starea locului pe dumnealui biv vel vornic Andronachi Donici, ca să urmeze pătrunzătoare cercetare, pentru toate semnele cuprinse în scrisori pe acel loc al mănăstirei. Deci dumnealui vornicul prin mărturia de cercetare ce aū dat la mână răzășilor, arată că după ispisocul domnului Petru Voevod ce are mănăstirea pe acel loc de prisacă, din 7094 August 5, intru aceste hotară, mănăstirea urmează a ave un loc de prisacă între Vaslui și între Vasluet, în douē Săcături, cuprinse cu semne firești, adică despre apus Străminosul, despre ameză și pîraul Vasluetului, despre răsărit apa

Vasluiului, și despre meada noapte marginea acelor Săcături ce sînt alăturate cu Vasluieșul. Care toate aceste semne după cercetarea ce aū facut, le-aū aflat întocma în ființa lor, însemnându-le și în harta de starea locului cu numirile lor, și că mănăstirea peste aceste semne, după însuși ispisocul mai sus pomenit, nu poate să se întindă mai mult; dar mănăstirea neopriindu-se într'aceste dovedite semne, s'aū întinsu cu împresurare în dreaptă moșia răzășilor, cuprindēnd o poeană mare, Tabăra, peste piraul Străminosului cu alte curățituri ce sînt în preajma ei, și cu o parte mare de Codru, pără în hotarul stăpînirii poenilor, după linia însănuată pe hartă, cum și despre răsărit pe Vaslui în sus, iarăși aū cuprins cu împresurare o poeană ce se numește la Moară, cu alte curățituri și cu tot Codrul, iarăși până în hotarul Poenilor, precum asemenea și dia jos peste Vasluieș aū cuprins poienile Caprei și Bahna, cu tot șesul până la Trestiana, cum pe larg se cuprinde prin aceiași mărturie a dumisale vornicului dia trecutul an 1817 Decembrie 5, După care intrând și insumi domnia

mea în cercetarea semnelor ispisocului domnului Petru Voevod, după harta închipuită de starea locului, s-au cunoscut vederat, că mănăstirea nici într'un chip nu poate să iasă din cuprinderea acestor dovedite, semne firești, și cu întinderea stăpînirii ce urmează, au făcut o mare împresurare în dreaptă moșia răzașilor, și cu toate că mănăstirea aluacându-se după o hotarnică ce are de la un Simion Keșcu uricariu din 7270 Octomvrie 17, au eșit cu stăpînirea peste semnele ispisocului, dar această hotarnică nefiind următoare semnelor ispisocului, ce altele vorovind de la sine, arată hotarnicul acela, fără de nici o dovadă, nu poate avea nici un temeiū său lucrare, cu cât mai vîrtos că mănăstirea, și peste cuprinderea acestei hotarnice întindându-se au făcut mare împresurare moșiei răzașilor, cuprindend nu puțin loc. Și după toate aceste urmate cercetări și dovediri carele și prin cartea de judecată a divanului cnejiei Moldovei în vremea oștirilor la 1810 Iulie 14 se lămuresc, spre a nu mai rămănea nici un cuvînt de nemulțămire și îndreptare. Nu în puține rînduri ia-

răși s-añ chemat pe egumenul numi-
tei mănăstiri ca ori însuși să se înfă-
țoșeze în judecată, și de are cu ce se
împotrivi să arăte în fața judecâtei, sau
să și trimeată vechil deplin răspunde-
riu, și nici cu un chip n'añ voit a să în-
fățoșa în judecată cu răzășii, urmând
pricina tot asupra orîndatoriului sudet,
cu chip iarăși de prelungire, pe care
ca pe un orîndator și sub protecție aus-
trie ească, obiceiul pămîntului nu l' pri-
mește răspundător la judecată pentru lu-
crul pămîntesc al mănăstirei, ca și cum
ar fi drept al său, ci ca un strein so-
cotindu-se în pricina aceasta a judecătii
reținînd el moșinaș. Datoare este mănă-
stirea prin vechil a se înfățoșa.

Cu toate acestea domnia mea spre
a se curma această pricină aducătoare
de strîncinare răzășilor, peste obicei și
rîndueală, am slobozit a se înfățoșa și
numitul baron Herescu în judecată cu
răzășii, căruia nu în puține rînduri i s'añ
făcut știut și s'añ chemat ca să stea în
judecată, și earăși nici baronul Herescu nu
s'añ supus a veni, și dar toate pricinui-
rile din partea mănăstirei, și urnirile
de prelungire ce urmează, nevrînd a e-

și în judecata nici mănăstirea prin vechilul său, dar nici măcar baronul Herrescul, urmindu unul la altul pricina prin felul de prelungitoare chipuri spre a nu să da sfârșit pricinei, s'aũ cunoscut de cătră domnia me zădarnice și numai asupritoare răzășilor ca să rămie pătimind vederata, înpresurare și simțitoare lor păgubiri și săracie cu perderea vremei.

Drept aceia pe temeiul dovedirei scrișorilor și a stărei locului prin această a noastră domnească carte, înputernicim pe răzășii de Popești și de Pocreaca, cu deplina stăpînire a tot locul de pricină care s-aũ dovedit înpresurat de cătră mănăstire, de pe care loc răzășii stăpînindu fără mai multă suparare saũ oprîți despre mănăstire, saũ despre orîndător, își vor lua și tot venitul din toate după obiceiũ; iar mănăstirea după ispisocul domnului Petru Voevod, să va opri cu stăpînirea numai în acele două Săcături Poene ce sînt alăturate cu Vasluețul pe semnele ce sînt cuprinse în acelaș ispisoc; fără a să întinde mai mult întru cât de puțin; ce de'i va păre că poate ave vre o dreptate a cere ca să cuprindă mai mult loc, este slo-

bodă aş cerca prin drumul judecătei;
dându-se la mână răzăşilor şi această
carte a domniei mele de stăpînire.

Anul 1818 Fevruarie 12.

(L. P. G.)

Vel logofăt.

NOI SCARLAT ALEXANDRU CALIMAH V. V.

Cu mila lui Dumnezeu Domn ţărei Moldovei.

Cinstiţi credincioşi boeri domniei
mele dumnevoastră ispravnici de ţinu-
tul Vasluiului, sănătate.

Veţi înţalege aratarea prin jalobă
a răzăşilor de Pocreaca de la acel ţi-
nut, deci fiind că lor din 1818 Fevru-
arie 12 li s-aŭ dat cartea domniei me-
le de stăpînirea moşiei lor Pocreaca, în
cuprindătoarele hotară arătătoare anume
după cum mai pre larg vă veţi pliro-
forisi dumnevoastră din aceiaş carte ce
este la dînşii, să scrie şi să porunceşte
ca întocmai după aceiaş urmare să'i
inputerniciţi pe jăluitoarii răzăşi a'şi stă-
pîni moşia lor întru toate hotarele ei
spre aşi lua venitul din toate fără de
nici o supărare despre orîndatorul păr-
tei de moşie a mănăstirei Galata, supu-
ind dumnevoastră şi pe toţi lăcuitoarii

străinii ce vor fi lăcuind pe moșia răzășilor a'și urma datoria lor către răzășii moșinași; și puind la cale liniștita stăpânire a jăluitoților fără de nici o supărare despre nimeni. Să trimeteți și către d-lui vel Logofăt înștiințare de urmarea poruncei.

1818 Martie 10.

Vel Logofăt.

s'aū școs din condică.

1827 Septemvrie.

Documentele de la pagina 229 și până aice, le am publicat dupre nișce copii autentice, a căroră credință o putem adevveri la ori și ce întrebare.

Th. C.

**Cu mila lui Dumnezeu noi Mihail Costantin
Suțu Voevod, Domn țarei Moldovei.**

Din ceasul ce dumnezeasca pronie bine aū voit de ne-am suit la domnescu scaun al aceste țări a Moldovei, cugetul nostru aū fost și este de-a pururea cu purtare de grijă spre odihna și liniștita petrecere a tuturor supușilor locuitori ai acești țări ce ni s'aū încredințat, și ai vedea în cea mai întărită și folositoare pentru dînșii stare, din care este cea mai înt'ia laudă și fericire a patriei. Drept aceea datam domniea mea milostivnică ascultare și la jaloaba ce ne-aū dat locuitori Botoșăneni arătând acea învechită

a lor slobozenie și ne suparată odihna ce moștenesc de la strămoșii lor din vremea descalicăturii acestui târg, ne fiind suparați nici cu o dare pentru casele, dughenile și alte zidiri ce au avut și au pe locul câte fiște carele au avut cuprins supt a sa stăpânire, fiind vatra târgului domnească, și dintr'un început ne dată nimăruî. Și pentru ca nu cumva după vremi să se tulbure odihna lor, cu vre-un chip în protiva acei până acum nestrămutată păzită rindueală. Au făcut cerere ca să le întărim și domnia mea spre în veci, a se păzi privilegiile ce au avut de la strămoșii lor. Care jalubă a lor cercetându-o domnia mea și încredințându-ne că târgul acesta Botoșeniî dintru început domnesc au fost, și nimăruî până acum n'au fost dat, și fiind că și privilegiile pământului întăresc slobozenia acestora, precum condițiile divanului adevăresc, că din întâmplările vremilor de multe ori pustiindu-se târgurile, și luminații domni ca să se lăcuiască iarăși la loc, au dat cărți deschise de obștie cu hotărîre ca ori cine va veni să lăcuiască la târguri, să fie volnici a'și face case și dughene, și locul să rămăe a lui de istov. Și după puterea acelor luminate cărți ce s'au dat de obștie, au rămas locul al lor, și rămân și vânzările de la unul la altul iarăși temeinice și stătătoare; și atât vinzătorul cât și cumpărătorul nu rămîn îndatoriți cu vr'o dare stăpânului țării pentru loc.

Milostivindu-ne dar domnia mea, n'am trecut cu vederea rugămintea târgoveților de

Botoșeni; ci iată prin acest al nostru domnesc hrisov îi miluim domnia me și le dăm danie vatra târgului Botoșeni, pe care au case i dugheni, cum și locuri slobode care din înțimplări au ramas fără zidiri, câtă până acum nu este dată nimăru, afară de locul ce cu osebite hrisoave de mai înainte este lăsat pentru vânzarea vitelor, ce se numește târgul vitelor, și afară de locul Mănăstirei sf. Neculai din Botoșani, ce este dat acestei mănăstiri, fiind loc slobod; și hotărîm ea după cum până acum au fost nesuparați nici cu o dare pentru locul caselor i a dughenilor, asemenea și de acum înainte târgoveții din Botoșeni creștini și alte limbi ce vor fi lăcuiitori, de cătră nimine nici cu un fel de chip, ori și sub ce nume, să nu fie suparați nici cu o dare, pentru locul caselor i a dughenilor, i a locurilor slobode ce va avea fiește carile, și să fie slobozî și ne opriți a stăpâni vatra târgului, și a face cu locurile lor ori și ce vor vre, ca cu a lor drepte ocine, asupra căriea danie spre deplină întărire a stăpânirei, li s'au dat domnescul nostru hrisov acesta întărit cu a noastră domnească iscălitură și pecete ca să le fie lor și urmașilor lor moștenitori, uric neclintit și nerușuit nici o dinioară.

Și spre aceasta este credința a însumi domniei mele noi Mihail Costantin Suțu Voevod, și credința a einștiți și credincioși boerilor domniei mele d-lor Ioan Cantacuzino vel Logofet de țara de jos, Iordachi Ghica vel Logofet de țara de sus, Costin Catargiu vel vornic, Costantin Greceanu vel vornic, Iancu Razul vel vornic, Teodor Baluș vel vornic,

Grigoraș Sturza hatman, Anastasie vel postelnic, Iordachi Roset vel visternic, Iordachi Negrea vel agă, Manolachi Dimachi vel spatar, Iordachi Sturza vel ban, Costachi Manu vel comis, Iacovachi Arghiropulu vel camaras, Iordachi Mavru vel căminar, Vasile Lăcusteanu vel paharnic, . . . vel sardar, . . vel stolnic, și credința tuturor boerilor noștri a mari și mici.

Poftim dar domnia mea și pe alți frați luminați domni cari în urma noastră vor fi la domniea acestei țări ca asemenea să întărească dania și mila ce am făcut cu locuitorii orașeni din Botoșeni pentru a domniilor sale vecinică pomenire. Scrisus'au hrisovul acesta la scaunul domniei mele în orașul Iași, întru întâia domnie a noastră, la Moldova, la al doilea an a domniei noastre, de boerul nostru Costandin Ursueanu logofăt de taină.

La anii 1794. Noembrie. 8.

(L. P. mari).

(Iscălit) Noi Mihai Suțul Voevod.

Cantacuzin vel logofăt procitoh. Iordachi Treti logofăt procitelnom; s'au trecut în condică: Matei Costin condicar.

Hrisovul acesta scris pe pergament în lungime de 42 centimetre și în lățime de 58 centimetre se află în proprietatea mea. Hrisovul acesta este de observat în privirea privilegiilor vechi ale trgoveților de Botoșeni.

Th. C.

Cătră slăvita obștie a pre cinstiților Boeri pământeni.

Strimbătatea ce au făcuto măria sa Vodă filor mei, luându-le din așezarea lor părințască Pribestii mai tot locul de hrană, ce prin moștenire de la moșii și pre strămoșii lor, cu drepte cumpărături din megieșitele moșii Popesții și Pocreaca, cu bună credință și prin pacinică și îndelungată în vechime stăpînire s'au stăpînit, lipite fiind de hotarul Pribestilor, și cu parte de codru, aleasă și stălpită, analoghisită fiind cătră aceleși cumpărături din câmp, supt cuvînt că ar fi moșie domnească. Este într'adevăr o strâmbătate ca aceea care nu s'au pomenit în pămîntul acesta, nici să află o asemenea pildă.

Această strâmbătate strigă până la ceriū, pentru că s'au călcat cele mai sfinte pravile și dreptăți a proprietății, adică a dreptei averi a copilașilor mei, fiind de baștină a lor strămoșască, pravilele obștiei cari de a pururea în toată lumea cu sfințenie s'au păzit. Dreptăți sfinte carile în tot locul și în toate veacurile s'au respectat, apărîndu-se averile oamenilor, și ocrotindu-se baștinile moșinașilor, carile aceste toate le voiū dovedi cu cele mai luminoase dovești, adunate din giudecățile divanului pămîntesc, ce după vreme au urmat la asemenea pricină.

Să privească slăvita obștie a D-voastră pre cinstiților boeri cu sufletească durere cătră o văduvă care să spală în toate zilele cu lacrimile sale, pentru această cumplită strâm-

bătute ce s'au făcut fiilor săi, și să dea credare că ca o parte slabă ce sunt, nu pot ave nici îndestulă putere de cuvînt, nici îndestulă istețime de minte, ca să pot parastisi cu scumpătate pricina, ci pre cât au putut a mă sluji mintea, urmează într'acest chip.

Știut este la toată boerimea că casa și familia copiilor mei, este una din vechile familii Rusătească, și că moșia lor Pribeștiu de la ținutul Vasluiului este din vechile vremi așezare rusătească, încheată nu numai din întreg hotarul trupului moșiei Pribeștiu, ce și din alte drepte cumpărături, părți din megieșitele moșii răzășești Popești și Pocreaca, cumpărături legiuite, prin uricele vechilor domni, a câte-va părți din câmpu, și cu analogul lor din codru, precum dovedesc vechile documenturi, carile să află încă la această casă, pentru că multe, din întâmplările vremurilor, s'au prăpădit, precum să dovedește dintr'un uric al domnului Vasile Vodă din 7148 Sept. 18, când stăpînul de atunci a Pribeștilor anume Fortuna comis au mărturisit prin giurămînt înaintea domnului și a sfatului său, că multe din scrisori s'au prăpădit și precum iarăși să dovedesc vechile documenturi a părților din hotarul Popești și Pocreaca, din uricul domnului Iliș Alexandru Voevod din 7175 Februar 24, când stăpînul de atunci a Pribeștilor au aratat înaintea domnului și a sfatului său, câte-va zapise de cumpăratură din Popești și Pocreaca, de la nepții lui Ișac răășii de Popești și Pocreaca, dintru care

aceste urice desăvirșit să dovedește o învechită prin moștenire din neam în neam pacinică și neclintită stăpînire, încă din cei mai dinainte de Furtuna comis, și următorii lor stăpînire fără de contenire de la Furtuna comis, ginerile său Buhuș, trei logofăt și în urmă la Darie spatar, și în urmă la Costul crucer, și în urmă la vornicul Iordache Roset, și în urmă la fiul său Stefan Roset vel logofăt, și în urmă la fiul său Vasile Roset vornic, și în urmă la fiul său Ioan Roset comis, soțul mieu de la care aș trecut la moștenitorii săi, fiii mei până în anul trecut, când fără de nici o cercetare și fără nici un cuvînt de dreptate, i s'aș luat de pre strămoșasca lor stăpînire, de măria sa Vodă.

Pre slăvită obștie a dv. pre cinstiți boerî, cu toate că eu socotesc că mie îmi este de prisos a arăta încungiurările aceștii cumplite strîmbătăți, pentru că sînt tuturor știute și nu este patriot fără durere, care să nu mă căineze și pe mine și pe fiii mei, pentru această strîmbătate, dar eu iarăși mă voiu îndeletnici a arăta Dv. încungiurările strîmbătății pre cît este la putința unei văduve, și pre cît am putut a mă lumina și eu de la alții.

Pre slăvită obștie a Dv. pre cinstiți boerî, este de mare mirare cum măria sa vodă, pe arătarea unui singur boeriu din cei mai tineri, carile mult s'aș strădănit cu mintea și cu condeiul, spre a ideisi pre înălțimea sa, că moșier Popeștii și cu cele lalte înturlucate hotare a ei, ce sînt arătate prin multime de

urice vechi au putut da crezare că ar fi moșie domnească, și cum singur același boeriū au putut însuși a înființa în cugetul său o idee c'ar fi acolo moșie domnească, cînd uricile domnilor vechi dovidesc, că din cea mai învechită vreme, nici odinioară aceasta moșie n'au fost domnească ce au fost a moșinașilor vechi curgători de pe Tăutu logofăt, și în sfîrșit cum același boeriū au putut prin ritoricestile sale cuvinte, și cu multă luptă a cugetului său, au talmăcit în tot chipul uricile domnilor, și a prihănit sfințenia lor, și a sfărma toate vechile documenturi a răzășilor, și a alcătui singur feliuri de feliuri de puneri înaintea, spre întunecarea răzășilor, și în sfîrșit au alcătuit singur anafora, de care eū sunt încredințată, că prin șfială boeriū au iscălit, iar cugetile lor, nu mă indoesc, că sînt neprihănite lui Dumnezeu.

Deci după ce mărirea sa vodă au luat moșiea Popeștii și Pocreaca de la răzeși care de atîta învechită vreme le stăpînesc, au luat și toate părțile strămoșăștilor cumpărături a copilașilor mei, pre carile le au din veacurile învechite, din trupurile arătatelor moșii Popeștii și Pocreaca, ce sînt alătura cu Pribeștii pe din sus, precum dovedește uricile vechi din 7148 Sept. 13 a domnului Vasile Vodă, cînd la acea epohă urma pricină de hotar între Popești și între Pribești, și prin mărturia de oameni bătrîni megieși, cari rădicînd cu sufletele lor s'au îndreptat hotarul între Pribești și Popești, precum dovedește uricile din 7175

Fevr. 24 a domnului Iliș Alexandru VV. cînd spatarul Darie aŭ arătat multe zapise de două părți, cumparate de la nepoții lui Isac, din hotarul Popeștilor și Pocreaca, asemenea și alte documenturi vechi, toate acele părți de cîmp, după ce le aŭ luat mărirea sa Vodă de la moșinași fiii mei, le-aŭ luat și partea analogului din codru, pe care cu bună primirea răzeșilor și prin hotărările divanului pămîntesc, cu căți-va ani mai înainte, să diosăbise și să stălpise la fundătura codrului, în capătul moșiilor Popeștii și Pocreaca, numindu-se locul Poenile, precum și astăzi locul își are numirea sa întocmai, după cum glăsuesc și vechile urice a răzeșilor, întăritoare acei din învechime urmată stăpînirea lor, pe satul Popeștii și cu silește Pocreaca, și cu Trestieana și cu Prisăcile, și Poenile ce sînt la obârșiea Vasluiului.

Apoi după ce mărirea sa Vodă, pe lingă părțile cumpărăturilor din cîmp, aŭ luat și părțile din codru acele alese și stălpite cu voea răzeșilor din fundătura codrului, spre a închide toată jalba din partea mea văduvei și din partea copilașilor mei, aŭ dat'o la mănăstirea Rîsca prin îndemnarea, sirguitoriului boeriu spre a porni jalobă cum-că nunita moșie Popeștii și cu siliștea Pocreaca și cu Trestieana și cu Prisăcile și Poenile ar fi acolo înfundătura codrului, toate aceste cuprinse la locul acela unde odinioară era locuința dobitoacelor sălbatice. Și de vro 25 sau 30 de ani rîrindu-se codru s'aŭ făcut oareș care locuinți

de puținii oameni și biserică, pe care loc l'au dat mănăstirei pentru că au arătat egumenul o copie de uric din 7068 Aprilie 13, de la Alexandru W. Lăpușneanul, cum că unul din curgătorii din Tăutul logofăt anume Lupul paharnicu arătându-se haină cătră stăpînire s'au confiscăluit luându-se moșia Popeștii și Poceaca și Treștiana cu Poenele și Prisăcile de la obârșia Vasluiului, pe cari le afierosește la mănăstirea Rîșca, care acest uric de la epoha lui de aū fost bun sau de aū fost rău, poate să giudece slăvita obștie că acel cumplit domn fiind pătimaș la sufletul seū, și vârsătorii de singe, aū tăet, aū injiunghiat și aū omorît 47 de boeri într'o zi, a căroră tuturor trebuia să se confiscăluiască averile, și astăzi să fie ori a coronei ori danie la alții; însă slavă lui Dumnezeu, sistema pămîntenilor boeri, astăzi și din nepomenit vechii stăpînesc pe strămoșăștile lor nestrămutate averi; aū mai arătat egumenul altă copie de uric din 7078 Iulie 6 de la tînărul Bogdan V V. fiul numitului Alexandru V. V. carile aū domnit fiind în vrîstă de 18 anî, întăritorii uricului tătînisău, și alte copii de uric de la Vasile V. V. din 7151 Octomvrie 18, prin cari să cuprînde că la acea epohă sau giudecat mănăstirea cu curgătorii din Tăutul logofăt, pentru Popești, și domnul Vasile V V. vedînd acele două urice mai sus arătate, dice că s'au dat remas pe Hermeziū cu neamurile și întărește ca mănăstirea să ia în stăpînire satul Popești, cu Trîstieana și cu Poenile

fiindule danie și miluire, apoi de la epoha din anul 7068 și până la anul 7151 de au stăpînit mănăstirea sau n'au stăpînit, mai ales pentru că vremile de la acea epohă, eră cumplite și în bătăliile neconținute și vrăjbele domnilor necurmute, precum se arată în hronografurile Moldaviei; iar în urmă că mănăstirea n'au stăpînit este luminoasă dovadă cele din urmă urice a răzășilor, precum uricul însuși a aceluiași domn Vasile Vodă din 7155 Mai 12, dovedește cumpărăturile ce au făcut Isac din Pribești, din trupul moșiei Popești și Pocreaca, de la curgătorii urmași din Tăutul logofăt, care acest uric la anul 7227 Februar 27, înfășându-se de cătră Costul clucer, la giudecata ce au avut înaintea domnului Mihai Racovița W. și a sfatului său, cu un Vasile Darie, pentru părțile din Popești și Pocreaca, după ce s'au vădut sfîntenia lui, a uricului, i s-au întărit și i s-au dat toate dreptățile, iară acum tinărul boerit nu numai celelalte urice a răzășilor, ce și însuși acest uric au vrut al prihăni zicînd că ar fi adaos veleatul și că ar fi fost 7150 și s-ar fi făcut 7155, adăogându-se numărul de 5, însă cum mai înainte de un veac, și mai bine s-au giudecat și s-au vădut sfîntenia și ne prihănirea veleatului acestui uric adecă la 7227, și osăbit cum să află și în scrisorile Pribeștilor talmăcirea lui mai veche de 100 de ani cu veleatul asămine, deci acel ce au cutezat ai sminti și al prihăni va da samă înaintea lui dumnezeu, iată și altă dovadă la 7148 Septemvrie 18 însuși același

domn Vasile W. giudecă pe Grigorie Hermeziu cu stăpîntorii Pribestilor pentru dispărțirea hotarului, și nimic nu se pomenește de mănăstirea Rîșca. Iată și altă dovadă la 7144 Noembrie, Hermeziu vinde un loc de prisacă din hotarul Popeștilor unui Petrișor aprod. Cum dară mănăstirea dacă era stăpîntoare Popeștilor ar fi putut îngădui căci la 7144 April 14 același domn Vasile W. întărește stăpînirea lui Petrișor pe locul acel de prisacă ce l'au cumpărat de la Hermeziu.

Apoi însuși același domn Vasile V V. arată pe Grigorie Hermeziu prin uricul mai sus arătat din 7155 Mai 12, îl arată cu aceste cuvinte, că Grigorie Hermeziu cu giupăneasa lui Candachia a cărie arată anume spița a neamului că se trage din Tăutu logofătul, zicînd că au vîndut lui Isac de Pribestî satul Popeștii și altă siliște lângă acelaș hotar anume Pocreaca, și altele, și unu locu de prisacă din sus de mănăstirea Trestiana în Poiană de asupra Vasluețului, cu toate aceste măcar că titlul învechitei paciniceî stăpînirii întru nimica nu mă îndatorește, nici pre mine nici pe fii mei, nici pe megieșii răzăși, a da întimpinare și doveđi. Dară spre pliroforica slăvitei obștii a boerilor pămîntenî, am socotit din pont în pont, a anerisi anaforaua și întărirea ei, prin care mă văd osândită. — Iul te-meiu prin care întărirea do mnească surpă dreptățile răzășilor și a me, este difăimarea scrisorii lui Hermeziu de la 7152 în cari arată răscumpăratura sa de satul Popeștii

de la mănăstirea Rîșca, dîcînd că nu are tărie, dacă nu este carte de giudecată domnească prin care să dovedească răscumpărarea aceluî sat, satul zapis de vîndare din partea mănăstirii, și urmează mărturia aceasta ce însuși Grigorie Hermeziu face spre favorul său, urmează zice a se socoti ca o hîrtie albă și netrebnică.

La aceasta cu umilință fac întimpinarea următoare, această scrisoare făcută mai înainte de 182 ani, negreșit că ar fi avut dovedile sale de răscumpărarea Popeștilor de la mănăstirea Rîșca, aș prin carte domnească, aș prin zapis de vîndare din partea mănăstirei, și nu'î îndoială că ar fi fost acest fel de documenturi, carile urmează a fi pierdute precum și alte multe drese doveditoare dreptăților noastre, după cuprinderea unui ispisocu al domnului Vasile V. V. din 7148 unde zice ritos : că comisul Furtună aș giurat înaintea Domniei sale și a tot sfatul, că aș pierdut multe din drese, pe carile punctu D-lor velișilor boeri la anaforaua ce fac spre osînda me, arată cuprinderea ispisocului în alte cuvinte, iar pentru pierderea scrisorilor o trece cu tăcere, ca să poată înființa arătările D-sale de adevarate. Iar eu spre mai mare încredințarea dreptăților mele strigătoare : fac întrebarea următoare aceasta la 7151 domnul Vasile V. V. giudecînd pe Grigorie Hermeziul cu călugăriî de la mănăstirea Rîșca pentru satul Popeștii și dă rămas pe Hermeziu, și hotărăște că mănăstirea Rîșca să aibă a stăpîni satul Popeștii cu moară

cu mănăstirea Trestiana și cu Poenile pentru că le este dreaptă danie și miluire de la doi domni vechi, și Hermeziu să nu aibă a se amesteca nici o dinioară în veci; peste doi ani tot același domn Vasile W. întărește stăpînirea lui Pătrașcu aprod pe un loc de prisacă ce au cumpărat de la Hermeziu din hotarul Popeștilor, după glăsuirea ispisocului din 7153, cum dară putea răpi Hermeziu din mâinile domnului Vasile W. o întărire domnească asupra vînzării ce făcuse lui Pătrașcu aprod, cînd însuși domnul acesta giudecînd cu doi ani mai înainte, (precum am zis cu călugării de la Rîșca) l'au dat rămas, și stăpînirea Popeștilor și cu tot locul ce este împregiurul lor o au legiuit a fi dreaptă a mănăstirii ocină. Iată dară că viderat să înțelege, că răscumpărătura lui Hermeziu a satului Popești de la mănăstirea Rîșca s'au urmat în cursul acestor doi ani, din mijloc prin știrea și întărirea însuși a domniei, că nu putea stăpînirea să uite așa de curînd hotărîrea sa, și neapărat urma a fi și zapisele de vînzare, și întăritura domnească asupra cumpărăturii acestia, carile din răzvrătirea vremilor s'au perdut; această paratirisire ce o fac mai sus, socotesc că este temelnică, și din păcatile mele, s'au trecut cu videra de către giudecătorii pricinii acesteia.

„Temeiul al 2-lea în cari la întărirea domnească razima osînda mea este aceasta, zicînd pentru acest vicleșug urmat prin aceste hirtii de Hermeziu și cu Isaac de Pribestî, ar fi luat și altă descoperire, din dovezile însem-

„nate pentru că la 7154 se văd trași în giu-
„decată, Hermeziu și Isac cu carte de soroc
„a domnului Vasile W. după jalba lui Patrașc
„aprod ce cumpărase locul de prisacă de la
„Hermeziu, cu zăpis arătat din 71 . . poron-
„cindu-lui Isac de Pribești prin soroc arătat mai
„sus, să aducă și ispisocul Popeștilor“ pricina
fiind că acel Hermeziu mai înainte de vînda-
rea Popeștilor. a fost vîndut acel loc de pri-
sacă lui Pătrașc aprod, și pe urmă împreună
cu Popeștii l'aŭ vîndut acel loc de prisacă
și lui Isac de Pribești, cum dovedește is-
pisocul arătat din 71 . . și pentru aceea se
gîlcevea amîndoi cumpărătorii aceluï loc de
prisacă ; însă să vede că n'aŭ eșit în giudecată
ci aŭ făcut înscris învoeala cari este arătată
la numărul, 14 să stăpînească Patrașcu aprodu
acel loc de prisacă. Dintr'această învoeală s'ar
descoperi și mai mult vicleșug, urmat cu fa-
cerea aceluï hrisov de vîndarea Popeștilor,
căci nici o pricină alta n'ar fi mai silit pe I-
sac de Pribești să pieardă acel loc de prisacă
din cuprinderea ispisoculuï, ci numai ca să nu
iasă la iveală acel ispisoc, carele prin sorocul
arătat se cerea de domnul Vasile W. temîn-
du-se ca să nu se vădească vicleșugul urmat
cu facerea aceluï ispisoc, pentru că era apro-
pieată vreme de cînd se giudecase cu mănăs-
tirea pentru satul Popeștii, și ca niște aco-
litori, iarăși domnul Vasile W. iaŭ dat rămași,
iar acel vicleșug cu cari aŭ apucat acel is-
pisoc pe pămînt străin, l'ar fi meșteșugit în-
șălând domnia într'acest chip, că adică acel

sat Popeștii l'ar fi avut de împărțeală din ispisocul de la domnul Petru Vodă cum s'au arătat, fără să pomenească de judecata ce au avut cu mănăstirea Rîșca, saū că l'au răscumpărat, precum mărturisește prin scrisoarea ce s'au arătat, și cu acest chip ar fi violenit domnia. De ar fi apucat acel ispisoc alcătuit între dînșii, adecă unul vinzînd acel sat, și altul cumpărîndul, ca să apuce document pe pămînt strein, și iată că o scrisoare pre alta să mărturisesc, și rămîne căzut și acest ispisoc de toată credința lui, ca o hărtie cu înșălăciune dată, care viclesug și însuși Bogdaprosteștii l'ar fi cunoscut după vreme, și l'ar fi mai adausă si ei, cu plastografia ce ar fi făcut veleatului acestui ispisoc, înmulțîndu vremea, și făcîndul în urma judecăților urmate, cum s'ar descoperi din soroc și învoială însămnată, precum se arată pre larg prin anafora, și că acestu putredu și nedreptu temelii ar fi stăpînit acea cumpărătură,, a lui Isac „de Pribești pe satul Popeștii a mănăstirii „Bîșca, precum și aceștia întemeindu-se pe „aceste nedrepte lucrări, rămân căzute din „toată dreptatea, nu numai ei, ci și orî care „alții de se vor fi făcut niscaiva răsluiri a „cestui pămînt, pe temelii acestor vicleane „scrisori, și orî ce hirtie de vinzare saū schim- „buri și hotărîturî lucrate în numele lor, ră- „mîn surpate, fiind pe nedrept cuvînt, iar chi- „pul cu care acest neam de oameni. au „stins a lor stăpînire pe drept pămîntul dom- „nesc, este aceasta că după ce scrisorile nu- „mitei mănăstirii s'au răzlețit de la casa ră-

posatului logof. Ștefan Roset, precum se arată prin anafora și „au pus stăpînire pe numita moșie Popeștii, au poreclit și locul domnesc Popeștii și Trestiana și Pocreaca, adică o parte din capătul din gios Popeștii și mijlocul până la hotarul Popeștilor, mănăstirii l'au poreclit Trestiana și Pocreaca, cari urmare este cunoscută pre adivărată dintr'aceasta, în-tăi că în minile lor nu s-au văzut alte hărtii lucrătoare de cît numai Popeștii mănăstirii pe care din' vremi în vremi, au pândit nedreptul chip ași întemcia vecinica stăpînire. Al 2-lea de la ispisocol Domnului Vasile W. cuprinzătoriu de giudecata mănăstirii Rișca cu acel Hermeziu, cînd s'ar fi cunoscut de acolisatoriū de Popeștii mănăstirii, și până la ispisoacele domnului Racoviță W. se vād trecuți 75 de anī, în care vreme acest pămînt ar fi fost cunoscut domnesc, precum domnul Racoviță W. ar fi mărturisind, și viderat să discopere că Isac de Pribești, de luase cu vicleşug stăpînirea pe moșiea mănăstirii, dar pe acel pămînt domnesc n'au cutezat într'acea vreme a se arĕta cu stăpînirea pe dînsul, fiind că neapărat era cunoscut domnesc, pentru rășlulia la ce cu danie se făcuse din mărimea acestui loc cătră numitele mănăstiri“.

Iată întimpinarea mea și la al doilea te-meiu unde au răzămat mărimea sa vodă osîndirea mea. De mirare este cum s'au găsit o așa idee și tălmăcire ne înființată, spre a mă depărta pe mine și pe răzăși din ohavnica și strămoșasca stăpînire a noastră asupra

a tot satul Popești. Cartea domnului Vasile W. de soroc din 7154, prin care sorocește pe Hermeziu și pe Isac ca să vie la giudecată după jalba lui Pătrașco aprod, ce cumpărase locul de prisacă de la Hermeziu cu zăpis arătat din 7145, poroncinduisă lui Isac ca să aducă și ispisocul Popeștilor. Să fiu ertată de cătră măriea sa vodă, nu este precum o talmăcesc prin anaforaua întărită de cătră măriea sa vodă nici să vede cel mai mic vicleșug în aceasta, prin cari să ispitește a învinovăți pe mine și pe răzeși, căci pricina curge într'acestaș chip :

Grigorie Hermeziu vinde la 7145 un loc de prisacă cu poiană de fân, din trupul moșiei Popești, după ispisocul ce avea de la domnul Petru W., drept 20 galbeni; la 7151 Grigorie Hermeziu trage pe călugării de la mănăstirea Rîșca înaintea domnului Vasile W., pentru satul Popești, pretenderisindu-l ca pe o dreaptă ocină, și călugării înfătoșînd ispisocul domnului Alexandru și Bogdan W., că lor le este danie și miluire; să dă rămas pe Hermeziu, așa dar să înțelege viderat că mănăstirea Rîșca luînd tot satul Popești au luat neapărat și prisaca ce vînduse Grigorie Hermeziu lui Pătrașcu aprod; pe urmă la 7152 răscumpără numitul Hermeziu de la mănăstirea Rîșca satul Popești, drept 140 galbeni luați de la Isac imprumut, dîndu-i să stăpînească acel loc până îi va da bani; apoi la 7153 tot domnul Vasile W. întărește stăpînirea lui Pătrașco aprodul, pe locul de prisacă ce cumpărase de la Hermeziu la 7145, și aceasta să vede că au fost după

cererea lui Pătrașcu, privind că Grigorie Hermeziu cu adevărat au răscumpărat de la mănăstirea Rîșca satul Popeștii, și după tot cuvîntul dreptății urma a-și stăpîni locul de prisacă ce cumpărase de la Grigorie Hermeziu, din a căruia stăpînire au fost depărtat din pricina mănăstirei Rîșca; așa dar mergînd Pătrașcu să stăpînească, Isac de Pribestî nu l-au îngăduit, fiindu-i hotar aceluî sat întreg tot zălogit pentru 140 galbeni, precum s-au aratat mai sus, pentru care pricină jăluindu-se la domnul Vasile W., s-au sorocit ca să vie atît Hermeziu cît și Isac la giudecată, poruncindu-se ca să aducă și ispisocul cu carele cumpărase satul Popeștii, cari nici l'au avut, fiind că până atunci nu cumpărase satul Popeștii, ce numai îl stăpînea ca pe un amanet ce îl avea în mână spre siguranța a 140 galbeni, ce împrumutase pe Grigorie Hermeziu, cînd atunce până a nu veni vadeaua puse ca să se judece, încredințînduse cum că cererea lui Pătrașcu fiind împuternicită cu toate dreptățile, ca un adevărat stăpîn și cumpărătoriu ce au fost, cu nouă ani mai înainte acestuî loc de prisacă și cu poiana din fin din hotarul Popeștii, (precum însuși și Hermeziu au mărturisit) s'au învoit între dînșii ca să stăpînească acest loc Pătrașcu aprod, după zapisul său de cumpăratură și dreptățile sale cele netăgăduite; așa dar care vicleșug se vede uneltit și pe ce temelu atît anaforaua cât și întăritura domnească defaimă nevinovăția lui Grigorie Hermeziu, lui Isac, și a tot neamul Bogdaprosteștilor, fără

numai cu chip curat a fantasiei și cu o răstălmăcire a ispisocelor, prihănind sfințenia lor, prin care toată averea stătătoare a Moldaviei astăzi se ocrotește, cinstindu-se dreptățile fiește căruia moșinaș ce are asupra averii sale, în cît ne-au făcut și plastografi la veleatul ispisocului a domnului Vasile W. din 7155, zicând că veleatul lui fiind din 7150 i-am fi adăugit cu un estu, și l'am făcut 7155, iară eu spre dovedire netăgăduită a curățeniei noastre, punind înainte următoarele dovezi: I-a Dacă ispisocul lui Vasile W. ar fi fost cu veleatul 7150 iar nu 7155, negreșit trebuie să fie arătat și anerisit prin ispisocul din 7151, cînd s-au giudecat mărăstirea Rîșca cu Hermeziu și trebuie să se arăte, ca cu greșală, s'au dat acel ispisoc, sau să se eie de la răzeși.

2) Iată și altă luminoasă dovadă, a sfințeniei ispisocului de la 7148 până la 7152 era vel logof. Gavrițaș precum se dovedește din toate ispisocacele vremii aceleia, protocolindu-se pe atunce de logofetii cei mari cu numele lor înscris, (iar nu precum acmu numai vel logofet) iar de la 7153 - 54 - 55 și 56 au fost vel logofet un Todiraș, după cum să și vede într'acest ispidoc din 7155. Deci de ar fi fost plastografia noastră, precum ne învinovătesc, și letul ispisocului ar fi fost numai de 7150, cum de nu se găsește iscălitura lui Gavrițaș ci a lui Todiraș, iată dar că defaimarea ispisocului și învinovățirea noastră izvorăște numai și numai de la o răstălmăcire, și de la o ispitire lacomă spre dezbrăcarea unei văduve și a tot neamul răzeșilor, de dreap-

tă ocina lor. — Am și a 3-a dovadă a sfințeniei ispisocului acestuia și a nevinovăției noastre, asupra pontului învinovățirii de plastrografie: la 7227 se înfățișază acest ispisoc cu veleatul 7155, și se cunoaște de bun, și cum acum zic că am schimbat noi veleatul, lucru de mare mirare, adecă înțelepciunea slăvitei obștii a *D-voastră* prea cinstiților boeri, poate să giudece de unde izvorăsc toate acestea; — „temeiul al 3-lea prin care sîntem osândiți a pierde drepte moșiile noastre, „ar fi împărțeala boerilor Rusătești din 1765, „prin care însuși dumneavoastră, ci au apucat a „lua stăpînire pe părțile din Popoști, marturisesese că ar fi eșit răi, și se cuprinde atât „la anafora cum și la întăritura domnească, „că alte pricini n'ar fi fost de au eșit Popeștii „răi, decît numai fiindcă de la ispisoacele domnului Racoviță W. prin care să mărturisește „acest pămînt domnesc, și până la împărțeala „Rusăteștilor sunt trecuți numai 47 de ani. „Negreșit aceasta ar fi fost înpedecarea lor o „priți fiind de domnie, și dacă domnia în urmă „ar fi dat-o Rusăteștilor, ori acestui neam de „oamenî, ar fi arătat acum documenturi domnești, precum megieșii înfățișază acum danii „domnești de miluire“.

Și aceasta este un temeiú putred și o cuvîntare ce să închipuește numai de fantasmă, fără a fi umbră de adevăr; nu tăgăduesc că la împărțeala boerilor Rusătești, Popeștii au eșit răi, dar pentru ce urmase, socotesc și eu a fi întrebată ca să dezl. g. aporie și îndoirea giu-

decăței, iar nu fără a fi chemată la giudecată și fără a asculta îndreptărilor mele să fiu desbrăcată, cu depărtarea din dreptele mele moșii păgubind venitul lor de doi ani, și lăsând a fi cerșitoare pe drumuri, pe o mumă văduvă cu doi copii.

Popeștii au eșit răi, însă nu din pricina ce să zice: că adică au fost a mănăstirei Râșca, și că între Pribești și Popești ar fi fost loc domnesc, și că boerii Rusătești oprîți fiind de domnie a stăpâni Popeștii, *aflându se moșia aceasta zălogită la un Dinu Catargiu*, ar mărturisi împărțeala lor, că Popeștii nu sunt buni, dându-i spre despăgubirea moșiei Todireștii, ci au fost răi cu adevărat, împotriva împărțelei neamului lor, aflându-se moșia aceasta zălogită la un Dinul Catargiu pentru 125 lei, precum la aceasta am și dovețile viderate, carile spre pliroforia slăvitei obștie a boerilor pământeni, arăt că Vasile Darie sluger, fiul lui Darie spat. la 7228 au dat danie vornicului Iordachi Roset toate cumpărăturile ce au avut tatăl său spatarul Darie, de la răzășii de Popești și Pocreaca, și în urmă vornicu Iordache împarte acareturile sale fiilor săi, și vin Popeștii în partea lui Ștefan Roset fiind clucerii; după vremei Dinul Catargiu la 7249 au tras la giudecată pe, Ștefan Roset, fiind clucer, au arătat că Popeștii sunt zelog pentru 125 lei încă din 7206 luni, și să dă rămas pe Ștefan Roset, iar de va da bani, va ține moșia după danie, și la 7251 plătește acei 125 lei Catargiului, și primește zapisul de escoflisirea datoriei, și Catargiu îi

dă zapisele de zălogitură, și ispisocul de giudecată, și așa se fac Popeștii bunî, însă cu banî, iar nu după danie, iar răi au fost în acareturile vornicului Iordachi la împărțirea între frați, osăbit să află la casa filor mei și o mulțime de zapise de deosebite cumpărături de la răzășiî de Popești și Pocreaca și mărturiî hotarnice vechi de 100 de ani, și mai bine, pentru alegerea acelor părți de cumpărături și danie din Popești, și Pocreaca cu învechită pacînica stăpânire a casei Rusetesti, pe care nimene altul nu poate a le-o rădica, căci nu se află pravilă ca aceea. Dară eu toate aceste lăsându le de o parte precum și ispitirile tînărului boeriu, spre a alcătui spiță de la Tăutu log., lucru peste puțină, cum și zădarnicile strădanie a minții sale, mă îngrădesc numai cătră cumplita strîmbătate care au făcut măria sa Vodă mie și copilașilor mei, strîmbătate prin care s'au călcat, precum am mai arătat d-v. cele mai sfinte pravile și dreptăți a dreptei averi, pentru că li s'au luat averea lor pre strămoșască, călcîndu se obșeștile pravile a toatei lumî, pe cari împărații și domniî și stăpînitorii și boerii cu sfielă le păzesc, pentru că prin aceste se apără averile oamenilor și baștinele moșinașilor.

Spre dovada urmatei acestei strîmbătăți, îmi este mie îndestul să intrebuițez pilde din însuși cercetările divanului pămîntesc, asupra asemenea pricinî, când au venit cineva și au arătat cătră domniî greci, cum că s'ar fi găsit vre-o moșie domnească, și domniî rînduind să

se cerceteze prin divan de este intru adevăr moșie domnească, și bătrânii boeri făcând căzutele cercetări după ce s'au dovedit urmata stăpânire a moșinașilor răzeși, de la părinții și moșii lor, deapurure li s'au apărat pacinica lor stăpânire, și nu li s'au luat baștinile părințești, măcar de și n'au avut scrisori la mână, ci mai ales li s'au întărit și cu anaforale întărite de gospod, precum sunt mulțime in arhivele divanului pământesc, și spre pildă este anafora din anul 1786 Ghenar 16, pentru moșia Ivinteni, Cărnova și Cocioae din ținutul Orheiului, carile acei răzeși măcar de și n'au avut scrisori, ci numai niște zapise de vânzare, unul cătră altul carile nici nu era cuprinzătoare de tot trupul moșiei lor, însă sfatul divanului răzămându-se pe vechea lor stăpânire, au hotărât cum că o stăpânire învechită nici odată nu se poate sminti, și domnul Alexandru Ioan Mavrocordat Voevod, au întărit. Asămine și altă anafora din 1786 Mart 14, pentru moșiile Nemișeni, Gărmiceni, Buciumii, Căldariu, Răchita, Chirilenii, Turbenii, Stănjănenii, stăpânite de răzeși, fără de nici o scrisoare, dovedindu-se in divan, strămoșasca lor stăpânire, s'au hotărât că după vechiul obicei a pământului, o îndelungată stăpânire nu se poate strămuta, și că moșiile arătate nu pot a se lua domnești, pentru că este îndelungată stăpânire a lăcuiitorilor, cari iarăși s'au întărit de pomenitul domn.

Asemine și pentru moșiile Dumbrăvița, Cătășeni, Roșiorii, Găozeni, Roșcanii, Coșco-

dani și Bursuceni, de la ținutul Eșii și Orhei, iarăși prin cercetarea divanului, dovedindu-se îndelungată stăpânire a răzeșilor, li s'au întărit stăpânirea de către pomenitul domn, arătându-se că după vechiul obicei al pământului nu se pot strămuta din baștinile lor părințești și strămoșești. A doua dovadă că baștinile moșinașilor n'au fost nici o dinioară a coroni, nici n'au putut a se lua, iarăși mă voiți întrebuița din cele ce s'au tratărit prin divan, după vreme, la asemenea pricină puiind înaintea giudecătorilor boeri hrisoavele domnilor bătrâni, cari au stătut curândă vreme după Dragoș Voevod, prin carile se dovedesc dreptățile moșinașilor, cari au avut baștinile lor, precum se află o mulțime de urice a domnilor bătrâni, cari au cumpărat moșii pe drepti bani lor, de au înzestrat mănăstiri după cum Alexandru V. V. cel Bun la 6936, de când sunt trecuți 400 ani, au cumpărat moșii din ținutul Neamțului, din ținutul Sucevei, și din ținutul Eșii, și de prin alte ținuturi, de pre la stăpânii moșinași ce prin strămoșasca stăpânire le stăpânea în bună pace, și au înzăstrat mănăstirile sale Bistrița și Moldavița.

Asemene și alți domni au cumpărat moșii spre alcătuirea târgurilor, precum Stefan V. V. cel viteaz la 6999 și osăbit este o mulțime de urice a domnilor bătrâni, precum iarăși de la Stefan V. V. din anul 6995 și 7002 și 7010, precum și de la Petru V. V. din 7037 cum și de la alți mulți domni bătrâni, prin cari urice întăresc baștinile moșinașilor și

împărţelile bătrâne fără a se atinge cât de puţin de dânsule, precum asămine spre pildă se văd urice de la domnul Alexandru V. V. din 6932 Iunie 31, dat în tirgul Sucevei lui Lazăr şi Stanciului şi Costea, pe moşiile lor, unde este aşezarea lor satul Stroinştii, la obârşia Şomuzului, şi Zăhiringii şi alte multe sate cari să cuprind prin acelaşi uric de când sunt trecuţi 404 ani; alt uric din 6956 Iulie 15, a lui Petru VV, întărind lui Cernat pe lângă cumpărătura satului Petrileştii şi alte multe moşii zicând că au fost lui de baştină. Alt uric de la Ştetan VV. din 6991 întărind lui Ivan şi lui Toader Hurdugaş moşiea Obârşia pe pârâul Alb, unde le-au fost aşezarea lor şi Dănilaştii şi Ivăneştii pe Şacovăţ, asămine şi a altor moşinaşi alte moşii. Alt uric de la Petru VV. din 7091 pe giurăţate de sat de Răciuleştii pentru că au fost a Evdochiei şi a Greacăi, nepoatele Olenii, de baştină de la strămoaşele lor Ilca şi Maruşca cari şi strămoaşele lor, le-au avut de împărţală, precum asămine sunt şi alte multe urice de întăritură locuitorilor moşinaşi pe ocinile lor, răzământu se pe urmata lor veche stăpânire. — Iată dar deplină dovadă de obiceiurile urmate din veci şi până în ziua de astăzi, pentru apărarea dreptăţilor îndelungatei stăpâniri, şi nestrămutarea moşinaşilor din baştinile lor. Dar în sfârşit voi aduce şi această dovadă: La anii 7011 însuşi domnul Ştetan VV. cumpără moşie cu bani, alături cu moşiile răzeşilor Popeştii şi Poceaca, cu drepti bani săi şi le afierosăşte

mănăstirei Dobrovățului. Apoi dacă în vremea aceea n'au fost loc domnesc, căci de ar fi fost negreșit s'ar fi luat, și s'ar fi dat mănăstirii, cum dar au putut acum a să face domnesc, și cum tânărul boeriu au putut a înființa un lucru atâta de neînființat. Aceste dovezi eu nu le-am întrebuințat de aiure de cât din cele ce au tratărisit prin divanul pământesc, precum se vor arăta de față dovedile. A treia dovadă iarăși voi întrebuința din cele ce toată obștia preslăviților boeri, împreună cu preosfințitul mitropolit la anul 1817 au dat prin anafora înscrisă către domnul Scarlat Calimah VV. pentru locurile carile din vechiu au fost domnești: 1-iu locurile de pustiū, adecă ce nu s'au stăpănit de nime, și se află deschise; al 2-lea locurile de moșie dovedite cu numile lor, ce s'ar găsi cuprinse în scrisorile megieșitelor moșii, alăturate cu mărginirea lor, către acel loc. Al 3-lea braniștile domnești carile și acele în urmă sa'ū hărăzit de către domni, ce după vreme au stătut, și al 4-lea locurile târgurilor carile de acest fel de locuri de târguri deschise sau de Braniște sau de pustiū, de s'ar găsi, ar fi domnești, și s'ar lua, iar baștinile moșinașilor nici după obiceiul pământului, nici după așăzemăturile și ponturile divanului, precum sunt acele date de către boerii bătrâni ai pământului, cu obșteasca adunare la 1782 Fevruarie 19, după urmata pacinică și legiuită prin paragrafia stăpânirii a moșinașilor, nu se pot lua; pe cari așezăminturi și obiceiuri a pământului,

Însuși împărăteștile pravile le întăresc, cari aceste împărătești pravile din vechi s'au întrebuințat și păzit în pământul acesta, pe carile Alexandru Voevod cel Bun, mai înainte de patru veacuri, le-aŭ adus în pământul Moldovei și le-aŭ statornicit spre întrebuințare, precum s'au păzit și se păzesc întocmai, „însuși aceste pravile legiuesc că cele „păzite întru îndelungată încungiurare, de „mulți ani și primite prin obiceiŭ să păzesc „ca însuși legile cele scrise, precum se arată „la tomul I-iŭ, fila 32, cartea a 2-a, cap. 44, „și iarăși cap. 46, zice: trebuie întru toate pre- „cum și întru tâlcu'rea pravilelor a se lua „sama obiceiului țării și cum s'au hotărât de „mai înainte la asămieue pricină“, cari eu do- vada socotesc că îndestul am dovedit pricinile de mai sus arătate, cum aŭ urmat hotărârile de mai înainte, la asemenea pricină, și cap. 50 zice: că stăpânitoriul datoriu este ca să păzască obiceiurile ce s'au urmat a se păzi și spre încheiere a tot cuvîntul că baștinile moșinașilor nu numai după a pământului obiceiŭ precum s'au arătat mai sus, dar mai vîrtos după hotărârea sfintelor pravile, sub nici un cuvînt nu se pot lua, este canonu pravilicesc a așezămîntului, împărăteștile pravile pentru urmata pacinică stăpînire carte 56, titlul 3, canonu 4, fila 702, zicînd: că „orî moșiea bi- „săricească saŭ moșiea dreaptă împărătească „stăpânindu-se fără curmare în curgere de 40 „de ani, saŭ drept titlu saŭ fără drept titlu, „prin necurmata posesie să cîștigă și o va avea „posesorul statornică.“

Preslăvită obstie a D-voastră, precinstiților boeri, lacrămile mele a văduvei pentru o strîmbătate ca aceasta, ce s'aũ făcut copilașilor mei, luîndulise dreptele cumpărături de baștina lor prestrămoșască, mai tot locul de hrană a așazării Rusătești, vă îndatorește a vă fi milă și a privi cu durere, și a lua întru băgare de samă această a me plecată jalbă, căci o asemenea strîmbătate nici la o casă boerească nu s'aũ tâmplat, plecați-vă cu milostivire către copiii săraci de părintele lor, și le faceți dreptate, ca să li se deo moșioara lor, și să se șteargă cu totul pomenirea acestei strîmbătăți, care n'aũ curs din alta de cît din nedreptele arătări ce s'aũ făcut către măriă sa Vodă, până într'atîta în cît am fost urîtă înaintea ochilor măriiei sale, pentru că n'am contenit a striga dreptul copilașilor mei, și n'am contenit a mă tîngui.

Acest document fără dată, în care se arată de către d-na Rosetti toate asupririle ce le-aũ suferit, și pe care le-aũ supus Divanului Moldovei, prin această plînsoare, mi s'aũ dat spre publicare. Th. C.

Prea Înaltate Doamne.

După jalbele ce s'aũ dat înălțimei tale de curvioșiea sa arhimandritul Isaia egumenul sfîntei mănăstiri Rîșca, prin vechil sãrdarul Dîmitrachi Ioan, încă din trecutul an 1824, cu arătare pentru un sat Popești din obãrșiea pãrauului Vasluiului, și cu mănăstirea Trestiana cu moară,

într'același părau, cu prisăcile, cu poenile și cu tot locul, care sat fiind dat danie la mănăstirea Rîșca, de către fericitul domni Alexandru Iliș și Bogdan Voevod, s'au stăpănit de către mănăstire în curgere de 83 de ani, avându-și împreună și dovezile; iar după învălbirile vremilor perzându-și pe lângă dovezi și stăpânirea, s'au aflat acum stăpânindu-se de către un neam de oameni ce si zic Bogdaprosteșii, rugându-se că atât satul Popeștii cu toate hotarale lui, cât și scrisorile mănăstirei ce se află la dînșii, să se ție și să se dea la mănăstire, unde din început au fost danie de către pomeniții domni; după care jalbe prin țidula înălțimei tale ni se poroncește, ca adunându-ne la sfînta Mitropolie, să cercetăm cu amăruntul și cu lămurire să descoperim tot adevărul priciuei aceștia, în ce chip urmează, și prin anafora să facem cunoscut înălțimei sale. Decî în urmarea poroncei, în destule rinduri s'au cercetat pricina aceasta de față cu Bogdaprosteșii și avînd în privire și harta inginerească de starea locului, am văzut și toate scrisorile ce în jos să însemnează anume:

1). 7011 Octombre 6. Ispisocol domnului Ștefan Vodă, ce iaste întăritor hotarului mănăstirei Dobrovățului, carile la încungiuarea ce face acelui hotar, cu arătarea semnelor când vine despre acest sat Popeștii, zice: decî peste drumul dealului pe deasupra Dobrovățului și a Petroasei, până deasupra Vasluiului la un teiu mare, însemnat aproape de drumul ce vine de la Buciumi, până la mănăstirea Dobrovățului,

decî acel drum în gios spre deal la doi fagi însemnați aproape de drum.

2). 7068 April 13. Ispisocul domnului Alexandru Iliș Vodă, carele dănd danie acel sat Popeștii la mănăstirea Rîșca, zice: precum că domnia sa au binevoit și au miluit a domniei sale din nou hărăzită sfînta rugă mănăstirea Rîșca, unde este hram sfîntul Ierarh Neculaî cu acel sat Popeștii, în obârșiea părăului Vasluiului, și cu mănăstirea ce se numește Tresiana, și cu moara într'același părău cu prisăcile și cu poenile, care arest de mai sus numit sat Popeștii cu mănăstirea Tresiana cu prisăcile și cu poenile, au fost a Lupului paharnîc, feciorul Dionisiei călugăriței, nepot Tăutului și l'au perdut în vremea vicleniei sale cu alți vicleni, când s'au rădicat domnul asupra capului dumisale, când au și perit intru vinovațiile sale, și dar să fie sfîntei mănăstirii cu tot venitul neștrămutat nicî odinioară în veci, iar hotarul acelui sat, să fie despre toate părțile pe unde au apucat din veacu.

3). 7078 Iulie 6. Ispisocul domnului Bogdan Voevod, asămine întărind mănăstirei Rîșca, satul Popeștii din obârșiea Vasluiului, precum și domnul Alexandru Vodă, prin acel de sus arătat ispisoc.

4). 7091 April 12. Ispisocul domnului Petru Vodă întăritor hotarului mănăstirei Socola prin care arată semnele aceluiași hotar despre Buciumi zice: începând din movila Săranda din gura părăului Socolei, și de acolo pe marginea stuhului la drumul Buciumilor din gios

de podul Dancului, și de acolo drum spre Buciumi la deal în stîlpul de piatră peste pămîntul lui Ion a Staniî, și prin țărnișurile viilor Buciumilor, de acolo în drumul Pancului la piatră, și de acolo pe drumul Pancului în Poiana Hlincei Maraha până în obîrșiea Vasluietului la sîntina Cocî, i proci.

5). 7094 August 5. Ispisocul domnului Petru Vodă de întaritură lui Teodor monah pre prisaca ce au cumparat'o de la Agafia giupăneasa lui Maxin, ce au fost părcălab de Neamț, fiica Huhuleoae călugăriței Dionisieî nepoata, lui Toader logofăt, și strănepoata a lui Tăutu logofăt, cumi-au vîndut a sa dreaptă ocină și moșie, din urîșile sale ce are de danie de la răposatul Ștefan Vodă, o prisacă veche cu hotărările ce se cuvin ei, carele sunt în piscul Cornilor între Vasluiu și între Vasluet, până în virful Săcăturiî și cu amăndouă Săcăturile, și din părăul Vasluietului până în virful Săcăturilor și din părăul Vasluiului celui mare, și cu loc de moară până în Străminosul, și până unde le-au hotărît lor Carachizăl cel bătrîn și Georgie logofăt și Micul vîtav al Vasluiului; decî au vîndu'-o ea monahului Teodor drept 6000 aspri fără de cheltuială.

6). 7095 Maiu 8. Suret de pe ispisocul, aceluiași Petru Vodă întaritură tot aceluiași Teodor monah, pe vînzarea ce au făcut giupăneasa sora Agafî Maxineseî, fiica călugăriței Dionisieî Huhuleoae, nepoata lui Toader logofătul, strănepoata lui Tăut logofăt, a sa dreaptă ocină și moșie, din privileghiî ce au avut strămoșul ei Tăut logofăt, de la bătrînul Ștefan

Vodă, o prisacă veche cu hotarale ei din pîrăul Vaslușului până în virful Sacătorei, și cu amîndouă Săcăturile, și din pîrăul Vasluiului celui mare și cu loc de moară până în Străminosul până unde le-au hotărît lor Gheorghe logofăt și Carachizal cel bătrîn și Micul vataș, pe aceeași au vîndut-o monahului Teodor drept 500 galbeni tatărăști fără de cheltuială.

7). 7145 Mart 30. Zapisul lui Grigorie Hermeziu, ce dă lui Pătrașe într'această cuprindere: precum eu Grigorie Hermeziu seriu și mărturisesc, cu acest zapis al nostru cum am vîndut un loc de prisacă la sat la Popești la ținutul Vasluiului cu poiana de fin și cu pomi; sămnele sunt din sus de prisacă într'un carpăn, și din carpăn într'un ulm deasupra Glodului într'alt carpăn, și din carpăn, în margine și din margine în trei stejări, și din stejări în Vasliu, aceasta au vîndut-o lui Pătrașe, drept 20 galbeni.

8). 7148 Septembre 18. Cartea domnului Vasile Vodă de giudecata ce au avut cu Grigorie Hermeziu, răzeșii din satul Pribești pentru satul Popeștii de lângă Pribești, arătînd popa Grigorie Susanul și cu alți răzeși ai lor din Pribești, că acea bucată de loc este din hotarul Pribeștilor, iar Grigorie Hermeziu din Tăutești răspunzînd, că acel loc este din hotarul Popeștilor, decî domnia sa și cu tot sfatul au rînduit pe Ionașe vataș de au mers la Pribești și au strîns oameni buni, și așa au aflat cu sufletele sale, cum acea bucată de

loc iaste din hotarul Pribeștilor, și Grigorie Hermeziu nu are nici o treabă, alegînd acea bucată de loc de cătră Popeștii, ați pus și semne stîlp de piatră, în marginea luncii, iar alt stîlp de piatră au pus în marginea Dumbravei, la drumul cel săpat; iar alt stîlp au pus la drumul cel bătrîn, alt stîlp au pus în poiana cu persicii, alt stîlp au pus deasupra Giorgii în drumul lui Crăciun, alt stîlp în poiana lui Andrieș unde se sfășește hotarul Pribeștilor de cătră hotarul Dobrovățului, și de acolo în gios în stîlpul Tomei și până în puțul Ciobanului, și până în curmătură, iar Grigorie Hermeziul de cât au grăit înaintea domniei sale de toate au rămas, și tot au grăit deșărt. Decî popa Grigorie și cu alți răzăși ai lor s'au îndreptat înaintea domniei sale, și au pus și herăe în vistierul domniei sale 12 galbeni,

9). 7150 Fevuarie 8. Suret de pe ispisocul domnului Vasile Vodă întărind cumpărătura lui Pătrașc pe prisaca de la satul Popeștii, ce au cumpărat'o de la Grigorie Hermeziu, cu femeca lui Candachiea și cu fata lor cu Măricuța, zicînd: o prisacă la sat la Popești și cu poiana de fîn și cu tot venitul, ce este la ținutul Vasluiului, care au vîndut'o slugii domniei sale lui Pătrașc aprodul, drept 20 galbeni, să aibă a o stăpîni cu tot venitul.

10). 7151 August 18. Suret de pe ispisocul domnului Vasile Vodă, de giudecata ce au avut Grigorie Hermeziu cu călugării de la mănăstirea Rîșca, pentru satul Popeștii din capătul păraului Vasluiului, și cu locul de pri-

pregiurul lui, le iaste lor dreaptă ocină și moșie, iar călugării de la mănăstirea Rîșca așa au respuns dinaintea domniei sale, precum că satul acesta este dreaptă danie și miluire sfintei mănăstiri, de la Alexandru și Bogdan Voevod, precum au arătat și dresese lor, de la acii domni vechi. Decî D-sa și cu tot sfatul iaă judecat pre dânșii, precum că acel sat numit Popești din obîrșiea pîrăului Vasluiului cu moară și cu mănăstirea Trestiana și cu poenile, să aibă a stăpîni călugării de la sfînta mănăstire Rîșca, pentru că le este dreaptă danie și miluire, de la acei de mai sus pomeniți domni. Iar Grigorie Hermeziu și cu toate neamurile lui, să nu aibă a se amesteca la acest sat Popești, și cu locul ce este împregiurul lui, nici o dinioară în veci.

11). Zapis ca din partea lui Grigorie Hermeziu din 7152 în cuprindere: că el Grigorie Hermeziu scrie și mărturisește cu acest zapis al său, cum aă luat de la Isac de Pribești 140 de galbeni, bunî bani, iaă luat el Hermeziu cu femeea lui Candachiea, și iaă dat la mănăstirea Rîșca de au răscumpărat satul Popești de la obârșiea Vasluiului, decî ea să aibă a ține acest loc, până când îi va da banii, însă un zapis ce este la Isac de 60 de galbeni, să aibă a se rupe.

12). 7153 Iulie 7. Suret de pe cartea domnului Vasile Vodă, întărind stăpînirea lui, Pătrașc aprod, pe locul de prisacă ce au cumpărat de la Hermeziu, să aibă a stăpîni locul de prisacă și o poiană de fin, iar cui i s'ar păre cu strîmbul, să vie de față să stea înaintea domniei sale.

13). 7154 Noembrie 3. Cartea domnului Vasile Vodă de sorocul lui Pătrașc aprod, ca să aibă a soroci pe Grigorie Hermeziu și pe popa Mateiū și Petrișor, și pe Isac de Pribești, să vie toți de față înaintea domniei sale, și să aducă Isac și un ispisoc ce scrie lui, satu de cumpăratură siliștea Popești, ce au cumpărat'o de la Hermeziu.

14). Ghenar 23. Invoiala înscris între Pătrașc aprod și între Isac de Pribești precum Pavăl căpitan și Vasile Buznea și alții mărturisesc cu această scrișoare, cum să sfădea Isac de Pribești cu Pătrașc aprod din Iași, pentru locul de prisacă ce au fost cumpărat Pătrașc aprod de la Grigorie Hermeziu din Popești, de la Trestiana, mai dinainte au fost cumpărat Pătrașc, cum au mărturisit și Grigorie Hermeziu, deci ei s'au tomit și s'au invoit Isac, ca să-și tie Pătrașc aprodu locul cel de prisacă cu livadă de fin, pre unde sunt semnele acei poieni și a prisăcei.

15). 7155 Maiū 12. Suret de pe ispisocul domnului Vasile Vodă întăritor lui Isac de Pribești pe satul Popeștii din capătul pîrăului Vasluiului, zicënd așa: că înaintea domniei sale vind Grigorie Hermeziu și cu giupăneasa lui Candachiea, fata Nastasiei, nepoata Irinei Ghenghioaea și strănepoata Agafii, ce au fost fată Odochiei monahiei, și Odochiei nepoatei bătrânului Tăut logofăt și a lui Toader Pisar, și de a lor bună voe și au vindut a lor dreaptă ocină și moșie, din drept ispisocul lor, ce au arătat de la Petru Vodă, în vreme ce s'au împărțit strămoașa lor Agafia cu nepoții ei de frate, adecă cu Ionașcu Huhulea și cu surorile lui Magdalena

și Varvara, fiu Petrei Huhuhei, nepoți și stră-nepoți a bătrânului Tăut logofăt și a lui Toader Pisar, o siliște anume Popești în ținutul Vasluiului, din capătul pârâului Vasluiului, și altă siliște lângă același hotar anume Pocreaca, cu loc de moară întru același pârâu al Vasluiului, și cu loc de prisacă din sus de mănăstirea Trestiana, în poeană deasupra Vasluțului, și cu o prisacă care mai înainte a fost cum-p rat'o Petrișor aprod. Iar după aceea au răs-cumpărat'o Grigorie Hermeziu dintru același hotar, și au vîndut'o slugei domniei sale lui Isac de Pribești și femeii sale Tudorei și lui Ifrim Roșca și frățini său lui Stefan, drept 250 galbeni ungurești. Deci mai sus numitul Isac și nepoții lui, au plitit deplin acei bani ară-tați lui Grigorie Hermeziu și giupănesei lui, și li să întărește ca să aibă a stăpîni.

16). 7174 Maiu 5. Suret de pe ispisocul domnului Duca Vodă, ce este întăritor pe ho-tarul moșiei mănăstirei Socolei, carile la arăta-rea ce face sămnilor aceluși hotar zice: și de a-cole pe la capetele viilor Buciumului pe mu-che pîn la pârâu la puțul de peatră, unde s'au pus doi stâlpi, și de la puț spre pădure la stâlpul de piatră în marginea pădurei în gura drumului Pancului, și pe drumul Pancului pîn la Poana Hincei Maraha la obârșia Vasluie-țului la fântâna Cocii.

17). 7175 Fevruarie 24. Suret de pe is-pisocul domnului Ilieș Alexandru Vodă, întă-ritor lui Darie spatar pe cumpărăturile din satul Popești și Pocreaca mai sus de Pribești,

ce au cumpărat de la feciorii lui Ifrim Roșca și de la alții.

18). 7180 August 1. Daniea lui Păun vameș precum înzestrând a sa mănăstire în Buciumi, la piatra cea mică ce se chiamă Clatie unde este hramul pogorîreii sfîntului duh, cu sate, cu moșii și cu vii, zice : așijdere o prisacă (cu loc și finaț, ce este la Popești lângă Trestiana în ținutul Vasluiului ; așijdere pe apa Vasluiului, așijdere și poeana lui Țigan ce este în codrul lașului pe apa Vasluiețului, și iarăși altă poeană lângă poeana lui Țigan, asemenea și a treia poeană ce este pe Vasluet ce se cheamă poiana Blagăi, și cu altă poiană înpotriva acelei, spre soare apune între Vasluet ce se cheamă poiana lui Melinte.

19). 7180. Ispisocol Domnului Duca Voevod, precum au miluit sfînta mănăstire Clatiea ce este în codrul Eșului, unde este hramul sfîntei Troițe, zidită de Păun Vameșul, cu hotarul împregiurul mănăstirei în codrul din locul domnesc (bez siliștea prisăcilor despre apus ce au ramas loc domnesc între hotară), unde au trimis boeriu domniesale pe Irimiea vorbic și cu mulți oameni buni, de au despărțit hotarul, începîndu-se din hotarul Socolei din șes de unde esă pîrăul Socolei și dă în Bahlu, de acolo pe pîrău în sus până la podul lui Băteă, de acolo la deal, i proci.

20). 7202 Noemvrie 30. Zapisul lui Apostol Blidar, ce vinde călugărițelor de la Socola o poeană în codrul Eșului pe apa Vasluiețului, care se chiamă poiana lui Iftine și fiind dreaptă moșia sa, o au vîndut'o drept 3 lei. Deci să

fie mănăstirei dreaptă ocină, din capul Poeniî din sus, până în capul Poenei din g'oa la trei ulmî.

21). 7202 Ghenar 3. Zapisul lui Apostol Blidar ce vinde altă poiană tot călugărișelor de la Socola, tij în codrul Eșului pe Vasluș, unde se cheamă Blidariî, care poiană au făcut'o cu toporul din codru, și o au vîndut călugărișilor de la Socola drept 8 lei, să-i fie mănăstirei dreaptă ocină în veci.

22) 7225 April 8. Cartea domnului Mihaî Racoviță Voevod de pira ce au avut Hrisanti egumenul de la sfîntul Ioan Zlataust, și cu Nicodim egumenul de la Dancul, pentru moșiile din olatul tîrgului Eșii, ce au fost dat'o Duca Vodă la mănăstirea Clatiea zidită de Păun vameșul, și perçîndu'și mănăstirea Clatiea documenturile, le-au fost luat în stăpînire egumenul de la sfîntul Ioan; decî dovedîndu-se cum că rău au fost luat călugăriî de la sfîntul Ioan acele moșii a Clatiei, cu meșteșugiri și cu vicleșuguri, s'au dat rămas din toată legea țarei, ca să nu aibă a mai pîrî pe călugări de la Keropotamo, unde este închinată mănăstirea Clatiea în veci luânduli-se și dresese ce'și căștigase călugăriî de la sfîntul Ioan.

23). 7226. Ispisocul domnului Mihaî Racoviță Voevod întărind lui Andrei Pîsar cu o bucată de loc din locul domnesc.

24). 7226 Dechemvre 12. Ispisocul aceleiași domn Mihaî Racoviță Voevod, asemenea arătînd că miluind pe Andrei Pîsar cu o bucată de loc, din locul domnesc din codrul Eșului, să începe hotarul acestui loc din vîrfu-

dealului peste apa Vasluiului, unde s'aũ fost împreunat alte hotare cu hotarul domnesc, și de acolo la vale pe drumul Bejăniilor printre Ursoaea mare și printre Ursoaea mică, și de acolo încungiurând tot locul cu semne, când vine la Poana Cârnuț, zice : pân unde se împreună hotarul cu moșia Cârnuț, și pân în muchea dealului, ce se chiamă Piciorul Cârnuț, și de acolo drept în lungul hotarului, din muchea dealului de la Lascu, tot pe zarea dealului în sus, pe piciorul Cârnuț pân la capul hotarului, de unde s'aũ început întâi.

25). 7254 Februar 25. Cartea domnului Ioan Neculaț Voevod, cătră Moisi Cucoranul biv vel pitar, și Simion Cheșcu uricar ca să hotărăscă locul Bogdaprosteștilor, jăluind ei că la hotărîtura de la Mihai Racoviță Voevod, ce s'aũ făcut locul dat lui Andrei Pisar din locul domnesc în codrul Eșilor, li s'aũ impresurat locul lor, carele este de ținutul Vasluiului.

26). 1708 Noemvrie. Dicata vornicului Iordache Roset prin care aședând cele după săvîrșirea sa, zice : iar fiului mieu lui Ștefan Ias cu blagoslovenie Pribestii cu casele, cu morile și cu vecinii ce sunt la Mircești, așezați acolo, și cu moștea ce am cumparat de la Dărie Sulger, care și vad de moară și alte moșii carele sunt impregiurul casei cumparate, i proci.

27). 1765 Octombre. Izvodul de împărțeală între boerii Rosătești, frați fiind răposatului vornic Iordachi Roset, prin carele când arată moșiile ce s'aũ venit în partea logofătului Ștefan Roset, zice : moșiile ce sunt date la

diata, d-sale vel logofăt Ștefan Roșet, satul Pribești la Vaslui, cu moșiile ce sunt cumpărate împrejur, de la Dario Sulger cu Popeștii, cu parte din Ciortești și din Coropcenii, și cu siliștile din fundul Crasnii, ce sunt de Fălciu și de Vaslui. Satul Tohatinu la Orhei, satul Trifăuții cu locul tîrgului la Soroca, satul Todereștii la Vaslui, s'au dat d-sale din mijloc, pentru Popeștii ce au ășit răi, după dovezile ce ni-au arătat d-lui vel logofăt.

28). 1766 Iulie 11. Cartea domnului Alexandru Ghica Voevod dată egumenului de mănăstirea Galata, imputernicindu se a stăpâni un loc de prisacă ce este la ținutul Vasluiului, mai sus de mănăstirea Trisiana prin Săcăutura Cârnelui, pentru care are mănăstirea veche hrisoave de la Petru Voevod, și pentru care loc Toader vânător domnesc și cu fratele său Andrei, au arătat un zăpis vechiu din anii 7160 cu cuprindere: că au cumparat acel loc, strămoșul lor Pătrașc rotar, de la Kesarie, ce au fost egumen la Galata.

29). 7270 Octomvrie 17. Mărturia hotarnică de la Șinion Cheșcu uricar, prin care arată zăpisul ce au înfătoșat Bogdaproșteștii cel mai sus numit, din 7160 de la Kesarie ce au fost vlădici la Galata, arătând că au stăpînit cu acel zăpis acel loc moșul lor Pătrașcul, și feciorii lui și ei pîn acmu, făcându-și casă, curățiturii și poeni pe acel loc. Iar acmu s'au sculat un Ionița Bogdaproste și alții, să le ia casele și fînățele lor, deci să hotărăște că Bogdaproșteștii n'au treabă la acel loc de prisacă,

că n'au avut nici o scrisoare la mână și sunt lacomi de pământ, arături, și cum au aratat hotarnica locului Gălăței, puind un bour într'un stejar la vadul vechiu, de acolo prin gura Caprei la alt bour in gura Caprei într'alt stejar, și de aco'o la Durducu din gios iar s'au pus alt stâlp, apoi s'au pus o piatră hotar unde s'au împreunat Vasluiul mic cu cel mare, și de acolo în sus Vasluiul cel mare pân în moșia Ducăi, și de acolo muchea în sus până în vârful Străminosului la bourul Ducăi, și de acolo in apa Vasluiului, i procî.

30). 1766. Cartea domnului Alexandru Ghica Voevod, dată lui Ioniță Bogdaproste mazil ot Vasluiū, și altor frați și neamuri a lui, strănepoții lui Stefan, ce au fost frate cu Isac, să'si stăpânească dreaptă moșia lor, toate părțile ce au in sat la Pocreaca ot Vasluiū, părțile ce sunt de pe strămoșul lor Stefan, ce au fost frate cu Isac, și a strămoșei lor Tudorei femeea lui Isac, ca după ispișoace și zapise ce au de cumpărătura să ea de azecea.

31). 1777 Septembrie 22. Cartea domnului Grigorie Alexandru Ghica Voevod, dată Magdalinei femeea Ducăi, tipograful, întărind stăpînirea ei pre locul, din locul dōmnesc, cu carile domnul Mihai Racovița Voevod au miluit pre Andrei Pisar, și prin care loc prin zapisul din 1754 l'au cumpărat de la Neculai feciorul lui Andrei Pisar, arătând prin pomenita carte și sămnile aceluī loc.

32). 1811 Iulie 29. Cartea divanului cnejei Moldovei, către Alexandru Hrisoverghi du-

pă jalba egumenului de Dancul, ca să hotărască un loc de prisacă ce-l are mănăstirea danie de la Păun vameș, ctitorul mănăstirei, și Păun l'au avut cumpărat de la Mișcu aprod, și se împresoară de către Popești și Pocreaca.

33). 1811 Noemvrie 7. Înștiințarea răposatului Alexandru Hrisoverghi, cuprinsă cum că după cercetarea ce au făcut la fața locului, văzînd scrisorile mănăstirei Dancul, adică zapisul lui Grigorie Hermeziu de vînzare către Pătrașc Mișcu aprod, i întăritura domnului Vasile Vodă, i lui Pătrașc către Păun vameș, și dania lui Păun către mănăstire, au cercetat și pe răsăși de Popești și Pocreaca, ce scrisori au pe acest loc, și ei zicînd că scrisorile lor date de către divan la d-lui vornicul Ioan Tăutu (fiind paharnic), au aflat că locul acesta de prisacă este nestăpînit de către nime, încredințându-se dintr'o scrisoare ce au găsit'o la mâna lor din 7235 Septembrie 12, între care se arată că un Grigorie Mardari clucer, și Grigorie Cucoranu vornic de poartă, cu poronca domnească au împărțit locul de cîmp din moșia Popeștii, dînd atîta logofătului Ștefan Roșet, cât și razeșilor, și mai gios zice întru aceeași scrisoare așa : bez loc ce au ramas nemăsurat pe de la deal de drum la Glod, alături cu locul mănăstirei, dînd dreptate mănăstirei Dancului ca să-și stăpînească acel loc de prisacă.

34). 1813 Septembrie 28. Cartea domnului Șcarlat Calimah Voevod către sluga înălțimei sale Dimitrie Beldiman, vel vornic, cuprinzătoare că luând domnia sa știre că la

moșia Popeștii saū Pocreaca ținutul Vasluiului, unde m'am aflat rînduit hotarnic locul mănăstirei Gălații, niște locuitori de acolo Bogdaprosteștii, cu viclene chipuri numindu-se pe sine moșteni, schimhând și numele semnelor celor adevărat firește, ce se cuprind în însuși scrisorile acestei moșii, au cuprins și o bucată mare de loc în codrul Eșilor din locul slobod domnesc ne dat nimăruī. Decī să se cerceteze cu amăruntul și să se aducă la divan pliroforie.

35). 1813 Noembre 27. Anaforaua veliților boeri de atunce, întărită și de fericitul intru pomenire domnul Scarlat Calimah Voevod, cuprinzătoare că văzînd planul moșiei Popeștii și scrisorile ce s'au înfătoșat, s'au cunoscut că mai este loc slobod domnesc nedat nimăruī. Dar fiind că numai din planul acestei moșii nu se poate lămui cât este mărimea locului domnesc. se socotește de cătră boerii de Vaslui să meargă rînduiul hotarnic cu inginer de iznoava la fața locului, și pe lângă trupul moșiei Popeștii saū Pocreaca, să rădice și planul megieșitelor moșii, și atunce se vor cerceta toate și se vor înștiința.

36). 1813 Dechembre 6. Cartea domnului Scarlat Alexandru Calimah Voevod, poronci-toare cătră rînduitul boer hotarnic, ca în cuprinderea povățuirii anaforalei veliților boeri din 1813 Noembre 27, să meargă la starea locului cu ingineriul, și pe lângă planul moșiei Popeștii saū Pocreaca să rădice și planul megieșitelor moșii.

Prea Înaltate Doamne

Acestea fiind scrisorile câte ni s'au înfațoșat în original și în copii încredințate, atât a moșiei Popeștii cât și a moșiilor megieșite, cărora în multe rînduri făcându-le cercetare, stăpînirea neamului Bogdaprostești pe tot locul însemnat pe harta îngînerescă, s'au cunoscut cu ră credință, căci întîiî pentru moșia Popeștii din obârșia pârîului Vasluiului, carile după vechile ispisoaace de la Alexandru Vodă și Bogdan Vodă, se dovedește luată de la Lupul paharnic, pentru vinovăția lui, și dată danie și miluire sfintei mănăstiri Rîșca, prin care din scrisorile lor să dovedește iar că au și stăpînit'o mănăstirea peste soma de 83 de ani, și dacă din întămplările vremilor și răzmerițele urmate în pămîntul acesta, iarăși să dovedește că mănăstirea și-a pierdut scrisorile, și pe lângă scrisori și stăpînirea de la o vreme în coace, și acești Bogdaprostești le-au luat după vreme de la casa răposatului Ștefan Roset, cu care scrisori neîndestulându-se pre cât loc cu ră credință stăpînesc, închipuinduși lor și al doilea Popești și al doilea Trestiană lângă Pribești, apoi cu aceleași scrisori a Rîșcâi în urmă dovedite, supt cuvînt de împresurarea Popeștilor Rîșcâi acestor porecliți, au tras în a lor stăpînire și cel adevărat hotar a Popeștilor Rîșcâi, ce păr la anul 1812 cu împresurare se stăpînea de cătră unii și alții, vrînd acum a se ajuta cu vechea stăpînire, și cu zăpisul acel ca din

partea lui Grigorie Hermeziu din 7152 arătat la No. 11, cum s'ar fi împrumutat de la Isac de Pribești cu 140 galbeni ungurești, și i-ar fi dat la mănăstirea Rîșca, de ar fi răscumpărat satul Popești, vîndut lui Isac de Grigorie Hermeziu, și giupăneasa lui, din ispisocul de împărțeală ce ar fi arătat de la Petru Voevod, aceste puneri înainte din partea Bogdaproșteștilor nu au nici un razem pentru dînșii, când scrisorile mănăstirei să dovedesc perdate din întămplare, și când ei luându-le precum s'au arătat; vor a se apăra cu zăpăsul acel mincinos, că s'ar fi împrumutat Hermeziu de la Isac de ar fi răscumpărat satul Popești, de la mănăstirea Râșca, dacă răscumpărarea Hermeziului, împrumutarea lui de la Isac ar fi fost adevărată, și vînzarea Hermeziului către Isac de Pribești, și întăritura cumpărăturii ar fi urmat pe temeiul acestora, iar nu pe o hîrtie alcătuită între dînșii cu vicleșug, pentru moșia Popești a mănăstirei, când la același domn Vasile Voevod să giudecase, și dându-se rămași prin Hermeziu, cum arată ispisocul de giudecată a aceleiași domn, ce este arătat la No. 10, și urmașii stăpînitori cu ră credință sub vicleana închipuire adăugînd la letul ispisocului domnului Vasile Vodă, acel de vînzare către Isac și fiind din 7150, viind înaintea giudecății cu Râșca, 7155 înmulțind un estu ca să fie socotit, ca să fie mai în urmă de cât toate giudecățile ce au urmat, precum acest vicleșug lămurit să dovedește din sorocul în original, a aceluiași domn Vasile Vodă, din let 7154 Noemvrie 3, arătat la

No. 13, prin care imputernicește pe Pătrașc aprod ca să aibă a soroci pre Grigorie Hermeziu, pre popa Mateiū și Petrișor și pe Isac de Pribești, și să aducă Isac și un ispisoc ce scrie lui Isac de cumpărătura siliștii Popeștii, ce l'au cumpărat de la Hermeziu, după care soroc spre a nu li se vădi vicieșugurile in urmă, viind intru invoice, precum din glăsuirea scrisorei din 23 Ghenar, arătată la No. 14 să adiverește. Iată că însuși acela Vasile Vodă își cere inapoi in'ăritura ce dedese lui Isac de Pribești, pre satul Popeștii, din capul păraului Vasluiului, căci însuși pomenitul domn la anul 7151 giudecase pe Hermeziu cu călugării de la Râșca, și îl dăduse remas pe Hermeziu, dând acest sat Popeștii din obârșiea Vasluiului in stăpânirea mănăstirei, după ispisoacele pomenite a domnilor Alexandru și Bogdan Voevod, ce le ave atunce mănăstirea față, apoi de unde mai avea Hermeziu satul Popeștii, ca să vindă lui Isac de Pribești, din care se arată Bogdaproșteștii urmași. Drept aceea de la giudecata noastră s'au găsit cu cale ca mănăstirea Râșca să-și ia intru deplină stăpânire daniea sa, satul Popeștii din obârșiea păraului Vasluiului, cu tot hotarul până in vârful Străminosului.

Așijdere și pentru locul ce se stăpânește de mănăstirea Gălata, măcar că numitul vechil al Râșcâi cu ispisocul lui Stefan Vodă insemnat la No. 1, dovedește apa Vasluiului, și ispisoacele lui Petru și Duca Voevozi, arătate la No. 4 și 16 dovedesc Vasluețului ale căroră ● bărșii sunt, pe adevărat trupul Popeștilor, danie

mănăstirei Râșca, și că mănăstirea Galata rău s'au pus cu stăpânirea la locul ce stăpânește, prin inchipuirea Vasluetului acolo, și că ce loc au mai putut vinde surorile Lupului paharnic, dintr'un hotar ce nu avea împărțășire, de vreme ce Alexandru Vodă, au luat in intreg satul Popeștii, cu toate hotarele lui, și l'au dat la mănăstirea Rîșca, de și are cuvinte la aceste zise a sale vechilul, dar și Galata are întemeere, întâi că acelaș domn Petru Voevod cu ispisoacele însemnate cu No. 5 și 6, prisaca ce o cumpără Teodor Monah, o arată între Vaslui și între Vasluet, în piscul Cornilor; și aldoilea că de vor fi și făcute vinzătoarele surorile Lupului paharnic, vre un viclesug, băgându-se în loc streit, Galata nu se împărțășește de acest viclesug, și pentru aceea se socotește de cătră noi, dacă și de cătră milostivirea înalțimei tale, se va socoti de cuviință să se întarească stăpînirea Galeței pe locul cel din vechiu, și până acum, au stăpînit după hotarnica ce are pe acel loc, precum și pentru locul ce se stăpînește de cătră dumnei comisoaca Zamfirița Manu, soțea săvîrșitului boeriu comis Ioan Roset, lingă Pribestî, din locul domnesc poreclit de Popeștii, fiind că serdarul Dimitrache Ioan, ce s'au arătat vechil din partea stăpînirei, se întemeiază prin însuși izvodul cel de împărțeală, făcută între boeri frați Rosăteșii, arătat la No. 27, ce zice: satul Todireștii la Vaslui s'au dat dumisale logofătului Ștefan Roset, din mijloc, pentru Popeștii ce au eșit răi, după dovezile ce au arătat d-lui vel logofăt, care întemeere a vechilului,

măcar că este în destul de puternică, însă și dămneii comisoaea fiind că au trimes respuns la divan, că are și alte dovezi asupra locului acestuia, și că scrisorile avându-le în Bucovina, să fie îngăduită până ce le va aduce.

De cătră noi se socotește, dacă și de cătră înălțimea ta se găsește cu cale, să i se puie încă o vade de 6 luni, peste cât au avut mai dinainte, când atunce aducându-și scrisorile, se va cerceta de cătră noi pricina locului de Popoști, poreclit de Hermeziu, ce'l stăpînește dămneaei, și prin osăbită anafora se va face cunoscut înălțimii tale, sau și intru această de va fi mila înălțimii tale, această cucoană fiind văduvă, să i se lese acel loc de lingă Pribesti, ca un dar de la înălțimea ta. Iar pentru cât loc din virful dealului Strămbosul, semnul firesc și în gios, ce se stăpînește de cătră neamul Bogdaprotestilor, cu urmașii lor, afară de locul mănăstirei Galata și Rîșca, și afară de locul ce se stăpînește de dămneaei comisoae, pe carile îl cere numitul vechil, că din locul domnesc, cu anaforaua veliților boeri, întărită de fericitul domn Scariat Calimah Voevod, aratat la No. 35, și noi intru asemine socotință fiind, că stăpânirea urmașilor din Agafia, a vânzătorilor și a cumpărătorilor, se vede urmata că ră credință, fără titlu de adevărate scrisori de danie domnești, sau cumpărături, numindu-se când ca niște moșteni din Hermeziu, când ca niște urmași din Isac, de Pribesti, cu întăritura ce prin viclesug castigată de la Vasile Vodă, și pen-

tru că locul acesta pe carile Bogdaprosteștii cu ră credință și-au întins stăpînirea, este drept domnesc și sunt acolisitorii, să mărturisește îndestul și prin celelalte dovezi. Dar nu mai puțin și prin ispisoacele lui Mihail Racoviță Voevod, arătat la No. 23 și 24, întărind lui Andrei Pisariul din locul domnesc, acea bucată de loc, adecă schitul Ducăi prin sămnille cele arătate anume; asemenea și din mărturia hotarnică a lui Simion Keșcu uricar, pe acel loc al Galații, se dovedește că acești Bogdaprostești, sunt niște acolisitorii lacomi de pămînt, și că n'au trebă la acel loc, și că n'au avut scrisoare la mînă.

Pe care loc domnesc după vechiul obicei al pămîntului, de vreme ce s'au dovedit că neamul Bogdaprotesc îl stăpînește, cu ră credință, uniți fiind și noi cu socotința boerilor, arătată la anaforana de la 1813, am giudecat că cu drept cuvînt este să se iea pe sama domniei, ca un pămînt domnesc dovedit, și pe neamul Bogdaprosteștilor cu toți ai lor, cu totul să se izbândească din stăpînirea acestui loc, supunându-se întru toate ponturile domnești, și obiceiurile pămîntului, ca și toți ceialalți lăcitorii ai țării, luându-se de la dinșii pre lingă stăpînirea ce au avut, și toate scrisorile vechi și nouă, atît ale mănăstirei Rîșca, cît și acele ce prin vicleșug, s'au făcut de cătră neamul lor, și de cătră dinșii, din care scrisori cît vor fi glăsuitoare pre doveditul sat Popești, din obârșiea pîrăului Vasluiului, să se dea la mănăstirea Rîșca, ca pe dreptatea documenturilor sale, pe

dreaptă daniea sa, împreună și cu bucată acea de loc care de cătră domnul Duca Vodă, prin neștiință, s'aũ fost dat danie la mănăstirea Dancul, din drept hotarul acestui sat Popeștii, ce atunci poftit fiind să socotea a fi loc domnesc, căci după cartea de giudecată a domnului Mihai Racoviță Voevod, a preosfințitului mitropolit Ghedeoan, și a boerilor sfatului domniei sale, de atunci, însemnată cu No. 22, făcută pe hotărîrea pravilelor, care zic: „Daniile ce se vor da la sfintele biserici nu se pot lua nici odinioară, de unde s'aũ închinat, nici de cătră acel ce le-aũ dat, nici de cătră alții”. Mănăstirea Dancul nu poate ținea mai mult în stăpînire această bucată de loc, de vreme ce aũ fost ruptă din hotarul Popeștilor, ce era dat danie mai dinainte la mănăstirea Rîșca, luându-se de la Dancul și toate scrisorile ce privesc pe acest loc, și să se dea la mănăstirea Rîșca, spre a se întregi satul Popeștii din obârșiea pîrăului Vasluiului, daniea acestii mănăstiri Rîșca, cu toate hotarele lui, precum aũ fost din vechiũ, dar celelalte scrisori toate cîte privesc pe locul devedit domnesc, ce să stăpînește cu ră credință de cătră Bogdaprostești, să se iea împreună cu tot locul acesta de la dînșii, pe sama stăpînirei ca de la niște acolișitori și vicleni dovagii. Aceasta este socotința noastră, iar cea desăvirșită hotărîre a se da de cătră înălțimea ta.

1825. Veniamin mitropolit Moldovei, Teodor Balș vel logofăt, Andronachi Donici vel lo-

golăt, Costantin Aslan vel vornic, Ioan Grecianu vel vornic.

Această anafora am căpătat'o spre publicare.
Th. C.

NOI IOAN SANDU STURZA VOEVOD.

Cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldaviei.

După nemulțămirea ce au arătat acest neam de oameni, poreclita Bogdaprosteștii, cu ai lor, asupra socotinței cuprinse prin anafora-ua aceasta, poroncit'am de s'au înfășoșat și la domnescul nostru divan, și a tot sfatul pe amândouă părțile, cu toate scrisorile ce au avut, după a căroră cetire privind și starea locului rădicat în plan geometricese, am intrat și în suși domnia mea, în cea mai pătrunzătoare cercetare, cu toată scumpătatea, ca să putem dovedi cuvîntul nemulțămirei lor, și am văzut fără osăbire tot acele respunsuri la dinșii, cările s'au aratat și în cercetarea preosfințitului mitropolit, și a dumisale boerilor, vrînd a se agiuta cu dovezile aratate din partea lor, că adecă hotarul moșiei Popeștii a numitei mănăstiri, iar cuprinde în stăpînirea lor cu o răscumpăratură a unui Grigorie Hermeziu, și cu vînzarea cuprinsă prin ispisocul ce au aratat din 7150, de la domnul Vasile Vodă, cătră un Isac din Pribești împreună și cu celalalt loc, în pricina ce le-ar fi lor de moștenire de la acel Isac, din Pribești, pe aceste dovezi au stătut tot temeiuł lor, pentru că cu adevarat n'au avut

altă îndreptare la aceasta, dar apoi după îndestule cercetări ce am făcut și noi acestor hârtii, din însuși a lor rostire, am văzut dărmat tot razimul lor. Întăiu că acea scrisoare a lui Grigorie Hermeziu ce s'aũ văzut din 7152, pe care o numesc ei a fi de răscumpărătoarea Popeștilor, are curată înțelegere numai adiverind că s'ar fi imprumutat cu 140 galbeni, de la Isac, din Pribești, și că să aibă aĩ ține satul Popeștii ce l'ar fi răscumparat, păr ıi va da banii; această scrisoare nu poate face dovadă pentru aceea, ce însuși mărturisește in favorul lor, și dacă nu este giudecată domnească de răscumpărarea aceluı sat, satũ zapis de vnzare din partea mănăstirei, rămâne ca o hârtie netrebnică, fără de nici o credință. Al 2-lea cercetând temeurile ce mai ave, și prin ispisocul de vândarea Popeștilor, cătră Isac de Pribești, numai ca să-și câștigel documenturi asupra acestei moșii, pe pămint strein, a căroro viclesug, se descopere mai intăiu din însuși glăsuirea acestor hărtii, pentru că prin acea scrisoare de imprumutare de bani a Hermeziului, însuși mărturisește că ar fi răscumparat satul Popeștii, de la mănăstire, adecă însuși dând înțelegere că mănăstirea au avut acest sat, și el l'aũ răscumparat; prin ispisocul arătat zice: de altfel că acest sat Popeștii l'ar fi avut femeea lui Candachiea de împărțeală din ispisocul de la Petru vodă. Iată cu cât de mare descoperire să vădește acest viclesug, că dacă Hermeziu ar fi avut acel ispisoc de la Petru vovod, neapărat că densus l's'ar fi

îndreptat la giudecata domnului Vasile vodă, cu mănăstirea Râșca, când s'aū cunoscut de acolisitor de acea moșie, și n'ar fi mai trebuit să răscumpere pe acea moșie. Al 3-lea pentru acest viclesug urmat prin aceste hârtii, de Hermeziu, și cu Isac de Pribești, am luat și altă descoperire din dovezile însemnate, pentru că la 7154 se văd trași în giudecată pe Hermeziu și pe Isac, cu carte de soroc a domnului Vasile vodă, după jalba unui Pătrașc aprod, ce cumpărase loc de prisacă de la Hermeziu, cu zapis arătat din 7154, poroncindu-i lui Isac de Pribești, prin acea carte de soroc, să aducă și ispisocul Popeștilor; pricina fiind că acel Hermeziu mai înainte de vânzarea Popeștilor, au fost vindut acel loc de prisacă lui Pătrașc aprodu, și pe urmă împreună cu Popeștii, l'au vândut acel loc de prisacă și lui Isac de Pribești, cum dovedește ispisocul arătat din 7150, și pentru aceea se gâlcevea amândoi cumpărătorii acelu loc de prisacă, însă să vede că n'au eșit în giudecată, ci au făcut înscris invoială care este arătată la No.14, să stăpânească Pătrașc aprod acel loc de prisacă; dintr'această invoială să descopere și mai mult viclesug, urmat cu facerea acelu hrisov de vânzarea Popeștiior, căci nici o pricină alta n'au mai silit pe Isac de Pribești, să piardă acel loc de prisacă, din cuprinsul ispisocului arătat, ci numai ca să nu iasă la iveală, acel ispisoc carile prin sorocul arătat se cere de domnul Vasile vodă, temându-se ca să nu se vădească viclesugul urmat cu facerea acelu ispisoc, pentru că era apropiată

de când se giudeca cu mănăstirea, pentru satul Popești, ca pre un acolisitor, iară domnul Vasile vodă i-au dat rămași, iar acel viclesug cu care au apucat acel ispisoc pe pământ străin, l'au meșteșugit înșelând domnia intru acest chip, că adecă acel sat Popești, l'ar fi avut de împărțeală din ispisocul de la domnul Petru vodă, cum s'au arătat, fără să pomenească de giudecata ce au avut cu mănăstirea Râșca, sau că l'au răscumpărat precum mărturisește prin scrisoarea ce s'au arătat, și cu acest chip au viclenit domnia, de au apucat acel ispisoc alcătuit între dînși, adecă unul vânzînd acel sat și altul cumpărînd, ca să apuce document pe pământ străin, și iată că o scrisoare pe alta să mărturisăște și remâne căzut și acest ispisoc din toată credința lui, ca o hârtie cu înșalăciune dată, care viclesug și înșusî Bogdaprosteștii l'au mai cunoscut, după vreme, și l'au mai adaos și ei, cu plastografia ce au făcut veeatului acestui, ispisoc înmulțindu-i vremea, și făcîndu-l în urma giudecăților urmate, cum să discopere din soroc și invoiala însemnată, precum se arată pre larg prin anafora, și pre acest putred și nedrept temeiu, au stătut acea cumpărătură a lui Isac de Priești, pe satul Popeștii a mănăstirei Râșca, precum și acești Bogdaprostești intemeindu-se pe aceste nedrepte lucrări, rămân căzuți din toată dreptatea, nu numai ei, și ori care alții, de se vor fi făcut, și niscăi rășluri acestui pământ, pe temeiul acestor viclene scrisori, și ori ce hârtii pe vînzare s'au schimburi și hotărîturi lucrate în numele lor,

remân surpate, fiind pe nedrept cuvînt lucrute, iar chipul cu care acest neam de oameni au întins a lor stăpînire, pe drept pămîntul domnesc, este acesta, că după ce scrisorile numitei mănăstiri s'au răzlețit de la casa răposatului logofat Ștefănița Roset, precum se arată prin anafora, și aŭ pus stăpînire pe numita moșie Popeștii, aŭ poreclit și locul domnesc Popeștii și Trestieana, și Pocreaca, adecă o parte din capătul din gios Popeștii, și mijlocul lui pînă la hotarul Popeștilor mănăstirei, l'aŭ poreclit Trestieana și Pocreaca, care urmare este prea adevărată cunoscută dintr'aceasta. Întăiu că în mîinile lor nu s'aŭ văzut alte hîrtii lucrute, de cît numai Popeștii mănăstirei, pe care din vremi în vremi aŭ pîndit nedreptul chip ași întemeia vecinica stăpînire. 2, Pentru că acest Andrei Pîsar pe o parte de locul domnesc de care viderat să descopere că aŭ mai ramas loc domnesc. 3, De la ispisocul domnului Vasile Vodă cuprinzător de giudecata mănăstirei Rîșca, cu acel Hermeziu, cînd s'aŭ cunoscut de acolisitor de Popeștii mănăstirei și pînă la ispisoacele domnului Racovița Voevod se vîd trecuți 75 de ani, în care vremi acest pămînt aŭ fost cunoscut domnesc, precum domnul Racovița Voevod mărturisește, și viderat se descopere că Isac de Pribești, de și luase cu viclesug stăpînire pe moșia mănăstirei, dar pe acest pămînt domnesc n'aŭ cutezat, întru acea vreme a se arata cu stăpînire pe dînsul, fiind că neaparat era cunoscut domnesc, pentru rășluirile ce cu danie se făcuse din mărimea acestui loc, cătră numitele

mănăstiri. 4, Vădită și altă descoperire pentru acest pământ domnesc de la împărțeala Rosăteștilor, aratăta din 1765, prin care în u. l. Rosăteștii acei ce apucase a lua stăpînire pe părți de Popeștii, mărturisesc că au eșit răi. Iată n'au fost altă pricină de au eșit Popeștii răi, de cât numai că de la ispisoacele domnului Racoviță Voevod, prin care se mărturisește acest pământ domnesc, și până la împărțeala Rosăteștilor, se văd trecuți numai 47 de ani, și negreșit aceasta i-au împedecat de a stăpâni acest pământ, opriți fiind de domnie, și dacă domniea în urmă l'ar fi dat ori Rosăteștilor, ori acestui neam de oameni, ar fi aratat acum documenturi domnești, precum megieșii înfătoșază acum daniile domnești de miluire, după care aceste întimpinări văzându-se Bogdaprosteștii fără mai mult cuvînt altul, au adaus a zice că ei ar fi avut scrisori cuprinzătoare pe tot acel pământ, și că din întâmplările vremilor s'ar fi perdut, care punere înainte a lor, mai mult slujăște de agiutor la aceasta pentru adesele schimbări a domnilor, că prifacerea domniilor cu departarea lăcuinței, domniile schimbate precum este știut, și mai ales domniea agiutându-se cu feliurimile întâmplărilor la aceasta, cu carile mai mult s'au mântuit, de cât a lor locuință ce au fost nedepartată de aici, din țară, și întru aceste privilegii au putut să-și inchipuiască ori ce uneltiri și documenturi spre apucarea dreptului pământ domnesc, precum de pildă îndestul s'au descoperit din viclesugul neamului lor, și a lor, cu nedreaptă stăpînire ce

aŭ fost apucat pe pământul numitei mănăstiri Rîșca ; dar cu toate aceste am văzut îndesulă descoperire și la această punere înainte a lor, că ei n'aŭ avut nici un fel de documente, nici asupra acestui pământ domnesc, precum se dovedește. Întăi din cartea de giudecată a domnului Vasile Vodă arătată, la No. 8, ce dă stăpînitorilor de Pribești când se gâlcevea Grigorie Hermeziu, vrënd a'și întemeia stăpînirea pe o bucată de loc de Pribești, cu nume de Popești, când nu numai că n'aŭ arătat nici un fel de document asupra cererii lui, dar mai ales domnia îl defaimă, că câte aŭ grăit aŭ fost în deșert. 2). După danie asemenea să acolisăște vrând sa'și întemeeze stăpînirea pe o bucată de loc de Pribești cu numele Popeștilor mănăstirei Rîșca, și iarăși n'aŭ arătat nici un document, când și atunci cu giudecata domnului Vasile Vodă, arătată la No. 10, se dă rămas ca pe un acolisitor. 3). Și în vînzarea ce face aceluî loc de prisacă cătră acel Patrașc aprod, zapisul s'aŭ arătat la No. 7, iarăși nu arată de unde are acel loc, și cu ce dreptăți îl vinde, iar mai ales la hotărîtura Cheșcului uricar, arătată din 7270, să și defaimă pe Bogdaprostești, ocărând lăcomia lor de pământ strein, că n'aŭ arătat nici un fel de scrisoare, după ce însfîrșit s'aŭ văzut și la această punere înainte a lor cu totul dărmați, aŭ vrut a să agiuta cu invecchita stăpînire, dar și această punere înainte a lor este surpată de hotărîrea pravilelor și obiceiul pământului, care după o trecere de vreme, stăpînirea cu viclesug și ră cre-

dință, apucată pe pământ străin nu o statornicește precum pravilele împărătești tomul al 6-lea, cartea 5, titlu 14 și 15 zic așa : „acel ce stăpînind va lua venitul de lucru străin, nu are paragrafe a 30 și a 40 ani, nici poate să arăte a lui dreaptă stăpînire. Cap. al 2 fila a 619, dacă vre unul fără de rușine va începe a lua venitul de pe lucru străin, nu poate nici o dată cu cuvînt că va fi luat venitul atîta vreme să stăpînească nici titlu de adevărat stăpîn, nu poate să-și facă fiind că nimeni nu poate schimba de la sine titlu, numai pentru că n'au luat venitul. Iarăși acolo titlu al 2 cap. a 6 fila 602, acel ce cu ră credință stăpînind, va lua venitul nu poate cu trecerea vremii să stăpînească, căci urmașii lui luând venitul, tot de pe acel lucru chiar fiind și cu bună credință, pentru greșala stăpînirii numai cu singura ținare nu poate să stăpînească, iarăși acolo titlu I cap. 3 fila 614, lucru domnesc nu poate cu cuvînt că a luat venitul atîta vreme să stăpînească ; capul 2 fața tot aceia : și așa văzîndu-se închiși din tot cuvîntul, și însuși cunoscînd urmarea dreptății, au cerut rugîndu-se să li se dea danie o bucată de loc pentru casele lor, decî pentru pămîntul domnesc ce cu poreclit nume, și pravilele fiind cu multă defăimare, infrînează și ocărăsc vicleșugul, pentru aceasta în puterea pravililor, giudecînd cu tot sfatul nostru am unit și a noastră socotință cu a procatohului nostru Calimah Voevod, cuprinsă prin anaforaua de la anul 1813, întărită de către domnia sa, unită și socotința cuprinsă

și prin această anafora, și s'au luat tot acel pământ pe sama domniei. Asemenea și pentru pământul mănăstirei Rîșca, de s'au și stăpânit cu numele Popeștii, dar după multele împregiurări a ne statorniciei vremilor, a schimbăreț egumenilor din vreme în vreme, lipsită fiind mănăstirea și de scrisorile acestei moșii, și în mijloc fiind lucrat și vicleșugul cum s'au arătat, iarăși după a pravilelor hotărâre, giudecând cu tot sfatul nostru întărim săși stăpânească numita mănăstire nesupărată mai mult, și acest neam de oameni destul este să se mulțamească cu venitul luat de pe acest pământ, a locului domnesc și a mănăstirei Rîșca pân acum, iar pentru acele 2 bucăți de loc stăpânite de mănăstirea Dancul și Galata, pentru carile prin anafora să arată cu deosebire, adevă pământul stăpânit de mănăstirea Dancul să se întoarcă spre împlinirea daniei aceluș ctitor a mănăstirei Rîșca, domnul Alexandru vodă, iar pământul stăpânit de Galata, de le va cerceta ispisoacele Gălății din trupul Popeștilor mănăstirea Rîșca de se va socoti de giudecata noastră, să se lase stăpânirea Gălății, la aceasta cercetând și noi mai ales pentru mănăstirea Galata o vedem prăvălită în multe răsturnări, care să va lăsa în locul ceși are stăpânirea, nu are nici un titlu de dreptate, ne având cu ce se întemeia pentru ispisoacele domnului Petru vodă, îi dau dreptăți să stăpânească acel loc de prisacă în trupul Popeștilor, unde pe acel loc urmează glăsuirea lor, dovedită cu cele mai vechi ispisoace a domnului Ștefan

vodă și Petru voevodă, din 7011 și din 7091, apoi iarăși de a i se statornici stăpânirea în trupul Popeștilor, unde scriu acele ispisoaace, nici de cum nu se poate, căci că eu toate că cu îndestule prihăniri să surpă acele vânzări făcute cătră monahul Teodor, fiind pe pământul mănăstirii Rîșca, cum se arată prin anafora, dar la aceasta avem de temeiu și giudecata domniei sale Racoviță vodă, cu mitropolitul țării, și a boerilor sfatului domniei sale, de atunci, ce fac pentru acel loc stăpânit de mănăstirea Dancul, din trupul Popeștilor, ce este arătat la No. 22 întemeiată pe hotărîrea pravilelor că daniile ce se dau la sfintele biserici, nu se pot lua de unde s'au închinat, nici de cătră acel ce le-au dat, nici de cătră alții, și așa dacă această hotărâre și atunci și acum, s'au adus în socotința cuprinsă și prin anafora aceasta, pentru mănăstirea Dancul să vede locul mănăstirii Rîșca, apoi noi nu putem a preface acele dreptăți hotărâte de pravile, carile fără cât de puțină abatere tot aceeași întindere au, și cătră mănăstirea Galata, pentru că ispisoaacele ce are, cer împărtașire din pământul Popeștilor, mănăstirea Rîșca pe pământul străin cum s'au arătat, și pe temeiu pravilelor și a giudecăței urmate pentru mănăstirea Dancul, a noastră socotință unim să fie și pentru mănăstirea Galata, și hotărâm: ca mănăstirea Rîșca să-și ia întru deplină întregime numita moșie, după hrisoavele de miluire ce are de la vechiul ei ctitor, și mănăstirea Galata să se mulțamească cu venitul luat de pe acel loc, stăpânit cu ră credință.

Iar pentru pricina ce urmează cu dumneii comisoaia Zamfira Manu, se va urma și aceasta la vadeaua de 6 luni de zile, ca să'și poată aduce scrisorile cum se arată prin anafora, pentru ca să nu-î rămâe cuvînt că s'ar fi asuprit întru acest chip. Cu tot sfatul nostru giudecând hotărîm și poruncim d-sale vel logofăt de țara de gios, ca să se rânduiască și boer hotarnic la starea locului, să deosebiască locul domnesc de a mînstirei Rîșca, pîn in Străminosul cum se arată, cum și împregiur despre toate părțile, statornicind și bolovanî hotară ca in veci să rămâe sfârșite pricinile aceste, și această pără nici odinioară să nu se mai caute, precum hotărâm și întărîm anaforaua aceasta, cu a noastră domnească iscălitură și pecete.

1825 Ghenar 10.

Noi Ioan Sandu Sturza Voevod.

(L. P.)

Aslan vtori logofăt procitoh.

Acest hrisov mi s'aũ dat spre publicare Th. C.

Adevaratul sfetnic a Statului
împlinitor îndatorirei vîtelui
prezident divanului Cneștel Moldovei
Cavaler.

No. 955

Septemvrie 23 Eșii, anul 1828.

**Cătră cînstitul și evghenist
divan al obșteștii Adunări**

Domnul deplin inputernicitul prezident divanurilor, fiind că aũ urmat indestule jalobe a feliurite fețe atingătoare de hotărârele date de cătră domnii aceștii de pre urmă, aũ adus

aceasta la știința însuși domnului Imperatū. Impărăteasca sa mărire cercetând impregiurările pe care au fost intemeiate jalbele, înaltul au bine voit a poronci ca acele hotăriri de giudecăți a domnilor acelora de pe urmă, și în care ei s'au departat de forma legiuită în pământul acesta, să se pue în toată vremea aflării oștilor Rosienești, în provinciile aceste, unei de iznoavă cercetări iar acele hotăriri, unde o asămîne formă s'au păzit întocmai vor rămâne ne atinse. O asemenea înaltă voe, eū o fac cunoscută cinstitului și evghenist divan al obșteștii Adunări, pentru întocmai și neapărat din partea sa întru aceasta urmare.

Fiind dar că o asemenea pricină de la comitetul de mai înainte s'au dat la divan, apoi eu socot de trebuință ca el despărțind cu cea mai mare scumpătate acele pricină, care să vor dovedi că nu au forma cuviincioasă, și asămîne cu legiuirea arătată mai sus, să între precum și în acele pricină care și de acum vor urma din partea jăluitoților, în cercetarea și hotărârea lor după pravilele locului, arătând prin fieste care hotărâre în ce anume nu s'au păzit formele, care supără pricina unei de iznoavă cercetări, pe lângă aceasta eu mai adaog că toate pricinile arătate la cercetarea ce se va face acum, să fie în aceeași ființă, în care au fost la cea de pe urmă hotărâre mai înainte fostului domn Sturza.

(Iscălit) Minclachi

* * *

Titlul 22 cap. 16. Dacă cineva se va dovedi că aducând marturi mincinoși au fost cistigat giudecata, nu numai aceea giudecată nu se ține în samă, dar și el se pedepsește și marturii.

Titlul 22 cap. 4. Marturii mincinoși să se pedepsească de către stăpînire veghîndu-se, cum și cei ce sunt puși înadins, și dacă acel ce au suferit pira va cere cheltueala pe lingă pedeapsă, vor plăti și cheltueala.

Titlul 4 cap. 4. Părătul are voie a îndatori pe pârîș, ca să dovedească toate vinovățiile cu care l'au pârîș, căci trăgîndu-se în lături și ne dovedind, pravila îl infrînează pre pîrîș.

Acest document împreună cu notițile juridice
le-am căpătat spre publicare Th. C.

NOI IOAN NECULAI VOEVOD

Bejio Milosti Gospodar Zemli Moldavskoï.

Scriem domnia mea la boiarii noștri Vasilie Adam postelnicel, i Vasilie Burgheluș medelnicer. Facem scire că aice la domnia mea avînd giudecată, față Ioniță Ghibanul și vărul său Axinte și alii fraii și răzeși a lor din sat, din Deleni, de pe Ețan, ot ținutul Falcuului, cu Ioan Darie și cu Gligorie Bădros, tot de acolo din Deleni, zicînd Ioniță Ghibanul și vărul seu Axintie, că avînd ei un loc de prisacă acolo în Deleni, făcut de dînsii din pădurea întregă, fiind moșie nealeasă, au lăsat pe un Ioan Bejănarul de ș-au pus stupi, să le dea dijmă după obicei; iar Ion Darie și cu Gligorie Bădros, au mersu în tăria lor și-au luat dijmă, zicînd că este moșie nealeasă, acolo în

pădure, iar în vatra satului ar fi aleasă numai câmpu, și la pădure ar fi nealeasă; osebit ziseră Ioniță Ghibanul și cu vărul seu Axinte, că încă s'ar fi sculat Ion Darie și cu Bădros și ș-ar fi dus mascuții lor la jîr, într'o pădure pe moșia Zgurei, tot acolo la Fălciu, iar Ioniță Ghibanul și cu vărul său Axintie ar fi ucis un mascur a lui Darie, și acolo ziseră că ar ave și Darie moșie.

Pentru care iată că vă scriem, să'i che-mați pe toți față, și să le luați sama cu bună dreptate, și pentru moșia din Deleni, de s'a afla că nu este aleasă la pădure, și de s-a do-vedi că acel loc de prisacă l'au făcut Ioniță Ghibanul, cu vărul seu Axintie din pădurea în-treagă, ș-au pus ei pe acel Bejănariu Ion de au ținut stupi, acolo într'acel loc de prisacă, să le dea pace Ion Darie și Gligorie Bădros, ca să-și facă și ei din pădure loc de prisacă, unde le-ar fi voiea lor, fiind moșie nealeasă.

Așijderea și penttu mascurul ce au ucis Ioniță Ghibanul, a lui Ioniță Darie din pădure, de pe moșia Zgurei, de s-ar afla că n'are moșie acolo Ion Darie, să rămie păgubaș; numai se socotiți a cui mascuți ar fi mai fost să-și în-toarcă unul altuia; iar de s-ar afla că are moșie acolo în pădure în Zgură și Ion Darie, atunce să pliniți mascurul de la Ion Ghibanul, după cum iar fi fost prețul, și cum va fi mai drept, și s-a dovedi, acolo să-i giudecați, și să-i așezați pentru toate, și să dați mărturie la

care parte s-a cădea, că de s-ar mai trage la Divan, să avem știre.

U veleat 7253 (1745) Ghenar 12.

(L. P. mari)

Vel Logofăt.

Acest hrisov în original este în proprietatea mea.
Th. C.

Lămurire despre satul Popeștii, ținutul Vasluiului.

La cuvîntul ce se zice că ispiso ul lui Alexandru voevod, 7068, arată satul Popeștii în obârșia Vasluiului, cu mănăstirea Trestiana, cu moară într'același pîrau, cu prisăcile și cu poenile, care moșie au fost a Lupului paharnic, feciorul Dionisiei călugăriței, nepot Tăutului, care au perit întru vinovățiile lui cu alții, și moșiea o face danie la mănăstirea Rîșca, iar hotarul să fie de toate părțile pe unde s'au apucat din vechi.

Bogdan voevod, 7078, întru aceeași cuprindere întărește stăpînirea mănăstirei Rîșca pe satul Popeștii.

Petru voevod, zice: că Agafiea, fata Huhuleoaei, călugăriței Dionisie, nepoată lui Toader pisar, și strănepoată Tăutului logofăt, au vîndut lui Toader monahul o prisacă veche care este în piscul Cornilor, între Vaslui și între Vasluț, până în vârful Săcăturii, și cu al doilea Săcătură, și din apa Vasluiului mare, cu loc de moară pînă la Străminosul.

Tot acelaș domn la 7095 Maiu 8, întărește vânzarea a surorii Agafiei Maxinesei, tot pe același loc de prisacă.

* * *

Temeiul este că această moșie fiind cea mai sus pe vale și pîraul Vasluiului, adevăratul hotar al Pribeștilor și pînă în obârșia Vasluiului, precum ispisoacele o arată, iar siliștea satului au fost și este și astăzi la capătul din gios lingă Pribești, și așa ne mai fiind altă moșie mai sus pe această vale, și nici alt sat, i s'au zis din obârșia Vasluiului, iar în obârșie au fost codrul temeiu și câte o poiană pe alocurea, în care codru acum de vr'o 25 sau 30 de ani, s'au pripășit și s'au așezat niște oameni străini, care au stricat tot codrul și tot ei s'au făcut acolo și biserică, numindu-se Poenile, pe care sat și biserică acum rău tălcuindu-se, să prepune a fi satul Popești, și mănăstirea Trestiana, lucrare cu totul în potriva adevărului, căci la aceasta se poate descoperi adevărul de la însuși oamenii acei ce au tăiet codrul, și au făcut biserică, cum și pentru tăierea Lupului paharnic, nu că doar au fost hain, ci o întimplare fără de nici o vinovăție. Într'acea vreme Alexandru voevod, afară de alții ce au perit, au omorît 47 de boeri, și averea lui nu se cădea a se lua la mărirea sa. Cum și pentru mărirea moșiei este că atunci la rărirea norodului, cât pentru un Tăutul logofăt este puțin

lucru, iar acum la desimea norodului să pare a fi mare moșie.

Această însemnare mi s'au dat spre publicare.
Th. C.

Firman împărătesc de a nu se mai fabrica horilcă în Moldova.

Intăiule al stăpînitorilor al neamului grecesc (?) Constantin Zade Alexandru Voevod.

Agiungînd această împărătească înaltă poroncă, știut să fie că pre înaltul și vecinicul meu devlet fiind legat și alcătuit la orînduile pravilei, să cuvine negreșit a se face lucrarea aminte în părțile împărăteștii mele stăpîniri, întăi din partea împărăției mele, iar după aceasta și despre orînduiții de împărăția mea, giudecătory și stăpînitorî, ca să se urmeze lucrarea celor rînduite și cuviincioase, a se departa, oprindu-se cele nerînduite și pricinuitoare de stricăciune. Decî fiind oprită după pravile lucrarea și obicinuirea a osebitelor băuturi, cari pricinuește nelucrarea simțirilor minței, și aduce stricăciune duhurilor înțelepciunei. Pentru care și cu câți-va ani înainte, cu totul au ramas răsuflată, adunarea birurilor vinului, care dintru început era rînduite la împărătescul meu scaun, iar lui ales în vreme ce este de cătră toți știut, că trebuincioasele zaherele pentru hrana cea de toate zilele a lăcuiitorilor împărătescului meu scaun, sunt rînduite de vin din țara Munteniască și a Moldovei, și din prej-

ma Dunărei. Pentru că s'aũ făcut cunoscut cu câți-va ani înainte, de către unii din cei cu știință, că în ținuturile arătatelor mai sus, din prejma Dunărei, iar mai ales în pământurile țării Muntenestii și a Moldovei, multă zahere din care se face, unii din raele și alții iubitori de rău folos, putrezîndu-o, o lucrează și o fac un fel de rachiũ ce se numește horilcă; auzind aceasta împărăția mea, și incredințându-se de mai înainte că pricinuește împuținare în zahereaua ce are să vie, la împărătescul meu scaun, la anul 96 spre sfinșitul luminei Muharem, s-aũ fost dat înadins înaltă poruncă către cel de atunci domn al Moldovei, cuprinzând ca să nu se dea nici într'un chip voe a se lucra asemenea băuturii meșugite, din zaherele. Și făcându se mare luare aminte la aceasta, să nu se audă că se lucrează, sau să neșugitorește prin taină, sau vederat horilcă, în pământul Moldovei, și afară de aceasta și altă înaltă poruncă către zabeții, aianii și judecătorii ținuturilor Dunărei, cuprinzătoare. ca să nu să dea voe a se lucra și a se vinde această horilcă, vederat sau pe ascuns în ținuturile de pe malul Dunărei, și dacă cineva va cuteza la aceasta să se oprească cu totul, și acei ce nu se vor supune și vor îndrăzni, să se pedepsască, atât în țara Moldovei cât și în numitele ținuturi de pe malul Dunărei; iar osăbit și la anul 99 prin alt înalt ferman, ce s'aũ dat, atîrnând către cel de atunci domn al Moldovei, poruncitor ca să ia aminte spre păzirea și întărirea anumitei rînduele, și spre săvîrșirea

înaltelei poronci, s'au încredințat și s'au întemeiat de al doilea cea dintru început. Pentru aceasta împărăteasca mea poruncă, și cea foloșitoare și mântuitoare spre această hotărîre. Deci și tu numitul Voevod, după ce desăvîșita ta credință, și după ce cătră împărăția mea știută dreptate a ta, să fii cu luare aminte, și să porți de grijă ca să rămîe neștrămutată această dreaptă orîndueală și nizam. După cele de mai înainte date poronci de împărăția mea, pentru care fiind că este împărăteasca me voință și înadius poroncă, întărind și înnoind cele de mai înainte poronci, am dat și această înaltă a me poruncă și s'au trimis ție. După ce dar se va face știută ție, că în cât atărnă vremea împărăteștii mele lucrări, spre săvîșirea acelor rînduite și după praviile hotărîte, și spre depărtarea și împedecarea acelor neorînduite și defăimate, și în cât este cunoscut de toți, că împărăteasca mea purtare de grijă, este ca să se înmulțască cele spre hrana trebuitoare a lăcuiitorilor împărătescului meu scaun, împotriva de a se pricinui lipsă de zahere din pricina lucrării și obicinuirii acestor bănturi, cât este de nepriimit la cugetul împărăției mele, și cât cere împărăția mea neșgșit de la tine, ca să cheltuești toată puterea spre pázirea acestei bune poronci, și spre a auzi de acum înainte împărăția mea, cî să lucrează, sau se vinde asemenea băntură, cât se giudecă greșală mare acelor, ce vor cuteza spre aceasta, numai puțin și acelor ce vor putea da voce, după nădăjduita cea până acum mărturi-

mâna dumisale , precum eă de a mea bună voe de nimeni silit, nici asuprit, ce de a mea bună voe, am vîndut a mea dreaptă șarbă țigancă llinca, fata lui Grigorie Didie țigan, și împreună cu un copil al ei anume care această țigancă, mi se trage și mie de pre maicămea llinca, flica lui Ștefan Frăjescul vel cluceriu fiindu-i și maicămea, iarăși de la maica dumisale, sora lui Grigoraș Jora vel visteruic: Pe această țigancă, și împreună cu copilul ei o am vîndut d-sale drept șese zeci . . . , și d-lui mi-au făcut plata deplin în mânil mele, tot acești bani, și eă încă i-am dat zapisul acesta la mâna dumisale, ca să aibă a o stăpîni cu bună pace în veci, ca pre a dumisale dreaptă șarbă țigancă, cu copilul ei; d-lui și împreună cu giupănia d-sale, și cu cuconii d-sale, și nepoții și strănepoții în veci. Căci eă am întrebat pe toate neamurile mele, și n'au vrut să cumpere nime, pentru aceasta d-lui să stăpînească cu bună pace în veci. Și la această tocmală a noastră s'au întâmplat și alți boiari și oameni de curte, care mai gios se vor iscăli, și eă încă pentru mai mare credința am iscălit cu mâna mea.

Velet 7269 (1761) Fevruarie 20.

Lupu Scărlat vînzătoriu.

Și eă cu zisa vînzătorului am iscălit și am scris zapisul.

Simion Burghilea diiac

Acest original se află în dispoziția mea.

Th. C.

Danie din moșia Zmulți

Adecă eu cel mai jos iscălit, dat'am încredințat zăpisiul meu la mâna părintelui Neculaî Exarhul, precum să se știe că de bună voea mea, am dat sfinți-i sale danie, cincî stânjinî de moșie, din satul Zmulți, și cu câmpul ce ar veni, după cum merge lungul moșiei, ca să'și facă sfinția-sa casă și ori ce iar trebui pe dinsa, carele moșie este a mea de baștină, și am dat'o sfinției sale această danie, pentru pomenirea și ertarea pacatelor mele, și a părinților, și a moșilor mei. Tijam mai dat sfinției sale din partea ce am tot de baștină, cincî stinjenî de moșie din Bălțați, tot din ținutul Covurluiului, și se începe iar din capul moșiei din Zmulți, i tot dani, pentru sufletul părinților mei, și de acum să aibă a stăpâni sfinția sa cu pace, și copii, și nepoții sfinției sale în veci; ca niște drepti moșinași, nesupărați de nimene, că eu această danie am dat'o nesilit, neasuprit de nimene, ci de a mea bună voe; iar de l'ar supăra cineva, să fie sub blăstămul lui Dumnezeu, și a prea curatei fecioarei Mariei, și a tuturor sfinților și de mine neiertat, și spre încredințare am dat această danie, iscălită de mine, și de alte cinstite obraze ce s'au întâmplat.

1796 Noemvrie 25.

Eu Alexandru sîn Diaconului Toader ot Zmulți am dat.

Ioan Ereî duhovnic episcopiei Romanului, m'am întâmplat față.

Gherasim Arhidiacon m'am înîmplat față.
Ierei Stefan Sechelariu. Trandaf Ierei.

Acest original este în proprietatea mea.

Th C.

NOI ALEXANDRU NECULAI SUȚU VOEVOD

Cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldavei.

Credincios boerul domniei mele, dumneata Sandu Oatul div vel pitar, ispravnic de ținutul Greceni, sănătate.

Din ceasul ce din Dumnezeasca pronie, ni-aū milut pre puternica împărăție cu domnia țerei aceștia, a Moldovei, socotind mai întâi de cât toate altele, datoria cu care este însărcinat un stăpînitoriu, a purta de grijă pentru toți supușii întocmai, ca un adevărat părinte pentru fiii săi. Și din tot sufletul și cu deosebită râvnă postind și voind ca nu mai de cât să împlinim, și să păzim această neaparată datorie. De apururea dar am avut cugetul nostru răzămat spre această lucrare care se atinge de folosul tuturor de obște. Deci cu ajutorul milostivului Dumnezeu, agiungend la domnescul nostru scaun, și facend cea mai întâi cercetare pentru starea țerei, ne-am pliroforisit cu toată încredințarea, că se află suferind multe strâmbătăți și asuprele, și că de la o vreme încoace să urmează un mare catahrisis la cele mai multe madele, făcendu se din lăcuiitori birnicii, cei mai cu putere oameni, al-

șii postelniceii, alții mazilii și ruptași, și rupte de visterie, și rămăind ca să poarte birlele numai acei mai saraci, și fără putere cum și breslile curții, și a zapciilor, și a isprăvnicilor, se scutesc mai mult număr de cât sunt orînduiți, și scutelnicii și slugii și breslași, nu se află la nime, numai orînduitul număr ce fiește care scutesc, mult mai mare număr, și încă mai scutesc și osăbite sate cu hrisoave și cărți gospod, și mănastirilor și postelniceilor și negușitorilor li s'au dat prin hrisoave și cărți, oameni de scuteală, cu nume de streini și cu chipuri de iconomi, au luat acei oameni din lăcitorii birnici, cum și jidovilor li s'au făcut hrisoave, cu privileghii, din care pricină s'au adunat și se adună o mulțime de norod jidovăsc, aice în țară, și alte asemenea acestora urmări, în protiva dreptăței și a buneii orîndue, din care viderat pricinii au ajuns țara la mare struncinare, și slăbăciune, nepuënd a mai birui săvîrșirea împărăteștilor poronci; privind dar domnia mea acest fel de catahrisis, care este cu totul neplăcut, și nesuferit, nu puțin ne-am mahnit de această nedreptate și viderată asupreală, a săracilor lăcitorii, și socotind'o cea mai întăi și cea mai mare datorie a noastră, ca numai de cât să facem cuviincioasa îndreptare, după bunul cuget ce avem, ca lipsind acel pricinuitoriu de stricăc' une obștiei catahrisis, să se păzască o cumpănă a dreptăței și a buneii ocărmurii, supt cari să poată pitrece atât stărele cele mai alese, cu mulțămirea cuviincioasă, cum și cea a doua și a tricia stare, cu aceea ce

se cade a fi cuprinși, și după aceștia toți lăcuiitorii țării să pitreacă supt umbrirea dreptei ocrotiri, fără cea mai mică asupreală și strâmbătate. N'am lăsat să treacă cât de puțină vreme la mijloc, ei puind în lucrare treaba aceasta, s'au făcut țidula domniei mele, cătră ai noștri cinstiți și credincioși boeri ca să se adune și să socotească stricăciunea, ce negreșit trebuie să aducă patriei acest catahrisis, și să găsească cuviincioasele chipuri de a se face trebuincioasa îndreptare, după cari poroncă a domniei mele, adunându-se dumnealor ca niște adevărați patrioți, ce au durere pentru cele ci le privesc că curg spre stricăciunea țării, cu mare silință au socotit cuviincioasele chipuri spre plăcuta îndreptare, și fiind anafora cătră domniea mea cu arătare pre larg, în ce chip au găsit cu cale a se urma, pentru fiește care made, ca să se fie cuviinciosul nizam, și să se păzească după aceasta cu nestrămutare cumpăna dreptei rîndueli, s'au cetit înaintea domniei mele, anaforaua dumilorsale, căria luându-y sama domniea mea, cu mare luare aminte, că cu adevărat cuviincioase chipuri au socotit dumnealor, ca să se urmeze și ca să lipsască catahrisul ce până acum s'au urmat. Decî întărindu-se anaforaua domniilor sale, de cătră domniea mea, am hotărît ca să se și pue în lucrare toate acele chipuri, ce prin anafora se cupiind, și voidind dintru adâncul inimei noastre ca în cât va fi cu puțință mai fără prelungire, să se îndrepteze toate, și să se pue la bună și plăcută rînduială, socotit'am a

fi de trebuință și am orînduit pe ai noștri cin-
stiți și credincioși boeri, dumnealui Iordache
Balș biv vel visternic, și dumnealui Grigoraș
Sturza vel vist, și dumnealui Iordache Roset
biv vel visternic ; pe cari s'aũ însărcinat să fie cu
purtare de grijă și privighere a se da cuviin-
cioasele poronci a domniei mele, și a se pune
în lucrare toate cele ce sunt de trebuință, ca să
facă cu cea mai mare grabă cuviincioasa îndrep-
tare, care prin ipistasia dumilorsale rânduișilor
boeri, aũ să vă vie d-voastră osăbite poronci a
domniei mele, pentru fiește care made, cu povătu-
ire pre larg în ce chip aveți să urmați. Deci acum
mai înainte prin această carte a domniei mele vă
dăm înștiințare de punerea la cale ce s'aũ fă-
cut, și vă trimetem și osăbite ponturi în scurt
de madele la cari trebuința cere a se face în-
dreptare, și a se da cuviinciosul nizam și în
urmă vor veni poroncile domniei mele, cu a-
ratară și povătuire pre larg ; pentru care cu
strășnicie vă poruncim ca foarte cu mare si-
lință și cu ne adormită privighere, să fiți a
urmă tocmai și fără cel mai mic cusur, po-
roncile ce vi s'or trimete, dipărtându-vă de tot
interesul și de a păzi și adeseă
corespondarisind cu dumnealor orînduișii boeri,
și înștiințându-i de toate pre larg, ca să facă
arătare domniei mele și să vă dea căzuta po-
vătuir-, căci însuși puteți socoti și giudeca,
după câtă râvnă și voință avem domniea mea
a se face cuviincioasa îndreptare, și a lipsi cu
totul catahrisul ce s'aũ urmat, ca să aște sara-
cii lăcuiorî birnicî ușurare și răsufare, când

prin cercetările ce negreșit avem să facem, ne vor adevăra că din pricina dregătorilor, nu s'au săvârșit acest lucru plăcut, și dorit domniei mele; întocmai precum să poroncește și să cere, ce nădejde poate să vă mai rămâe că veți putea afla vre un chip de mijlocire ca să scăpați de urgia domniei mele, cu hotărâre vă arătăm, că nici un chip de mijlocire nu veți putea afla, ci negreșit vă veți pedepsi spre pilda și altora, după cum și când veți arata cu căzuta silință după datoria ce aveți, ca să săvârșiți poruncile ce vi s'or trimete, întocmai fără cel mai mic cusur, să fiți bine încredințați, că cu aceasta veți arata o deosebită slujbă domniei mele, și să fiți bine nădăjduiți că va fi cunoscută slujba de cătră domniea mea, și veți împărtăși cu milă și cinste spre răsplătireatslujbei ceți cu credință, și să avem răspunsul că ați primit porunca aceasta a domniei mele.

1801 Septemvre 6.

Protocolit vel visternic.

Acest hrisov adresat credinciosului boeriu a domniei mele dumneata Sandu Oatu, biv vel pitariu ispravnic de ținutul Greceni, să se dea cu sanatate, este în proprietatea mea.

Th. C.

Zapis de vânzarea a 37 stânjeni moșie.

Incredințez cu acest zapis al meu, la mâna dumisale sulgeriului Alexandru Stamatini, precum să se știe că din trei sute stânjini din

moșia Dăbești ce este la ținutul Covurluiului, aproape de satul Zmulți, mi s'au venit în partea mea din a opta parte 37 pol stânjină, adecă trei zeci și șapte și giumătate stânjină, ce'i trag după răposatul soțul meu Ianache Movilă, în lipsa zăstreii mele, și plata datoriilor și alte cheltuieli ce am făcut; după cum pre larg cuprinde scrisoarea de învoială ce am de la lordache Movilă jâgnicer, cumnatul-meu fraatele mortului bărbatu meu, care moșie le este de pe tatăl dumnilor sale, și fiind că toată partea celorlalți șapte frați, o are tot dumnealui slugerul cumpărătură, și danie, care acești stânjină, partea me fiindu'mi cu departare a-i stăpâni, fiindu'mi și lucru puțin, de a mea bună voe i-am vîndut'o dumnisale în 130 lei, adecă una sută trei zeci lei; drept aceea să aibă dumnealui de acum înainte a stăpâni, cu bună pace, atât d-lui cât și urmașii d-sale, și pentru mai adevărată credință mi-am pus numele și pecetea, poftind și pe alte obraze cinstite de s'au iscălit, martur.

1804 Mai 13.

(L. P. mici) Paraschiva sîn Necula Andrieș
Ión Balș ? logofăt, soțul de al doilea martur.

Tanasă Gosan Stolnic, martur.

Alexandru Anastasoaei martur.

Teodor Dimitriu martur.

Cumpărând soțul meu slugerul Alexandru Stamatin, încă în viață fiind, stânjinii de moșie în dos arătați în hotarul moșiei Dăbești, de la ținutul Covurluiului; apoi acum arătându-se cu cererea de răscumpărare vărul meu dumnealui jicnicerul lordache Movilă, supt cuvînt de pro-

timisis, fiind a săvârșitului din viață fratele dumisale Ianache Movilă, i-am dat acest zapis după care să aibă d-lui a stăpâni arătații stânjinii, iar eu mi-am primit banii deplin, după cuprinderea zapisului.

1815 April 6. Focșani.

(L. P.) Maria Stamatini slugareasă.

Acest document în original se află în proprietatea mea. Th. C.

Schimb de moșie.

Adecă eu Costandin Mihnea și cu tot neamul meu, ce ne tragem din linca sor Nastasiei, fetei lui Toader, nepoata Stratului, care mai gios ne vom iscăli puindu-ne și degetele, încredințăm cu această scrisoare a noastră, la cinstită mâna dumisale cluceriului Manolache Tudori, precum să se știe că având o parte de moșie strămoșască în moșia Giosăni și Gioasa din bătrânul Gagiul, ne-am învoit cu dumnealui cluceriul și am făcut schimb, dându-ne dumnealui șapte spre zece stânjeni și patru palme din moșia Dănceni, ce este pe valea Soholuiului, și noi am dat dumisale șapte spre zece stânjinii și patru palme din moșia Giosăni și Gioasa, din bătrînul Gagiul, ce este aproape de moșia dumisale Orleștii; care zapis am luat și noi asemenea de la dumnealui. Deci de acum înainte să stăpînească d-lui

stânjiniî ca pe o dreaptă moşie a dumisale ne supărat de nime.

Iar când se va întâmpla să nască vre-o pricină asupra acestor stânjiniî de moşie, ce dăm noi, să avem a răspunde, cum şi stânjiniî ce ne dă d-луй clucerul de vor eşi cu vre o pricină, asămîne să aibă a răspunde; şi când s'au tăcut acest schimb, s'au întîmplat boeri şi oameni străini, care s'au şi iscălit de marturi. Şi pentru mai adevărată credinţă ne-am iscălit.

1804 Maiu 28.

Eu Costantin Mihnea adeverez

Eu Gheorgh e Mihnea şi cu toţi fraţii mei adeverez.

Eu Toader Mihnea şi cu femeea me adeverez.

Gavril . . . poruşnic, martur.

Lordachi postelnic martur.

Ilie postelnic martur.

Manolachi Timofsti dib Găgeşti.

Iacob Gagiul şi Gavril.

* * *

PÂRCALABIA GALAŢII.

Pentru acest schimb şi învoială ce s'au făcut, întrebând pe amîndouă părţile de le este cu bună voe şi primire, ne-au arătat că cu bună voe şi primire amîndurora părţilor, s'au făcut acest schimb, şi spre încredinţare am iscălit.

1804 Maiu 29.

Ioan Jora *paharnic*.

Acest original se află în păstrarea mea. Th. C.
VOLUMUL XX DIN URICARU, C. 21.

**Cu frățască dragoste mă închin dumitale cumnate
lordache.**

Frățasca scrisoarea dumitale din 5 a lunii următoare, la 17 am primit'o, și pentru întregimea sănătății dumnevoastră, foarte m'am bucurat. slavă milostivului Dumnezeu și noi ne aflăm sănătoși. — Am văzut și cele ce'mi scrii pentru partea de moșie Dăbești, a răposatului cumnatului Dumitrache, ce aū avut'o zăstre de pe soția dumisale, cum și pentru partea răposatului cumnatului Enachi, fratelui dumitale, iarăși din Dăbești, că Ț'aū spus dumitale badea Manolache Tudori clucer, că le-am cumparat eu, și dumneata acum îmi scrii ca un frate ce ești și dumneata, să răscumperi analogul ce ți s'a veni, și ca să te înștiințez. Frate, eu partea cumnatului Dumitrache, cu adevărat așa am avut tocmală cu d-lui ca să mi-o vîndă, dar tocmala n'am sfîrșit'o, nici prețul nu l'am hotărît, prelungindu-se vremea cu astăzi cu mâne, și i-am făcut bine și cu banî, în vreme ce și-aū măritat pe fîca d-sale, și până astăzi nici o para de la răposatul n'am luat. Una mie și mai bine de lei îmi este dator, răposatul cumnatul Dumitrache, și de la moartea dumisale, nu m'am mai putut întălni cu Nastasiica fîca dumisale, ca să mă socotesc pentru datoria răposatului, și se văz cu cât mă voiū putea alcătui pentru partea aceia din Dăbești, și câți banî mai rămăne ca să-mi mai dea, spre a se plăti toată datoria. Iar cumpărarea adevărată n'aū fost, dar și o cumpărată

era, că baniŃ după cum scriŃ Ń aveam daŃ, Ńi rĂmĂsese numai pentru preŃ, macar cĂ eu am voit'o Ńi aceea ca sĂ se hotĂrascĂ preŃul, Ńi sĂ-mŃ facĂ zapis, dar tot rĂposatul m'ĂŃ prelungit pĂnĂ cĂnd i s'a Ńntimplat Ńi sfirŃitul. Dar eu drept, cĂtrĂ badea Manolache aŃa am fost zis, cĂ am cumparat Ńi cred cĂ tot cumparatĂ a rĂmĂne, cĂci din zĂstrea nepoateŃi Nasta-siicĂŃ nu voi lua, cĂ mi se pare cĂ nu mĂ dĂ nici legea, nici giudecata. Iar dumneata ca un frate ce eŃŃi, Ńi voeŃŃi sĂ tragŃ analogul Ńi rĂscumpararea, la aceasta ĂŃ dreptate Ńi cuvŃnt. S'or analoghisi baniŃ, datoria cĂtĂ ieste peste suma stĂnŃinilor ce sŃnt, Ńi trĂgĂndu'Ńi dumneata analogul, vei rĂspunde baniŃ, la aceasta nu pricinuesc, dar apoi iarĂŃi socoteŃte dumneata cĂte pĂrŃi ĂŃ sĂ se facĂ, dumneata eŃŃi unul, Ńi mai sunt patru surori, cu soŃia mea, sĂ facĂ cinci, mai mult de cĂt a cincea parte dumneata nu poŃŃi sĂ ei, Ńi un lucru cu totul puŃin Ńi sĂ vine partea dumatle, macar cĂ eu mai bucuros sunt sĂ'mŃ rĂspundĂ cine-va datoria. ce am la rĂposatul cumnatul Dumitrache, Ńi sĂ o iea cu totul, socotindu-se Ńi baniŃ cu dobĂnda lor, din vremea ce i-am dat, Ńi sĂ sue cĂte cinci spre-zece Ńi mai bine de lei stĂnŃĂnul. Iar pentru partea rĂposatului cumnatului Ianache, iarĂŃi rĂposatul cumnatul Dumitrache mi-ĂŃ spus cum cĂ o vinde cumnata Paraschi-va, soŃia rĂposatului, Ńi eu i-am zis atunce cĂ poate dumneii sĂ nu fi avĂnd treabĂ la acea parte Ńi sĂ fie numai a dumisale, rĂposatul mi-ĂŃ spus cum cĂ dumneta ĂŃ dat sinet de Ńvovea-

lă înaintea logofetiei ceî mari, și o împuternicești pe cumnata Paraschiva, ca să fie deplin stăpîna, pe partea cumnatului Ianache, din tot locul. și de pe mamă și de pe tată, spuindu'mî răposatul cumnatul Dumitrache că vra să o scoată la mezat și să o vîndă, apoi eî înțelegînd așa, am scris fiului meu lui Sandulache, la Iași, ca să cerceteze și de ieste cu adevarat, ca s'o vîndă la mezat, apoi noi fiind frați, mezat nu se încape, să între în tocmală, și după cum s'a putea învoi, să o ia fără mezat, și așa aî și făcut fiul meu; și pe trei zeci și șapte pol stînjini, ce s'aî venit partea răposatului cumnatului Ianache, aî dat una sută trei zeci lei, și aî luat'o cu zapis, care zapis s'aî încredințat de boeri cinstiți, și aî luat și copie de pe sinetul de învoeală ce l'ai dat dumneata, cumnatei Paraschivei, iarăși iscălită de boerii mari, și într'acestași chip am cumpărat eu partea cumnatului Enache. Dumneata de nu voești a mi-o lasa aceasta, rămâne la voința dumitale. Eî te poftese, și te rog frătește, ca să mi-o lași, și încă și pentru partea dumitale de-î bine voi, ca să mi-o dai tot mie, fără paguba dumitale, și să faci bine unui frate ce este îngreuier cu sarcina casei, după cum veî fi auzit, căci știu cumnate Iordache că cu 37 stînjini, sau cu 75 stînjini, sau macar și cu 100, tot nu mai închegei dumneata moșie întregă, și s'o numești de moșie, macar că bine cunoșc că aceasta nu este pentru dumneata, ce imi face havale dumnealui badea Manolache clucerul. Dar apoi dacă-î vra să giudeci adevă-

rul, cine îți mai aproape, badea Manolache, satul surorile dumitale, și apoi să giudeci și greutatea, și numai atâta rămâne că nici pentru dumneata a fi. nici pentru mine, un lucru de nimică împărțindu-l câte un petec. Cumnate lărdache, ești te poftesc și te rog frățeste, de voești fă bunătate și mi-o lasă, și încă îmi dă și partea dumitale fără paguba dumitale, că ești pentru atâta venisem la dumneata ca să mă întâlnesc, să vorbesc și să mă rog ca la un frate, dar apoi dacă nenorocirea mea, s'au întâmplat de nu te-am găsit, pe dumneata a casă. cu dumneaei cumnata n'am mai luat vorbă, că știam că nici un răspuns hotărât de la dumneaei n'oiu să eu. Ești acum mă aflu la Ești pentru o pricină de giudecată, și mai am zabavă. În ce chip vei socoti dumneata fă'mi răspuns și prin poșta de la isprăvnicie îl trimite la Ești; și sunt al dumitale ca un frate, cumnat și slugă.

Alexandru Stamati sulger.

1806 Ghenar 18.

Mărioara d'inpreună cu surorile și copiii, cu plecăciune sărută cinstita mâna dumitale.

Originalul acestei epistole este în dispoziția mea.
Th. C.

NOI SCARLAT ALEXANDRU CALIMAH VOEVOD

Cu mila lui Dumnezeu domn țerei Moldovei.

Cinstiți și credincioși boerii domniei mele, dumneavoastră păcălabi de Galați, și Dumneata

Iordache Giurgea biv vel căminar, sănătate.

Fiind că nu sunt îndestule numai câte mărturi și dovezi s'au văzut mai înainte în cercetarea giudecății noastre, după care s'au și dat hotărîrea pricinii dintre dumnealui clucerul Manolache Tudori, cu răzășii de moșia Bălțații, de la ținutul Covurluiului. neamul Crăeștilor pentru cumpărăturile ce avea dumnealui clucerul, din numita moșie, în care și dumnealui din vechiu este părtaș, cu osăbite părți alese, și hotărîte dîndu-se dreptate răzășilor a răscumpăra de la dumnealui acele din urmă cumpărături, ce să alcătuesc în sumă de 195 stînjini, prin trei zapise, însă : un zapis din 7294 Ghenarie 27 ; ș altul din 1787 Iulie ; și altul din 1791 Dechemvrie 8 ; după neconținute jalobe pornite în urmă cătră domnia mea. de dumnealui clucerul, plîngîndu-se de înstrîmbățire. trebuința cere de a se mai face o pătrunzătoare cercetare, la fața locului, prin carte de blăstăm.

Drept aceea înadins vă orinduim domnia mea, pe dumneavoastră, spre a rămâne jăluitorilor încheet în tot cuvîntul, ca să mergeți la fața locului și adunînd de fața pre toți vinzătorii, acelor părți, și pe însuși acei ce au dat mai înainte mărturie, cum și alți lăcuiori de prin satele megieșite, cărora cetindu-li-se cartea de blăstăm, ce s'au dat de la preosfințitul Mitropolit, în auzul tuturor, apoi eate pe unul pe rînd să'i cercetați pe vinzători, ca să mărturisască în frica lui Dumnezeu, prin carte de blăstăm, după ce ei au săvîrșit vinzările cătră dumnealui clucerul, de au mai stăpinit ei acele

părți, și câți ani le-au stăpînit și în ce vreme le-au făcut *teslim* în stăpînirea dumnevoastră, acum îndată după vînzare sau mai tîrziu, și de au stăpînit dumnealui acele părți vîndute, de când și pînă la anii 1804, când au făcut alegerea și hotărîtura din poronca domnească, dumnealui spatarul Ioan Jora și căminarul Gheorghie Șarban, și atît pe acei ce au dat mărturii în scris, cât și pe lăcuiitorii de prin satele megieșite, cu moșia Balțașii, iarăși pre rînd câte pe unul să cercetați, ca să mărturisască adevărul prin carte de blăstăm, în frica lui Dumnezeu, curată știință ce vor fi avînd, din ce vreme au apucat stăpînirea acelor părți, de cătră dumnealui clucerul, au că s'au stăpînit tot de cătră vînzătorii răzăși, și pînă la ce vreme s'au stăpînit de dumnealui clucerul, s'au de răzăși, și de cătră care răzăși, de cei vînduți, sau de cei nevînduți, și branîștea de cătră cine s'au apărat, pe acele părți, și de câți ani este aceea apăratură, la acel loc, și dacă toți vînzătorii vor mărturisi, într'un chip, și marturii și lăcuiitorii megieși vor mărturisi, iarăși într'un chip, atunce se vor face două mărturii, una din partea vînzătorilor, în care se vor și iscăli, și alta din partea marturilor și din partea lăcuiitorilor megieși, în care iarăși se vor iscăli; și apoi încredințîndu-le și dumnevoastră împreună cu înștiințarea, se vor trimete la dumnealui vel logofătul, spre a le înfățișa domniei mele.

Iar când orî vînzătorii, sau marturii și lăcuiitorii, nu vor fi potriviți la mărturisire,

atunci dumneavoastră de la fiște care veți lua osăbită mărturie în scris, și iarăși adevărită de dumneavoastră, cu asămine urmare, să se trimeată la dumnealui vel logofătul, însă cercetarea aceasta o cerem de la dumneavoastră, fără cea mai mică întârziere.

1815 Iunie 15.

(I. P. Domnești)

Vel Logofăt.

Originalul acestui act este în proprietatea mea.
Th. C.

NOI SCARLAT ALEXANDRU CALIMAH VOEVOD

Cu mila lui Dumnezeu domn țerei Moldovei.

Cinstiți și credincioși boerii domniei mele, dumneavoastră părcalabi de Galați, sănătate.

Veți înțelege din jalba aceasta, arătarea și cererea ce face jăluitoariul: drept aceea să scrie dumneavoastră ca să aduceți pe pîrîți față, și să faceți cercetare acestii pricinii, și fiind precum jăluește, că schimbul acesta este săvîrsit de atăția ani, cu stăpînirea neclintită, despre amândouă părțile, apoi dumneavoastră nici de cum să nu îngaduiți pe pîrîți, a face cea mai mică supărare jăluitoarilor, rămîind schimbul întru deplină tărîea lui, dînd jăluitoarilor și tot cuviinciosul agiutor, spre luarea venitului precum și până acum, rămîndu-l cartea aceasta spre întăritură.

Aceasta poruncim.

Și fiind pricina într'alt chip, să înștiințați la dumnealui vel logofăt.

1819 Fevruarie 1.

(I. P. gospod.)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Doamne.

În trupul moșiei Giosăni, de la ținutul Covurluiului, având o sumă de stânjinii schimb cu un Gheorghită Sava, cu alții ai lui, dându'î de aiure; acum acel Gheorghită Sava, cu neamul său, dă acei stânjinii unui Nistor Zorilă, adevă din Giosăni, și ma trimite ca să stăpînesc de acolo de unde i am dat. Schimbul acesta este făcut de cinci-spre-zece, șase-spre-zece ani.

Pentru care ma rog înălțimei tale ca să mi se dea luminată cartea măriei tale, către cinstita părcălăbie, ca să îndatorească pe acel Gheorghită Sava, a da acestui Zorilă de aiure, și pe mine să nu ma strămute din stăpînirea acestor stânjinii, din Giosăni, căci stânjinii ce i-am dat eu, împotriva acestora, nu aū nici un bucluc.

Al înălțimei tale plecată slugă, Manolache Tudori, clucer.

* * *

Dumneata vel logotât sa'î dai carte gospod după rînduială.

Vtori Logofăt. 1819 Ghenarie 31. No 1609.

Aceste documente în original se află în proprietatea mea. Th. C.

NOI SCARLAT ALEXANDRU CALIMAH VV

Cu mila lui Dumnezeu domn țerei Moldovei.

Cinstit și credincios boeriul domniei mele, dumneata Iordachi Catargiu biv vel vornic, sănătate.

În anul trecut 1815 Octombrie 25, s'au scris cartea domniei mele către acea parcălabie a Galațului, ca mergând unul din parcălabii la starea moșiei Bălțații, și strângînd de față pe toți răzăși, unde fiind și clucerul Manolache Tudori, după cuprinderea scrisorilor ce se vor vede la amândouă părțile, să facă cercetare, casăle și alte acareturi ce va fi avînd clucerul, făcute acolo, pe care parte vin, adecă pe dreaptă partea sa, sau pe partea ce s'au dat răzășilor, cu hotărîrea giudecăței divanului domniei mele; acum prin înștiințarea din 13 a trecutei luni Noemvrie, anul 1815, ce au trimes dumnealui vornicul Alexandru Iancu Leu, cu tôte că s'au văzut arătînd că după cercetarea ce au făcut la fața locului, s'au dovedit că casele armașului Vasile Tudori, au venit pe dreaptă partea sa, adecă pe bătrînul lui Crucian, ce'l are clucerul luat cu schimb, de la slugerul Ioan Cârjă, cum și câți-va din răzăși anume: preotul Gheorghe Savin, i preotul Stan Sava, i Timofte Alupeș, i Giurgea Rogojină, i Ioan Macarie, i postelnicelul Ioan sîn Gheorghe Sandul, și Sandul sîn Ilie Alupeș, au arătat că pe lângă bătrînul Tetiului, care îl stăpînesc ei, este și bătrînul lui Crucian, alături pe din gios, și de acolo merg cicalați trei bătrîni, în gios, (adecă Crăciun, Zabulich, și Săiman, baștina și cumpărăturile clucerului, până în hotarul Urleștilor, unde să află și așăzarea clucerului), din care s'au luat 195 stînjini, cu hotărîrea domnescului divan, ce mai sus se arată, și s'au dat în stăpînirea răzășilor. Dar fiind că

răzășii necontentit supără cu jalobe, că casele armașului Vasilache Tudori, vin pe partea lor, să scrie dumitale ca de iznoavă, însuși dumneata să mergi la starea numitei moșii, unde fiind de față răzășii, și clucerul Manolache Tudori, să cercetezi cu amăruntul toate scrisorile, și alte dovezi a oamenilor bătrâni, vrednicilor de credință, ca să se dovedea-că cum s'au urmat stăpînirea fiește cărora din vechiū, și pe la ce loc, și de au fost acel bătrân Crucian drept a sulgerului Ioan Cârjă, stăpînit acolo la locul ce să arată, de la care îl are clucerul luat cu schimb, și de sunt acele case, pe bătrânul Crucean, ce să află acum drept a clucerului, sau vin pe partea răzășilor, care de vor veni pe partea răzășilor, apoi să le arăți și să nu îți îngăduiești a face supărare clucerului, până la viitoarea lună Mai, când atunci va pute să se rădăce de acolo, și ori în ce chip vei dovedi, să trimieți înștiințare aice pre larg arătătoare.

1816 Fevruar 28.

(L. P. Domnești).

Vel Logofăt.

Trecut

Acest original este în proprietatea mea. Th. C.

NOI SCARLAT ALEXANDRU CALIMAH W.

Cu mila lui Dumnezeu domn țerei Moldovei.

De vreme ce prin jaloba ce au dat cătră

domniea mea, credincios boeriu nostru dumnealul Petrea Cernat, biv vel medelnicer, împreună și cu alte neamuri și răzăși ai săi, din moșia Giosăni și alta megieșită bucată, de loc cu Giosăni, ci să numște Giosa, cari sunt la ținutul Covurluiului, i-au aratat că despre un Ioan Negru și fratele său Apostu Negru, ce și ei ar fi răzăși numai în Giosăni, li s'ar fi pricinuind multă supărare și păgubiri, din pricină că tot trupul moșiei Giosăni din vechime, s'ar fi împărțind în trei bătrâni, anume: Mafteiū, Giosa și Gagiul, dintru care s'ar fi trăgând și jăluitorii; și al treilea bătrân Necoară, dintru care s'ar fi trăgând numițit de sus Negrulești: iar bucată cea de loc numită Giosa, o trag la stăpînire numai acei doi bătrâni ai lor, jăluitoriul Mafteiū Giosa și Gagiul, având'o zăstre de pe femeile lor Chetra și Dumitra, în care bătrânul Negruleștilor, numit Nicoară, n'ar fi având nici o împărțire, și la anul 1804. iar toți răzășii împreună și cu bătrânii Negruleștilor, din poronca domnească, după cererea ce au făcut și au adus și boeri hotarnici, la starea locului, pe dumnealul spatarul Ioan Jora, și pe răposatul căminariu Gheorghe Șerban, și din cercetarea ce au făcut încă, și după cartea de blăstăm. în ființa tuturor răzășilor de față dovedindu-se împărțala moșiilor din moși, și strămoși, întocmai după cum în sus arată, li s'au și hotărît și le-au și împărțit pe bătrâni iarăși întocmai, și la care boeri hotarnici, toți răzășii cu mulțămirea lor și-au primit și țidule pe părțile bătrânilor lor, și cu spiță în ce chip sunt

împărțitorii, pe răzăși partea fiește-căruia bătrân, și așa au luat sfârșit toate pricinile între dînșii atunci, după care și stăpînirea în curgere de zece ani, li s'au urmat cu toată liniștirea, fără să se mai supere unii pe alții mai mult, cu vre o cerere; iar apoi după zece ani, adecă la 1814, numiții Negrulești, cu niște netrebnice scrisori, iar a neamului lor de giudecățile ce au fost la acele vremi între dînșii, pentru împărțirile din bătrânul lor Necoară, vrînd să se viclenească unii pe alții, cu zapise minciunoase, de odată s'ar fi sculat cu pricină asupra lor, a jăluitoarilor, cerînd ca să între cu împărțire întru acea bucată de loc, numită Giosa, și bătrânul lor Necoară, unde nici o împărțire acel bătrân a lor, nici odată n'ar fi avut, și după multe jalobe ce ar fi dat cătră domnia me, numiții Negrulești, cu aceiași nedreaptă cerere a lor, din poronca domniei mele s'ar fi rînduit și înadins boeriū cercetătorii, la fața locului, pe dumnealui vel vornicul Costache Conache, și după ce din cercetarea ce au făcut boeriul rînduit, acea cerere a numiților Negrulești, s'ar fi dovedit în deșert și ne adevărată, precum dovedește mărturia dumisale vornicului de cercetarea, ce li s'ar fi dat la mâna lor, apoi numiții Negrulești, ca niște dovediți de vicleni, temîndu-se ca să mai iasă la medean mai mult, cu aceiași cererere, au invitat cu dînșii și pe un Alexandru Zâmpa, ce se numește sudet austrieccesc, om cu totul străin, și după fagăduința ce le-ar fi dat prin interesate chipuri, că sudet fiind el le va împlini scoposul cererei lor, l'au făcut

că i-ar fi neam și răzăș cu dênșii, întru a căruia mână împreună cu acele netrebnice scrisori, după alcătuirile viclesugului lor, iar fi dat și spița ca să'î tragă el pe dênșii jăluitori în giudecată, și tot cu aceeași cerere după cum în trecutul an 1816, iar fi tras în giudecata domniilor sale părcălabilor de Galați, și după ce și de la giudecata părcălăbiei, s'ar fi văzut numitul sudet dat și pe sine rămas, ca pe un dovedit, iarăși de acolisitoriū cum adeverează și cartea de giudecată a părcălăbiei, ce li s'ar fi dat la mâna lor, pe care o au dat față; apoi el după a sale păreri iar fi sorocit spre a veni și în judecata divanului după cum la trecuta lună Aprilie au venit, și stăruiind aice cu multă cheltueală, în curgere de două săptămâni, sudetul ar fi dosit, și giudecata n'ar fi vrut a sta cu dênșii, până când ne mai putând stărui aice fiind vremea a tot lucrul, siliți ar fi fost ș-ar fi lăsat vechil aice, și vechilul lor cu jalobele ce au dat cătră domniea mea, trăgându-l pe numitul sudet în giudecată, el i-ar fi dovedit și în giudecată n'ar fi vrut a sta, și au cerșut cea după dreptate punere la cale, ca în puterea dovezilor ce au, să nu mai fie supărați într'această pricină, de cătră numiții acolisitori, spre a se afașisi și mai desăvîrșit. După cum spre încredințarea jalobilor, la cercetarea ce li s'au făcut de cătră al nostru cinstit și credincios boeriū, dumnealui Constandin Balș, vel logofăt, de țara de gios, au arătat de s'au văzut mai întâiū țidulele boerilor hotarnici, ce sunt dintr'aceiași an 1804 Maiū 29; al doilea și mărturia dumnealui vel vornicu Costache

Conache, de cercetarea ce au făcut care este din anul 1814 Septemvre 21; al treilea și cartea de giudecată a părcălăbiei, din trecutul an 1816 Iulie 15; și toate cuprinzătoare întocmai după arătarea jalobii jăluitorilor, și de vreme ce numiții Negrulești, cum și numitul sudet, de la toate cerirele s'au dovedit violenți și acolisitori, cu aceeași cererea lor, și dacă nici în giudecata divanului n'au vrut a sta cu jăluitorii sau cu vechilul lor, ce au dosit, pentru aceea dar iată și domnia mea dăm întăritura vecinicei stăpînire a jăluitorilor asupra părților amînduror bătrânilor Giosăni și Giosa, ca să fie volnicii a le stăpîni întocmai, și pre deplin după hotărîtura acea de la anii 1804, care au fost și cu primirea și mulțămirea bătrânilor numiților acolisitori, și așa lua și toate cuviincioasele venituri de pe dîensele, după hotărîrea ponturilor domnești, și după obiceiul pămîntului, fără mai multă supărare despre numiții Negrulești, și ori cînd se vor mai arata ieși ca să mai facă aceea cerere, tot după aceleși netrebnice scrisori ce să cuprind la mărturia și cercetarea a dumisale vornicului Costache Conache și la cartea de giudecată a părcălăbiei, nici o ascultare să nu li se dee; pentru care poruncim domnia mea, ca și de cătră dumnealor dregătorii ținutului, să se păzască urmarea întocmai și pre deplin.

Aceasta poruncim.

1817 August 3.

(L. P. Gospod.)

Vel logofăt.

Trecută în condică întocmai.

Nicolae.

PĂRCĂLABIA GALAȚILOR.

Copia aceasta posleduindu-se din cuvint, în cuvint, și fiind scoasă întocmai după cea adevărată, să încredințază și de părcălăbie.

1820 Iulie 14.

Greceanul agă.

Urmează încă o iscălitură greu de descurcat.

Acest hrisov se află în păstrarea mea. Th. C.

Scrisoare de Mărturie.

Adecă eu Pavel Ureatnic și soltuțul cu 12 prăgari, și cu toți orășanii din trăgul Brîladului, cum au venit înaintea noastră Pânteleiu și cu Ursul Vartic, pârătuș'au și de față pentru niște țigani ce au fost vîndut, Samfira sorusa, o țigancă cu trei feciori, deci cându au fost vîndut sorusa Samfira, Ursu, de față n'au fost, și mai apoi Ursul n'au vrut să lasă acea tocmală, ce s'au prinsu să întorca banii ce au dat Pânteleiū pe mîna Samfîret, 30 zloți, și zi iau pus să'î întorcă banii denaintea noastră, și a lui Simion marele medelniceriū, deci când leau fostū ziua să-î dea banii, venit'au Ursul și au dat aici 30 de zloți, în mîna lui Pânteleiū, cum le au fost tocmala, și acii țigani de acum să fie a lui Ursu Vartic, întru veci. Iar să va fi și mai dat Pânteleiu niscai bani în mîna Samfîrei, să aibă Pânteleiu a cere de la Samfira, de această dăm știre și mărturisim cu această a no-

stră scrisoare, și am pus și pecetea trigului
pentru credință.

U Brălad August 6 deni.

Pavel Gheanghea, iscăl.

(ПЕЧАТЬ ТРІГСАЇ БРЗАЛАД 3 пеști

Documentul original este din veacul al 17-le, scris
pe hârtie. El este în dispoziția mea.

Th. C.

NOI MIHAIL GRIGORIE SUȚUL VODEVOD.

Cu mila lui Dumnezeu domn țarei Moldovei.

Cinstiți și credincioși boerii domniei mele,
dumneavoastră parcălabii de Galați, sănătate.

Fiind că al nostru cinstit și credincios boeriu,
dumnealui Dimitrie Sturza vel logofăt, al țării
de gios, ne au înfătoșat mărturia dumneavoastră,
din 20 a trecutului Septemvrie, ale anului
curgător, de cercetarea ce ați făcut la fața lo-
cului, prin cartea de blăstăm, după poroncile
domniei mele date către dumneavoastră, din 26
a trecutei luni Iulie și 10 August, în urmarea
hotărîrei noastre dată prin întăritura anaforalei
preosfințitului Mitropolit, și a dumnevoastră ve-
liților boeri, la 15 Iulie, după înfătoșarea ce au
avut și înaintea noastră, i a tot sfatul, dumnealui
serdarul Vasile Tudori, cu răzăși de moșia
Bălțații, de la acel ținut, prin care între cele-
late înștiințați și pentru părțile ce în vremea

fericitului întru pomenire domn Alexandru Constantin Moruz voevod, le-au răscumpărat pîrîții răzăși, după jurămîntul ce au săvîrșit atunci, că atît din mărturiile de cercetări ce s'au făcut mai înainte la fața locului, prin cărți de blăstăm, din poronca divanului, și a procatohului nostru, i din alte deosebite mărturii, de la răzășii vînzători i de la megieși, și de la căți-va boeri, cum și din mărturisirea ce și acum aũ făcut prin cartea de blăstăm, acei vînzători, i megieși căți s'au întîmplat față și au auzit cartea de blăstăm, mărturisind asemenea, și însuși dumneata arhon agă Ioan Greceanul, unul din păr'alabii, ce arăți că ai fost la toate cercetările ce mai înainte s'au făcut la fața locului, în pricina aceasta, s'au dovedit neclintita stăpînirea sardarului Tudori, pe acele părți, de cînd le-au și cumpărat, și că numiții răzăși rău au jurat, care mărturie și celelalte dovezi cuprinse prin trînsa, s'au cercetat și de cătră însuși dumnealui vel logofăt, și ne-am incredințat că toate acestea sînt adevărate. Drept aceea cu hotărîre scriem și poroncim domnia mea d-voastră, ca să mergeți însuși, unul din d-voastră acolo la fața locului, și strîngînd pe toți răzășii și megieșii împregiurași, cu toate scrisorile, dovezi ce vor fi avînd față, fiind și însuși sardarul, iarăși cu toate scrisorile dovezi ce va fi avînd, mai întaiũ să cercetați cu mare scumpătate și pătrundere, ca să aflați și să dovediti cele adevărate margini a numitei moși, de jur împrejur după vrednice de toată credința dovezi; apoi să alegeți toate acele părți

întocmai după zapisele de cumpăratură ce va avea sardarul Tudori, și lipindu-le lângă cele lalte părți, ce mai are acolo sardarul, să le stîlpiți și cu pietre hotară, întru despărțirea părților celorlalți răzăși, și să le dați în deplină vecinica stăpînirea sa, dîndu-i și mărturie hotarnică pre larg arătătoare în stînjini, în măsuri și în semne, iscălită pe obicei, spre ași urma stăpînirea în pace și ne supărat mai mult, despre numiții răzăși. După aceasta veți împlini de la pîrții răzăși și acea una mie lei ce înștiințați că s'au învoit sardarul cu dînsii pentru venitul a 4 ani, și pentru stricăciunea apărătorei pădurei de pe acele părți, și îi veți da sardarului. Iar venitul din anul acesta curgătoriu, de pe aceste părți ce arătați că ați orînduit ca să se pue la un loc, să stea păzit, să-l teslimarisiți deplin sardarului, împreună cu acele părți. Aceasta cu hotărîre scriem și porncim, întru alt chip să nu fie.

1820 Noembre 1.

(L. P. gospod.)

Vel Logofăt

S'au trecut în condica ținutului.

Acest document în original se află în pastrarea mea. Th. C.

Izvod de toată averea mișcătoare și nemișcătoare, a răposatului sulger Vasile Negură, ce s'au găsit după săvîrșirea sa, precum în jos se arată anume.

1824 Dechemvrie 17.

13,641, adecă treisprezece mii șasă sute

patru zeci și unul lei, două-zeci parale, s'au găsit în banii gata.

1). Un sinet a arhimandritului Iosaf Frumoșanu, din 1820 Septembrie, pentru 10,000 mii lei, întărit cu pecetea mănăstirei.

2). Un sinet din 1823 Decembrie 16, a spatarului Sandulachi Cațichi, pentru patru sute cinci zeci galbeni Olandezi.

3). Un sinet din 1820 Decembrie 28, a banului Mihalache, pentru trei sute galbeni Olandezi.

4). Un sinet din 1815 Septembrie 1, a cucoanei Marghioalei Roset Răducănița, pentru patru mii șase sute opt zeci lei, prin care în dos să arată că au plătit din capetele acestor bani, una mie două sute opt zeci lei și cu dobânda sinetului, până la anul 1820 Februarie 1.

5). Un sinet din 1823 Iulie 16, a lui Vasile Costin pentru una mie trei sute șase zeci și cinci lei.

6). Un sinet din 1821 Februarie 1, a răposatului ban Todirașc Anastasiu, pentru cinci sute lei.

7). Un sinet din 1819 Decembrie 1, a spatarului Vasile Coroiu pentru . . . sute lei.

8). Un sinet din 1824 April 25, a banului Tanasă, pentru cinci sute lei.

9). Un sinet din 1821 Ghonar 13, a banului Tanasă pentru șapte zeci galbeni.

10). Un sinet din 1819 August 23, a lui Alexandru Vartic, pentru două sute cinci zeci lei.

11). Un sinet din 1800 Septembrie 30, a

lui Nicola Hristea, cu tovărășia, pentru una mie lei.

12). Un sinet din 1820 Fevruar 12, a zugravului Vasile. pentru trei sute cincizeci lei.

13). Un sinet din 1823 Dechemvrie 20, pentru patru sute douăsprezece lei, a spatarului Sandulache Cațichi.

14). Un sinet din 1823 Fevruarie 27, a lui Alecu Savastos, pentru doua sute lei.

Un plic cu scrisori i socoteli, și corespondenții, în pricina banilor ce avea să eie răposatul, de la casa răposatului ban Ioan Roset, rămâind un cusur la parucicul Costandin Bencovici, din cinci sute lei ce are să mai eie, după arătarea numitului Bencovici.

Un plic cu niște socoteli cu Mihalache Calmuschi din Basarabia.

Un plic cu scrisori pentru casele din Iași, în care sunt 31 bucăți hârtie.

Un plic tij cu scrisori pentru casa din Iași cu 11 bucăți hârtie.

Un buciun de teneche, cu trei întărituri asupra caselor din Iași și a viilor.

Un plic cu 27 scrisori, pentru două case din șesul Bahluiului, din care una ce este mai mare au afierosit-o răposatul prin viu cuvânt în ființa duhovnicului său. i a episcopului rînduit și a altora ce s'au mai întîmplat față, vătavului său Dumitrache Popa, pe care l'au crescut de mica copilărie.

Un plic cu șapte scrisori, pentru via de pe moșia Cetățuia, de la Nebuna.

O casă în Iași cu două dugheni la uliță

în drumul Păcurarilor, în Muntenimea de sus, lângă casele doftorului Efstatie, după cuprinderea scrisorilor care sunt arătate mai sus.

O casă alătura cu această ce le are cumpărate de la elronomii răposatului stolnic lordache Gheuca, iarăși după scrisorile ce are, sînt arătate mai sus.

Două case la șesul Bahluiului, după cuprinderea scrisorilor ce s'au arătat mai sus.

O vie la Nebuna, după cuprinderea scrisorilor mai sus arătate.

10 Suflete Țigani, însă :

- No. 1, Vasile Bucătar,
- 2, Safta femeea lui
- 3, Gheorghe feciorul lor
- 4, Voicu tij
- 5, Chiriac tij
- 6, Ileana tij
- 7, Iova vezăteu
- 8, Neașa femeea lui
- 9, Irina fată mare, fără părinți
- 10, Gheorghe băet, tij.

Un plic cu 7 scrisori asupra acestor țigani.

Un izvod de zăstre a răposatului săvirșitului Negură, din 1801 Iulie 6.

Juaueruri și argintdrii :

O păreche cercei de diamant, în cordele făcuți cu două pietre zmarand.

O păreche cercei diamant în lanțuguri, cu cordele.

O petaludă de diamant în cheptene, lipsă o pietrice.

O cruciliță diamant, lipsă o pietricică, cu lanțujel de aur.

Două inele de diamant câte cu o piatră.

Opt șiraguri de mărgărintare mărunt.

Un constantinat de aramă poleit.

O icoană maica Domnului îmbrăcată cu argint, coroanele poleite și câte-va fire mărgărintare.

Două părechii poftale, tiunzuf, de argint, și poleite, cu o steluță de rubinuri.

O afumătoare de argint cu scaun.

O stropitoare tij argint.

O candelă tij

O păreche solnițe tij

O lingură mare de ciorbă tij

6 linguri de masă tij

11 mănunchiuri de cuțite și furculițe tij

2 sfeșnice tij

9 zarfuri tij

1 tablăluță pentru felegene tij

O farfurioară cu 4 lingurițe, însă una ruptă tij

Un ceasornic de argint

Două tablale Lipsca, însă una mare, una mică.

Arămuri:

9 tingiri cu 7 capace aramă

4 sahane cu un capac bold tij

1 castron cu capac tij

1 ceainic cu capac

- 1 tingire mică cu capac
- 1 tava
- 1 tigae
- 1 căldare mare
- 1 căldare de prefăcut rachiu, cu căpacul ei.
- 1 lighean cu ibric
- 1 păreche cherostiî mari.

Altă poziție a casei și pînzuri:

Două fețe de masă cu 12 șervete de tîrg,
O față de masă cu 12 șervete pînză
de casă.

- Două valuri pînză de casă
- Trei bucăți pînză tij
- Două pînzi întregi de Filaleu
- O cămeșă croită
- Două cămeși nouă bărbatești
- O păreche izmene tij
- Un polog de bumbac în ochiuri.
- 13 sculuri de bumbac alb răsucit.
- 8 sculuri de bumbac creț.
- 6 blide farfuriî de bucate.
- 4 felegene.
- 2 ibricile.
- 1 butcă modă veche.
- 2 telegari negri, cu două părechî hamuri
vechi.
- 12 poloboace cu vin.
- 1 ladă }
1 siper } vechi

6 mindire cu 12 perini umplute cu lână.

Aceste sunt lucrurile care s'au găsit la casa săvârșitului din viață, sulgerul Vasile Negură, bez alte ciovee ale casăi, care nu s'au găsit de cuviință a să trece fiind vechi, și stricate, pe care toate aceste după luminată carte gospod de epitropie, după țidula cinstitei logofeției ceii mari, poroncitoare cătră noi, (împreună cu copila clironoamă a răposatului), s'au încredințat în sama și purtrarea de grijă a epitropiei dumisale paharnicului Constantin Mateu, dinpreună cu izvodul acesta, care s'au încredințat cu a noastră iscălitura, și a dumisale paharnicului Neculai, și după porocă s'au dat acesta la cinstita Logofeție, iar celalalt izvod precum s'au aratat, s'au încredințat în mâna dumisale paharnicului.

Constantin Mateu paharnic.

Antonie Ieonom

Constantin Obreja ot divan.

Acest document în original se află în pastrarea mea. Th. C.

Prea Înălțate Doamne.

Pre deplin sunt știute înălțimeii tale păgubirile, supărările și acea de istov sărăcie, ce mi s'au pricinuit de cătră răzășii de Crăeșii, din ținutul Covurluiului, cu giudecățile urmate la trei fericiți domni, pentru viderata strâmbătate ce mi-au făcut anii în regi, cu moșia mea Baltații de la același ținut, fiind răzăși cu mine,

de care supărări după acel de istov afanizmos al stării mele, prin anafora întărită mânuindu-mă dându-î rămasi desăvârșit, m'am odihnit câți-va ani; acum înse, iar se ispitesc amî pricinui supărări și păgubiri din nou, nelăsându-mă a mă odihni pe bucățica de moșie ce am singura hrană și nădejdea copilașilor mei, căci rădicând crâșmă pe 24 stânjinî de moșie ce le-aû rămas, unde nici drum mare nu este, și puind băutura întrânsa, stinge alișverișul și a moșioarei mele, cum și a altei megieșite moșii Orlești, de ispravă. Doei fiind că acest lucru este cu totul împotriva obiceiurilor pământestî, mai ales și drum mare ne fiind, mă rog cu supunere să mi se dea poroncă gospod, cătră dumnealor dregătorii, ca cercetând și dovedind adevărul, precum jăluesc, să rădice cu totul de acolo acea cârciumă dărmându-o ca să nu mai fie, spre a mă putea odihni cu pace despre acești răzăși, pe moșioara mea.

Al înălțimei tale prea plecată slugă.

Vasile Tudori Ban.

Dumneata vel logofăt, pune la cale cerearea jăluitoarului. — Aslan Comis

1826 Ghenarie 5.

NOI IOAN SANDU STURZA VOEVOD.

Cu mila lui Dumnezeu domn Țării Moldovei.

Cinstiți credincioși boerii domniei mele, dumneavoastră părcălabi de Galați, sănătate.

Veți înțelege din jalbă, arătarea și cerearea ce face jăluitoariul boerit, pentru crâșma

ce ar fi făcut pârății numai pe 24 stânjini ce le-ar fi rămas, pricinuindu-și păgubire la orândile sale, drept aceea să scrie dumnevoastră să cercetați pricina la fața locului, și dovedindu-se jalba adevărată, să puneți să și rădăce băutura de acolo, și crășma, să se răsipească, ne putând pârății a ține crășmă numai pe atâtea stânjini căci obiceiul urmează : cel ce are moșie și dacă va fi și drum mare, să și ție crășma cu depar-tare de hotarul megieșului său, în măsură de 300 stânjini, ca să nu aducă păgubire megieșului, satul calcare moșiei sale. Iar de va fi pricina într'alt chip, să trimeteți pre larg înștiințare la dumnealui vel logofăt al țării de gios, și cu al doilea veți avea răspuns.

(L. P. gospod).

1826 Ghenarie 9.

Vel Logofat.

După poroncă. Constantin Obreja stolnic.

Acest document se află în proprietatea mea

Th. C.

Cum s'au dat în vânzare moșiile mănăstirești închinat la alte locuri, și ale Grecilor de la ținutul Neamțului, într'un an de la 1822 până la 1823 Aprilie 23.

Lei

Arătare :

4200

Satul Săvineștii, lăcuiitorilor

700

Isvoarele dumisale sardariului
Stan.

- 4500 Conpăști i Gerovul, pentru das-
calul Petrea Neamțul.
- 3200 Lețcanii, dumisale sardariului
Șarban.
- 200 Belcești, dumisale vel logofăt
Constantin Catargiu.
- 1100 Bunești i Răgoazele, dumisale
sărdariului Gheorghe Duca.
- 300 Parte din moșia Moreni, vâta-
vului ot Vălenii.
- 100 Parte din Nicoreți, dumisale pa-
harnicului Gheorghe Alcazi.
- 5000 Gârcina i Cuejdiul și Tatarășii, lă-
cuiitorilor.
- 3500 Bistrița cu parte din Potoci i
Pângărăciorul și Sărata, lăcui-
torilor.
- 3000 Vadurile dumisale și Oanțu, Ne-
goița Steri.
- 6200 Bălțătești, lăcuiitorilor.
- 4900 Cracaoanii, asemenea.
- 3200 Cracău negru asemenea.
- 1700 Curichești vornicului Vasile
Corangă din Grumăzăști.
- 3500 Buhalnița cu parte din Săcul
și Izvorul, lăcuiitorilor.
- 1750 Kisărigul lui Ion Melinte.
- 7000 Calul, Iapa și Izănești, dumisale
stolnicului Istrate.
- 3800 Ghindăoani, lăcuiitorilor.
- 2250 Cornii cu partea Strămbii, i cu
parte din Soci, dumisale cămi-
narului Gheorghe Calino.

290	Două dugheni din târgul Neam- tului și un beciu din târgul Pietrei.
4025	Grumăzăștii ce au fost în cău- tare, bez falcile de cap, ce s'au lucrat pe moșia Cornii. însă: 1671 Rămășița zilelor boerescu- lui i dejma fânului. 184 pe 46 merță perje de dejma. 600 pe 30 clăi fân. 370 pe 75 merțe păpușoi bez- mănul morei. 750 pe 150 merțe păpușoi ce s'au făcut pe moșie. 450 orînda crășmei. 4025 20,000 lei Hangul cu tahmin. 84,415 adecă opt zeci și patru mii patru sute cinci spre zece lei, bez 4200 lei pentru Grumă- zăști, ce iau luat dumnealui spatarul Dumitrache Codreanul, cu cuvînt că acești bani sunt pentru moșiile din ținutul Su- cevei, fiind moșii de acest ținut. 1823 Mai 3.

Acest izvod în original se află în proprietatea
mea. Th. C.

Mărturie hotarnică a moșiei Toxobenii.

Facem știre cu această mărturie hotarni-

că, că, din luminata poroncă prea înalțatului domnului nostru măria sa Constantin Dimitrie Moruz Voevod, fiind rânduit prin luminată carte a mării sale, întru care mi se poruncește ca să merg peste Prut la ținutul Iașii, la o moșie anume Toxobenii, ca întâi să aleg și să hotărâsc partea de moșie a preoților Ezoviți leșăști, după scrisori și dovezi ce vor fi având, de câtuă părțile răzășilor de Toxobenii, care se vor numi mai jos : Decî după poroncă mergînd la starea numitei moșii, am strâns răzăși și împrejurași anume : dumnealui pitariu Vasile Musteață, Lupul Cujbă mazil, Constantin Mardarie calarași de Țarigrad, Stefan Munteanu zăt Vasâlca, Lazar sîn Cione, Tudosie Rață, Iftimie Roșca, Miron zăt Meleghie și alii răzăși, i Lupul Tetiul vînzătoriu, ce aũ vîndut partea sa din Toxobenii, pitariul Vasile, și fiind acești numiți răzăși de față cum și Iosef Martinov preutul Ezovitul leșesc, am cerut numitului preut Ezovit fiind vechil și despre partea celorlalți preoți de la biserica lor, din orasul Iașii, ca să ne arătă scrisori și dovezi cu ce trag parte a cere din Toxobenii, și numitul preot au aratat că scrisori nu aũ, cu cari să poată și mai bine a răspunde, fiind că scrisorile ce aũ avut pe partea de Toxobenii, acum nu se află la mîna lor, dar stăpînire aũ avut, care s'aũ dovedit și de numiții răzăși de sus pomeniți ; al doilea s'a dovedit și mai bine, dintr'un ispisoc gospod de la răposatul Mihai Racoviță Voevod, fiind din let 7212 Mai 15, întru care arată că preoții

Ezoviți, au cumparat partea de moșie din Toxobeni de la un Neciul, de la un Drăgancea, de la un Gheorghie croitorul, și de la Tăbărghea părțile lor ce să vor alege, care aceste părți sunt scoase din bătrânul Iguat Alevan, moșul Mardăreștilor, care ispisoc de sus pomenit acum să află la mâna lui Constantin Mardarie calaraș de Țarigrad; al treilea s'au mai dovedit dintr'un suret, de pe alt suret, de pe o hotarnică de la Corlat uricariul, hotarnic ce este din let 7170 lunie 13, întru care arată că la hotaritura ce au făcut Corlat uricariul, moșia Toxobenilor s'au ales dreaptă parte de cumpăratură din tot satul Toxobeni preoților Ezoviți Ieșești, două funii, 7 stânjeni, funia de 30 stênjeni și stênjânul făcut cu palma gospod de 8 palme, și după ispisocul și suretul și mărturia numiților răzași de sus pomeniți ce am văzur, am făcut și eu funie de 30 stênjeni și stênjinul de 8 palme gospod, și întâiu am purces cu măsura dintr'o piatră hotar vechiu, ce desparte moșia Toxobeni, de moșia Dumeștii, a clucerului Stefan Anastasă, care piatră este în malul bălții supt luncă, și în sus, iar curmezișul pe sub luncă s'au ales partea Ezoviților două odgoane 7 stênjeni, 7 palme, iar stênjeni fac 67 și 7 palme, și am pus piatră hotar sub luncă, însă capul moșiei despre apa Prutului, și din tot satul li s'au ales acești stênjeni la această măsurătoare; a doua măsură pe deasupra satului Toxobeni, în gura văii Lucăcenilor, li s'au mai venit preoților Ezoviți 68 stênjeni, și am pus piatră hotar; a

triea măsură peste șleahul cel mare și pe divale de izvor, li s'au mai venit 59 pol stênjeni, și am pus piatră hotar; a patra măsură pe zarea dealului și pe deasupra izvorului, li s'au mai venit 68 stênjeni și am pus piatră; a cincea măsură pe podiș, li s'au mai venit 48 stênjeni, și iar am mai pus piatră hotar; a șasea măsură pe deal și peste gârlișoară despre răsărit, li s'au mai venit 59 stênjeni și s'au pus piatră hotar; a șaptea măsură fundul moșiei în coada Ioanașii, și despre Șoropcani, li s'au mai venit preoților Ezoviți leșești 57 stênjeni, și am pus piatră hotar. Și măsurându-se și lungul moșiei Toxobeni, s'au găsit 3135 stênjini câmpul, până sub luncă și măsurându-se și lunca pără în malul Prutului, s'au aflat 300 stênjini; și așa s'au închiet toată măsura și hotărârea acestei părți de moșie a Ezoviților preoți leșești, însă cu vad de pod în apa Prutului, și cu baltă de pește. Și după alegerea și hotărîrea ce am făcut acestei părți de moșie, din Toxobeni, de cătră alți răzăși, am dat și eu această mărturie hotarnică, la mâna preoților Ezoviți leșești, întru care mărturie puind pecetea porței gospod, am și iscălit cum și alți răzăși de Toxobeni.

1779 Iunie 8.

Coman vornic de poartă.

Vasile Codreanu diac za divan.

Seris cu zisa și învățătura vornicului de poartă în divanul Gospod.

Această mărturie hotarnică s'au măsurat cu palma domnească, având întindere de 15 și jumătate quadrati (măsură tipografică).

Th. C.

NOI ALEXANDRU COSTANDIN VOEVOD

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavskoï.

Facem știre cu această carte a domniei mele, că prin jaloba ce ne-au dat Gheorghie Cuza, fiul răposatului Ioan Cuza spatar, au arătat că rămîindu-î de la părintele său o moară cu vadul ei în apa Bârladului, pe moșia Liudeștii ot ținutul Vasluiului, cari moară fiind tăcută de Vasilache Cozma șetrar, în vadul spatarului Cuza, pe urmă s'au învoit Toma Cozma șatrar feciorul lui Vasilache Cozma, cu spatarul Ioan Cuza, prin scrisoare, ca să stăpînească spatarul Cuza o roată de moară, iar altă roată de moară să o stăpînească Toma Cozma, fiind amîndouă roatele într'o casă. Iar după ce se va strica moara aceasta și iazul, apoi să-și facă moară fiește-care în vadul său, după care învoială așa au stăpînit, atât spatarul Cuza, cât și fiul său Gheorghie Cuza jăluitoarul. Iar după ce s'au stricat acea moară în anii trecuți, și rămîind vadul slobod, atunce numitul Gheorghie Cuza, ca în drept vadul său părințesc din gios, ce să numește vadul Stratului, s'au apucat și cu cheltuială și multă osteneală și-au făcut o moară a sa la loc. Dar multă supărare trage acum de cătră arhimandritul Iacov egumen mănăstirei Bârnovschi din Iași, pentru că Toma Cozma șatrar, de la o vreme încoace au dat danie mănăstirei aceștia vadul ce avea, din sus în apa Bîrladului, și cu părțile de moșii ce a fi avînd, și egumenul

vrind să stăpînească daniea, nu urmează după scrisoarea lui Toma Cozma de învoială, ca să și facă moară în vadul din sus care să numește a lui Furtună, ci umblă să ia moara gata, aceasta din vadul Stratului, trăgînd giudecății pentru care acum cerînd numitul Gheorghie Cuza dreptate de la domnia mea și hotărîrea pricinei aceștiea, ca să nu mai aibă supărare, i s'aŭ poroncit să scoată acea scrisoare de învoială ce zice că are, și el aducînd'o s'au cetit înaintea domniei mele, fiind scrisă din anii 1774 Fevruar 1, și iscălită de Toma Cozma sîn Vasilache șetrar, și adiverită mai gios cu iscăliturile a câți-va din boerii vremii aceia, și ai altora, scriînd Toma Cozma cu scrisoarea sa la mâna spatarului Ioan Cuza, că avînd multă pricină cu spatarul pentru morile care le-aŭ făcut tatăl său Vasilache, în apa Birladului pe moșia Liudeștii ot ținutul Vasluiului, pentru care mori eșind și la divan înaintea boerilor și zicînd spatarul Cuza că Chiriac Poroșchie când au vîndut moșea lui Vasilache Cozma șetrar, tatul Tomii, i-aŭ vîndut-o cu vadul morii cel din sus, care să numește vadul lui Furtună, în care vad au avut Poroșchie mori făcute, învoindu-se cu răzășii ca să stăpînească Poroșchie vadul lui Furtună cel din sus singur, și cicalați răzăși toți să stăpînească vadul cel din gios, și după tocmala ce au avut au făcut Poroșchie și mori în vadul din sus, și le-aŭ stăpînit 30 ani, și după ce s'aŭ răsipit morile Lupului Poroșchie, aŭ vîndut Chiriac Poroșchie o parte de moșie cu vad de moară lui Vasilache Cozma șetrar, tatul Tomii, și Vasilache

Cozma șetrar, nu și-au făcut moară în vadul unde au avut Poroșchie mori, ci au făcut moară în vadul cel din gios, ce să numește vadul Stratului, care vad atunce încăpînd la stăpînirea spataramului Cuza, dîndu'î răzășii danie au cerut la divan ca să iea morile Tomii Cozma șetrar, pentru care divanul au hotărît că ne fiind scrisoarea acea de învoială de față să se vadă la divan, să aducă dumnealui spataramul Cuza doi marturi, ca să rădice cu sufletele lor la divan precum că Poroșchie cu învoiala răzășilor au făcut moara în vadul cel din sus, și când au vîndut Chiriac Poroșchie iarăși acel vad unde au fost morile, au vîndut și de vor mărturisi marturii într'acesta chip, atunce se vor lua morile de la Toma Cozma. Dar după această hotărîre a divanului socotindu-se ei ca să nu-și mai pue sufletele nici la o parte, au stătut la învoială și la așzare cu spataramul Cuza, și s'au învoit într'acest chip, ca să stăpînească Toma Cozma o roată de moară și spataramul Cuza o roată, fiind două roate de moară, până când vor fi morile și iazul. Iar când să va tîmpla să se strice cevași la mori, sau la iaz, iarăși să fie cheltueală în parte (adecă) giuătate dinspre Toma Cozma șetrar, și giuătate despre spataramul Cuza, iar când din vre-o tîmplare se vor răsipi de tot morile și iazul, atunce să aibă ași face fiește cine mori în vadul său (adecă) Toma Cozma șetrar să-și facă mori în vadul din sus, și spataramul Cuza în vadul din gios, și să-și stăpînească fiește care vadul cu pace, și după această învoială și așzare ce au făcut din bună voea

lor, au dat scrisori unu la mâna altuia, ca de atuncea înainte să nu mai aibă giudecată pentru pricina aceasta, ca nici el să mai cee nimică de la spatarul Cuza, nici spatariul Cuza de la el, și pentru credință au iscălit împreună cu boiarii, cari au văzut bună învoială lor. Decî după ce s'au cerit înaintea domniei mele, scrisoarea aceasta de învoială și aşzare, care mărturisăște însuși Toma Cozma şătrariul, că au făcut'o din bună voe. S'au cunoscut că numitul Gheorghie Cuza, fără dreptate este tras de cătră egumenul de Bârnovschie pentru moara ce au făcut în vadul din gios, ce să chiamă vadul Stratului, pentru că toma Cozma şetrar, această învoială și aşzare au făcut-o statornică cu spatarul Cuza mai înainte de cât a face danie la mănăstirea Bârnovschie, și arată pe înțeles că din vre-o timpulare răsipindu-se de tot morile și iazul, atunce Toma Cozma să-și facă moară. în vadul din sus și spatarul Cuza în vadul din gios, și să-și stăpînească fiște care vadul său cu pace. După care timpîindu-se de s'au stricat de istov acele mori, și iazul, nici o greșală n'au urmat la Gheorghie Cuza, că și-au făcut mori în vadul din gios, ci mai virtos să vede o urmare cu dreptate, după legătura ce au făcut părintele său prin scrisoarea de învoială și aşzare, ce au avut cu Toma Cozma şetrar. Și fiind că mănăstirea Bârnovschie au câștigat danie pe vadul de moară, mai pe urmă de cât scrisoarea de învoială și aşzare, ce să arată mai sus, rămîne dar îndatorită a urma pre deplin după scrisorile lui Toma Cozma şătrar,

care iau făcut danie, și nu poate mai mult a să mesteca în vadul din gios, ce să-și facă mori în vadul din sus, unde însuși Toma Cozma șetrar, mai înainte de cât ar face danie, s'au primit prin acea de bună voea învoială și așăzare. Pentru aceea după dreptate, iată printr'această carte a domniei mele hotărîm: ca să stăpînească Gheorghie Cuza, fiul răposatului spatar Ioan Cuza vadul din gios, ce este la apa Bîrladului, pe moșia Liudeștii, împreună cu moara ce au făcut la acelaș vad, și cu tot venitul în bună pace, după tăria scrisorei de învoială și așezare, ce să arată mai sus, fără nici o supărare despre mănăstirea Bârnovschie, orî despre Toma Cozma șetrar; și cartea aceea să'î fie de întăritură de la domniea mea, statornică și neclintită nici o dinioară în veci. Aceasta scriem.

(L. P. gospod.) 1784 Noemvrie 24
Procitoh vel vornic.

S'au trecut în condica divanului
Andreï biv Izbașă, condicar.

Acest document mi s'au împrumutat de domnul
Profesor Ghibănescu spre publicare. Th. C.

Banii ce s'au cheltuit cu zăloagele Turci până la
rădicarea enicerilor din Piatră, i alte osebite cheltueli
în căutarea moșielor de la ținutul Neamțului pe anul
1822 No. 1463 anul 1823 Ianuarie 20.

Lei	Bani
330	Leafa a 3 neferi pe două luni, și trei zile
48	Vatavului din satul Grumazăștii,

- pentru un cal ce aŭ luat zăloaga
din sat la purcederea lor.
- 100 Luŭ Tulumbagi-bașă omul slăvitu-
lui Kihabeŭ, ce ne-aŭ adus o scri-
soare de la dumnealŭ spatarul
Duca, după cum teschereaua zice.
- 6 Satului Săvineștii, când au cum-
părat moșia.
- 200 Unuŭ ficior alergător ce aŭ fost
cu mine pe la moșii.
- 40 La hramul de la schitul Hangușor.
- 165 Pe un cal de la mănăstirea
Neamțului, ce aŭ umblat bum-
bașirul Costantin, ce împlinea ba-
niŭ rămășiței, omul dumisale hat-
manului Gheorghe Brăescu, care
cal au crapat.
- 90 La trei neferi ce au venit cu polițe.
- 40 Unuŭ nefer ce aŭ mers cu mine
la munte după pornirea enicerilor.
- 60 La doi neferi ce aŭ venit cu mine
la Iași, când am adus baniŭ.
- 112 Pe un poloboc cu vin, ce am dat
la bisericile din Hangu.
- 90 Ce aŭ luat din baniŭ Kiserigul
doi copii din casă, ce aŭ fost
trimiși pentru împlinirea banilor.
- 60 Ce am dat în Carvasara, dumisale
paharnicului Gheorghe Teodoru,
pentru alți atâta ce ar fi dat
iarăși la acei doi copii din casă,
neștiind că aŭ luat și de la mine.

- 140 Ce au luat Costachi Sion din bani ce au împlinit.
- 150 72 Cihodarului din poronca dumisale spatarului Ioniță, pe vremea ce au stat, câte un leu pe zi.
- 100 Luî Grigorie Hudicî, ce au umblat cu Ciuhodariu, pentru împlinirea banilor.
- 250 Tij bumbașirului Costandin, omul dumisale hatmanului Gheorghie Brăiescu, tij întru această pricină pe opt luni și șese zile.
- 150 Leafa vătavului ot Grumăzăști.
- 730 Leafa a doi vătavi ot Hangul. însă:
360 vătavului Tudurachi.
370 vătavului Gheorghe.
- 730
Slugeriului Iordachi Ieni pentru heresteul ce are făcut pe moșia Crăcăoani a prorocului Ilie, care în anul acesta s'au vîndut după cartea căimăcămiei, și cu scrisoarea dumisale spatarului Duca, i-am întors înapoi banii (360).
Pe nouă zeci și cinci merțe popușoi tij de la o moară a siugeriului Iordachi (475).
- 1000 Cheltuiala me într'un an de zile.
- 4696,72
Iscălitura fiind ruptă nu s'au putut pune.

Această notiță casnică în original, se află în proprietatea mea. Th. C.

INSĂMNĂRI DE FAMILIE.

Măricuța au avut frate pe Ianache, și Ianache a făcut pe Maria, ce a ținut-o Vasilie Nebunele, ce a fost siman în curte, și Maria a făcut pe Axinia.

Și Măricuța sora lui Ianache, mătușa Axinie, a dat zapis de danie pe partea ei de moșie și pe a frăține-său lui Ianache, din Telenești, din Roșcani, din Răsipeni de pe Prut, lui Costandin Nastasie.

Zamfira femeie bătrână, mărturisește că Măricuța fiind bătrână, a lepadat-o Booaie în casa lui Costandin Nastasie, și a șezut din cășlegile Crăciunului, până la stalu Floriei, și a murit, și m'a trimes pe mine Costandin Nastasie și giupăneasa dumisale. de au luat un săcriu cu borfe și un ghizdan cu zapise de la Booaie și le-am dus în casa dumisale și în săcriu era o rochie albă de atlas, și o prostire, și două șervete, care s'au îngropat cu dînsa, și o fotă și un brău le-au datu babil Tudoscăi, ci era în casa.— Iar ghizdanul cu zapisele a rămas la dumnealui Constantin Nastasie, și eu de acest zapis de danie nu știu nimică.

Acest act în original ne iscălit și fără dată, în original se află în păstrarea mea. Th. C.

Carte de giudecată a lui Miron Scorțășcul cu Smandanda Sucevanul.

La divan înaintea noastră de față s'au

giudecat Miron Scorțâscul sluger, cu Smaranda fata lui Ursachi Sucevanul, și cu ginerele ei Toader Kiribou; pricina între dânșii fiind că în trupul moșiei Teleneștii de la ținutul Iașii, Miron Scorțâscul, să află drept răzeș, cu osăbite părțile sale ce are acolo, cum și jăluitoarii aceștia iarăși sînt răzeși, cu o părțicică mică ce aū, și avînd acolo și mănăstirea Golia o deosăbită parte; venitul părței mănăstirei întra-ceștii ani l'au cumparat cu anul, Miron Scorțâscul precum s'au văzut, și zapisul mănăstirei dat la mâna Scorțâscului, fiind din 1791 lunie 1, prin care arată că au vîndut lui Miron Scorțâscul, venitul a două părți de moșia Teleneștii, Dumăștii, Petriani, câte o sută cinci zeci lei pe an, după care aū arătat Scorțâscul că au stăpînit ua an și trei luni, și mai are un an și nouă luni, apoi fiind că Miron Scorțâscul partea câmpului atît a părților sale, cum și a mănăstirei, le vinde și el cu anul la alții. Arată acum prin jalobă numiții de mai sus jăluitoari, că partea lor cu totul se împresoară și să stăpînește de cătră acei ce țin venitul, cu anul de la Miron Scorțâscul, și au cerut ei ca prin giudecată să-și afle dreptatea, atît pentru păgubirea ce li se pricinuește la venitul părților, cum și pentru ca să li se dea și lor pro-timisis, ca unor răzeși ce sînt, să ție și ei cu anul, venitul părței mănăstirei, după cum au ținut'o și Miron Scorțâscul, zicînd precum că partea aceasta este afierosită la mănăstire de la neamul lor. — Deci cît pentru partea aceasta din Teleneștii a jăluitoarilor, nici însuși Miron

Scorțâscul n'au tăgăduit, mărturisind că au și ei răzeșii cu o părțicea mică, iar pentru că se calcă și partea aceea a lor, împreună cu celelalte părți, de către bucatele neguțitorilor, au răspuns Scorțâscul, cum că nici de cum nu iaste cu putință a fi ferită, în vremea când partea acestora este o părțice foarte mică, și să află în mijlocul moșiei, iar a sa parte și a mănăstirei Goliei. iaste cea mai multă moșie. Apoi că la imașul moșiei Telenestilor unde se pășunează vitele a tot satul, jăluitoarii aceștia n'au nici o împărțășire acolo, fiind că partea lor este la câmp, și dacă jăluitoarii aceștia își cer păgubirea lor de pe partea ce au la câmp, și Scorțâscul încă asemenea cere să-i plătească aceștia pentru pășunatul vitelor, la care cât pentru păgubirea ce arată jăluitoarii că li se face la partea lor, văzându-se în protivă și răspunsul Scorțâscului, precum că și el se păgubește la imașul moșiei sale, despre bucatele acestora, în care nici ei singuri n'au tăgăduit, rămâne dar ca precum o parte să păgubește, asămenea și alta, iar de i se pare vre uneia părți, că i se face păgubire mai mult de cât alteia, cu poroncă gospod să va cerceta la fața locului și ceia ce va fi cu cale de împlinit, se va împlini de la o parte, și să va da la alta; iar cât pentru protimisirea ce au cerut jăluitoarii asupra părții mănăstirei, la aceasta de vreme că și jăluitoarii se afla rezeși în trupul moșiei aceștia, și mai ales că partea mănăstirei fiind de la neamul lor aferosită, cu dreptul este ca să aibă și ei protimisis a ține acea

parte de moșie cu anul; și pentru aceasta dar am giudecat ca de la anul viitor adecă 1793, de la întâia zi a lunii lui Iunie, dînd jăluitorii la mănăstire prețul acesta cu care s'au tocmit Scorțăsul, să o ție și ei cu anul, până la împlinirea vadelei ce au avut Scorțăsul cu mănăstirea. Osăbit au mai cerut jăluitorii ca să aibă protimis a răscumpăra și a ține crășma ci iaste pe moșia aceasta Telenestii, cu cuvint că ar fi vîndută casa aceasta de un frate a lor; la aceasta i-aŭ întimpinat pe dînșii Miron Scorțăsul cu două cărți de giudecată, una din 1786 Mart 20, de la dumnealui spătarul Manolache Balș, aflându-se și atunce ispravnic la ținutul Iași, și alta din 1787 Iunie 29, de la veliții boeri, din vremea de atuncea, care și prin una și prin alta după cercetările ce au făcut pentru pricina aceasta, arată precum că această casă iaste pe hotarul moșiei mănăstirei Goliei, și cum că de la Ioniță Sucevanul fratele Smarandei aŭ cumparat'o mănăstirea, apoi după puterea cărților vechi domnești, ce s'aŭ văzut atunce la Miron Scorțăscu, să hotărăște prin cărțile aceste arătate de giudecată, că nici jăluitorii aceștia, cum nici alți răzăși, să nu fie volnicii a vinde nici un fel de băntură la pod, ce după hotărîrea cărților vechi gospod, și după învoiala ce s'aŭ făcut la hotărîtul moșiei, atât orînda crășmei cum și venitul podului, să se vînză cu anul la alții streini, cui s'ar găsi, și cu câți bani vor cuprinde să aibă ași trage fieste care din răzăși analogul său, pe cătă parte va ave, iar la alt chip de alijveris să nu fie

opriți, cum pre larg dovedese cărțile aceste de giudecată; în protiva cărora giudecări nici însuși jăluitoarii aceștia nu le-au mai ramas cuvânt de răspuns. — Drept aceea cunoscându-se că jăluitoarii aceștia, n'au nici o dreptate la cererea lor, nici pot ei ca să aibă protie de răscumparat casa aceasta unde este crășma, când din toate giudecățile și învoielile ce au avut, să dovedește că nicia unui din răzăși să nu fie volnică a vinde băutura la pod, fără numai din prețul ce să va vinde la alții străini crășma și podul, să se împărtășască a-și lua fiește care după analoghia părților, ce vor ave la moșie; asemenea dară și noi am giudecat, ca și de acum înainte întocmai după hotărîrea cărților de giudecări de mai înainte, să se urmeze, și jăluitoarii cum și alți răzăși la ace crășmă să nu se amestece, fără numai să-și ia părțile din banii vînzărei, după drept analogul, atît din crășmă, cât și din pod.

Pentru un zăpis de trei zeci lei ce au mai jăluit Smaranda fata lui Ursachi Sucevanul, că ar fi avînd la Miron Scorțăscul, care bani iar fi plătit și zăpisul nu i l'au dat, au răspuns Scorțăscu că și-au luat banii deplin de la numita femeie, iar zăpisul fiind pierdut nu i l'au dat, și se primește să-î deie sînet în protiva zăpisului, ca ori cînd să va găsi să il deie, rămăind cu totul fără nici o putere; la aceasta și de cătră noi asămînea s'au îndatorit să se urmeze.

Deosăbit au mai făcut jăluitoarii cerere ca să răscumpere părțile cele răzășești din moșia aceasta Telenestii, cu partea din podul lui

Gherman ce au fost vîndute de răzăși cu zapis drept cinci sute cinci zeci lei, la dumnealui visternicul Matei Canta, și pe urmă le-au răscumparat Miron Scorțășcul, fiind și el răzăș acolo, la acărora cerere Scorțășcul, iau întimpinat pe dînșii cu îndestule dovezi, zapise a lor și cărți de giudecată a divanului, care toate sînt față la mâna Scorțășcului, și prin toate s'au văzut că nu puține vadele au avut toți răzășii, de moșia aceasta Telenestii, ca să dea banii lui Miron Scorțășcul, și să ia părțile de moșie la a lor stăpînire, pînă și cu zapcii domnești au fost apucați și aduși la divan, ca să dea banii și nu iau dat, și ca pe unii ce nici la o vade n'au răspuns cu bani, sânt dați rămași din toate giudecățile, după cum mai pre larg se dovedește toată curgerea pricinei, și din cea mai de pe urmă carte de giudecată a divanului din 1789 August 3, ce iaste la mâna Scorțășcului; după care giudecăți acestora nu le-au mai ramas nici cât de puțină dreptate, să mai ceie protimisis de răscumpărare, și ca pe unii ce s'au cunoscut că cererea lor este fără de cale, s'au dat iarăși rămași și de la giudecata noastră, dîndu-se la mâna slugeriului Miron Scorțășcul, această carte de giudecată.

1792 August 30.

Acest document se află în proprietatea mea.

Th. C.

SCHIMB DE AVERE.

Adecă eü Maria fata lui Ion Sucevanu, nepoata Frăsinei Fugăriței, împreună cu fiii mei: Ștefan și Sanda, făcut'am această adeverată scrisoare a noastră, la cinstita mână dumisale jupânului Ioniță Cantacuzino vel visternic, precum să se știe că având dumnealui un pogon de vie, cu livadă de pomi, la Vacota ot ținutul Iașii, și o casă cu locul ei cât este de ogradă în târgul Iașii, la mahalaua Făinei; și având și eü o parte de moșie în satul Dumestii ci iaste peste Prut, la ținutul Iașii, cu vad de pod în apa Prutului, și cu baltă de pește ce este abătută din Prut, după cum pre larg arată ispisoacele domnești, și alte scrisori, care această parte de moșie îmi iaste de pe moașa-me Frăsina Fugurița; așijderea mă având eü de pe tată-meu Ioan Sucevanul, niște părți de moșie în sat în Șendreni, în această parte de Prut, iarăși cu vad de pod în apa Prutului. Adecă a patra parte din giământate de sat de Șendreni, din partea de gios, ce aü fost cumpărătură tătâni-meu, de la Anița și Vârvara și Toader, ficiorii lui Ion Obreja, din sat din Cărnicenii, precum arată zapisul lor din let 7209 Mart 6; așijderea și a treia parte tot din giământate de sat din Șendreni, din partea de gios, ce aü fost tătâni-meu danie de la Anița și Varvara și Toader, ficiorii lui Obreja din Cărnicenii, precum iarăși pre larg arată zapisul lor din let 7209 April 12. Decî nefiindu-mă nicî de un folos aceste părți de moșie, și a-

vënd trebuință de o casă în târgul Iașii și de o vie, din bună voia noastră de nime siliu nici asupra, ne-am așazat cu dumnealui jupânul Ioniță Cantacuzino vel visternic, și am făcut schimbătura într'acestași chip, adecă : datune-au dumnealui o casă cu tot locul ei, ce are de ogradă la mahalaua Făinei, așijderea ne-au dat și un pogon de vie cu livadă, ce au avut dumnealui la Vacota ot ținutul Iașii, și ne-au mai dat dumnealui și șasă zeci lei bani gata. — Decî noi încă i-am dat dumisale cu schimbătura toate părțile de mai sus arătate ce avem în Dumești și în Șendreni, cu vadul de pod într'amëndoua moșiile, și cu baltă de pește, ci iaste abătută din Prut, ca să-i fie dumisale drepte ocini și moșie în veci, pe care să le stăpînească dumnealui, și neam de neamul dumisale, cu bună pace, și să-și facă dumnealui și drese domnești, și am dat și câte scrisori vechi, și nouă am avut pe aceste părți de moșie, ca să fie la mână dumisale și să-și stăpînească dumnealui schimbul ce au luat de la mine cu pace; și eu încă să stăpinesc schimbul ce am luat de la dumnealui, după scrisorile ce mi-au dat la mână. — Iar de ar eși vre o pricină, pentru aceste părți de moșie ce i-am dat dumisale, noi să avem ai răspunde, iar dumnealui să stăpînească schimbul cu pace. — Și pentru adevărata credință ne-am pus degetele mai gios.

let 7272. (1764)

Eū ● Maria Căciormăneasa, fata lui Ioan Sucevanu, vîndătoare.

Eū ● Stefan sîn Mariei Căciormăneasa
vîndătorii.

Eū ● Sanda fata Mariei Căciormăneasă
vîndătoare.

Și eū încă am scris cu zisa Mariei
Căciormănesei și a ficiilor ei, și sînt martur
Izbașă căpitan.

Acest document în original se află în proprie-
tatea mea. Th. C.

ACT DE ÎMPRUMUT DE BANI.

Adecă eū Ioniță sîn lui Ursachi Sucevanu,
care mai gios m'am iscălit, dat'am adevarat
zapisul meū la cinstita mîna dumisale giu-
pănuului Ioan Cantacuzin, biv vel logofăt, pre-
cum să se știe că la mare trebuință și nevoia
mea, m'am rugat dumisale de mi-aū făcut bine
cu o sută lei, cu dobîndă din zăce doi-spre
zece, cu vade până într'un an, să aibu ai da
dumisale cu mulțămită. — Cu cari bani am
să răscompăr niște părți de moșie din Tele-
nești ot ținutul Iașului, pentru care bani am
pus dumisale amanet partea me de moșie din
Telenesti, câtă se va alege partea me dreaptă
din partea tătani-meū Ursachi Sucevanul, cum
și părțile ce voiū să răscompăr acum. Că ne
fiind banii la vade, să aibă dumnealui a lua

moșiile aceste de istov ; și pentru mai adevărată credință, am iscălit cu mâna me.

1780 Februarie 12.

Ioniță Sucevanul platnic.

Vasile Nebunele, mazil, martur.

Șender logofăt, martur.

Acest original este în proprietatea mea. Th. C.

ZAPIS DE CINCI SUTE CINCI ZECI LEI.

Adecă eu Ioniță și Tudosie ficiorii lui Ursachi Sucevanul, de la podul lui Gherman, ot ținutul Iașii, făcut'am adevărat zapisul nostru la cinstita mâna dumisale Ion Cantacuzino vel Logofăt, precum că noi în anul trecut am luat de la dumnealui cinci sute cinci zeci lei. cu zapise și cu dobândă, și după vadeaua ce ni'am fost pus, n'am avut purtare de grijă să plătim banii, și acum fiind noi apucați de zapicii, ca să împlinescă toți banii dumisale de la noi, și vrând să ne puie la închisoare, am căzut cu rugăminte, și ni'aū mai pus dumnealui vel Logofăt altă vade, până în două săptămâni, să-i aducem dumisale toți banii, acei cinci sute cinci zeci lei și cu dobânda lor, după cum ne scriu zapisele ce am dat întâiu la mâna dumisale. Și la această vade de două săptămâni, negreșit ne-am apucat să-i aducem noi, toți banii cu dobânda lor, fără nici un cuvânt de răspuns.

Și pentru adevărată credință ne-am iscălit mai gios, și am pus și degetul. 1781 Iunie 7.

● Eu Ioniță Sucevanu platnic.

● Eu Tudosie Sucevanul platnic, neștiind carte am pus degetul.

Șender logofăt martur.

Andrei Izbașă, am scris zăpisiul acesta cu zisa lui Ioniță i a lui Tudosie Sucevanul.

Acest sinet în original este în proprietatea mea.
Th. C.

ZAPIS DE CINCI SUTE CINCI ZECI LEI.

Adecă eă Ioniță și Tudosie ficiorii lui Ursachi Sucevanul, de la podul lui Gherman ot ținutul Iașii. făcut'am adevărat zăpisiul nostru la cinstita mēna dumisale Ion Cantacuzino vel Logofăt, precum sa se știe că noi în anul trecut, am luat de la dumnealui în datorie de cinci sute cinci zeci lei, însă noi amēdoi am luat două sute lei, și o sută lei au luat un văr al nostru Mihalache sîn Toader, și o sută lei au luat Toader brat Mihalache, i o sută lei au luat Gligoraș sîn Buliga, cumnatul nostru; și cinci zeci lei, au luat alt văr al nostru Ichim sîn Banzariul, cu vade și cu zăpisi; pentru care bani am intrat noi răspunzători și pentru cialați, și la vade neavēad purtare de grijă nici noi, nici ei ca să plătim banii dumisale, ne-au apucat dumnealui cu zăpiciu să implinească banii, vrēnd dumnealui să ne puie la închisoare; am căzut cu rugăminte și ne-au

mai pus și dumnealui încă o vadea, până în două săptămêni, să avem voe și vreme a umbla pe la cialalți patru tovarăși, să scoateți banii părțile lor ce au luat, și să-i aducem toți banii dumisale deplin. — Și iată că cu zăpisul nostru acesta ni-am apucat ea până la două săptămâni să avem noi ai da dumisale toți acești cincî sute cincî zeci lei, și cu dobânda lor, fără nici un cuvînt de răspuns. și noi pentru cele trei sute cincî zeci lei, dacă nu-i om pute scoate până la vade, să avem a ne căuta cu tovarășii noștri, fiind că noi am fost răspunzători dintr'un ceput, de când s'au luat banii, și pentru adeverată credință ne-am iscălit, și am pus și degitul. 1781 Iunie 30.

● Eu Ioniță platnic.

● Eu Tudose Sucevanu platnic, am pus degitul neștiind carte.

Stefan Uigole vornic de poartă, martur.
Andrei biv Izbașă am scris cu zisa lor.

Originalul acestui act este în proprietatea mea.
Th. C.

**NOI MIHAIL GRIGORIE STURZA VEOVOD DOMN ȚĂREI
MOLDOVEI.**

*Cinstit și credinciosului boeriului domniei
noastre dumnea'ta Costachi Balș biv vel Logofăt.*

Intru deplina mulțămire despre sirguința
și vredniciile de laudă închipuiri, cu care dum-

neasta indepliniași însămnătorul post al prezenției domnescului nostru divan. Despovora-rea ce ne ai cerut dintr'aceste, ni'au pricinuit cu atâta mai multă mahniciune, cu cât starea sănătății dumitale nu ne lasă mijlocire de a nu vă învoi. Incredințați însă fiind că îndată ce îmbunătățirea ei te va erta, vei îmbrățișa chemarea, care la cel întâiū prilej vă vom face; te slobozim acum din îndatorire. Iar spre a face obștește cunoscută mulțămirea ce ne-ați pricinuit prin a dumitale laudate lucrări, îți hărăzăm prin acest al nostru domnesc decret, dritul de a purta și în viitorime uniforma prezidentului divanului domnesc.

No. 523.

Noi Mihai Sturza Voevod.

(L. P. gospod).

Canta vel Logofăt procitoh.

Pogor agă.

Secția 1-a No. 269

1841 Octomvrie 25 zile. Iași.

Originalul acestui decret se află în proprietatea mea.
Th. C.

NOI IOAN SANDU STURZA VEOVOD.

Cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldovei.

Credincios boeriul domniei mele dumneata biv vel stolnic Voicule, sanatate.

Trebuința cerând a să alcătui departamentul pricinilor străine, de un număr de giude-

cători, cu bune măsurî și păzitori bunelor rânduiele, de vreme ce într'ânsul să caută și să cercetează pricinile străinilor puteri, socotit'am domnia me, și te orânduim și pe dumneata în numărul acestor giudecatori. Creștînd că vei păzi neaparata cuviință fără prihană, întru toate datoriile, protimisind adevărul și dreptatea fiește căruia, fără cea mai puțină abatere de la neplăcute apucături.

Deci de astăzi înainte îți porncim a merge totdeauna în vremea cuviincioasă la numitul departament, și împreună a asculta pricinile ce vor urma între sudetî și raele, implinindu'ți slujba cu toată silința și credința; și spre răsplătirea ostenelei, ți să hotărăște și leafă câte trei sute lei pe toată luna, începîndu-se de la cinci spre-zece a curgătoarei luni. Unde de vei păzi adevărul și dreptatea, vei dobîndi mila și ocrotirea domniei mele, iar de te vei abate în vre o faptă neplăcută, din potrivă vei căde în dreaptă domnească urgia noastră, și vei lua răsplătire după măsura vinovăției.

(L. P. gospod) 1826 Iulie 18.

Vel postelnic procitoh.

Acest petac domnesc în original se află în dispoziția mea. Th. C.

NOI CONSTANTIN DIMITRIE MORUZ VV.

Bojio Milostio Gospodar Zemli Moldavskoï.

Credincios boeriul domniei mele, dumneata

Sandu biv vatah za Aprozi, ispravnic de ținutul Codrului. — Facem știre că după alte multe lucrări și bune așezări ce am făcut domnia mea, pentru folosul și odihna tuturor deobște a acestei țări, care pe toate cu a noastră silință s'au adus la cea mai bună stare și fericire, luat'am domnia mea aminte și pentru dietele și daniile ce să fac de cătră unii alții din pământul acesta, ori pentru moșii, ori pentru alte lucruri stătătoare, sau mișcătoare, ș'afând că cele mai multe din pricină, că nu sînt făcute cu orînduiala ce să cade, precum se hotărăște la sfînta pravilă, necontenute pricină și răzvrătiri nasc, când despre cei ce ș dau lucrurile cu dieți, ori cu danie, sau despre neamurile lor, când despre cei ce au dobîndit daniile, ca mai pre urmă trăgîndu-se unii pre alții la giudecata divanului, și la divan vîzîndu-se acel fel de scrisori fără nici o înțelegere, și fără adiverință și tărie, ce s'ar cădea să aibă, ca niște lucruri de veșnice așerosiri, pentru unele se dă prepus a fi iconomice, pentru altele de se și face hotărîre de la giudecata, rămîne iar cu îndoială; și fiind că această treabă adecă a dieților și a daniilor de cătră cei ce să fac, să orînduesc să rămîie statornice în veci. Pentru aceea mai mult de cât altele să cade să se facă cu bună înțelegere, dreaptă și întărită cu iscalitură de marturi, oameni vrednici de credință, ca să poată fi păzite; și pentru ca să nu fie aducătoare de pricină și gilcevi în viitoarea vreme, iată domnia mea împreună cu tot sfatul nostru socotind ceea ce este spre folos și

odihnă, am hotărât ca de acum înainte diețile să se facă cu dreptate și întocmai părților după orînduiala sîntei pravile, care să arată mai gios printr'aceste ponturi:

1). Cei ce fac diiata să-și aibă întregi simțirile lor, și fără vicleșug să arăte în diiata lor toată averea și datoriile lor întru adevăr, să nu lase lipsiți de clironomie pe adevărații lor clironomi, fără a nu arăta pricina vinei lor, nici avînd mai multă dragoste și plecare către vre-unii din rudeniile lor, să-și lase mai multă parte din averile lor, și să facă strîmbătate celorlalți clironomi, pricinuindu-și cu această greutate sufletelor, și sfezi între rudeni, osăbit cel ce face diiata, avînd copii de la femeea cea dintăiu, osăbit de clironomia ce li să va veni dintru ale sale, este datoriu a le păzi și a le da la a lor clironomie zăstrea ce va fi avut muma lor, și diețile să fie încredințate de marturi vrednici de credință, și mai ales de cele de pe alocurea obraze arhieresti, sau de alții cu bună credință ipolipsis obraze bisăricești, nefiind aproape scaun arhieresc.

2). Părinții și copii mortului neapărați să ia din averea lui a 3-a parte, dacă mortul nu le va lăsa în diiată aceea ce cu dreptate li se cade, făcîndu-le strîmbătate rînduindu le oarecare alte faceri de bine cu lăsarea dreptului ce li se cade după pravilă copiilor și fiilor, ca unii ce să pogoară să protimisăsc, de cât cei ce să suie, și toți cei ce să suie, de cât cei de pe dilături.

3). Când diiata nu va fi după pravilă, sînt vrednici neamurile ceî ce să suie și să pogoară, să strice diiata cînd adecă orî copiiî lor, orî părinții lor, nu le va lăsa mortul aceea ce cu dreptul li se cade, ca niște firești și legiuîți clironomi, dar nu și neamurile cele de pe delătuai, au acest pronomion ca să strice diiata, fără numai de să va întîmpla acel ce face diiata, să lase în clironomie niscai fețe nepriimite de pravilă.

4). Cel ce-și face diiata, la căți va lăsa clironomie în diiata lui, să fie fără nici o îndoială și adevărată și sigură peste tot, și cînd împărtaște lucrurile lui după pravilă, orî toate, orî dintr'însele, orî de'și va lăsa epitropi să scrie a tuturor numele pentru ca să nu aibă vre-o îndoială clironomiî lui, iar de va vra să lase și femeii lui, sau altor oare căroră străinî legaton, (pentru cuviincioase pricinî) să le scrie toate și să le arăte prin cuvînt acel ce face diiata înaintea marturilor cum că toate căte sînt scrisă în diiată, sînt de dînsul scrise, și va să aiba tăria lui fără nici o împotrivire, și de va muri și va rămâne diiata într'acesta chip, să nu îndrăznească cineva să dea mărturie cum că el vrea să o strice și să facă alta. Să facă dar diepile într'acesta chip, și copiiî ceî de sine'ș volnici, însă partea bărbătească după 14 ani a vrîstei lor, iar partea femească după 12 ani.

5). Bine și de folos este să se orînduiască și cutie de milostenie pentru fete sărace și alte vrednice de milă obraze, la care să aibă dato-

rie, căci mor fără copii și lipsiți de neamurile, ce să suea de la dînsul, să lase a treia parte din averea lor la cea deobște cutie a milosteniei, pentru a lor sufletesc folos.

Așijderea și cei ce au copii și lasă diiată la moartea lor, din cele ce rînduesc pomene pentru sufletul lor, să rînduiască o parte și la cutie, și la cei ce vor trece cu vederea cutiea, nesocotind de aceasta, să se facă prefacere rînduelei ce au lăsat în diiata lor. pentru ca să se îplinească partea cutiei; iară căți vor fi lipsiți cu totul de rudeni suitoare și pogoritoare și de pe dilături, a acestora toată averea să se așerosască la cutia de milostenie, osăbit de partea ce se va rîndui să se dea pentru grijile și pomenele lor. Decî vrînd să facă cineva diată, întăiu ponturile aceste de mai sus să cetiască, ca să înteleagă cele ce sa cade după pravilă, a le socoti și a le orîndui, apoi să și facă diată, cuprinzind trebuincioasele principii înscris cât este drept, pentru ca să poată fi păzită diiata aceea pe urmă, și să fie cu odihnă urmașilor, fără a nu se da scandală și gîlcevi sau giudecătii, dintru care nasc blăstămuri și vătămări de suflete. După aceea să aibă a merge înaintea arhierelui acei Eparhii și să se mărturisască pe sine-și, cum că acea diiată va să o facă cu bună voință, și că cele ce se arată în diiată este adevărul, și fără a nu fi la mijloc vre un chip de economie cu vătămăre de suflet, sau cu vre o atingere de pagubă a vre unei părți (adecă) de da drept lucrul

său și de nu sînt la acel lucru și alții părtași,
și de nu pizmuește în deșert

.
.

Căpătînd acest actü juridicü necomplectü, am
căutat pe unde am sciut ca să găsescü vre o urmă
din acest hrisov, însă toată încercarea mea au remas
zădarnică; am fost deci nevoit ca să inserez numai
cât am găsit, din acest prea important document isto-
ricü în privirea juridică. Dacă voiü fi norocit de a mi
se împărtăși și urmarea acestui hrisov, mă voiü grăbi
a o publica în colecțiunea noastră. Th. C.

DOVADĂ DESPRE STĂPÎNIRE.

Răducanul Rosăt biv vel postelnic, adiver-
rez cu această scrisoare a me, că pentru ple-
carea cu silință ce în toată vremea cătră sluj-
bele mele am cunoscut de la dumnealü slu-
geriul Petrachi Cazimir, bine voind i-am făcut
danie din dreptü țiganii mei, ce am cumparat de
la dumnealü spatariul Manolache Balș, și i-am
dăruit două sălaşe țigani, adică pe Constantin
Bosne țigan, vezeteü, împreună cu țigancă luï
Catrina, și cu tot rodul ce s'aü născut și să va
naște din trênsii, și pe Nica țigan bucatariü,
împreună cu țigancă luï Dochița, afară de tot
rodul ce s'aü născut pănă acum din trênsii, și
numai cu rodul ce se va naște de aici înainte.

Deci aratați țiganü după cuprinderea scri-
sorii aceștia, de aici înainte și în veci, îi va stă-
pêni dumnealü slugeriu Petrachi Cazimir, cum
și fii, nepoții, strănepoții și tot neamul ce se

va alege mai aproape, ca pe niște drepti robi, fără vre-o cât de puțin supărare; și scrisoarea aceasta să-i fie de la mine dreptă danie și a-fierosire asupra arataților țigani, în veci, fără strămutare. Pentru care cu însumi a me iscălitură fac încredințare.

Răducanul Roset vel postelnic, încredințez.
1796 Aprilie 1.

S'aũ încredințat scrisoarea aceasta, și de
cătră noi 1796 Aprilie 4.

(Iscăliți) Iodachi vel Logofăt. . vel vornic.

Toader Baș vel vornic. Vasile Roset vel
spatar.

Acest original se află în proprietatea mea.

Th. C.

DĂRUIRE DE ȚIGANI.

Iacob Mitropolitul Moldovei.

N. Roset vel Logofăt martur, Sturza vel vornic . . . vel vornic. Constantin Baș vel vornic. Constantin Greceanu vornic martur. Dimitrie Saul vornic. Mihaï Sturza vel stolnic.

Adeverim cu această scrisoare ce dăm dumisale Miron Scorțâscul biv vel sluger, că scoțând la sultan-mezat 39 pogoane vie a noastră, lucrătoare ce sunt cu bezmân, însă 14 pogoane la Nicorești, tot într'o îngrăditură, și 25 pogoane la piscul Corbului, iarăși tot într'o îngrăditură,

s'aũ strigat în destulã vreme și ne mai adãugând alții, aũ ramas cu cel mai de pe urmã preț 2250 lei, adecã douã miã douã sute cincã zeci lei, asupra dumisale slugerului Miron, cu care preț mulțãmindu-ne noi i le-am vindut, și dumnealui slugeriul încã ne-aũ făcut plata deplin întru mânilor noastre, prețul de sus aratat pe 39 pogoane vie.

Deci pe lângã scrisoarea aceasta, am dat dumisale și toate scrisorile vechi ce am avut pe aceste vii, care de acum înainte sã fie a dumisale și sã le stãpîneascã cu pace, ca pe drept lucrul dumisale, atãt dumisale, cãt și fiit, nepoții, și strãnepoții dumisale în veci, nesuparat de nimenea, pe care sã scoatã și întãriturã de la mãria sa vodã.

Let 1792 Iulie 9.

(L. P.) Mateiũ Cantacuzin (L. P.) Ralu Cantacuzin . . (L. P.) Ivan Severin Sudetelsvin.

Acest original cuprinde în susul acestei scrisori iscãliturile boierilor mari, care aũ asigurat ca marturi. Iar în giosul acestui document sint trei peceti în ceatrã roșie: la iscãlitura dintãi romînește, la cea de a douã în grecește, la cea de a treia în rusãște. Originalul acestui document se aflã în proprietatea mea.

Th. C.

Samã de banii ce au strîns d-luĩ Filip Scottãscu din venitul moșilor monãstirești închinatã la altã locurĩ si ale Grecilor, de la ținutul Neamțului, și banii ce aũ dat pe anul 1822.

Lei	Bani	Incãrcãturile
84,415		Ce au cuprins dupã osãbitã tãblițã a vînzãrei, bez 4200 lei, pentru mo-

șia Săvești, ce s'au luat de d-lui
spătariul Dimitrachi Codreanu, cu
cuvînt că ar fi de ținutul Sucevei.

Scăderile.

- 52,284, 42 După o socoteală din 1823 Ghe-
narie 20.
- 3100 tij după un sinet din 1823 Mart 16.
377 tij cu sineturile maicăi Evghenie
ucenița maicăi Dorobătoaei.
- 123 90 Cheltuiți tij cu d. ei Prohirița Cazimir.
65 Pentru 810 scînduri ce le-au trimis
la Iași, întăiu.
- 81 Chiria acestora,
216 tij pe 1900 scînduri.
155 Chiria acestora.
200 Ce s'au dat lui Valahi după sinet,
în baniî împrumutării ce au avut
a da slujitorii vorniciei de politie.
- 300 Dați prin Petrea Bujdiug.
200 Ce s'au primit de mine prin dum-
nealui Logofătul Costantin Catargiu
pentru partea din Belcești.
- 600 tij prin d. sardariul Gheorghe Duca,
pentru moșia Bunești.
- 172 Pe 200 șipuri burcut trimise la Iași.
86 tij pe 100 șipuri.
- 216 La 6 cară din satul Bălțătești, ce au
dat pe sare să ducă la Sculenî.
- 1000 Maicei Stariță ot Varatic după poliță.
313 Pe 62,600 dranițe trimise la Iași.
244 Dați prin dumnealui căminarul Cos-
tachi Cazimir.

- 4696 78 In cheltuielile ce s'au făcut intru stringerea și vânzarea veniturilor moșiilor, de la acel ținut, după osăbit izvod ce s'au primit.
- 1394, 111 Ce s'au respuns vameșilor de Piatră în cumpărătoria a 10,000 scînduri pentru dumnealui Carabet, care s'au și primit aice.
- 1950 Ce s'au primit prin dumnealui căminarul Calino, de cătră sărdariul Gorovei după scrisoarea dumisale spatariului.
- 30 Pentru 32 șipurî burcut trimise la Iași.
- 40 Dați banî înact.
- 62 In parale mărunte dați.
- 748, 102 Dați dumisale spătariului Răducanu, prin Gavril popa în plata cărăușilor.
- 1109 Ce să scade satul Ghindeoani, din banii ce au avut a da pentru moșie cu o țidulă a dumisale spatariului Duca de 400 lei, cum și cu cartea visteriei pentru 709 lei.
-
- 69,764, 63
- 1942 Pentru 51 capete vite: boi, cai, vaci, și iepe ce s'au primit de pe la lăcuițori, în plata datoriei lor, după cum anume se arată prin osăbite izvoade de împliniri și prețeluirî, ce s'au făcut din porunca isprăvniciei, care vite s'au trimes la moșia Andrieșeni, a dumisale spatariului Pomir.

- 32 Ce s'au dat la 4 oameni ce au dus vitele la Andrișeni.
- 100 Dați primăvaraticul vitelor acestora.
- 900 Domnul Costachi Milea are a responde pentru alți atâta, ce au primit de la dumnealui Mihalache PISOȚKI din venitul moșiei Gârșina, Cujești și Tătarușii pe anul 1822.
- 120 Pentru 120 vedre vin și cumpărătura vaselor.
- 50 Dați lui Tudosie.
- 38 Primiți de mine în doi galbeni.
- 52 Tij lui Tudosie.
-
- 72,998, 63 Adecă șapte zeci și două de mii nouă sute nouă zeci și opt lei, și șase zeci și trei bani. Noemvrie 9, 1823. iscălit Ionița **Duc aspar**.
- 3408 Să mai scade însă :
- 1038 să răspundă dumnealui postelnicul Ienacachi Milea după sinetul din 1824 Fevruarie 26
- 2050 Pentru niște scânduri brad ce s'au trimes.
- 160 Mila la un Ipochimien.
- 160 Să-i răspundă dumnealui căminarul Alcazi.
- 3408
-
- 1000 au dat in act. 1825 Iunie. 30.
-
- 77706, 63
- 6708, 57 Neajunsul care s'au oprit pentru ostenelele și cheltuelele dumisale.
-
- 84415 Fac și s'au istovit.
- Adecă opt zeci și patru mii patru

sute cinci spre zece lei. 1825 Iunie 30.

Ioniță Duca spatar.

Această samă în original este în proprietatea
me. Th. C.

HOTARNICA ITEȘTILOR

După luminată cartea gospod fiind rându-
it din poronca cinstitei isprăvniciei a ținutu-
lui Neamțu, ci ne-au adus dumnealui căpitanul
Ioniță Boian răzăș de moșia Iteștii, de la
acest ținut, ca să mergem la starea numitei
moșii, și adunând pe toți cialalți răzăși cu
scrisori dovezi ce au, și intrând în cea cu
amăruntul cercetare, întâiu pentru câtă parte
de moșie are a trage dumnealui căpitanul Io-
niță, baștină și cumpărături din numita moșie
Iteștii, și de pe cine are a trage, și însuși ră-
zășii au aratat că numitul căpitan este drept
răzăș cu dinșii, și cum că are să tragă partea
de moșie, de pe moșia dumisale Gavril Lupeș
căpitan și Bătcă din bătrânul Ciorne, cum și
din bătrânul Stanciul, din care bătrâni trag
părți și unii din răzășii cialalți, precum arată
în spița lor ce ne-au aratat, și după înscris
invoeala ce au făcut între dênșii, că fiește ca-
re bătrân cât are să tragă, în care scrisoare
s'au și iscalit.

Deci văzând noi a lor bună primire și in-

voială am măsurat cu lanțu de 10 stînjenî gospod, toată moșia Iteștii răzășești, în curmeziș pe șapte locuri după cererea răzășilor și a căpitanului Ioniță Boian, despartîndu-le și hlizele între dînșii, pe cinci bătrîni după cum le este împărțala pe spiță, în giumătate de sat de Itești, partea din sus, bez giumătate de sat partea din gios, ce este vîndută și cuprinsă cu stăpînirea de dumnealui vornicul Costachi Canta. După porocă le-am stălpit și cu pietre hotare. Incepînd întăi cu măsura la capătul Iteștilor despre răsărit, pe muchea dealului pin dumbrava roșie, prin capul moșiei Bogdana mănăstirească, dintr'o piatră hotarū despărțitoriu între dumnealui vornicul Costachi Canta, cu răzășii, și în sus până la o piatră hotarū ci este în capul moșiei Stăncestii și Iteștii, s'au găsit 507 stînjinî în stăpînirea răzășilor, însă : cu 30 stînjenî ce mai are dumnealui vornicul Costachi Canta, cumpărătura de la preuteasa Ilinca a preutului Ioniță Istrate, ot Serbești, și cu 120 stînjenî ce trage iarăși cumpărăturî vechi, dumnealui logofătul Vasile Costaki, și cu 11 stînjinî ci'i trage dumnealui stoinicul Ioniță Istrati împreună cu preuteasa, care stînjenî i s'au ales acolo alătura, și mai pe din sus alătura s'au lăsat și a dumisale Logofătului Vasile Costaki, acei una sută două zeci stînjenî, bez 40 stînjenî ce mai sunt de Itești, din piatra unde am stătit cu măsura, și până într'altă piatră hotar, mai din sus unde se face colțul acestor două moșii Stăncestii și Iteștii, pentru

care au pricină răzăși de Itești, cu răzăși de Sărbești, și au ramas până când s-a da sfârșit hotărîtului ce s'au început, a moșiei Sărbeștilor cu moșia Pădureni, care moșie cu lungul merg alătura cu acel loc de pricină, și atunci ea a săși caute cu răzăși de Sărbești, pentru acei patru zeci și trei stînjeni, iar 346 stîjenii ce rămân din suma arătată la capătul Iteștilor despre răsărit, s'au împarțit pe 5 bătrâni, și s'au dat și țidule pe partea fie-căruia bătrân, în care arată câți stîjenii trag, după alor spiță și învoeală, însă:

Stînjeni

- 20 S'au ales partea lui Gligoraș, Iosif, Vasile și Lupul Andrieș, cu ai lor, ei trag din Enache Bâtcă din bătrânul Ciorne.
- 70 S'au ales partea dumisale căpitanului Ioniță Boian, baștină și cumpărături, și răscumpărături; însă baștină din bătrânul Stanciul i Borcea și bătrânul Ciornea, iar cumpărături și răscumpărături de la Strugărești, din bătrânul Ciornea, ce trage de pe moșii dumisale Lupeșești.
- 23 S'au ales partea lui Toader sin Toma Costrăș, cu frații și neamurile lui, ce trag și ei tot de pe Lupeșești dintr'aciași bătrâni Stanciul i Borcea și Ciornea.
- 46 S'au ales partea Țușcăneasă din bătrânul Stanciul i Borcea.

Stânjeni

- 43 S'au ales partea Ojogeștilor, cu Grăpeștii și Kiribăeștii, ci trag din bătrânul Stanciu și Borcea de baștină.
- 51 S'au ales neamului Grăpeștilor cumpărătură veche a moașei lor Irina, fata lui Ioan Ojog și dintr'acești stânjeni trag și neamul Kiribăeștilor, de pe moașa lor Alexandra, o a triea parte, după o mărturie a lui Ioan i Petrea și Ștefan Grapă, bătrânii lor, ce este din anul 7276 Ghenarie 26.
- 10 tij s'au mai ales din partea Strugărească, din bătrînul Ciornea, însă : 5 stânjeni ce iau dat dumnealui căpitanul Ioniță Boian, lui Costandin sin Toader Umbrărescu, pentru că au stătut în judecata ce au avut căpitanul Ioniță cu neamul Strugăresc, tatăl seu Toader Umbrărescu, și cialalți 5 stânjeni iau dat lui Ștefan și Ioan Grapă, iarăși pentru că au stătut părinții lor la aceeași judecată.
- 66 S'au ales neamului Ojogeștilor, schimbul ce'l au de la Istrătești cu 13 stânjeni din bătrânul Crețul, neajunsul stânnenilor, după scrisoarea de schimb, ce au de la Istrătești, dând Ojogeștii Istrăteștilor acești stânjeni la câmp, și Istrăteștii le-au dat Ojogeștilor din capul Săr-

Stânjeni

beștilor la pădure, îndoiți spre apus pân la apa Bistriței cum arată scrisoarea de schimb.

17

stînjeni gospod căpitanului Ioniță Tomuzăi, însă:

10 stînjeni de la neamul Ojogesc, cumpărătura de la un Vasile și Gheorghie i Safta și Maria, ficiorii lui Constantin Andrieș, nepoții lui Ojog, din bătrânul Stanciul și Borcea, cu zapis din anii 1800 Septemvrie 15.

5 Ci s'au ales partea Nastasiei Antoneasă și a lui Toader, ce trag și ei din bătrânul Stanciul și Borcea.

2 tij aleși ce iau dăruit pentru osteneala hotărîtului, acum și cheltuiala ce au făcut dumnealui căpitanul Ioniță Boian.

17 Fac aleși la un loc alătura cu hotarul Pădurenilor, după o învoală ce are de la răzăși de Itești din anul 1813 Ghenarie 13.

346

Fac cu care s'au împărțit răzăși pe 5 bătrâni, după cum înapoi arată anume: iar:

2620

Adecă două miș șese sute douăzeci stînjeni, s'au găsit lungul moșiei Iteștii, măsurându-se din capul moșiei despre răsărit și spre apus

până în capul moșiei despre Bistrița, unde s'au găsit acum stăpînirea răzășilor de Itești, și fiind că după poronca ce ni se scrie, unde nu va naște pricină de neînvoire între răzeși, să stălpim și cu pietre hotară, despărțind hlizele unora de către alții, după ce am văzut a lor bună învoeală, la al fiește căruia hliză, s'au pus pietre despărțitoare cu măsură în stînjeni, și li s'au dat și fiește-căruia și țidule pe cîtă parte are să stăpînească, și fiind că au iscălit toți răzăși într'această mărturie de cercetare, ce s'au dat la mîna dumisale căpitanului Ioan Boian, am iscălit și noi.

1817 August 10.

Ierei Andrei răzeș din Itești. Costantin Bătcă. Toader Costrăș. Grigoraș Costrăș.

Eu Ștefan Grapă sîn Ilenei răzăș din Itești. Eu Luca Marcoei sîn Mariei Grăpoaei tij. Eu Gavril sîn lui Grapă tij. Eu Ioan sîn Măruței Grăpoaei tij. Eu Ioan zăt Ilenei tij. Eu Ioan Kiribou răzăș de Itești tij. Eu Toader sîn Catrinei Kiribăoaei tij. Eu Sandul Talambuș din partea Ojogească. Eu Pavăl Brat lui, tij. Eu Grigoraș Bătcă tij. Eu Iosup Bătcă tij. Eu Vasile Crețu zăt Bătcă, tij.

Toader Șeptilici căpitan, hotarnic. — Tomuzăi răzăș.

* *
*

De la isprăvnicie.

Venind iscăliți de mai sus, rînduiți de cătră isprăvnicie hotarnică, și încredințând că această hotărîtură și alegere s'au făcut cu bună primirea a tuturor răzășilor, de mai sus iscăliți, s'au adevărit și de cătră mine Ioan Vărnăv spatar.

1817 August 15.

Acest document se află în proprietatea mea.

Th. C.

Suret de pe alt suret, de pe ispisocul de la Mihai Voevod Racoviță din 7217 (1709) Ghenar 20.

Mihai Voevod Racoviță întărește lui Iordache Roset biv vel vornic, pe o bucată de loc din gura Teleajeni ot Vaslui, anume locul Buloae, ce au cumpărat-o de la Pătrașcu Buznea, după hotarnica de la Bejan Hudică vornic de poartă, și Axinte uricariu și Apostol Coșescul, începîndu-se hotarul d'întăiu din gura Teleajeni, s'au pus un stîlp de piatră din sus de Siliștea Buloaei, se prinde din deal de drum, de acolo de la stîlp drept la deal spre răsărit pe niște dîmburi pe din sus de siliștea Buloaei, și în deal la capetele pămînturilor s'au pus un stîlp de piatră din sus de ruptură, de 12 funii de departe, funia de 20 pași. De acolo de la stîlp peste valea Mehediei, și în margi-

nea pădurei, s'au făcut bour într'un ulm tânăr, de acolo pînă pădure tot ia deal spre răsărit pe din vale de un loc de prisacă, până în zarea dealului. Deci dealul în gios prin pădure pînă la hotarul Mărișeilor; de acolo să pogoară prin pădure drept la vale spre apus și în marginea Dumbrăviș, s'au făcut bour într'un stejar, pe valea lui bour; de acolo de la bour tot la vale, pe un nămaș și trece peste valea Mehediței și muchea dealului Teleajeniș, este un nămaș hotar din gios de ruptura, care s'au zis mai sus; de acolo tot muchea dealului dîndu'și coasta cu hotarul Mărișeilor, care este a mănăstirei S-tului Sava pînă unde se obârșește dealul Teleajeniș, pînă în apa Bîrladului și pînă la vadul ce să chiamă Brodoc; de acolo în apa Bîrladului în sus și trece gura văii Teleajeniș, pînă la hotarul Băltenilor, pînă drept un izvor ce este în costișe, în buza dealului Bîrladului, și din sus de izvor s'au pus un stîlp de piatră în costișe, din vale de drum, ce să sue pe buza dealului; de acolo în sus pe deal dîndu'și coaste cu hotarul Băltenilor, pînă între obrațele pămînturilor, pînă în hotarul Mehediței, și iar s'au pus un stîlp de piatră între hotară; de acolo se întoarce drept la vale, iar spre răsărit dîndu'și coaste cu hotarul Mehediței, pe un hat pînă între obrațele pămînturilor, și trece peste matca Teleajeniș și peste drum la stîlpul cel dintăi de unde s'au început a să hotări.

Și într'această bucată de loc s'au aflat 280 pămînturi, pămîntul câte de 20 pași, de lat, a om de mijloc.

* * *

În suretul ce s'au găsit la oameni zice : această copie de pe ispisoc hotarnică, a duni-sale vornicesei Catrinii Rusătoae, fiind că s'au scris de însuși logofatul meu, și este așa-mine după cum se arată prin ispisoc. Spre încredințare s'au iscălit și de mine spre adevărînța lor.
1786, Gheuar 22.

Un suret s'au găsit la răzăși de Mehedie, de pe o mărturie hotarnică din let 7232 (1724) Iulie 1, de la Severin Clucer și Vasile Popa uricariu, pe Bălteni.

După ce hotărește moșia Băltenii a lui Mihai voevod pe de cea parte de Birlad, despre apus, apoi trece Birladul în iasta parte și ia în sus pe apa Birladului, despre drumul cel mare împărătesc, până la unghiul Strînt, și din unghiul strînt drept la deal peste drumul cel mare, și din deal de drum s'au pus o piatră mare de hotar, și drept la deal peste rîpele Macrii, și din malul rîpilor să începe un troian de hotar și tot troianul pe deal până la ariea Mihului, unde s'au sfârșit troianul, și în capul troianului s'au pus o piatră mare de hotar, și de acolo merge în gios alătura cu hotarul vornicului Iordache, peste câmp tot pe dalmă pe deasupra fundului unei vâlcele, ce să începe despre Teleajeni, și merge tot în gios peste câmp, pe hotar până deasupra unei vâlcele ce este izvor, unde s'au pus o piatră de hotar, din sus de drumul morei; ce merge la apa Birladului, de acolo tot în gios pe câmp pe din dosul

dealului despre răsărit pînre obrațele pămînturilor, ce sã împreună cu hotarul vornicului lordache, iar s'au pus o piatrã de hotar. De acolo tot în gios peste cãmp pãn la aria lui Davie și tot în gios pãn la iazul care este în Teleajãna, unde sã numește moara Ungurului, și acolo drept iarã în deal s'au pus o piatrã hotar și tot în gios pe malul apei Teleajãniș, unde s'au pus altã piatrã de hotar, și tot în gios pe malul apei Teleajeniș pãn în apa Bîrladului și trece peste Bîrlad și tot în gios pe apa Bîrladului, prin muche pãn la aluniș, în piatra de supt pisc, de unde s'au început hotarul d'întãi.

Aceste douã documente cuprinse la un loc pe o coalã de hãrtie, mi s'au dat spre publicare de d-l. profesor G. Ghibãnescu. Th. C.

Copia hrisovului hotarnic a dumisale vornicului Donici.

Cu mila lui Dumnezeu Noi Ioan Theodor VV. domn țãrei Moldovei.

Facem știre cu acest hrisov a domniei mele, cã iatã din osãbitã a noastrã milã socotit'am domniea mea și pentru pre iubitã sora domniei mele dumneaei Maria jieniceroae și i-am dat un loc de casã din locul domnesc, aici în orașul domniei mele, în tãrgul Iașii, în mahalaua Muntenimei de mijloc, care loc sã hotãrãște pe din gios despre rãsãrit cu locul caselor dumisale pãhãrnicesei Catrinei, iar pe

din sus despre apus este alătura cu ulița ce merge în spre Copoș, iar capul locului din deal să hotărăște cu locul casei lui Ion Ciucul copil din casă, iar capul locului de la vale să hotărăște alătura cu ulița Sărei, ce merge în sus și în gios, la care loc din poronca domniei mele, au orînduit dumnealui cinstit și credincios boerul domniei mele, Ioan Bogdan vel Logofăt. și boeri hotarnici pe Stefan Popăscul vornic de poartă, de laș și hotărit cu pietre hotară, de giur împregiur, care numit vornic, mergând acolo, au strâns și pe alți oameni mahalagi și răzăși de pe împregiur, anume Ioan Piliposchi medelnicer, și pe Ion Ciucul copil din casă, și pe Grigorie Rugină, și pe alți mahalagi și împregiurași, și făcând stênjeni de opt palme domnești, au măsurat locul acesta, începând întâiu drept din marginea uliței Sărei, unde au pus o piatră hotar în colțul locului, de la vale și din sus, și au măsurat marginea locului pe din sus alătura cu ulița ce merge la deal în spre Copoș, și s'au aflat patru zeci de stênjeni, și acolo în colțul de la deal iarăși au pus piatră hotar, și de acolo au măsurat capul locului din deal latul, și s'au aflat două zeci de stênjiu pe lingă ograda lui Ion Piliposchi medelniceriu, unde au lasat un stênjen și jumătate loc de hudiță, între locul acesta și între locul medelniceriului Ion Piliposchi, și acolo iarăși au pus piatră hotar în colțul locului din gios și de la deal, și de acolo au măsurat drept la vale și alătura cu locul păhărnicesei Catrinei și pân în ulița Sărei, s'au aflat patru zeci și cinci de stên-

jeni, și au pus piatră hotar, și de acolo au măsurat capul locului pe din vale, drept alătura cu ulița Sărei și până în piatră ce au pus întâiu, și s'au aflat 14 stânjeni, și așa s'au încheet locul acesta de giur impregiur, cu petre hotară, fiind locul slobod necuprins de nimeni, după cum au adus numitul vornic și mărturie hotarnică, cu pecetea porții domnești. Deci după mărturia hotarnică, iată că și domniea mea încă îi dăm și întărim cu acest hrisov al domniei mele stăpînirea prea iubitei surorii noastre dumisale Mariei jicniceroaei, pe această bucată de loc ca să-i fie și de la domniea mea dreaptă danie și miluire, și uric de întăritură stătătoriu în veci. Și poftim domniea mea și pe alți luminați Domni, ce Dumnezeu îi va rându după vremea domniei mele stăpînitori și oblăduitori pământului acestuia, au din siii noștri, au dintr'alt neam străin, să nu strice daniea și miluirea ce am făcut domniea mea, după cum nici domniea mea n'am stricat daniile și miluirile altor Domni, ce au fost mai înainte de noi, ci mai vîrtos să înnoiască și să întărească, pentru a lor cinste și vecinică pomenire.

Noi Ioan Voevod.

Let 7269 (1761) April 25.

(L. P. gospod).

Ioan Bogdan vel Logofăt, procitoh.

Ianachi Canta treti logofăt, procitoh.

Acest suret l'am scos asemenea și intocmai de pe hrisovul cel adevarat. 1794 Aug. 9.

Matei condicariu.

Acest document mi s'au dat spre publicare de dl. profesor G. Ghibănescu. Th. C.

NOI MIHAIL CONSTANTIN SUȚU V. V.

Cu mila lui Dumnezeu domn țerei Moldovei

Facem știre cu această carte a domniei mele, că prin jaloba ce au dat către domnia mea, credincios boerul domniei mele, d-lui Andronache Donici biv vel medelnicer, au arătat că ar fi având un loc danie aice în orașul Iași în Muntenimea de sus, de la moșul dumisale, dumnealui lordache Canano biv vel ban, asupra căruia loc au făcut cerere, ca să i se întărească stăpînirea și de la domnia mea, cu care jalobă fiind rânduie la al nostru cîstit și credincios boer d-lui Ioan Canta vel Logofăt, unde întâi au scos de au arătat scisoarea acea de danie din let 1795 Fevruar 2, prin care s'au văzut scriind d-lui banul lordache Canano că de a sa bună voe au dat danie nepotului dumisale Andronachi Donici biv vel medelnicer, un loc de aice din orașul Eșii dumisale i soțului și fiilor și nepoților lor și strănepoților dumisale ca să'î fie dreaptă ocină și moșie. Fiind că și dumisale banului îi este dat danie de la maștiha dumisale Maria Jicniceroae Calimah, încredințată fiind această scrisoare cu însuși iscălitura dumisale banului lordache Canano. Al doilea au arătat un hrisov gospod de la domnul Ion Teodor voevod din veleat 7269 April 25, prin care scrie ca din osăbita milă a domniei sale au socotit domnia sa, și pentru prea iubită sora dumisale dumneaei Maria Jicniceroae, și i-au dat un loc de casă din locul domnesc aice în ora-

șul Eșii în mahalaua Muntenimei de mijloc, care loc să hotărăște pe din gios dinspre răsarit cu locul casălor dumisale păhărnicesei Catrinei, iar pe din sus despre apus, este alătura cu ulița ce merge spre Copoș, iar capul locului din deal să hotărăște cu locul casăi lui Ion Ciucul copil din casă, iar capul locului de la vale să hotărăște alătura cu ulița Sării ce merge în sus și în gios, la cari loc din poronca domniei sale au orînduit dumnea-lui cinstit și credincios boerul Ioan Bogdan vel Logofăt și boer hotarnic, pe Stefan Popăscu vornic de poartă de l'au și hoșrit, cu pietre hotară de giur împrejur, fiind la acea hotăritură față și alți mahalagii și răzăși, anume: Ioan Piliposchi vtorii medelnicer, i Ion Ciucul copil din casă, i Grigorie Rugină, cum și alții; și fiind aceștia toți de față au făcut stânjin de opt palme domnești, și începînd întăi a măsura drept din marginea uliței Sării unde au pus o piatră hotar, în colțul locului de la vale și din sus, și au măsurat marginea locului pe din sus alătura cu ulița ce merge la deal spre Copoș, și s'au aflat 40 stânjeni și acolo în colțul de la deal iarăși au pus piatră hotar, și de acolo au măsurat capul locului din deal latul și s'au aflat 20 stânjeni pînă lângă ograda lui Ion Piliposchi medelnicer, unde au lăsat un stânjin și giurmate hudită între locul acesta și între locul lui Piliposchi, și acolo iarăși au pus piatră hotar, în colțul locului din gios și de la vale, și de acolo au măsurat drept la vale alătura cu locul păhărnicesei Catrinei și

până în ulița Sării s'aũ aflat 45 stânjină și au pus piatră hotar, și de acolo au măsurat capul locului pe din vale drept alătura cu ulița Sării și, până în piatra ce aũ pus întâi și s'aũ aflat 14 stânjină, și așa s'aũ încheet tot locul acesta, întărit fiind hrisovul acesta cu iscălitură și pecetea domniei sale. Al treilea au aratat o scrisoare de danie din let 7271 lunie 25 încredințată fiind atât de dumneaei Maria Jâcnicroaea sora domniei sale Ion Theodor voevod și de prea iubiți fiii dumisale d.lui Șarban Canano biv vel paharnic, fiind atuncea vtori postelnicel și dumnealui spatarul Ioan Canano fiind atuncea vtori spatar, prin care s'aũ văzut scriind că din locul ce-aũ avut danie și miluire de la domnia sa Ion Teodor voevod la mahalaua Muntenimeii de sus, au socotit și au dat prea iubit fiului dumisale banul lordache Canano, fiind atuncea medelnicer, o bucată de loc din locul acesta, care loc să începe de la vale din ulița ce să numește Drumul Sării, și merge la deal despre apus alătura cu ulița Botoșanilor cari cuprind în lung 40 stânjină gospod, și de acolo merge în curmeziș pân în colțul zaplazilor de la deal a dumisale Catrinei Donicioaei pãhãrniceasã fata Cuzii, cari cuprind 20 stânjină gospod, și de acolo să întoarce la vale alătura cu zaplazul pãhãrnicesei, până în colțul zaplazilor de la vale, unde dă în ulița Drumului Sării, și de acolo se întoarce spre apus alătura cu Drumul Sării până dă în udița Botoșanilor, cum pre larg arată aceiași scrisoare.

Drept aceia dar încredințându-ne domni-

ea mea din scrisorile de sus arătate ce cuprind pe locul acesta de sus arătat, dăm și întărim stăpînirea dumisale Andronachi Donici biv vel medelnicer, ca să aibă a stăpîni locul acesta cu bună pace în veci, și nesupărat nici odinioară, cari s'au întărit și cu domneasca noastră pecete.

1795 Mart 6.

(L. P.)

Procitoh vel Logofăt.

S'au trecut în condică.

Acest document mi s'a dat spre publicare de d-l profesor G. Ghibănescu. Th. C.

CARTE DE MĂRTURIE A LUI COZMA MONAHU.

Facem știre cu această mărturie că aducînd luminată cartea măriei sale lui vodă, Cozma monahul de la acest ținut al Bacăului, după jalba ce a dat asupra lui Petrea Cotor i Gherghel Cotor, din satul Faraonii, tot de la acest ținut, pentru o parte de moșie din poiana lui Coman, că ar fi a lui dreaptă ocină, și moșie de la strămoși și neamul lui, și ar fi stăpînind-o acest Petre i Gherghel Cotor, fără de dreptate. Poruncindu-mi-se prin luminată carte gospod să aducem față și o parte și pe alta ; după poroncă am adus de față pe Petri și Gherghel Cotor, fiind față și Cozma monahul ; am întrebat pe Cozma monahul cu ce cere moșia la stăpînirea sa ; el a

arătat un suret de pe un uric de la răposatul Stefan vodă, din let 6970 Maiu 15, ce scrie și întărește Simii Turluianu cu neamul său, din care arată Cozma monahul că el se trage din Sima și din Stana, cu care suret cere numita moșie la stăpînirea sa. Iar Petrea și cu Gheorghe Cotor, au arătat cum că această parte de moșie au cumparat'o de la Ioniță Cioranul, însă venitul ei, iar nu moșia de istov, precum au arătat și zapisul lui Ioniță Cioranul de la 7274 Iulie 30, și de atuncea și până acum au stăpânit-o cu pace, fiind dreaptă moșie a lui Ioniță Cioran; scotînd marturi pe Mihaiu Cioranul ot Faraonă, om bătrân de optzeci ani, și pe Vasile Hadărbîn om de 50 ani, care acest Vasile Hadărbîn este și răzăș în numita moșie Comanul, cari mărturisesc că de când s'au rădicat ei, au apucat stăpînind părinții lui Ioniță Cioranul și pe Ioniță Cioranul, și a scos și o mărturie de la răposatul banul Stefan Ruset, din let 1766 Iulie 29, în care arată că s'au giudecat Costandin Marcu diaconu, cu Ioniță Cioranu și l'au dat rămas pe Costandin Marcu diaconu; așijderea au mai arătat și altă mărturie de la dumnealui ispravnicul Ioniță, în care scria că s'au giudecat iarăși de față Ioniță Cioranu, cu Costandin Marcu diaconul și neamul său Neculai Budul și alte neamuri a lor, și după mărturiile și dovezi ce au scos Ioniță Cioranu că ar fi stăpânit această moșie de 220 ani tot neamul lui Ioniță Cioranul, l'au dat rămas iarăși pe Costandin Marcu,

diaconu, cu neamul său; aū mai scos și altă mărturie de giudecată de la dumnealui Sandu Sturza spătar, fiind atunce stolnic, din let 1769 Iulie 19, in care arată că s'aū giudecat Pietrea Cotor din Faraoași, cu un Toader Ciosul i cu frații lui, neamurile lui Costandin Marcu diaconu, cerënd ei parte dintr'această moșie de pe Stana, și arată dați rămași pe neamurile lui Costandin diaconu, întărind stăpânirea lui Ioniță Cioranu după dovezile ce aū aflat. Dar aducënd Cozma Marcu monah o samă de oameni marturi inaintea mea, cari aū mărturisit că ar fi apucat pe Cozma monahu stăpânind intr'această poeană, la aceasta am stătut de am luat sama foarte cu amăruntul și n'aū putut altă dovadă a ne arata pentru stăpânire, far de cât numai că cu apucătură prin gălcevi i-aū fost stăpânirea pără la giudecăți, iar giudecățile il daū rămas pe Cozma Marcu monahu, care prin mărturia dumisale ispravnicului Ioniță să arată anume toate scri-sorile și dovezile ce au aratat și a mulți marturi pre cum că mai inainte de acea giudecată cu șapte ani, s'ar fi apucat Marcu diaconu i Neculai Budu de a stăpâni in Comani, apucând un uric Cozma Marcu de la mâna lui Ioniță Cioranu, pentru altă moșie fiind intr'ace-la uric și moșia aceasta Comanul, iar mai inainte și-ar fi stăpânit numita moșie și moșii și părinții lui Ioniță Cioranu, cu bună pace de strămoșii și părinții lui Cozma Marcu monahul, și precum am aratat mai sus intr'a-

cele pricină de apucături au văzut marturii Cozmii Marcu monah, pe Cozma stăpânind păr s'au giudecat, iar giudecățile l'au dat ramas. S'au mai găsit la Vasile Hadărbîn un suret de pe un uric de la răposatul Bogdan vodă, din let 7077 Iunie 30, în care arată că înaintea domniei sale Bogdan vodă au mers Neacșa fata Petrii Turluainu, nepoata lui Sima și Staniț și de bună voea sa, au vîndut dreaptă moșia sa, din Coman lui Orăș Ușăril și neamurilor lui, care uric a lui Hadărbîn este mai în urmă cu 107 ani, de cât suretul ce au aratat Cozma monahul, ce cere stăpînirea pe el. Care s'au găsit vîndut acel Sima și Stana ce cere Cozma monahul, moșie de pe dênșii, și văzându-se că au trecut ani la mijloc trei sute cinci spre zece, nu s'au putut afla dreptate ca să i se dea stăpînirea lui Cozma monahul, peste atâta sumă de ani, ce n'au avut stăpînire, ce s'au dat ramas și de noi. Cozma monah, iar loniță Cioranu și cu neamul său, să aibă a-și stăpîni moșia cu pace, despre Cozma Marcu monahul, și despre neamul lui, și am dat această mărturie la mâna lui loniță Cioranu după cum am găsit cu cale și cu dreptate.

let 1777 Ghenar 20.

Costin (iscălit.)

Acest document mi s-a dat de Dl. G. Ghibănescu
spre publicare. Th. C.

Mărturie hotarnică a Mărățeilor.

Facem știre că din luminata poruncă a Măriei sale, prea înălțatului domnului nostru Ioan Grigorie Ioan voevod, poruncirdu-ne prin luminată cartea măriei sale pentru o moșie a d-sale Vasile Ruset hatman, anume Mărățai de lângă târgul Pietrii, care a luat cu schimb de la schitul de lângă mănăstirea Neamțului, carea moșie fiind că se hotărăște cu satul Dărmăneștii a d-sale stolnicului Costin Darie, pentru care au jăluit dumnealui hatmanul că i se împresoară o bucată de loc din hotarul Mărățeilor, despre dumnealui stolnicul Costin, pentru care ne poroncește măria sa ca să mergem la această moșie și să alegem hotarul acestei moșii, cu scrisori și mărturii ce să vor afla pentru hotarul acesta, cum aș umblat din bătrâni, și pe unde se va dovedi să hotărîm în sămne, puind și hotară bolovanî; — pentru care de pe luminata poronca măriei sale lui Vodă, am mers la numita moșie Mărățaii cu oameni bătrâni, din satul Mărățai și din Tîrgul Pietrii, și am chemat și pe dumnealui stolnicul Costin față, și întâi am cetit cartea de blăstăm de la preosfinția-sa părintele mitropolitul Kir Gavriil, ce aș făcut'o asupra cui ar ști hotarale pe unde s'au despărțit aceste moșii și n'or mărturisi. Apoi am zis d-sale stolnicului ca să scoată scrisorile hotarnice ce ar fi avînd pe moșia dumisale Dărmăneștii, ca să vedem pără unde scriu că este hotarul moșiei dumisale, și dumnealui ne-au respuns că ho-

tarnică în sămne n'are pe moșia dumisale, iar alte scrisori ce are sînt ispisoace zapise, care și acelea nu le are lingă dumnealui, ei sînt la Eși, iar cînt pentru hotar ne-aũ arătat cu gura cum că știe că au umblat din început din Cuejdiu, asupra răsăritului pe din gios de niște movili mari, ce sînt alătura pără dă în drumu Pietrii, ce merge la Tortorești, și apoi drumul asupra răsăritului pînă în pîraul Frăsânelului, la un rîmnicel al dumisale stolnicului Costin, și de acolo la deal pînă la cireșii lui Zabulc, în zarea dealului celui cu pădure, unde se împreună cu hotarul Guriî văii a mănăstirei Beseșericanilor. Iar oamenii din Mărășăi și din tîrgul Pietrii, anume: Dumitrașco a Popii din Piatră și Vasile Bleahaciu ot tam și Ioan Tudosăi ot tam și Alexandru a Măricăi ot tam și popa Ioan Țălea ot Mărășăi și Ioan Craciun ot tam, și Neculaî Griju ot tam, și Toader Orza ot tam și Vasile Căpățînă ot tam, aceștia tot oameni bătrîni, au mărturisit cu sufletele lor cum că au apucat de la bătrîniî lor fiind această moșie tot din hotarul tîrgului Pietrii, stăpînind tîrgoveții de Piatra, pără pe din sus, de acele două movile ce s'au zis mai sus că sînt alătura, și avînd pricină tîrgoveții de Piatră pentru acel hotar cu dumnealui stolnicul Costin, au adus hotarnic pe dumnealui vornicul Iordache Ruset, și viînd dumnealui la acel loc de pricină, și ne fiind alte scrisori ca să arăte hotarul, iarăși cu gura, și atuncea tîrgoveții cerea să fie hotar pe din sus de movile, pre cum s'au zis mai sus cum

și dumnealui stolnicul cerea să fie hotar pe din gios de movile, precum ne-au arătat și nouă, și dumnealui vornicul Iordache atuncea vrînd să le hotărască cu învoială îmbe părțile, le-au zis ca să primească să le hotărască, pîntre acele două movile, dînd acest loc de pricină giumătate în partea hotarului Dărmăneștilor și giumătate în partea hotarului tîrgului, și neprimind despre amîndouă părțile această hotărătură, au rămas atuncea neales hotarul acestor moși, la care și noi acum după ce am mers la locul acela de pricină, cu dumnealui stolnicul Costin și cu toți aceștia de mai sus numiți oameni, de pe porunca ce am avut ca să alegem și să hotărîm cu sămne după mărturi și dovezi ce se vor adeveri, și ne fiind altă dovadă înscris după cum s'au zis mai sus, primind și dumnealui stolnicul Costin pe unde va lua cu sufletul său, unul dintr'aceștia mai sus numiți anume Neculai Grijă să arăte și pe acolo să se pue semne, despărțind hotarale. Deci și noi dînd carte de blăstăm în mîna acestuia și acesta necutezîndu-se fiind că nu este de baștina lui tîrgovăț, a dat cartea de blăstăm în mîna lui Dumitrașco a Popii și a purces cu cartea de blăstăm în mîna, pe unde și-au cutezat sufletul său și aceialaltii oameni ce s'au zis mai sus, cu dînsul împreună și pe unde ne-au arătat aceștia, am pus semne stîlpî de piatră, și întâiu ne-au arătat-ne capul hotarului despre resărit unde se hotărăște cu moșia mănăstirei Bisăricanilor, în dealul cel mare, deasupra Tortoreștii

lor la niște cireși ce să numesc a lui Zabulicu, de unde să începe hotarul Mărățăilor și a Dărmăneștilor și am pus piatră hotar lângă tulchina unui cireș; și de acolo la vale pe muchea văii Frăsănelului pe despre răsărit până la niște pomii ce să numesc a Nechițălii, și acolo iar am pus piatră lângă tulchina unui păr mare, făcînd și bour în părul acesta; și de acolo la un rîmnicel a dumisale stolnicului Costin ce este în pîrau Frăsănelului și peste pîrau despre apus în dreptul Rîmnicelului în muchea dealului iarăși s'au pus altă piatră hotar; și de acolo spre apus s'au pus o piatră hotar în șăsul Hrisicilor; și de acolo iarăși spre apus într'acele două movili mari iar s'au pus piatră hotar, drept în mijlocul curmăturii movililor; și de acolo pîntre movile la vale și spre apus asupra Cuejdului s'au mai pus o piatră într'un piscușor de deal, ce este pe șăsul Cuejdului; și iarăși de acolo s'au mai pus o piatră în șes lângă drumul despre pîraul Cuejdului; și de acolo trece drept peste Cnejdiu până în țarmurea despre apus după cum arată hrisovul de danie a măriei sale Constan-din voevod Racovița, ce au dat danie schitului de lângă mănăstirea Neamțului, care arată pîraul Cuejdului hotar acestei moșii cu amîndouă țarmurile până în apa Bistriții, și așa s'au încheet tot hotarul acestei moșii despre hotarul Dărmăneștilor, după cum ne-au aratat mai sus numiții oameni mergînd cu cartea de blăstăm în mîna, după cum s'au zis mai sus, și noi încă pe mărturia lor am pus che-

tre hotară ; iar cât despre partea târgului au ramas hotarul moşiei Mărăşailor precum scrie hrisovul de dania, Cujeđu cu amândouă părţile cu vaduri de mori păra în apa Bistriţei.

Aşijderea şi pentru munţii de peste Bistriţa ce se hotărăsc cu mănăstirea Bistriţa, pentru care au jeluit dumnealui hatmanul că i se impresoară o bucată de loc, trecând peste hotarnica ce are mănăstirea, pentru care ni se porunceşte prin luminată cartea măriei sale lui vodă, ca să luăm sama şi să cercetăm toate sămnele ce scriu în hotarnica mănăstirii şi precum s'a dovedi să dăm mărturia, ce dar şi acolo după poruncă am mers chemând şi pe egumenul de Bistriţa şi ne-au aratat hotarnice ce au avut mănăstirea, 4 ispisoace întărituri sârbeşti vechi de la domniî mai dinainte arătând în sămne hotarul moşiei mănăstirii, şi un ispisoc rumănesc de la Mihaiñ vodă întăritor pe moşia mănăstirii arătând şi acele sămne hotarul moşiei mănăstirei, precum şi acele Sirbeşti, in care ispisoace arată cum că hotarul finaţului mănăstirei, să începe din gura Sărăţii peste Bistriţa la Doamna şi Angărciaa pār la obârşie pe de amândouă părţile. Deci şi noi după hotarnicile ce are mănăstirea am hotărit ca să aibă aşi stăpâni dumnealui hatmanul până în muchea dealului ce este între pîraul Doamnei şi între pîraul Angărciei, începîndu-se hotarul pe la apa Bistriţei din dreptul gurii Sărăţii la o movilă mare, ce să numeşte Doamna şi tot opecina ce este între vaea Doamnei şi in-

tre valea Angărcei, rămâind valea Angărcei cu amândouă costisele la stăpînirea mănăstirei, după cum scrie hrisoavele domnești de danie și de întăritură, ce are mănăstirea pe acest hotar, și așa atît pentru pricina hotarului muntelui cu mănăstirea Bistrița, după cum s'a dovedit cu ispisoacele ce s'aũ zis, cît și pentru hotarul Mărășailor despre Dărmănești. precum ne-aũ mărturisit oameni bătrâni. luând și cartea de blăstăm iarăși precum s'aũ zis, am dat și noi această mărturie a noastră iscălind și toți acei oameni ce s'aũ întîmplat la această hotăritură.

let 7271 (1763) Februar 20.

Iordachi Roset ban. Gheorghie Medelnicer.
iscălit ● Dumitrașco a Popii ot tέρgu Piatrei.
Vasile Blehaciũ ot tam ● Popa Ion Țalea ●
— Ioan Tudosă ot tam ● — Alexandru a Măricăi ot tam ● — Ghiorghița Pâslariu ● —
— Alexandru a Măricăi ot tam ● — Toader Orzea ● — Neculaĩ Grijă ● — Ion Crăciun ●
Vasile Căpătină ●

Acest document în original se află în proprietatea mea. Th. C.

Finele volumului XX din Uricarnu.

TABLA MATERIILOR

VOLUMULUI XX DIN URICARIU

<i>Anul</i>	<i>Pagina</i>
1433 Februarie 26. — Alexandru Vodă dă lui Dan vornicul un sat la Tamaș, unde a fost Petriță.	96
1453 Februarie 23 (6961). — Alexandru Vodă dă voe mănăstirei de maici de la Ițcani lângă Suceava să facă sat, tot odată scutește satul de dări și arată privilegiile.	98
1464 Mai 29 (6972). — Stefan Vodă întărește lui Stanciul Uricariul cumpărătura ce a făcut-o în <i>Brădătel</i> cu 50 galb. tătărești, de la Holovatie, care și el o moștenea prin fetele lui vitrige de la Pan Coroi, ce o cumpăraseră de la Jurja Rotimpan și sora lui Malea.	100
1592 Mai 4 (7100). — Ion Radu Voevod întărește lui Stanciul vel pah. cumpărătura sa în valea Prăcicovenii.	103
1597 Septembrie 19 (7106). — Eremia Moghilă întărește mănăstirei lui Iațcu de lângă Suceava dania făcută de Stefan Vodă	108
(1600?) Mai 3 — Soltuzul de Trotuș cu pîrgarii mărturisesc că Stefan ot Kleja a cumpărat Mihăileștii ot Bacău, de la Mariica fata lui Gh. Buzatu.	181
(1615)? — Stefan Tomșa întărește vânzarea ce Stefan ot Cleja și rudele lui fac în satul Mihaileștii ot Bacău către călugării de la Solca.	180
1627 Ghenar 14 (7136). — Boerii de divan dau mărturie lui Gh. Roșca de cumpărătura făcută în Scobințeni, de la Gavril Șuverdeanu.	184

<i>Anul</i>	<i>Pagina</i>
(1627) ? — Boerii divaniți dau mărturie lui Gh. Roșca visternicul asupra cumpărăturilor făcute de el în Scobințeni de la diferiți răzăși pe preț de 95 taleri de argint.	63
1627 Decembrie 18 (7136). — Boerii divaniți dau lui Gh. Roșca vist. mărturie că a cumpărat a 4-a parte din a 6-a parte din Scobințeni pe preț de 20 taleri.	65
1627 Decembrie 19 (7136) — Miron Barnovski Moghilă Vodă întărește cumpărătura lui Gh. Roșca vist. făcută în Scobințeni a 4-a parte din a 6-a parte pe preț de 20 taleri de argint.	66
1627 Decembrie 31 (7136). — Miron Barnovskie Moghilă Vodă, întărește cumpărăturile lui Gh. Roșca visternicul, din satul Scobințeni.	183
1628 Noembrie 15 (7137). — Zapis de vânzare prin care D. Buhuș cumpără cu 40 taleri a 3-a parte din jumătate sat din Bărlești de la familia Moga	66
1629 August 16 (7137) — Alexandru Vodă sîn Iliș Vodă (Muntenia) întărește lui Mihai clucerul cumpărătura satului <i>Caraula</i> fost înainte <i>Cnejii</i> (răzeși). Arată tot odată și cu cât s-au vîndut cnejii vecini cu 261,500 aspri.	112
1633 Mart 18 (7141). Matei Vodă (Muntenia) întărește lui Stanciul postelnicul din Paraiian, Gorjil satul Băești, jumătate de funie pe preț de 3200 aspri, gata.	118
1637 Octombrie 20 (7146). — Vasile Vodă dă mănăstirei Solca satul Făraoani de la Bacău ; întărind dania lui Stefan Tomșa.	185
1639 Februarie 27 (7147). — Buhuș visternicul cumpără cu 50 de zloți 3 părți din 4 din jumătate de Bărlești, de la strănepoții Mogaș.	67
1639 Mai 10 (7147). — Vasile Vodă întărește lui Iftimie părțile de ocină din Dracșani, cumpărate de la răzeși.	69
1639 Iunie 22 (7147). — Matei Vodă dă lui	

<u>Anul</u>	<u>Pagina</u>
Danciul logofăt de la Părăian, ocina de la Dăuceoară.	120
1639 Iulie 6 (7147). — Mateiŭ Vodă dă lui Vucinic vel paharnic satul Brădăsești, Argeș cu toți vecinii și venitul.	122
1641 Ghenarie 17 (7149). -- Ion Focea Uricar vinde lui Savin vornic un țigan, pe Ionașcu sin <i>Ursu Piscoae</i> , drept un poloboc de miere, adică 10 galbeni.	71
1641 Februarie 3 (7149). — Vasile Vodă re- cunoaște lui Matei Stoian și lui Neculai dreptul de proprietate în Dracșini, județul Tutova, după ce prin 24 jurați au probat că D. Gheuca biv vornic și popa Grigore, n-au dreptate.	72
1645 Iunie 11 (7153). — Vasile Vodă recu- noaște lui Iftime vătav dreptul de proprietate asupra părții din Dracșeni, întoarsă de la D. Gheuca, pe 75 galbeni ungurești, <i>de oare ce</i> <i>Iftimi cumpărase mai dinainte cealaltă jumătate.</i>	74
1646 Iulie 7 (7154). — Vasile Vodă întărește lui Iorga postelnicul satul Plopeni a 4-a parte, luat de la Marica doamna lui T. Bosnic, cu 130 ughi.	132
1656 Mart 12 (7164). — Gh. Ștefan dă voe lui Grumază căpitan să așeze sat în Min- zești, luat de la <i>Sohuca</i> , femeie de casa doam- nei lui Vasile Vodă. În acelaș timp scutește pe 6 ani de toate dările pe noii locuitori.	76
1661 (7169). — Vinzarea a 3 pogoane de pă- mînt pe preț de 10 ughi. Doc. amintește că fiind foamete <i>merța era 68 ughi.</i>	77
1662 Mart 20 (7170). — Anghel sin Obreja vinde lui Osacul un pogon de vie de la Odo- bești cu 10 ughi.	77
1662 Mart 27 (7170). — Mirca și Maria vind lui Constantin sin Iftimi a 5-a parte din Micești pe 10 lei bătuti.	78
1664 Iunie 28 (7172). — Călugării de la Bir-	

<i>Anul</i>	<i>Pagina</i>
novski din Iași vînd o vie de la Copou, ce era paragină megieșilor viei, Măricuței și lui Damian pentru 50 vedre must.	79
1668 Mart 4 (7174). — Iiaș Alexandru Vodă ordonă lui Apostol să aleagă partea lui Andronic din Gangurești de pe Prut, de oare-ce a vîndut-o lui Rusu hotnogul.	80
1673 Mai 20 (7181). — Ștefan Petriceicu Vodă întărește lui Marzacu hotnog partea lui de ocină din Scorteni.	81
1676 Mart (7184). — Anton Rosset Vodă întărește lui Mirzacu hotnogul dreptul său în Scorteni.	82
1685 Apr. 5 (7113). — Vicol din Hlipceni vinde lui Tănase din Ghițivoești partea lui de ocină drept 20 taleri.	187
1708 Febr. 20 (7216). — Boerii țării recunosc lui Iordachi Ruset b. v. vornic de țara de jos proprietatea asupra Mirceștilor ot Suceava, de și a pierdut dresele moșiei. El ținea Mirceștii de la fata Prăjescului, drept 500 lei, bani de argint.	84
Fără dată. (1620 ?) Aug. 3. — Soltuzul cu părgarii de Birlad dau mărturie lui Panteleu și Ursul Vartic pentru niște țigani vînduți de Samfira sora Ursului lui Panteleu.	333
7217 Ghenar 20 (1709). — Mihai Racovița Vodă întărește lui Iordaki Roset biv vel vornic stăpînirea asupra locului Buloi ot Vaslui, gura Teleajen.	390
1708 Febr. 21. — Mihai Racovița Vodă recunoaște și el dreptul de mai sus a lui Iordaki Roset asupra Mirceștilor.	85
1709 Iuni 1 (7217). — Antimia soția răposatului Golai, vornic de poartă vinde lui Ștefan Luca log. al 3 a ocina lui din Bălanești ot Fălciu, de pe apa Bujorului.	187
1712 Aug. 23 (7220). — Lupa dă danie lui	

<i>Anul</i>	<i>Pagina</i>
Stamate; o prisacă din Gîrceni, spre pomenirea sotului și a soacrului ei.	87
1718 Noem. 24 (7227). — Ștefan Okul vinde lui Costaki log. 1 ¹ / ₂ pogon vie de la Deocheți, de oare-ce întrebînd rudele nici una n-a vrut s-o sprijinească.	88
1718 (7226). — M. Racoviță dă lui Andrei Pisarul un loc domnesc din Codrul Iașilor, unde azi e Schitul Ducăi.	229
1720 Sept. 4 (7229). — Vînzarea unei jumătăți din Ghelemeii țiganul, de către Kondraki către Tofana spătăroala lui Ilie.	119
1730 Aug. 13 (7138). — Izvod de ispisoacele mănăstirii Ițcanilor ot Suceava, mănăstire de maice.	133
1734 Iuli 16 (7242). — Hotarnica moșiei Faraoanilor, după mărturia locuitorilor din sat.	221
1741 Iuli 8 (7249). — Spat. Andrei Ruset fiul lui Iordaki Ruset vorn. i să recunoaște dreptul de proprietate asupra unor vecini din <i>Mircești</i> , cari ziceau că sunt moșneni din Pribești și Mircești.	89—92
1742 Mai 23 (7250). Lăcuiitorii din Cleja de sus atestă pe sufletul lor că vatra satului Cleja a Ungurilor răzăși a fost la fntina Nucului.	232
1745 Ianuarie 5 (7253). — Toader Paladi vel visternic cumpără două sate Birlești și Gîrtești, de la Nicolae biv Postelnic, pentru că Dumisale i s-au căzut după neamul D-sale.	92—94
1745 Ghenar 12 (7253). — Ion Neculai Vodă ordonă să se judece procesul dintre <i>Ionită Ghibanul</i> și ai lui cu Ion Darie, toți din Deleni ot Fălciu pentru o prisacă aleasă în pădure; cum și pentru un mascur a lui Darie, ucis de Ion Ghibanul pe moșia sa din pădurea Zguref.	364
1755 Fevruarie 14 (7263). — Matei Ghica întărește maicei Iroftia, starița mănăstirei de maici de la Ițcani vechile drepturi ale mănăstirei.	138

<i>Anul</i>	<i>Pagina</i>
1757 Iunie 6 (7265). — Hotarnica satului Dumestiț de peste Prut, ținutul Iașului, de către Simion Keșcu, (bunicul reginei Natalia).	139
1760 Iunie 8 (7268). — Ion Teodor Vodă împuternicește pe Gh. Șuverdeanu mazil să stăpânească și să zăciuiască moșiile sale de pe Elan; iar locuitorii să-i facă 12 zile boeresc, 6 zile vara, 6 zile iarna	94
1761 Februarie 20. (7269). — Lupul sin C. Scîrlet vtori postelnic, vinde pe țigancă sa Iilca Didie cu fciorul său, cu 60 taleri.	311
1761 April 15 (7269). -- Ion Teodor Vodă dă surorii sale Maria jigniceroae un loc de casă în Iași, în Muntenimea de mijloc.	393
1763 Fevruar 20 (7071). — Hotarnica Mărăteilor de lângă Piatra moșie a hatmanului V. Roset.	403
1764 (7272). — Maria Suceveanu schimbă niște proprietăți ale sale cu Ioniță Cantacuzino pentru o casă în Iași	366
1777 Ghenar 20. — Cozma Marcu monahu să dă rămas cu pretențiile sale asupra poenei lui Coman față cu Ion Cforan.	399
1179 Iunie 8. — Hotarnica Toxobenilor de la Iași peste Prut.	349
1780 Februar 12. — Ioniță Suceveanu să împrumută de la biv vel Logofăt I. Cantacuzin cu 100 lei, pentru care pune amanet moșia sa Telenesti.	368
1781 Iuni 7. — Ioniță Suceveanu primește chitanță de la Ion Cantacuzino Logofăt pentru plata a 550 lei.	369
1781 Iuni 30. Zapis lui Ioniță Suceveanu pentru o aminare de vade la plata a 550 lei.	370
1784 Noemvrie 24. — Alexandru Costantin Vodă întărește lui Gh. Cuza vadul de moară de la Liudești, fără a fi suparat de Egumenul de la Birnovskie și de Toma Cozma sătrar.	354
1792 Iulie 9. — Boerii de divan adiveresc mezatul unor vii rămase asupra slugerului Miron Scortescu în preț de 2250 lei.	379

<i>Anul</i>	<i>Pagina</i>
1792 August 30. — Carte de judecată a lui Miron Scorțăscul cu Smaranda Suceveanu asupra moșiei Teleneștilor, ot Iași.	360
1792 Septemvrie 8. — A. C. Moruz Vodă recunoaște schimbul prin care Iordachi Ghica biv vel vornic, trece moșia sa Viteleuca din Cordonul Nemțesc, lui Matei Canta biv vel visternic, pentru Cucuteni, de la Cîrligătura, mai dînd în plus 44,000 lei.	145
1794 Noemvrie 8. — Mihaï Suțul întărește privilegiul locuitorilor din Botoșani, de a nu plăti bezmăn vatra tîrgului, fiind loc gospod.	241
1795 Mart 6. — Andronachi Donici devine deplin proprietar asupra locului dăruit de moșul D-sale Iordachi Canano în Iași, Muntenimea de sus. D-nul M. C. Suțu îi întărește această stăpînire.	396
1796 April 1. — Răducanu Roset dă danie lui P. Cazimir sluger 2 sălașe de țigani.	378
1796 Noemvrie 25. — Alexandru Ion sin Diacon Toader dă preotului Neculai 5 stînjeni din moșia Zmulții.	313
Fără dată. C. D. Moruz Vodă stabilește ponturile <i>diatelor</i>	373
Fără dată. — Insemnări de familie.	360
1801 Septemvrie 6. — Alexandru N. Suțu scrie lui Sandu Oatu biv vel pitar, ispravnic de ținutul Greceni, în privința împilării cu dări a nevoeșilor și abuzurilor de scutire a o sumă de persoane, între care și Evrei.	314
1206 an turcesc. — Firman împărătesc către Alexandru C. Moruz Vodă prin care să oprește fabricarea <i>horilcei</i> în Moldova.	308
1804 Mai 13. — Paraschiva femeea lui Enachi Movilă vinde lui Alex. Stamatin 37 1/2 stînj. din moșia Dabesti ot Covurlui.	318
1804 Mai 28. — C. Mihnea dă lui Manolachi Tudori clucer 17 stînj. 4 palme din Giosăni	

<i>Anul</i>	<i>Pagina</i>
pentru 17 stlnj. 4 palme din Dănceni, cu care fac schimbul.	320
1805 Sept. 30. Adetiul locuitorilor din Fărăoani ot Bacău, cu proprietariul Iordaki Roset.	201
1805 Decembrie 14. — Locuitorii de Fărăoani fac jalobă domnului de nedreptățile ce li să fac de noul proprietar Roset. Arată istoricul venirii lor în Fărăoani.	225
1806 Ghenar 8. — Scrisoarea intimă a lui Alex. Stamatiu către cumnatul său Iordaki în privința Dăneștilor.	222
1806 Ghenar 21. — Adresa boerilor de divan la jaloba locuitorilor de Fărăoani asupra adetiului cu proprietarul Roset, față cu obiceiurile, cum au fost din vechiu.	204
1806 Februar 1. — A. C. Moruz, hotărăște ponturile Fărăoanilor, a visternicului Iordaki Roset, noul proprietar al moșiei.	216
1812 Iunie 6. — Opis de documentele moșiei <i>Românești</i> ot Cîrligătura.	176
1815 Iunie 15. — Scirlat Alexandru Calimah scrie parcalabilor de Galați să reguleze pricina dintre Manoli Tudori și cu răzășii de la Bălțați ot Covurlui.	325
1816 Februarie 28. — Sc. A. Calimah scrie parcalabilor de Galați în pricina răzeșilor de Bălțați cu Marin Tudori.	329
1817 August 3 — Sc. A. Calimah dă ordonanța definitivă în privința pricei dintre P. Cernat biv vel medelniceriū și cu frații Negrești pentru moșia Giosăniț și Giosa.	331
1817 August 10 — Hotarnica satului Itești de la Neamț.	384
1818 Ghenar 31. — Clucerul M. Tudori jălucește Domnului pentru niște stinjenți de pământ, făcuți schimb cu Gh. Sava, pe care după 16 ani îi dă altuia Zorilă.	328
1818 Februar 12. — Scirlat Calimah Vodă	

<i>Anul</i>	<i>Pagina</i>
incuviințază pe răzășii de Popești și Pocreaca a stăpîni locurile încălcate de mănăstirea Galața, și de Baron Herescu.	233
1820 Noemvrie 1. — M. Gr. Suțu scrie parcalabilor de Galați pentru V. Tudori și răzeșii de Balțați.	337
1822 Ianuarie 20. — Bani cheltuiți cu zăloagele turcești de la Piatra, cum și cheltuețele cu căutarea moșiilor de la Neamț.	357
1822. — Bani strinși de Filip Scortăscu din venitul moșiilor mănăstirești de la Neamț.	380
1822 April 23. — Arenda moșiilor mănăstirești de la Neamț.	347
1824 Decemvrie 17. — Izvod de averea găsită la moartea sulgeriului V. Negură.	339
1825. — Adresa comisiunei aleasă de Vodă Sturza în pricina Popeștilor și Pribeștilor a comisoei Zamfirița Ion Roset, născută Manu; la această adresă răspunde comisoea Zamfirița.	269
După 1825 — Comisoea Roset jăluște divanului pentru răpirea Pribeștilor, moșia părințască, de către Vodă. E frumoasă jaloba prin stilul său și tăria de argumente.	245
1825 Ghenar 10. Sandu Sturza curmă procesul pentru Popești, rînduind a să deosăbi prin pietre hotară marginile locului domnesc de al mănăstirei Rîșca, perzînd răzeșii Bogdaprostești și comisoea Roset tot pămîntul.	292
Fără dată. — Lămuriri despre satul Popeștii, ținutul Vasluiului; note la jalba de mai sus a comisoei Roset.	306
1826 Ghenar 5. — Jalba lui V. Tudori ban contra răzășilor de Crăești ot Covurlui.	345
1826 Iuli 18. — Sandu Sturza numește pe Voicul stolnic judecătoria.	372
1828 Septemvrie 23. — Minciachi ordonă că guvernul Rusăsc poate judeca din nou orice proces nedrept; face dar cunoscut tuturor a	

<i>Anul</i>	<i>Pagina</i>
îndrepta jalobele către reprezentantul guvernului Rusăsc.	302
1841 Octombrie 25. — Mihai Grigori Sturza Vodă întărește demisia lui C. Balș vel Logofăt din cauză de boală, dar îi dă dreptul de a purta uniforma prezidentului de divan domnesc.	371
1855. — Notices sur les princes de la famille Ghica, par I. A. Vaillant.	147
1855 Decemvrie Iași. — Doleanța boerilor Moldovei adresată ministrului Impărației Franceze.	164
1878. — Articulele tratatului din Berlin referitoare la România.	189
1879 — La question des juifs.	196
1884 Octomvrie 17. — Schiță biografică despre Neofit Scriban, de Theodor Codrescu.	30
1890 Octomvrie 17. Alocuțiunea D-rului Gh. A. Asaki la inaugurarea statuei lui Gh. Asaki.	29—30
1891. — Divanul domnesc din Muntenia; reprodus după <i>Monitorul Oficial</i>	192
1891 Mart 31 — Discursul d-lui Alexandru V. Beldiman, în sala Pastia din Iași; aici desfășură programul politic și economic al democrațiilor grupăți în jurul ziarului Adevărul.	1—21
1891 Mai 21. — Marca Bucovinei, așa cum a hotărît-o Francisc Iosif I.	178
1891 Iulie 3. — Necrologul lui M. Kogălniceanu de T. Codrescu.	167

